ANGLORVM PRÆLIA

ab anno Domini. 1327. anno nimirùm primo inclytiſsimi Principis Eduardi eius nominis tertij, vſque ad annũ Domini. 1558. Carmine ſummatim perſtricta.

ITEM,

De pacatiſſimo Angliæ ſtatu, imperante Elizabetha, compendioſa Narratio.

Authore CHRISTOPHORO OCLANDO, primò Scholæ Southwarkienſis propè Londinum, deìn Cheltennamenſis, quæ ſunt à ſereniſsima ſua Maieſtate fundatæ, Moderatore.

Hæc duo Poëmata, tàm ob argumenti grauitatem, quàm Carminis facilitatem, Nobiliſsimi Regiæ Maieſtatis Conſiliarij in omnibus huius regni Scholis prælegenda pueris præſcripſerunt.

Hijs Alexandri Neuilli KETTVM: tùm propter argumenti ſimilitudinem, tùm propter orationis elegantiam adiunximus.

LONDINI:
Apud Radulphum Nuberie, ex aſsignatione Henrici Bynneman Typographi. ANNO. 1582.
Cum priuilegio Regiæ Maieſtatis.

* 24738

Regum Angliæ nomina,

quorum auſpicijs hæc bella geſta ſunt.

Eduardus tertius.
Richardus ſecundus.
Henricus quartus.
Henricus quintus.
Henricus ſextus.
Eduardus quartus.
Richardus tertius.
Henricus ſeptimus.
Henricus octauus.
Eduardus ſextus.
Philippus & Maria.

Br 1760.5*

HARVARD COLLEGE
MAY 3 1907
LIBRARY.

Anonymous gift.

A Copie of the Letters directed by hir Maieſties High Commiſsioners in cauſes Eccleſiaſticall, to all the Byſhoppes thorowout hir Highneſſe dominions of *Englande* and *Wales*, by eſpeciall order from the Lords of the priuie Councel, for the publike reading & teaching of this Booke in all Grammer and Free ſcholes within their Dioceſes.

FTER our heartie commendations &c. Wheras wee of hir Maieſties high Commiſſion Eccleſiaſtical, haue receiued Letters from the Lordes of hir Highneſſe moſte honourable priuie Counſell, THAT we ſhould directe order to all the Byſhops of the Realme, to cauſe to bee receyued and publiquely read and taught in all Grammer and Free Scholes within their ſeuerall Dioceſes a Booke in Latine verſe of late imprinted, entituled *Anglorum prælia*, ſette forth by one Chriſtopher Ocklande, as by the true Copie of their Honours Letters, which wee ſend you here incloſed, it may appeare vnto you. THESE are therefore to require you, according to their Honours pleaſures ſignified to vs in that behalfe, forthwith vpon receipt heerof to take preſent order within your Dioces for the due accompliſhement of their ſayde Letters accordingly. AND ſo wee bidde you heartily farewell. From London the ſeauenth of May. 1582.

Your louing Friendes,

Iohn London.	Owin Hopton.
Da: Lewes.	W. Fletewoode.
Bar: Clerke.	Pet: Osborne.
W. Lewyn.	Tho. Fanſhaw.

HONI·SOIT·QVI·
MAL·Y·PENCE·
E.
R.

AD ILLVSTRISSIMAM POTENTISSIMAMQVE PRINCIPEM, D. ELIZABETHAM, ANGLIAE, *Franciæ & Hiberniæ Reginam, fidei* propugnatricem.

REgia Nympha, ſoli moderatrix alma Britanni,
Quæ pace & vera relligione nites,
Quæ vitæ meritis, morum & candore coruſcans,
Zenobiam vincis, ſiqua vel antè fuit:
Iunonem ſceptris, Venerem vultu, arte Mineruam
Quæ exprimis, & pluſquàm fœmina, mente ſapis:
Lenis ades, fœlixqúe meis illabere cœptis:
Vultus (Diua) tuus numinis inſtar erit.
Grande opus eſt, impar tanto ſuccumbo labori,
Ni fauſto nobis ſydere Diua mices.
Diua mica, proauoſqué tuos & auita trophæa
Qualia, quæ fuerint, per tria ſæcla, vide.
Quorum cùm teneas ſolium, diadema, viceſqúe,
Illorum bellis gloria parta, tua eſt.
Nec ſanè inſipidum eſt, deſcribere bella puellæ,
Vt pax, ſic doctæ Palladi bella placent.
Hoc opus ergò precor Princeps, lege fronte ſerena:
En ego iudicio ſtóue cadóue tuo.
Abyciant omnes, conculcent, nil moror omnes:
Vni (ſi poſſim) poſſe placere ſat eſt.
Det Deus, vt ſemper geniali pace fruaris,
Et ſuperes proauos gloria, honore, tuos.

Maieſt. tuæ obſequentiſſimus

CHRISTOPHORVS OCLANDVS.

In hæc Christoph. Oclandi *Anglorum Prælia, Tho: Newtonus.*

OClandi hos quisquis trutina librauerit æqua
Centones, Britonum dum canit alma Ducum:
Quodam iure potest illum vocitare Britannum
Phosphoron, historiæ deliciásque nouæ.
Aurea dulcisonæ qui callet plectra Thaliæ,
Inque leues Clio cui venit alma modos.
Nec quisquam, nisi stips, caprimulgus, tresis agaso,
Caudex, scurra, lapis, rabula, carpet eum.
Enthea vis tanta est, bello vt metuenda Virago
Non se aliundè decus tantum habuisse putet.
Tanta fides, tantúsque lepos, tam grata venustas,
Tanta Charis, Pithô, Suadaque tanta nitet.
Suasilis Oclandi Taratantara talia pandit,
Dum sonat altisona bella cruenta tuba.
Bella cruenta quidem: quibus vsque Britannica virtus
Emicuit victrix, atque brabeia tulit.
Pollice dúmque habili multa effert, multa Timantis
Obuoluit velo, multa recluſa notat.
Inuideat Latium, fileat iam Gallia pugnax,
Obmutescat Iber, murmuret atque Scotus.
Fœlices Angli Heroes, queis talis Homerus,
Tyrtæusque bonis obtigit auspicijs.
Iam Phlegetontæis non vestra trophæa cauernis
Squallent, vt pereant ilia rupta Codro.

Thomas Newton, Cestreshyrius.

ANGLORVM
Prælia.

Spera quàm valido gens
inclyta Marte Britanni
Prælia conſererent animo,
quo turbine telum
Torquerent, quantis
acrem ferrentur in hoſtẽ
Viribus: ante decem & ſex
ſæcula: Cæſaris, olim
Anglica Romanis cùm regna laceſſeret armis,
Nobilis hiſtoriæ facunda volumina tradunt,
Splendida quæ referunt populi monumenta Britanni.
Ac niſi proditio mala promouiſſet Iŭli
Conatus, fruſtrà, tetigiſſet littora claræ
Albionis trepidum fruſtrà Romana iuuentus
Mouiſſet bellum, nec vectigalia magnis
Cæſaribus, populo aut Romano penſa fuiſſent.
Quid tam inuictum vſq̃, cui tanta potẽtia regno eſt,
Si modo diſſideat, quod non capiatur ab hoſte?
Quid tumidõ feruens rabidi certaminis æſtu

Iulius Cæſar fecit impreſsionem in Angliam ante annos mille ſexcentos.

Ciuilis diſſentio præſentem parit patriæ ruinam.

Non ſpargit populus? quid non diſcordia frangit,
Diſſipat, enerúat, fera cùm dominatur Erynnis?
Cæſar fortis erat, pugnax, animoſus, & audax,
Ad finem geſtis rebus memorabilis, æui,
Tot populis ferro inga ſub ſeruilia miſſis.
Num potuit toties ſine numine victor abire?
Num gentes ſuperare, atq; arma potentibus armis?

Laus fortitudinis Germanorum & Gallorũ.

Germanos fudit. Gens illa auſtera, minaxque,
Non Italis bello cedit: vt corporis ingens,
Atque animi. Fudit Gallos, quos maſcula virtus
Ornauit ſemper belliq; domiq; vigentes.
Vnde igitur ſolis Romanis gloria Martis
Sæclo illo ceſſit, terrarum & totius orbis
Imperium Auguſto: per fortia gentibus arma
Deuictis, humili vel deditione ſubactis?
Naſcente vt Chriſto pax ſcilicet arma bearet
Mortales, totum pro tempore fuſa per orbem.
Quæque ſuas retinere vices ſeriemq; probantur
Ordine diſpoſitam: Certus quoque terminus illis.
Primos egregiæ famæ bellando monarchas
Coctilibus Babylon muris, Ægyptus & vndis
Nile tuis frugum & pecoris fœcunda, fouebant.
Namq; rudes aliæ gentes, ſed adhuc neque gnaræ
Bellandi fuerant. Aliquot poſt ſæcula Græci
Magnanimi reliquis decus eripuêre Gradiui,
Si laus inuicta ſpectetur bellica mentis.
Auſoniæ gentis virtus ſuppreſſit Achiuos:
Sedibus è propriis Gothi pepulere latinos:
Sic clauus clauo, ſic vnda ſuperuenit vndæ.

Eſt

Eſt deus omnipotens qui temperat omnia nutu,
Qui mare, qui terras, qui cœli regna gubernat:
Ille, ille armorum Deus eſt, qui fulmine terret, Dominus exercituum Deus eſt.
Ille exercituum Deus eſt, qui donat, & aufert,
Incutit horrores, animos additq; viriles,
Vincere dat, victos & ſubijcit enſibus hoſtes.
Hoſtibus ecce manu domitis victrice triumphat
Cui primus partes, tribuit diuina voluntas.
Vltimus horrendis populus ſit nobilis armis,
Quem niuea gelidus glacie ſeptentrio ſtringit:
Robuſtus populus, trux, ingenioſus ad omne
Sæui martis opus, nimis ad fera prælia promptus,
Aſſuetus bellis immani corpore Teutho,
Dalmata, Polonus, Sueuus fortiſſimus Hunnus, Laus gentium totius Europæ.
Flander, Gallus atrox, Hiſpanus, belliger Anglus,
Et Scotus egregiæ virtutis pectore pleno
Militiæ exercent opus acre, viriliter omnes.
Frigore nec victi, rapidi nec ſolis ab æſtu,
Offuſcant q; ſua laudis ſplendore priores.
Immittis bellum Deus optime maxime, pœnam,
Vindictam ſcelerum, genti cùm iraſceris vlli.
Criminis admiſſi pœnas gens impia pendit,
Fortunata venit ſumma victoria cœlo.
Ergo tota rei bene geſtæ gloria magno
Aſcribenda Deo, qui dirigit omnia nutu.
Is mihi de bellis dicturo carminis eſto
Principium, duri firmus molimnis author,
Aſpiretq́ue meis cœleſti numine cæptis.
A magno exortus Guilielmo tertius eius

Eduardus tertius adhuc 15. annorum, regnare cæpit.

Nominis Eduardus, rex imperitare Britannis
Cœpit, vbi vix dum ter quinque expleuerat annos.
Ille domi prudens consultor, ciuibus æqua
Iura dabat, legesque in publica commoda vertit:
Numinis at cultum super omnia semper amabat.
Signa pererrârat quater omnia fulgidus axe
Æthereo Phœbus: quinto cùm brachia Cancri
Tangeret, electo Mauortem milite tentat
Impiger, inque Scotos infestos suscipit arma
Eduardus. Verbis toto pars maxima regno
Tantæ fortunæ regales asperat iras.
Quippe Scoti sacra violârant fœdera pacis,
Scomma satum nuper veterisque iniuria facti
Accessit, Stanhopi cum claudebantur in arcto.
Scrinia præterea boreali Hamptone recluſa,
Reddita confractis furtim sua scripta sigillis,
Hæc pugnaturis animos pia causa superbos
Fecerat, & vacuos belli terroribus Anglos.
Sed sermone Scotos blando si forte nephandi
Pœniteat sceleris, dederint si forte quod æquum est,
Plantageneta pius censet prius esse mouendos.
Non tamen hic populus respiscit, at improbus odit,
Ipse volens Dominum Baliolum dedere morti.
Qui simul insidias sensit, discrimina vitans
Venit ad Angliacas mutatis sedibus oras:
Narrat & Eduardo quas gens ingrata Scotorum
In caput illius fraudes, dolosq; tetendit.
Vt ferat auxilium dein supplice voce rogauit:
Admissus mæsto qui vultu talia fatur.

Significat Rhythmũ, vt appellant, opprobrij plenum: & Scrinia regia compilata.

Baliolus rex Scotiæ pulsus regno à suis, venit in Angliam.

Qui

Oratio Balioli ad Eduardum 3.

Qui cælum & terras hominesq; feraſq; creauit
Prouidus inſigni ſtatuit moderamine rerum,
Vt foret alterius princeps opis indigus alter,
Et qui accepiſſet plus commoditatis, haberet,
Pectore quod grato poſſet debere datori:
Credo etiam hoc opus immortalis numinis eſſe,
Quoſdam infœlices infausto ſidere natos
Deprimi in hoc ſæpe ærumnis grauioribus orbe.
Quorsũ hac omnipotens? bona quod bonus omnia lato
Largitur vultu dona & mortalibus ampla,
Vultq; ſui ſimiles miſeræ ſuccurrere plebi.
Pluribus in nota re nolo ambagibus vti:
Quare prolixi ſermonis tædia pellam.
Obtinui nuper regnum, patris vnicus hæres,
Impoſitis populo duræ ceruicis habenis,
Securuſq; meos tranquilla in pace regebam.
Cum ſubitò inſurgens commoto turba tumultu
Opprimit incautum, nil ſuſpicionis habentem,
Expugnans noſtram accitis ductoribus arcem.
Quid facerem infœlix illo impendente periclo
Temporis articulo, cum nullus adeſſet amicus?
Numinis auxilium tacitus mecum inuoco ſupplex.
Numen erat præſens. Venit hæc ſententia menti,
Effugio elapſus per apertam nocte feneſtram
Concubia, veſtras hinc ſum digreſſus ad oras.
Hoc mala gens turpem prætexit nomine culpam
Neglectis regni ſatrapis populoq; Scotorum
Me tibi Rex nimium, nimium fauiſſe Britannis,
Nunc patria careo, charis cum coniuge gnatis,

Pauper, egens erro, externis regionibus exul.
Nil restat nisi spes, miserorum triste leuamen,
Ærumnis homines pressos quæ haud deserit vnquã,
Dum spirare queant, mihi languescentia mulcens
Pectora, venturi sq̃ feret meliora diebus.
Nostrorum (ô quaso) clemens miserere laborum:
Quod si tu fieri rerum tutela mearum
Digneris, dum me fortuna afflixit acerba,
Inque clientelam susceperis omine dextro,
Reddes mutata Baliolum sorte beatum:
Nobilis & facti florebit fama superstes.
Hæc mihi votorum summa est, nihil amplius opto.
Excepit tali Baliolum voce tacentem
Eduardi regis responsio.
Maximus Eduardus gentis spes summa Britannæ.
Hoc fragili variis valuuntur casibus orbe
Omnia, celsa ruit turris grauiore ruina,
Aduersis rebus qui nulla ex parte mouetur
Nec vi fortunæ reflantis frangitur vlla
Sed constanti animo fert imperterritus omnem
Iacturam, debet vir prudens iure videri.
Nobilis est alijs præstans, patientia, virtus.
Fortiter hæc animo placidus tolerato virili.
Ipse Deus certum volet his imponere finem,
Cum visum fuerit, cùm grata superuenit hora.
Tu tantum expecta paulùm dum messis aristas
Attulerit, feruensq̃ herbas produxerit æstas
Ignipedum vt tellus alimenta ministret equorum.
Interea in gentem hanc ego prouidus arma parabo:
Armati regno nostro cogentur ab omni,

Quie-

Quicquid & insigni conduxerit vtile bello.
Fautores causſæ debellabuntur iniquæ
Teq3 tua populum frænantem ſede ferocem,
(Si Deus annuerit) ſolioq3 locabo paterno.
Dixerat Anglorum princeps: regalia multo
Atria complentur fremitu, ſcelus eſſe nefandum
Clamabant gentem ſceleratam pellere regno
Legitimum Regem, ac illum voluiſſe necare.
Pauci interceſſere dies & perbreue tempus:
Egregios ſatrapas Eduardus conuocat aptos Apparatus belli aduerſus Scotos.
Militiæ, lectis mox centurionibus explet
Rex iuſtum numerum, turmis equitum, atq3 cæteris
Diſpoſitis peditum, numeroſa pecunia tanti
In ſumptum belli ex fiſci depromitur arcis:
Et plauſtris portanda datur, gratiſſima merces.
Iamq3 duo reges Anglus prior, atq3 ſecutus Baruicum oppidum obſidione cinctum.
Deinde Scotus, coram Baruico mœnibus altis
Munito auſpiciis dextris tentoria figunt,
Qui Scoticos iuxta Tuedam circumiacet agros.
Baruicum muris locus eſt firmiſſimus amplis,
Ex cæmentatis ſaxis, exaggere celſo,
Vt facile incluſos inimico liberet enſe,
Ferre queat duros curuæ teſtudinis ictus.
Adde quod inſignis ſtructa arx ex rupe cauata
Oppidulum exornans minitetur nubibus atris
Altius inſurgens, vicinaque proſpicit arua
Fæta armis pugnæ omnigenis & milite forti. Oppidi deſcriptio.
Plurima per totos tum propugnacula muros,
Qua Baruicum hoſti fere inexpugnabile reddant.

Tueda latus firmat, qua humectat nubifer Auster,
Tutatur pontus, Titan vbi surgit ab Euro,
Illustrans claro spaciosum lumine terram.
Pars borealis habet, qua fiat fortior, arcem,
Indigenasq; suos habitantes montibus vrbi
Vicinis, Scotiam regionemq; insuper omnem.
Non tamen hæc tutos tot propugnacula ciues
Principis aut arx hæc violentis liberat armis.
Nam postq; Anglorum per apricos agmina campos
Circumfusa, cauis cinxissent mœnia fossis,
Oppugnatio oppidi. *Aggereque egesto, ferratas claudere portas*
Incepêre Scoti, vulgi firmare coronis
Densatis muros & grandia voluere saxa.
Oppugnant parte ex alia molimine vasto
Anglorum solido fulgentes ære cohortes,
Pars horum portis crepitantes admouet ignes,
Ferro alij bifores tentant excindere valuas.
Illi vulcanum iectum restringuere contra
Totius oppiduli vicatim fontibus haustis.
Vtque auido præsens vitetur ab igne periclum
Terreus ingressu portarum opponitur agger,
Arceat vt nostros, & aquis feruentibus hostes
Perfundunt aditum quærentes ense Britannos.
Haud impunè Scotus tulit hæc, pars saucia fundis
Contortis, alij missa periere sagitta.
Obsessis nec erat lucis nec noctis opacæ
Tempore facta quies, animi gliscebat in horas
Ira vltrix præceps & pugnæ inferbuit ardor.
Nocte intempesta simulant se scandere muros.

Tympa-

Tympana rauca ſonant: Scalarum mentio facta
Cum clamore metus exangues incutit hoſti.
Iamque loco hoc aditum hic, alius quærebat in illo,
Apparent tenebras per ſpiſſas veſtibus albis
Brutigenæ ex lino, inſomnes traducere noctes
Cogitur obſeſſus, timor & ſpes vrget vtroſque.
Interea in caſtris menſis proceſſerat vnus,
Dira Scotos & acerba fames in mœnibus arctis
Concluſos vexat, grati penuria victus
Gliſcit, & exiguus panis venundatur auro:
Piſcis erat nullus, caro nulla, obſonia nulla,
Paulum acidi vini. Socios dux maximus arcis
Conuocat, atque loquens ſic in pauciſſima confert.
Quis neſcit quod nunc noſtra coguntur in arctum
Copiæ, & hinc nobis non fas abrumpere ſede
Deſerta, periſſe fame eſt crudele, tremendum
Triſte genus mortis, preſertim corpore ſano
Robuſtoque viris: maturum decidit vltro
Pomum, immaturum manibus duellitur & vi
Admota, quis membrorum mortalibus vſus,
Quis fructus vitæ, ſi grata cibaria demas?
Et caput atque manus præſenti morte peribunt,
Si ventri deſunt alimenta. Quid ergo ſodales
Suadetis, dedam certis ego legibus vrbem?
Quam tandem fortes capient pugnando Britanni,
Inſtricto captos perimentes vulnere ciues,
An ſinam ego vt veſana fames nos opprimat omnes?
Deſierat caſtri præfectus dicere plura,
Cum fremit incertum ſtridenti murmure vulgus.

Oratio arcis Baruicenſis præfecti ad Socios.

E multis tandem placet hoc, è mœnibus album
Appensum conto tendunt velamen oliuæ
Pacificæ signum, poscentes supplice voce
Affari Regem, siue e magnatibus vnum.
Mittitur extemplo è castris ad mœnia quærens
Quid poscant: cum sic miles prouectior inquit.
Postulat apponi turba hæc obsessa Scotorum
Gratiam eam, pactas aliquot si forte dierum
Propitio Eduardo (quæ sit clementia Regis)
Impetret inducias, promittit dedere castrum
Oppidulumque suum, ni qua septentrio spectat
Barnici muros manus auxiliaris ab ipsis
Regni principibus missa ac illapsa veniret
Pactæ inducie. *Noctu infra spacium plus vel minus octo dierum*
Subsidium victumque ferens: Nos sede relicta
Ædibus & proprijs nostro de iure Britannis
Cedemus, Regi Eduardo dedemus & arcem.
Obsides dati. *Obsidibus promissa datis firmare iubentur,*
Hisque datis bis sex pro tempore fecit vterque
Inducias pacto. Nequit at fallacia gentis
Tecta latere diu, cuius graue pectus abundat
Fraudibus ingenitis & non eget arte magistra.
Vix ter circuitu phœbus peragrauerat orbem,
Cum vigil in castris obnixius excubat Anglus,
Perque vices alij ac alij in statione manebant.
Quarta dies aderat, nimium spirantibus Austris
Littus ad occiduum sol declinauerat, atra
Nox deinde asperſit terras horrentibus vmbris.
Grata quies hominum, volucrum, pecudũ atq; ferarũ

Corpora

Corpora tum molli mulcebat feſſa ſopore,
Curabant tantum vigiles borealia vici
Mœnia, ne Scotus hâc furtim perrumpere poſſet
Ex pacto quoniam conuenerat inter vtroſque
Aut hac auxilium venturum parte petitum,
Aut arcem obſeſſam ſe dedere velle Britannis.
Ecce venit mediis tenebris acerrimus hoſtis
Dacetus, Scotiæ Satrapes primarius, vſus
Circuitu circa paſſus ter mille remotis
A caſtris eques, & turmis comitantibus intrat
Anglorum fines, tranſmiſſo flumine Tueda.
Iam quamuis inhiberet iter pons ruptus ab imo
Saxeüs oppidulo propior gradientibus obſtans:
Attamen excelſam venit Dacetus in arcem, Dacetus cũ paucis alijs Baruicum noctu ingreditur.
Ex ſocijs aliquot ſummerſis gurgite vaſto.
Continuò toto Baruico clamor in auras
Tollitur, & læta teſtantur gaudia ciues
Voce, ſed in magnum ſubito conuerſa dolorem:
Namque mali conuicta doli plebs improba pœnas Scoti fædifragi.
Quas facto meruit, paulo poſt iure pependit.
Fama rei geſtæ volitans pernicibus alis
Ante diem exortam venit in tentoria Regis.
Poſtera lux oritur, patula ſuſpenditur obſes
In cruce, regali ex mandato primus & alter Obſides cruci affiguntur.
Et ſimili lætho decreuit dedere mortì
Quoque die binos, donec foret vltimus horum
Ab ſumptus laqueo. Tum denique ſerò nefandi
Pœnituit facti ciues, fideique ſolutæ.
Hic procul agnoſcit defuncti corpus amici

Aere

Aere dependens gelidis agitarier auris.
Dedecus ille ſuo generi lugebat inuſtum
Infami latho, dum pendet ab arbore gnatus
Vrbis conſpectu, miſeræ ſpes vnica matris.
Crinibus exululant paſſis per mœnia ſtantes
Fœminæ, & infirmis plangunt ſua pectora palmis.
Fames obſeſſos premit. *Sed quia dura fames malum ineuitabile portis*
In mediis peſtis prorepens gliſcere cœpit
Euacuans auidis paulatim faucibus eſcas
Omne penu. Leuat hos ex magna parte dolores.
Commentum ecce nouum ſimile inuenere priori,
Inuitis vt parua cohors perrumperet Anglis
Caſtra, & ad incluſos, arma auxiliaria, latos
Inferret que cibos, ſpacium rurſum octo dierum
Si rex donaret, techna ridere reperta
Optimus Eduardus, votis tamen annuit iſtis.
Gloria, non Regi prædiues præda petita eſt,
Quippe ſagax rem tractari præſenſerat aſtu.
Secundò inducię pactę. *Pax erat in caſtris, reſupino corpore ſtertunt*
Iam Baruicenſes, & curant membra ſopore.
Suauis enim ſtomacho latranti defuit eſca.
Sol medium curſum cœlo confecerat alto
Signifero, horrendi percurrens terga Leonis,
Præcipiti lapſu properans, quo lucidus ortum
Veſper habet. Duris acies thoracibus ære
Montibus apparet procedens agmine longo.
Ingens Scotorum exercitus apparet. *Latis ſicut oues paſcentes gramina campis,*
Aut vbi in apricis exultant collibus agni
Eripiunt oculis numerum: terram vndique complent

Corniger

Corniger albentes aries dux eminet inter
Fœmellas, animi virtute & robore pollens:
Armatuſque ſuo telo mala dira minatur.
Haud aliter Scoticæ ferratæ monte phalanges
Se procul oſtendunt, complentes milite campos.
Inde in planitiem glomerati paſſibus æquis
Deſcendunt, ſua & audaces veſtigia firmant.
Quiſque ſuum tollit ſignum vexillifer & dux
Ante omnes, capite ac humeris excelſior, ibat.
Tueda ſuas vltra ripas increuerat illo — Tueda propter fluxum maris inundabat.
Temporis articulo fluxu maris. Vnde ſciebant
Anglis eſſe fugæ ſceleris ſpem prorſus ademptam,
Viribus humanis freti, non numinis vllo
Auxilio iactant elato corde ſuperbi — Iactantia Scotorum.
Se fore victores, occidendoſque Britannos
Verbere lanceolæ, ac ictu mucronis ad vnum,
Sic geſto nondum bello cecinere triumphum
Inflati. Spes & gens praua fouebat inanes.
Magna quoque obſeſſo populo fiducia creuit,
Aduentare ſuas acies campeſtribus aruis,
Cùm procul aſpicerent, & quiſque agnoſceret arma
Patria, de byſſo & procerum vexilla ſuorum.
Fryſelli fratres incedunt ordine primo,
Gualteruſque Stuard, tum Cardoil atque Grehamus, — Ordo Scotorum aciei inſtructa.
Parkeys & Gurdon, Brydus, Gramatus, & acer
Gilbertus Douglas, comes & Morreyus Abbhyn — Nomina nobilium Scotorum.
Inſignes oſtro, mileſque gregarius haſtas
Lanceolaſque manu portat thoracibus æreis
Corpora contectus, galeiſque micantibus omnes

Triſtes

Triſtes ore minas ſæuo ſpirare videntur.
Hi clari comites aciem duxere ſecundam
Poſtremamque pares iſtis in honore duelli.
Moſeus, inde Moris, Valam, Gordenius heros,
Alanúſque Stuard, cui Sotherlandia nomen
Donat honorificum, nitidis & Ruſſius armis
Lynnax, & Cambel, comes Atheleius, ille
Pulcher Alexander Brus, Cetonuſque, Grooſque,
Lyndeſius, atque alij, quorum celeberrima fama
Europæ quorum per latas funditur oras
Gloria, clarorum proauorum ſtirpibus orti.
Ingens præterea numerus ſine nomine vulgi
Agreſtis ſupra decies ſex millia quinque,
Anglorum. acies. *Structa acie ſtabant: contra non ſagnius Anglî*
Expediunt enſes, præacuta cuſpide pila,
Neruos, & binis ſinuatos cor nibus arcus,
Spicula de duro ferro limata, ſagittas,
Conſpicuæ plumis ſummo pendentibus ardent
Vertice, ſplendenti ſolis ſub luce cohortes.
Oratio Regis Angliæ ad ſuos prælium inituri *Ordinibus prius inſtructis rex arduus inſit.*
Aſpectu recreor veſtro, de gente vetuſta
Brutigenæ, hic alacer vultus vos indicat eſſe
Intrepidos mortis nulloque timore teneri.
Sic decet ingenuos dignam & me principe plebem,
Milite qui forti ſtipatus, nobile martis
Tentat opus, cauſa & pia belligerantibus adſit,
Ibit in aduerſos princeps audacior hoſtes.
De ſocijs mihi polliceor quod maximus olim
Tentaturus Alexander fera prælia contra

Perſas,

Parſus, & fretus Macedûm virtute, Darîum
Regnatorem Aſiæ. Quod ſi quæratur honeſtum
Dignius an fieri magno quid principe poſſit?
Vel quid honorificum magis? in ſua Regna carentem
Reſtituam vt Regem patria laribuſque paternis?
Quæ ſit ab hoc populo nobis iniuria nuper
Non illata ſemel, prodenſque volenſque tacebo.
Faxo ego ſi viuam, vt diſcant non temnere Diuos,
Iuſtitiam haud violare ſacram, non pellere Regem
Heredem de iure ſuo. Scelera iſta quouſque
Mi pater omnipotens oculis Deus aſpicis æquis? Precatio Regis qua inuocat numen.
Sis Deus è ſummis cœlis acerrimus vltor
Iſtorum ſcelerum, virtutem infundito ab alto
Pectoribus noſtris, hoſtique immitte timorem.
Propitium nobis aderit (mihi credite) numen,
Si quiſque vrgebit pugnando viriliter hoſtem.
Quid moror? euentus præſagia ſentio læti.
Ergo agite in tenuem ſublatis æra ſignis
Pectore fidenti, trepidas inuadite turmas.
Finierat princeps Eduardus talia fatus.
Extemplô Anglorum magnus ferit æthera clamor,
Ingeminantque ſimul noſtra eſt victoria, numen
Nobis aſpirans ſtimulos in pectore verſat.
Interea totis acies munitur ab alis
Arcubus & calamis conſueta ex arbore, quorum
Spicula loricas poterant terebrare trilices.
Ecce dato ſigno moniti clangore tubarum Signo dato prælium committur.
Attentant alacres magno molimine primam
Angligenæ pugnam, certatim miſſile ferrum

Offuſcans

Offuscans solis spissò volat aëre lumen,
Ater vt in calo commista grandine nimbus
Orta nigrantes offundit luce tenebras
Telluri. Pauidis subitò mortalibus horror
Incutitur, campisque petunt sua tecta relictis;
Sic celeris missu lux est ablata sagitta,
Fortiter audaci lignum intendente Britanno,
Sudorem multo salsum eliciente labore,
Per medias calamus dum currit peruius auras.
Amba concurrant acies, hasitque viro vir.
Non ita Cyclopum mons horruit ictibus Ætna,
Terribile sué incude sonos Vulcanus in antro
Ignipotens vasto flammis fumantibus vnquam
Edidit, alternis famuli dum brachia tollunt
In numerum vicibus, versantes forcipe massam:
Vt tonuit strepitu collisis ensibus omne
Barnicense solum, totusque Halidania collis.
Ictu pilorum sternuntur multa Scotorum
Millia. Pars tenera stridentem fronte sagittam
Accepit, terram pulsans moribunda cruentam.
Hic procul oppugnans latos transfigitur armos:
Interit ille, femur ferro confossus acuto.
Maxima pars medio succumbit pectore vulnus
Aduersum accipiens rupto thorace per imum,
Quà calidum iecur adunctum pulmonibus haret.
Anceps congressu fluitat luctatio primo:
Impetus at postquam est factus violentior hostes
In medios, hos retrò pedem ille referre coegit
Plantageneta potens, cruor emanare recluſa

Carnè

Carne acie chalybis, rapidi torrentis vt vnda
Incipit, aut pingues vbi terras irrigat Auſter
Turbidus, emittens pluuias brumalibus horis.
Quis fando poterit cladem memorare diei
Illius, aut lachrymis potis eſt æquare dolores?
Quiſué occiſorum numerum, vel nomina carptim
Explicet, ad miſerum gladius quot miſerit orcum?
Qui gemitus auditi? & quæ ſuſpiria ducta
Cordibus ex imis, animam quando oribus efflant?
O diram rerum faciem, iacet obruta cæſis
Terra cadaueribus, quæ nulla ſepulchra tenebant.
Vt ſolet in caulas poſtquam perrepſit ouiles
Vrget quem veſana fames, lupus ore voraci
Sanguinis exugens riuos, deſiſtere capto
Nuſquam, præteriens ſemeſum triſte cadauer,
Sed viuas ad oues properabit dentibus aſper:
Anglus ita inſequitur, cæſorum corpora calcans
Integros hoſtes immani percitus ira,
Obſtanteſque Scotos veruinis, enſe, ſagittis,
Protelat, donec Scoticæ languere phalanges
Cæperunt animis, paulatim & cedere campo.
Ingentem rurſus clamorem ad ſidera tollunt
Brutigenæ, multumque Scotis fugientibus inſtant.
Et quoties inimica cohors glomeratur in vnum,
Atque nouum demens ſatagit reparare duellum,
Feſſa repugnando victori porrigit herbam.
Sanguineum hoc tandem bellum nox finit atra.
Tum tuba deſeſſos Anglos in caſtra vocabat
Imperio Regis, canitur que receptui ab omni

Scoti cæſi & ceteri fugati

Canitur receptui ab Anglis Eduardi iuſſu.

Parte cruentati campi. Tunc hoſte fugato
Lætari licuit, tunc reſpirare poteſtas
Militibus, iuuat & tutos meminiſſe pericli
Prateriti. Bacchus, donum Cereale, cibuſque
Anglorum longam poſt pugnam recreat artus.
Præ nimia, nemo tenebris dormiuit exortis
Lætitia, narrat fortunas quiſque priores,
Exacti nuper iuuat & meminiſſe laboris.
Interea (breuibus nihil eſt velocius horis)
Auroram roſeam præmittens clarius Apollo
Lumine terrarum totum patefecerat orbem.
Eduardus proxima poſt pugnã aurora cum ſuis deo ſupplicat & gratias agit.
Tum memor auxilij diuini Eduardus, opiſque
Quam ferri erga hoſtes medio certamine ſenſit:
Ipſe ſuos totis inflexo poplite caſtris
Iuſſit adorarent ſummum prece ſupplice numen,
Cantarent meritas læto modulamine laudes.
Pro nobis Dominus Deus oppugnator in altis
Qui regnat cœlis, ſanctus ter ſanctus in æuum
Omne, Deus ſabaoth ſolus celebretur honore
Dignus, & hunc timeant omnes per ſæcula gentes
Omnia. Cæleſtis Domini quis brachia noſtri
Aut vim ferre queat qui nutu concutit æquor
Fluctiſonum, terram ſinuoſam, molibe cælum,
Eius ab Angligenis toto cantabitur orbe
Gloria. Deſcendit celſo victoria cælo.
Numerus Scotorum in bello occiſorum XXXV. M.
His ita perfectis princeps tentoria liquit,
Inque illos vbi pugna fuit, ſe contulit agros.
Hic ex captiuis ſatraparum nomina diſcit
Bello occiſorum, paulum immutata vigorem

Antiquum facies retinebat, in ore ſedebat
Pallor iners, ægrè vt vultum dignoſcere poſſes.
Cumque recognoſcit valida de gente Britannam
Inconcuſſam aciem, tantum deſiderat ipſe
Bis ſex ex toto numero, ſi iunxeris vnum. Ex Anglis periere tredecim.
Quæ pars vulnus habet, ſanatur adepta ſalutem
Emplaſtris, paucis poſt conualuitque diebus.
Protendens igitur ambas ad ſidera palmas
Exclamat quantum Deus, ô ter maxime, quantum
Debeo, quanta tua eſt in gentem gratia noſtram.
Interea ex ducibus quidam luſtrauerat omnem
Campum, & deciduo fædata cadauera tabo,
Vultu ſubtriſti ſimilis lachrymantibus era,
Effugiſſe Scotos compertum aiebat habere
Saluos in patriam viginti millia quinque.
Ex tota autem acie hoſtili periſſe Scotorum
Quinque & triginta præacuto millia ferro,
Accedunt iſtis præclaro ſanguine creti
Pluſquam quingenti, claræ pars maxima gentis.
Hæc vbi cognouit rex Plantageneta, reuertit
In caſtra ad ſocios, cui nuntius obuius ibat
Declarans ſeſe Barwici dedere ciues,
Et pulchrum oppidulum præcinctum mœnibus altis,
Si modo donaret clementia regia vitam,
Vtque bona aſportent, illis concederet vltro.
Rex pius effuſi pertæſus ſanguinis autem
In bello, ipſorum vitæ ſe parcere dicit:
Sed bona conſtanter negat aſportanda, Britannis
In prædam ceſſura ſuis, perpulchra laboris

Ad res præclaras irritamenta gerendas.

Baruicenſes ſe dedunt.

Quid non dira fames mortalia pectora cogit?
Quid non fortuna aduerſa reflante? neceſſe
Telum ingens. De certa igitur pepigere ſalute,
Et ſolis induti exibant veſtibus vrbem.
Inclytus Eduardus iam fortem poſſidet arcem, (eſt.
Oppidulũ Anglus habet turritũ, & quicquid in illo
Veniſſe in vacuas quem non dit auerit ædes.
Sollicitudo licet tranſuerſum pectus agebat
Principis, & varius curarum pungeret æſtus:
Prima tamen cura eſt Baliolivictor egentem

Baliolus in regimen reſtituitur.

Adiutrice manu ſolio ſtabiliuit auito,
Donatum argento ſtipatum milite forti.
Poſt vbi præſidio impoſito diſcedere tempus
Admonet, Auſtrales patriaque reuiſcere fines,

Rex Eduardus Londinum redit.

Londinum ingreſſus ſpacioſis nobile vicis
Excipitur, ſummo princeps affectus honore.
Gratatur reduci ciuis, gratatur & vxor
Principe cum paruo illuſtris regina Philippa.
Eduardi egregias celebrant per compita laudes:
Gloria diſcinctos eius penetrauit ad Afros
Et Gangis ripas pernix perrexerat vltra
Fama noui belli, noſtri miracula mundi.
Rex indefeſſus loca regni circuit ampli
Explorans vrbes, terras, hominumque labores.

Nouum Caſtrum.

ORREA præ cunctis alys impenſius illi
Perplacet, à Scotia non longè limite diſtans.
Hic dum iura dabat, dum fontes corrigit æquis
Legibus, aduenit Baliolus, concomitatus

Principibus

Principibus Scotiæ, veterem ſyncerus amicum
Vt colat, obſeruans Regem pro more vetuſto.
Anglorum admiſſus coram prudente ſenatu
Regulus, hic genibus minor attribuebat honorem.
Eduardus dextra ſceptrum regale tenebat,
Ornatus palla. ſolioque innixus eburno,
Et procumbentem roſeo iubet ore leuari,
Virtutem laudans vicini Regis, & vltro
Officium quod præſtiterat, promittit, opemque,
Impeterent ipſum populi ſi quando rebelles.
De rebus regni, de pulchra Martis & arte
Sermo habitus nonnullus erat, iubet eſſe prioris
Fortunæ immemorem: Læto præſentibus vti
Inconcuſſum animo, reuerentem numinis almi.
Ille pias contrà grates ſubmiſſior egit:
Protrahiturque dies variis ſermonibus vnus
Deinde alter: iuſſit cum hunc Plantageneta valere.
Regulus ALATA at Baliolus CASTRA petiuit.
Luna ſuos creſcendo frequens reparauerat orbes,
Auocat externas Eduardus Flander in oras
Ad conſultandum de iſthoc, quod poſſit vtriſque
Pòſt in rem verti. Cognatio iunxerat arcta
Flandrenſem Comitem, charam vxoremq; monarcha
Anglorum. De ſumma igitur rerum ante loquuti
Fœdus amicitiæ feriunt, celeſteque numen
Accerſunt teſtem ſacrati fœderis, vllis
Non dirumpendi vita ſuperante diebus.
Flandrenſes proceres ſummis conſenſibus implent
Hæc ita iurantes, Quo facto nauigat vncis

Raliolus de more vetuſto tribuit honorem Eduardo.

Edinburgum.

Eduardus in Brabantiam proficiſcitur.

Puppibus in patriam lætissimus Anglicus Heros.
Hoc male habet Gallos postquam increbescere cœpit
Sparsus Parrisijs incerto authore superbis
Rumor, eis torpet gelida formidine pectus:
Valoys rex Gallorum commina-tur Eduardo
Vrebat bilis tumidum iecur atra Valesi:
Quare consultis satrapis prior arma parabat
Inferre Angligenis, causas aliquas vel iniquas
Inueniens. Fraudem virtute præcoccupat Anglus.
Eduardus in dicit bellum Gallis, & Regis Celtarũ insignia suis intermiscet iure hæredi-tario.
Bellum namque ferum Gallis indicit, vt hæres
Legitimus regni Celtarum, insignia gentis
Ille suis immiscet atrox, quod auunculus orbis
Carolus è vita ad superas migrauerat oras.
Cuius erat germana soror quoque sola cohæres
Eduardi genitrix Isabella decora venusto
Vultu, de veteri producta propagine Regum.
His motis causis iam Plantageneta palacras
Auri corrasit miranda prouidus arte,
Apparatus Belli.
Argenti puri massus, vel denique quicquid
Rerum præsenti bello conduceret aptum.
Sed prius ad comitem Flandrensem pergit amicum
Consultaturus trans æquora salsa, recursus
Magna cohors armata simul prouecta carinis
Eduardum stipat: puppes iam gurgite vasto
Eduardus nauigat in Flandriam.
Ære secant medium boreali flamine pontum.
Conigeres nautis validis ascendere malos
Mandat Nauclerus galea stans nauita summa
Innumeras puppes agitari nunciat vndis
Fluctiuagis: numerus quantus foret, inde rogatur:
Quot teretes crescunt intonsis montibus orni:

Respondet.

Reſpondet. Rurſum cuiates: voce canora
Sunt Galli, tum rex nauali cuncta parari
Pro bello iubet vt Vulcania protinus arma
Expediant, nuſquam captum deflectere curſum
Auderent, membri chari capitiſque periclo.
Sol partes cæli ſplendenti luce ſecabat
Ipſe alto medius ſecluſis æthere ventis:
Clarus luctiferam pugnam tentare Valeſius
Admonet ecce ſuos, prenſas harpago carinas
Arctabat, vehemens bellum crudeſcit vtrinque. Prælium nauale.
Voluitur hic præceps imo mergendus aquarum
Flumine, & æquoreis dulcis ſit piſcibus eſca:
Enſe perit prius, enectum ſocij in freta iactant
Illum. Ita ſupplicium gemina vnus morte luebat.
E galeis proiecta cauatis deſuper ipſos
In Celtas grandi mittuntur pondere ſaxa,
Quæ caput imminuunt colliſaque corpora mœſtæ
Morti dant, hominum ſparguntur tranſtra cerebris.
Impetus in Gallos crepitante fit aerior enſe,
Galli propulſant illatos fortius ictus
Oblongis contis, rubro maduere cruore
Vtraque pars, hoſtes Angli violentius vrgent.
Hei mihi quis torrens lapidoſus, cuius origo
Alpibus æreis hybernis imbribus auctus,
Maiori curſu patulum defertur in æquor?
Iam non cærulei pontus glaucique coloris,
Sanguineus ſed totus erat. Cruor emicat altè
Vulneribus, ceu cum vitiato fiſtula plumbo
Rumpitur, herboſi humeſcunt aſpergine campi.

Nemo ſuam quærit certam fugiendo ſalutem,
Nec terret quenquam præſentis mortis imago.
Poſt octo integras citus inclinauerat horas
Pugna hæc naualis continuata eſt à meridie ad crepuſculum auroræ ſequentis. Anno. 1340.
Phœbus ad occaſum, media illo inferbuit æſtas
Tempore, ſolem habuit curru domus ardua Cancri.
Pugna recens ardebat adhuc, magis ira tumeſcit.
Accreuit virtus animis, non noctis opacæ
Caligo dirimit, non prælia cæpta tenebræ.
Haurit aquas illa atque hæc dilacerata carina,
Conuulſis per vim tabulis. Subſidere ſenſim
Sub freta vidiſſes populo exclamante (perimus)
Accenſas naues, nec dum deferbuit ira.
Acrius inſiſtunt furioſa mente Britanni:
Sicut nunc primum ingreſſi certamina dira
Sæui Mauortis. Pugnæ capiuntur amore
Vnius interitum populi quaſi triſte minetur
Sidus, & aſpectus Martis crudelior eſſet
In Celtas. Tabulata ratis non pergula ſeruat
Incolumes cæca quærentes nocte latebras.
Mors truculenta hoſtes fermè conſumpſerat omnes:
Triginta millia Gallorum occiduntur.
Millia triginta ſæuo hoc pertere duello.
Vltima pars noctis dubiæque crepuſcula lucis
Imponunt pugnæ finem. Victoria ceſſit
Eduardo illuſtri, ſummerſa aut Gallica claſſis
Capta fere aut tota eſt. Pauci euaſere fugati.
Aſcribit laudem rex Plantageneta Tonanti,
Qui iubet vt genibus diuina precatio flexis
Dicatur, meritoque Deum venerentur honore.
His ita compoſitis hinc Plantageneta regreſſus
Fluctibus

Fluctibus æquoreis traiectis, vênit in arcem
Vrbis Londini, quam præterlabitur amnis
Piſcoſus Thameſis fama celeberrimus inter
Albionis riuos. Tum viſit nobile caſtrum
Vindeſorenſe, hic feſtum ſolenne diebus
Quattuor indicit celebrandum, huc conuocat omnes
Regni primores, thalami ſociaſq; iugales.
Ordine quiſque ſuo præclarus templa petebat:
Sacra facit ſenior, templis tribuuntur honores,
Numine placato, menſis diſcumbitur oſtro
Inſtratis, pendent tectis aulæa ſuperba,
Lympha datur manibus ſolito de more lauandis,
Dona miniſtrantur Cereris, mox plena Lyæi
Pocula, maiorum quæ ſignabantur auorum
Effigie Eduardi. Rex & Regina ſedebant
Excelſi ſolijs. Procerum celeberrima turba
Inferiore loco. Quorum mantilia ſummis
Dependent humeris, dapibus veſcuntur opimis.
Ter centum famuli incedebant ordine longo,
Cura quibus menſas epulis onerare nitentes.
Facto vbi magnates comedendi fine quieſcunt,
Exonerant dapibus menſas, iterumq; lauatur.
Tum princeps pleno vini cratere propinat
Omnibus hoſpitibus, pateras quiſque ordine ſiccat.
Dum celeres horas vario ſermone leuarent,
Sic pius Eduardus, certamina ludicra Martis
Mox haud iniucunda meæ ſpectacula plebi
Exhibeamus ait. Proceres quid dicitis? omnes
Aſſenſum prabent. Phaleræ, bullataq; frana

Eduardus reuerſus in Angliam petit caſtrũ Vindeſorenſe. Epulum Diui Georgij.

Decurſio ludicra.

Aurata ſellæ, ornamenta parantur equorum,
Conſcendunt & equos. Rex ſculptis aureus armis
Sternaci vtebatur equo, grauioribus haſtis
Fraxinei ligni grandi concurritur ictu,
Aere vt haſtarum ſummo fragmenta volarent.
Quique ſui frontem vibrata percutit hoſtis
Cuſpide, perrupto lignoque reuerberat ipſum
Crebriùs, hic primas huius certaminis aufert.
Nox interueniens curſum dirimebat equorum,
Rex procereſq; eius repetunt conuiuia lati,
Noctes & cœnas dixiſſes eſſe Deorum.
Quatriduo exacto concertatoribus ampla,
Præmia dat princeps, baccatas induit illis
Crura periſcelides, quas vnio miſtus Eoüs
Commendat flammis interlucente pyropo.
Præterea ex auro puro quod odorifer Indus
Miſerat, inſerta donabat Iaſpide gemma,
Si formam ſpectes duplicato ex Sygmate torques.
Et ſtatuit numerum præclara hac claſſe locandum
Stirpis honorificæ primates quattuor atque
Viginti, ante alios quorum laus bellica floret.
Hoc ſacrum ille ſuos iuſſit ſeruare nepotes,
Egregium ſanè factum, quod nulla vetuſtas,
Nulli aut annorum ſeries abolere valebit.
Nimq; ad virtutes ingens eſt gloria veras
Ac oblatus honor ſtimulus. Mittuntur ad ædes
Inde ſuas ſatrapæ regali munere dites.
Interea Princeps Gallorum iniurius Anglis
Multa parat, gentemq; Britannam prouocat atrox.

Prima inſtitutio ordinis equitũ Auratorum D. Georgij.

Rex donat eos equites ligamentis tibiarũ quibus inſeruntur gemmæ pretioſiſsimæ.

Donat eos torquibus aureis figuram duplicis Sygmatis habentibus in vnaquaque catena.

Non

Non tulit hoc placida præclarus mente monarcha
Anglorum, comites patriæ sibi quattuor audax
Adiunxit socios, Celtarum littore vastat
Occiduo positas flammis crepitantibus vrbes.
Hoc agit armatus bis centum puppibus vltra
Quadraginta, vnde exultans in regna reuectus
Patria, de minimis lixarum haud perdidit vnum.
Mox narrans satrapis quæ stet sententia menti
Quanta sit à vafris illata iniuria Celtis.
Carolus vt matris frater discesserit orbus
E vita, vtque eius sit solus & vnicus hæres:
Consilium ex toto prudens, vocat vndique regno:
Quo fiunt ista hæc sacri consulta senatus.
Principio fiscus pingue scit regius amplo
Prouentu, dante ex decreto plurima ciue
Quolibet, & multis (belli præsentis in vsum
Suppetat vt nummus) cudentibus aurea vasa.
Quamuis imposita est nonnullis sarcina iusto
Durior & grauior, regi dare nemo grauatur,
Cætera sanxerunt in publica commoda plebis:
Atque senatores discedunt ante vocati.
Arma statim iussu promuntur bellica regis,
Cælata induitur generosior arma iuuentus.
Conuenere equitum turmæ, peditumq; caterua,
E portu soluunt patrio fœlicibus Angli
Auspicijs, Borea vento sua vela secundo
In pelagus proflante. Sinu Normania frugum
Fertilis excepit puppes portuque Britannos.
Hic vbi erant paulum recreati, castra mouebant

Eduardus adiungit sibi Varuicensem comitem & alios tres. Maritimas Galliæ vrbes occidentales vastat.

Rex domũ rediens conuocat senatum in quo exponit regnum Galliæ iure hæreditario sibi deberi. Tributa pẽduntur.

Classis Anglorum appulit Normaniam.

Vlte-

Depopulatio agrorum & oppidorũ Normaniæ.

Vlteriùs, multas pulsis custodibus ædes
Diripiunt: fruges alimenta futura colonis
Condita sub tectis, & auena saginat equorum
Corpora: stramentum assuetos seruatur in vsus:
Horrea flammifero Vulcanus corripit igne.
Palantes parui pueri cum matribus errant
Orbati patribus, modò qui cecidere perempti.
Hæc sunt ad sæuas Anglis præludia pugnas:
Et quocunque loco campis spaciantur apertis,
Vnius implebant iter agmina lata diei.
Perueniunt tandem Cadomum. Pons flumine vasto
Celsus inaccessam cum villa reddidit arcem.
Tum pugna exoritur crudelior inter vtrosque.

Cadomi expugnatio.

Armatos aliquot Cadomi dux collocat arcto
Ponticuli, facilis pateat ne transitus Anglis.
Brutigenæ Celtæ celeri petiere sagitta.
Res manibus post cepta geri: sternuntur opaco
Puluere Læthali confossi vulnere Galli.
Vnus erat captus Comes, alter sanguine claro

Regulus Tancaruillæ capitur.

Natus, honorificum cui Tancaruilla ministrat
Nomen, & agnoscunt se armis pars maxima victos
Abiectis, muros rex depopulatur & arcem.
Euersa hinc villa binis exercitus alis
Arcubus armatis qui in Celtas spicula mittant,
Progreditur cæde & ferro latè omnia fædans.
Vulnifico ceu cùm grassatur lurida pestis,
Serpit & inficiens mortalia corpora tabo.
Horrifer aut quando patefactis irruit antris
Eurus & ingentes siluas & robora sternit

Flami-

Flamine conuellens altas radicibus ornos.
Contra aciem magnam tremebundo corde Valesius
In campum adiunctum & vicina coegerat arua.
Non tamen Angligenas aduersum, est ausus aperto
Tendere Marte, feris confligere fortiter armis.
Sed procul obseruat trepidus siluestribus errans
Colliculis, quid agat vel quò paret ire Britannus
Cautus in hoc saltem patriæque suisq́, sibiq́,
Prospiciens, Gallis mandauit rumpere pontes
Conuexos saxis vt pacto hoc arceat Anglos,
Vtq́, iter impediat. Cum nil obstare videret
Brutigenis validis: fierent quin peruia quæque
Ardua, Parrhisios se concomitante caterua
Contulit, exemplo trepidam præmunit & vrbem,
Rumpendos Sequanæ pontes ante omnia curat.
Securus sibi visus erat iam Celta, meatu
Fluminis occluso. Miles tamen excubat hora
Qualibet, incursum tum formidabilis Angli,
Tum metuens vrbis furibunda incendia pulchræ.
Ast iter accelerans Anglorum exercitus acer
Improuisus adest. Sed postquam nuncius omnes
Pontes perruptos, aditus conamine summo
Præclusos retulit, rex implacabilis ardet,
Multa animo secum ac irata mente volutans.
Hæc demum potior visa est sententia Regi,
Fluminis ingentem qui præterlabitur vrbem
Parrhisios pontem reparat rex impiger horis
Quadraginta octo. facilis traiectio facta
Militibus. Sequanam cis flumen in ordine stantes

Valesius cogit exercitum.

Pontes fluminum perrumpuntur iussu Valesij ad arcendos Anglos.

Anglus reparat pontē Parisijs ruptum, duorū dierū spacio.

Vtro

Depopulatio agrorum & oppidorũ Normaniæ.

Vlteriùs, multas pulsis custodibus ædes
Diripiunt: fruges alimenta futura colonis
Condita sub tectis, & auena saginat equorum
Corpora: stramentum assuetos seruatur in vsus:
Horrea flammifero Vulcanus corripit igne.
Palantes parui pueri cum matribus errant
Orbati patribus, modò qui cecidere perempti.
Hæc sunt ad sæuas Anglis præludia pugnas:
Et quocunque loco campis spaciantur apertis,
Vnius implebant iter agmina lata diei.
Perueniunt tandem Cadomum. Pons flumine vasto
Celsus inaccessam cum villa reddidit arcem.
Tum pugna exoritur crudelior inter vtrosque.

Cadomi expugnatio.

Armatos aliquot Cadomi dux collocat arcto
Ponticuli, facilis pateat ne transitus Anglis.
Brutigenæ Celtæ celeri petiere sagitta.
Res manibus post cepta geri: sternuntur opaco
Puluere Læthalis confossi vulnere Galli.
Vnus erat captus Comes, alter sanguine claro

Regulus Tancaruillæ capitur.

Natus, honorificum cui Tancaruilla ministrat
Nomen, & agnoscunt se armis pars maxima victos
Abiectis, muros rex depopulatur & arcem.
Euersa hinc villa binis exercitus alis
Arcubus armatis qui in Celtas spicula mittant,
Progreditur cæde & ferro latè omnia fædans.
Vulnifico ceu cùm grassatur lurida pestis,
Serpit & inficiens mortalia corpora tabo.
Horrifer aut quando patefactis irruit antris
Eurus & ingentes siluas & robora sternit

Flami-

Flamine conuellens altas radicibus ornos.
Contra aciem magnam tremebundo corde Valeſius
In campum adiunctum & vicina coegerat arua.
Non tamen Angligenas aduerſum, eſt auſus aperto
Tendere Marte, feris conſligere fortiter armis.
Sed procul obſeruat trepidus ſilueſtribus errans
Colliculis, quid agat vel quò paret ire Britannus
Cautus in hoc ſaltem patriæque ſuiſq́, ſibiq́,
Proſpiciens, Gallis mandauit rumpere pontes
Conuexos ſaxis vt paſſo hoc arceat Anglos,
Vtq́, iter impediat. Cum nil obſtare videret
Brutigenis validis: fierent quin peruia quæque
Ardua, Parrhiſios ſe concomitante caterua
Contulit, exemplo trepidam præmunit & vrbem,
Rumpendos Sequanæ pontes ante omnia curat.
Securus ſibi viſus erat iam Celta, meatu
Fluminis occluſo. Miles tamen excubat hora
Qualibet, incurſum tum formidabilis Angli,
Tum metuens vrbis furibunda incendia pulchræ.
Aſt iter accelerans Anglorum exercitus acer
Improuiſus adeſt. Sed poſtquam nuncius omnes
Pontes perruptos, aditus conamine ſummo
Præcluſos retulit, rex implacabilis ardet,
Multa animo ſecum ac irata mente volutans.
Hæc demum potior viſa eſt ſententia Regi,
Fluminis ingentem qui præterlabitur vrbem
Parrhiſios pontem reparat rex impiger horis
Quadraginta octo facilis tranſectio facta
Militibus. Sequanam cis flumen in ordine ſtantes
Vltro

Valeſius cogit exercitum.

Pontes fluminum perrumpuntur iuſſu Valeſij ad arcendos Anglos.

Anglus reparat pontē Pariſijs ruptum, duorū dierū ſpacio.

Vltro laceſſebant hoſtes ad prælia Gallos:
Ex æquo tandem cùm copia nulla daretur
Pugnandi, princeps mouit ſua caſtra Britannus.
Oppidulis totis ab agris dum tranſit in agros
Deletis, rapidos Phaethontis crederet ignes
Vndique per terram hanc ſi quis vertiſſet ocellos
Attentus, donec miles veniſſet ad arua
Iuxta Creſſeidis nemus. Hic tentoria fixit.
Vallis amœna fuit pratis vernantibus, amnis
In media fluitat tenui pellucidus vnda,
Hinc latis aruum ſpacijs accliue iacebat
Parriſios verſus quod proſcindebat aratro
Ruſticus indoctus feſtiuæ tempore pacis:
Hinc latus aprici collis, iugaque ardua quercus
Creſſeidis ſyluæ reddebant inuia dumis
Commiſtæ, hirtarum ſilueſtria luſtra ferarum.
Angli valle graues hac laxauere labores,
Somno indulgentes & poſt obſonia ſumunt.
Decurrit ſubito in campum ſpeculator ab altis
Montibus, exclamans regem aduentare Valeſum,
Millibus innumeris ſtipatum: dat tuba ſtridens
Clangorem clarum vicibus per martia caſtra
Tergeminis. Angli voce vna arma, arma ſonabant.
Continuò Eduardus, præacuta capeſſite tela,
Forti animo inuicti: genus ortum à ſanguine Bruti:
Vota mea altitonans exaudit æthere ſummo.
In manibus veſtris hodie iam præda petita eſt.
Audio non regem ſolum, ſed totius omnes
Gallia adeſſe viros antiquo ſtemmate claros.

Poſtquam pugnæ nulla dabatur copia mouet caſtra Caletum verſus.

Omnia in itinere flammis corripiuntur.

Sub Creſſeidis ſylua Anglus tentoria figit.

Valeſius inſequitur Anglos magno ſtipatus exercitu.

Rex ad prælium hortatur ſuos An-

Cur

Cur toties victam valido certamine gentem
Victores metuent, damasque timere Leones
Incipient? clemens deus hoc auerterit omen.
Quòd si armentorum sit dux imbellis, inibunt
Nunq̃ armenta acrem pugnam: cum imbellibus inq̃
Pugna futura hodie est: Veniunt, vt ditior Anglus
Excedat campo spolys oneratus opimis,
Ex bysso vestes, fuluum asportabitis aurum,
Et digitos gemmis ornabitis, ære crumenas
Signato, si stare loco, si audebitis hostes
Impetere & timidis infligere vulnera Gallis.
Dixerat Eduardus consueto copia more
Militiæ instruitur, tutantur cornua lecti
Arquites armis leuibus, volucriq̃ sagitta.
Prima acie princeps hæredem collocat Anglus
Imberbem, qui non dum octauum impleuerat annum
Et decimum, non dum tenera lanugine malas
Texerat impuber, bellandi vt disceret artem.
Ipse locum medium pictis rex occupat armis,
Ad loca deducens aciem propiora iugoso
Cressetidis nemori ne quid post terga pericli
Forsitan accideret, collem sic tramite Celta
Scanderet acclui, & locus esset iniquior hosti
Bellum incepturo. Gallus cum cedere retrò
Hostem conspiceret, præsidens ocyus acri
Addit equo calcar, ratus aufugisse Britannos.
Signa canunt rauco cœlum clamore replebat
Vtraque pars, turmas currentes excipit Anglus
Arcu curuato, læthalia spicula vibrans.

glos se strenuos in pugna præbeant.

Acies Anglorum instruitur.

Eduardus regis filius primam ducit aciem adhuc 18. annorum.

Exercitus Britannicus à tergo syluam habet ne circumsepta à multitudine inimicorum periclitaretur.

Gallus ratus Britannos metu perculsos retrocessisse in eos impetũ facit.

Excutit

Excutit è ſella ſeſſorem ſaucius ictu
Bellator ſonipes, tundit quoque calce magiſtrum.
Equi Francorum Saucij ſagittis excutiunt ſeſſores & ordines perturbant.
Alter equus longa confoſſus arundine ſæuit
In ſocios patrios, conturbato ordine retro
Strenuus inſultans antiqua cubilia quærit.
Poſt alios alij excuſſis vectoribus illâc
Atque hâc tranſuerſim: ſæpes foſſæue profundæ
Nil iter impediunt, currentibus auia ſparſim
Per loca, tellurem in curſu ſignante cruore.
Procurrunt pedites Galli crudelia telis
Prælia miſcentes, Anglúſq́ reuerberat ictu.
Ductores primi Celtarum vulnera paſſi
Enſe cadunt, princeps quem ſæuus fluminis Albis
Accola cognoſcit Regem, Lorennius Acer
Duces & comites aliquot clariſſimi cadunt.
Duxqúe Dalanſonus, comes Harcourtes, Bloysq́
Aumarles, aliyqúe quibus de ſtemmate auito
Nominis accreuit ſplendor, vel ab arcibus altis.
Occidit attoniti nec non pars maxima vulgi.
Fulminat enſe pater Princeps Eduardus, & eius
Eduardus ipſe & filius pugnant acerrime.
Filius impubes, illoqúe Britanica virtus
Quanta ſit eluxit bello, quo millia caſa
Triginta aut plus eo, campiqúe cruore madebant.
An. 1344. Valeſus vbi vidit tantã ſuorũ ſtragem fugit turpiter.
Quod poſtquam fieri aſpexit de colle Valeſius,
Continuò celeri curſu dilapſus equorum
In patriam remeat: Gallis quod dedecus ingens
Et ſibi turpe fuit: nam plures ipſe cateruas
Abduxit fugiens tenuit quàm belliger Anglus
Anglus victor.
" *Principio pugnæ tantum valet eſſe cruento*
" *Pugnacem bello, tum toto gaudia campo,*

" *Pectus*

" *Pectus & implêrat concentus muſicus aures.*
Dulcibus exuuijs Gallorum auroqúe potiti,
Vmbrifero repetunt noſtrates veſpere caſtra.
Mane orto ſolis radiantis lumine Celtæ,
Rurſum collecti, turbam agglomerantur in vnam
Tentaturi armis, mutabilis alea martis
Nam ſit, quos hi tres Comites prece principe multa
Tandem exorate, vt det Marte laceſſere Gallos:
Varuicenſis atrox ſimul Huntingtonius heros,
Amptoniſque decus ſummum Borealis adorti
Ex improuiſo duro certamine fundunt.
Tum licuit tuto totis excurrere campis
Eduardo, & ſocijs belli iam nemo repugnat.
Galli Brutiginis ſeſe non amplius audent
Obijcere, aut armis contra caſtrenſibus ire.
Hinc tribus exactis rex mouit caſtra diebus
Ad Geſſoriacum littus, dein claudere vallo
Oppidulum & foſſa cæpit, cum fraude Valeſi
Et prece pellectus Scotiæ qui ſceptra gerebat,
Anglorum inuadit fines, atque omnia flammis
Committit. Prudens Regina abſente marito
Fœdifragi incurſus intercluſura cohortes
Armatas cogit, nec opus monuiſſe colonis
Vt ſint auxilio: nullo monitore gregatim
Confluxere, citas & tardius ire queruntur
Horas ad ſceleris vindictam: haud omine dextro
Iam Scotus intulerat vim Dunelmenſibus agris
Cum formidandum ſæuus bellum inſtruit Anglus
Aggrediturque hoſtem violantem fœdera ſacra.

Poſtridie tres comites Varuicenſis Huntingtonius & Amptonius nouã cum hoſtibus pugnã ineunt, & eos fundunt & vertunt in fugam.

Eduardus obſidet Caletum.

Dauid Scotiæ rex impulſore Gallo facit impreſsionem in Angliam.

Scoti cæsi & fugati. Anno. 1345

Nominis incerti Scotica plebs obuia gentis
Sternitur & tristi gladio cadit impia turba es
Frustra oblectantur Scotiæ Comites q3 Duc q3,
Quorum pars iacet occumbens, pars catera capta
Captiuum corpus dedit vincentibus, auro
Et pacto pretio redimendum, bellicus vt mos
Postulat. At Dauid Scotiæ rex, captus, ad vrbem
Londinum fidei pendens dignissima fractæ
Supplicia, adductus celebri concluditur arce.
Exiguus numerus volucri pede fisus equorum
Effugit in patriam testis certissimus Anglos
Deuicisse suos, & tristia funera narrant.
Fama rei gestæ teneris trans æquora pennis
Peruolat, Eduardo recto cuncta ordine pandens.
Tum Gessoriacum littus circumsonat omne
Tum magnis latos campos clamoribus implent
Brutigenæ. Dolet audito rumore Valesius,
Inuidet & masto tristatus corde Britannis
Felicem rerum successum, bellaq3 fausto
Omine gesta diu, tot ab hoste relata trophæa,
Non Gessoriaci tamen oppugnatio cessat.
Incola nec requiem capit vllam: vexat vtrinque
Ciues, hinc vesana fames violentior hostis,
Inde Britannorum per celsa volatile telum
Mœnia traiectum, Mors vndiq3 dira minatur,
Non hiemis torpens frigus, non flammeus ardor
Æstatis, potuit muris depellere Regem.
Vndecimus iam mensis adest, & longa videtur
Obsidio. Galli veniam pacemq3 precati,

Dauid rex captiuus perducitur ad arcem Londinensẽ

Vltro

Vltro ſe dedunt, miſeris ſi viuere detur
Muneris eſſe loco, magno pro munere poſcunt.
Æratas miles per portas Gallicus exit.
Vrbs patefacta datur firmis cum mœnibus Anglo.
Nec mora, præſidio impoſito rex inclytus æquor
Traijcit anguſtum, patriaſq; reuertit ad oras.
Nocte intempeſta ſaluus claram appulit arcem
Londini, ciues ſummo venerantur honore
Egreſſum puppi, & teſtantur gaudia ſtructis
Ignibus, & lautis poſitis per compita menſis.
Lætitia eſt eadem numeroſa per oppida regni.
Multifido reſonat criſpata foramine buxus:
Geſta canit Regis dulci modulamine vulgus.
Ecce dei immemores commiſſi criminis vltrix
Securos Anglos inuadit noxia peſtis,
Pœna grauis, rigido ſed longè mollior enſe.
Infantes lepidi modo ſano corpore morbis
Correpti medijs matrum moriuntur in vlnis,
Atq; animas ægrè miſeris cruciatibus efflant.
Pars, poſtquam in venas irrepſerat acre venenum,
Et cor impeteret, vitiato ſanguine, vitæ
Sedem, oculos tollens ſomno torpente grauatos,
Expirat, fruſtra medicis ſua pharmaca fidis
Dantibus: impatiens tetri pars altera morbi
Eſtratis ſurgit ſubito ſine veſtibus amens
Dumq; immaturæ vult euitare periclum
Mortis, procumbens medijs in curſibus heu heu
Deficit, & ſuperas auras inuita relinquit.
Sæuierat peſtis bis ſenos improba menſes,

Caletum venit in poteſtatem regis Anglorum.

Peſtis graſſatur per vniuerſam Angliam.

Nullus erat pagus, nec villa immunis ab illa.
Occiderant hominum & puerorum milia centum
Sic quos non fera vis, non hosticus abstulit ensis,
Valesius rex Gallorũ moritur. *Peste domi pereunt absumpti, corpora tabo.*
Interea è vita discessit forte Valesius.
Gallorum in regnum gnatus successerat hæres
Iohannes regnat in Gallia. *Nomine Iohannes, audaci pectore princeps:*
Ante alios idem iuuenili corpore pollens
Spe ductus patrijs pellendi finibus Anglos.
Militis armati magnam vim contrahit, ingens
Princeps Eduardus iunior regit Aquitaniam *Atque mouet bellum diri certaminis expers.*
Iunior Eduardus qui sub ditione premebat
Gasconiam totam, adiunctasque coercuit vrbes,
Occasum versus, qua Phœbus spectat Iberum:
Eduardus in Pictonibus agens, intelligit parari exercitũ ab Iohanne. *Hic fuit Eduardus præfectus patrius illo*
Tempore. Iohannem peditum aduentare cateruis
Stipatum admonitus, promptam produxit apertos
In campos aciem, ductor splendentibus armis.
Ecce tribus locus est vallatus mœnibus, istam
Indigenæ appellant Poyteusen: non procul, ampla
Planicies in qua ramosis frondibus arbor
Nulla viret, nec dumus inest, certaminis acris
Fit locus, hic acies congressa sanguine totam
Iohannes & Eduardus iunior in Pictoribus conferunt manus. *Perfudere atro terram: concurritur hastis*
Fraxineis, & sessores sternuntur equorum.
Victi hostes pereunt, aciei rumpitur ordo:
Celta fugit reliquus, celeri pede victor anhelus
Insequitur, stringens rapido vestigia passu.
Vt canis in latis leporem venaticus aruis

Cum

Cum videt, hic prædam cursu petit, ille salutem,
Alter inhæsurus rictu minitatur aperto,
Formidat sæuis comprendi morsibus alter:
Sic Anglus prædæ celer est spe, Celta timore
Deiectus, cursu capitur pars maxima turbæ,
Captiuus quoque rex in castra adducitur, hosti Iohānes rex capitur.
Dedere qui sese quam occidi maluit ense
Inde Britannorum captus mandatur ad oras
Nauigio celeri: seruilia sub iuga missus,
Disceret vt Domino Regi parere Britanno. Nobiliores Franci captiui supra 1500.
Plantagineta duos Reges iam illustris habebat
Captiuos, tenuit comites custodia mitis
Multos ambabus claro regionibus ortos
Sanguine, quos sæuo bello cepere Britanni.
Attamen Eduardi viguit clementia Regis Io: Gallus & Dauid Scotus pretio redimuntur, sic cæteri captiui.
Tanta, & tanta animo virtus innata sedebat,
Vt pretio & pacto dimitteret ære redemptos
In patriam ad propriæ consanguinitatis amicos
Gloria consequitur Reges sic bella gerentes.
Sic certare parit decus immortale duello,
Pastores tondere boni haud deglubere cultris
Villosum assuescunt pecus. Inclytus ille monarcha
Supplicibus parsit, sed contudit inse superbos,
Vndique ter fœlix nisi quod trux Atropos occat Eduardus filius moritur ante patrem.
Ante diem gnati fatalia stamina vitæ.
Sed prius in lecto susceptæ prole iugali
Cui Richardus erat nomen, quem ex asse reliquit
Hæredem moriens, auus & cui sceptra tenenda Eduardus pater moritur.
Legauit, regni vt leges & iura inhebant.

Richardus eius nominis 2. regnare cæpit.

Vndecimum puer hic non dum transegerat annum
Cum iuuenile caput gessit diademate cinctum.
Sed postquam princeps iustis adoleuerat annis
Dicere non facile est quantum distaret auitis
Moribus atq; animo, fuit hic quam dispare mente,
Dissimili ingenio claræ matriq; patriq;:
At virtus animis satraparum pristina mansit.
Ille vigor regni priscis heroibus olim
Floruit ingenitus, proles vt digna parentes
Æquaret fortes animis & laude duelli,
Auderetq; vltro quosuis tolerare labores.
Ergo primores populi (quia mente colebat
Rex pacem placida, sæua arma domiq; foriſq;
Languebant) veriti ne illos corrumpere possent
Ocia, ne populus solitis dissuetus ab armis
Degener inciperet fieri, se dedere turpi
Luxuriæ, somno, ludis, & inertibus horis:
Rege prius de re consulto, ludicra diri
Martis opus simulatum inter se bella mouebant,
Atq; dies totos viginti quatuor hastis
Assumptis stadio statuunt decurrere fixo.
Deinde idem numerus procerũ pars prima lacessens
Mittit ad externas gentes qui talia pandant.

Hippomachia ludicra inter anglos & externos

Ludus ab Angligenis mense exercebitur vno
Hasticus. Vrbi hærens fabrorum dictus agellus
Extra Londini muros, spacioſus & amplus
Est locus, hîc stadium cursuris, certaq; meta
Ponitur, huc veniant quacunq; ex gente creati
Sanguine magnorum heroum. Certamine victor

Qui

Qui fuerit terris proſternens corpora plura,
Aut plures haſtas frangens, donabitur auri
Multa vi, capiet quamplurima ditia dona
Præmia virtutis Richardo hæc dante brabæa.
Hoc poſtquam multis innotuit vrbibus. alpes
Nubiferas vltra & citra, generoſior vt mens
Cuiq; eſt externo præclaro ſtemmate creto
Arma parans & equos ſpumoſum traiecit æquor.
E Gallis Pauli Comes aduenit, eius & hæres,
Cui piſcoſa dabat Batauorum terra ducatum.
Complures alij quos miſerat Itala tellus
Egregiæ ſtirpis Londini tempore certo
Atque die, è variis orbis regionibus adſunt.
Prodet ab armiſona quam Cæſar ſtruxerat ar
Anglorum rector, viginti quatuor armis
Auratis tecti magnates tramite recto
Inde ſequebantur celebris per compita lata
Londini: numeroq; pares, inſigniter albis
Seſe in equis vectas, iunxere heroides illis,
Suſpenſæ tenero baccata monilia collo,
Corpus acupictis velatæ veſtibus auro
Candenti, quibus in biſſo pictura nitabat
Aurea, ceruorum è collo pendente catena
Materiæ eiuſdem. Rex hæc inſignia gentis
Eſſe ſuæ voluit, nec pars aduerſa minoris
Ornatum niueis gemmis geſtauit amictum
Vectus equo quiſq; eſt ferrato tegmine & auro
Conſpicuus, grata attonitæ ſpectacula plebi.
Ad ſtadium ventum eſt per vicos vrbis amæno

24. proceres Angli laceſſunt tot quotveniũt

Fabrorum in Campo. Tum luſtrant ordine longo
Tam mir millones quam pars contraria, pulchrum
Circuitu hippodromum: ſonipes ferit arduus auras,
Calcibus inſultans, bullatis clarus habenis.
Præcinit inflatis clangens taratantara buccis,
Concurrunt lecti ſeſeque labore fatigant
Viribus immenſis, iam ſalſus deſluit imos
Ad talos ſudor, veniebat anhelitus ore.
Haſtæ ſtridentis fracta petit æthera cuſpis.
Aduerſum truncus præfactus deijcit hoſtem,
Letitia moti cordis ſpectacula plaudunt.
Nox interueniens certamina capta diei
Vnius abrumpit, repetunt ſua luce ſecunda
Ludicra, ſeque ſuis animo maioribus æquos
Oſtendunt, magnis quæſita eſt gloria rebus,
Tertia lux oritur, miratur concio multis
Ex populis collecta ducum præſtrenua facta,
Turbine quo vibrent haſtas & brachia quanta
Vi moueant, quàm ſitque animus generoſus equorum
Tinnitu armorum reſonabat ab ictibus æther.
Gaudia quæque dies ſua decertantibus adfert:
Iamque quater ſeni rigidis lndentibus haſtis
Elapſi fugere dies, tempuſque monebat
Ad noua Brutigenam properare negotia Regem.
Externo Rex ob virtutem laudibus effert.
Laudatos magnis ex flauo torquibus auro
Donat, & in patrias alijs dimittit onuſtos
Muneribus, dominos vt turgida zona grauaret.
At mirmillones famam pro munere poſcunt
Brutigenæ,

Concertatores tam Angli quám exterarum gentium p roceres ſtrenué ſe gerunt.

Brutigenæ, capti ſolummodo laudis amore,
Finitaque ſuos pugna petiere penates.
Tunc tali affatur Richardum voce nepotem
Dux Lancaſtrenſis, Gandauo natus in vrbe.
Chare nepos patruo, flos inclyte ſtirpis auitæ,
Scis credo (generi ſi quando iniuria fiat,
Plantagenetarum) nos impatientibus ortos
Eſſe animis, belloque fero ius quærere noſtrum,
Maiorum fuit illa animi vis inſita ſemper
Pectoribus, pigeat cur me ſimilem eſſe meorum?
Rex venerande tuo multos pax alma per annos
Iam Regno viguit, nemo inſidiarier hoſtis,
Aut audet tecum duro contendere bello.
Cum conſanguineus tuus ipſe, & regia proles
Interea thalami ſociam regionis Iberæ,
Et patris hæredem fraudari diuite regno
Per vim contemplor, quod ei dant publica iura.
Ergo pace tua liceat mihi cogere paucos
Militiam in longinquam, & quæ ſunt cõiugis, armis
Quærere, iuſtitiamque tremendo Marte tueri.
Talia dicentem ſermone accepit amico
Richardus patruum, dein circumſtantibus inſit
Nobilibus. Laudo ingenium generoſius iſtud
Ipſe tuum, noſtris nuſquam maioribus impar.
Ito bonis auibus celebratas gurgite Ibero
Ad terras: & quæ dos eſt vxoria iure
Quod gentes lato firmant communiter omnes,
Si non Hiſpani reddant, celer arripe bello.
Fraudari hæredes diuina humanaque iuſtos

Dux Lancaſtrius petit à Rege veniam inuadẽdi Hiſpanos.

Reſponſio Regis.

Lex prohibet, Deus auxilium melioribus adfert.
His Lancastrensem dictis dimittit, at ille
Ocyus instructa pro bello classe futuro,
Impressio facta in Hispaniam per ducem Lancastrensem. *Milite stipatus generoso, traijcit æquor*
Fluctisonum, cum vxore pia natisque duabus.
Causæ diffidens extemplo Hispanus, agebat
De pace acceptis & conditionibus offert
Argenti ac auri plaustrorum protinus octo
Iustum onus, argentique decem soluenda quotannis
Millia nummorum, pulchra Bayonis in arce,
Quæ fuit Anglorum tunc sub ditione monarcha.
Hispanus agit de pace. *Anglus at Hispano contra, quæ maxima natu,*
Dat nuptum gnatam, sic vt coalesceret arcto
Pacis conditiones inter Ducem & Hispanum. *Fœdere firmatæ felix concordia pacis.*
Rex Lusitanus (nam sic ea pacta ferebant)
Filia ducis natu maxima nubit Hispano. *Accipit vxorem pompa fulgente secundam*
Filiolam, mox his, cæli duce numine, gestis,
Antiquas generis repetunt ab origine sedes,
Oceano magno per sidera fausta remenso:
Dux, sociique sui terram tetigêre Britannam.
Insolens prouocatio trium Scotorũ aduersus Anglos. *Paulo post regis permissu Marleus intrat*
Ille comes Scotiæ per iter ventosus equestre
Anglorum fines, Londini & prouocat omnes
Cuspide acuta hastæ secum certamen inire.
Conueniunt proceres, Princeps Richardus adesse
Spectator cupit hîc, cupit atque ignobile vulgus.
Non tulit has bullas heros Moubraus inanes:
Scoti in Hippomachia sternuntur. *Sed conscendit equum cælatis pulcher in armis,*
Sessoremque Scotum validus deiecit, equumque

Sternit

Sternit humi duro ferrati verbere ligni:
Quo viſo reſonant crebro ſpectacula plauſu.
Exanimis fractis coſtis iacet ille duabus,
Nec valet erectus trepidis inſiſtere plantis,
Vicinas magis inde loco portatur in ædes.
Poſtque dies paucos creſcente dolore laborans
Emoritur: ſic quem armorum quæſiuit honorem
Perdidit infœlix, minor & certamine ceſſit.
Darellus Scotus hac Courtnæum prouocat Anglum
Finita pugna, popularem captat & auram:
Viribus aſt impar fortunam expertus eandem eſt.
Tertius huic ſocius dum colluctatur arena
Haud ita fortis eques ſemel & quater ictibus ille
Sternitur horriſonis, victum & certaſſe pudebat
Cocburnum, patrias petit ergo inglorius oras.
Concertatores Haubercus corpore pollens,
Pectore Courtnæus, pulſatis vindice dextra
Externis, homines Anglos qui corde ſuperbo
Sponte laceſſiſſent ſummo afficiuntur honore
Compoſitis poſt iſta domi certamina rebus,
Pergit ad indomitos princeps Richardus Hibernos — Hibernia ſubacta per Richardum.
Inque poteſtatem multo ſine ſanguine, ſæuo
Marte reluctantes redigit. Tum poſt breue tempus
Exuit inſigni ſeſe diademate, ſceptrum
Henrico Lancaſtrenſi regale relinquens. — Henricus quartus regnare incipit
Excipit Henricus quartus moderamina plebis
Anglorum, cuius patuit ſatis inclyta virtus
Cum pater Hiſpanum pro vxoris dote premebat.
Cum pater & gnatus paucis comitantibus Anglis

A Geſſo-

Henricus & eius pater Iohannes à Caleto per mediam Galliam cũ paruis copijs ad Burdegalam peruenerũt.

A Geſſoraico procedens littore venit
Gaſconiam ferroque hoſtes vexaret, & igne.
Multa viri virtus igitur celebriſque per orbem
Gentis honos cunctis pauidum incuſſere timorem
Hoſtibus Anglorum, ne quis fera bella mouere
Exterus auderet, inueniſque interfuit iſtis
Omnibus, in cuius iam ceſſerat integra partem
Gloria geſtarum rerum bellique domique.
Prater opes magnas fuit hic rex denique felix
Progenie pulchra, namque inclyta quattuor illi
Indolis eximia natos produxerat vxor
Quorum procero, qui natu maximus hæres
Corpore, progreſſus cùm pubertatis ad annos
Eſſet, res geſſit multas iuuenìliter audax
Aſciſcens comites quos par ſibi iunxerat ætas.
Nil tamen iniuſtè commiſit, nil tamen vnquam
Extra virtutis normam, ſapientibus æque
Ac alys charus, ſed in hoc eluxit imago
Pubere, quæ deinceps eſſet geſturus adultus.
Henricus genitor bis ſeptem rexerat annos
Anglorum gentem ſumma cum laude & amore:
Iamque ſeneſcenti fatalis terminus æui
Ingruerat, morbus fatalem accerſerat horam:

Henrico patri mortuo ſuccedit Henricus quintus.

Arripit extemplò ſoboles diadema paternum,
Quem flexo proceres regem venerantur ouantes
Poplite, teſtantur quę hilari ſua gaudia geſtu.
Ille inter iuuenes paulò laſciuior ante

Henricus initio regni

Defuncto genitore grauis conſtanſque repentè
Moribus ablegat corruptis regis ab aula

Aſſuetos

Assuetos socios, & nugatoribus acrem
Pœnam si quisquam sua tecta reuiserit, addit.
Atque ita mutatus facit omnia principe digna,
Ingenio magno pòst consultoribus vsus.
Perraro cessat vigilans in publica regni
Commoda, ceu pastor totas in somnis ouili
Prospiciens noctes hiberno sidere ducit.
Dumque sagax expiscatur possessio quænam
Iusta sibi fuerit, quæué essent iuris auorum:
Comperit infesto Francorum pectore Regem
Plurima Brutigenæ rectori damna dedisse.
Nec mora, consilium vocat, exponitque gerendum,
Quæ queat ad bellum pia causa mouere Britannos.
Assensere omnes proceres, regnique dynastæ,
Sæuo quærendum ferro ius Regis ab hoste.
Confestim rebus repetendis trans mare mittit
Legatos satrapas exculta mente, senili
Consilio, Gallo referant qui talia Regi.
Brutigenûm regni hæc animo fert rector iniquo
Te violasse fidem: Cur sic aliena rapaci
Attrahis ipse manu? cur sic iniurius Anglis,
Sæuus in absentes? Semper præsentibus Anglis
Si bellum intulerint (liceat mihi vera fateri)
Existis causa minor, inuitusque quod æquum est
Concedis: raptum nobis aut redde Britannis,
Aut ferrum expectes, vltrices insuper ignes.
Quæ blando extorquere à te sermone nequimus,
Mars dabit indomitus, tenet hæc fiducia nostrum
Henricum, quòd erit sceleris Deus vltor iniqui.

Dicere

lasciuos suos comites oblegat ab aula regia.

Henricus studet in reipub. commoda.

Legati ab Henrico missi in Galliam de rebus repetendis.

Oratio Legati regis Anglorum.

Dicere rex iubet ista, minas regaliter addit
Maturè ni mente velis respiscere cautus
Mutata in melius: fallax est alea Martis.
Hæc vbi verba Britãno à Principe missus habebat
Legatus, Gallus cœpit feruescere bile.
Gallorum fremitu præcelsa palatia Regis
Complentur, gliscunt animi discordibus iris.
Responsio Regis Francorum.
Rex coram cunctis ora indignantia soluit.
Quærere regna, labor: virtus est parta tuerì
Maxima, si celebrem famam laudemque meretur,
Qui Marte aduerso victor, fortassis iniquo
Euasit, populum seruilia sub iuga mittens:
Nonne prius victis (animos si quando resumunt)
Gloria maior erit pedibus pepulisse catenas,
Excussisse iugum collo, vim vique repulsam
Propulsasse? alia est alia felicior hora.
Non semper fortuna manet constantior vni.
Nunc fortis Gallus primas tenet, antè Britannus
Partes, nos olim fuimus (vos dicite) Troes.
Post decimum tandem Tros annum sensit Achiuos.
Gallia iam primum post multas cœpit aristas
Florere, & duce me cristas attollere in altum,
Aduersusque suos hostes audentior ire.
Vos terrete minis pueros, terrete puellas
Laruis, nulla viros animosos spectra mouebunt.
Non bullæ, ostenso vel verba minantia ferro.
Quid quod adhuc vester rex est puerilibus annis,
Tristis inexpertus belli. lusu ille pilarum
Se recreare domi contentus, fulgida pilis

Agmina

Agmina deuitet, regat hæc maturior ætas.
Hoc ſit reſponſum, vos hæc mea dicta referte,
Nos patrios fines, nos noſtra tuebimur armis
Oppida, & inuito hæc Gallus defenderit hoſte.
Hæc vbi legatis Gallus reſponſa dediſſet,
Confeſtim cæpere domum properare reuerti.
Et quid Celta illis reſponderat, ordine pandunt.
Scomma malam in partẽ accipens, Rex cætera riſit.
Principis interea naues Hamptonæ parantur,
Queis per fluctiuagum pelagus feliciter actis,
(Namque volente Deo ſiluit contrarius Auſter)
Rexque duceſque ſui magna comitante caterua,
Hoſtili ante expectatum potiuntur arena.
Nauibus egreſſi deuaſtant omnia latè,
Horrea, tecta, lares fœdantes igne, ruinis,
Cæde: feris Anglis in prædam cætera cedunt.
Henricus caſtris noctem tranſegerat vnam,
Cùm ſol poſtridie terris dimouerat vmbras
Exoriens, oculis hominum loca quæque recludens.
Rothomagi fluuius qua curſu defluit acri
In pontum, littuſque ſuo maris impetit æſtu,
Finitimoſque ſuis humoribus irrigat agros,
Haud procul à caſtris vbi fluminis oſtia pandunt
Rictu ſe patulo, ſenis vbi nocte dieque
Accipiunt horis præſalſi gurgitis vndas,
Flumen aquas, & idem rurſum prius euomit hauſtas,
Conſpexere duo munitis oppida muris,
Hoc citra ripam, trans ripam fluminis illud.
Actutum Henricus populi iubet ambo coronis

Henricus tranſmiſſo mari Harfleu oppidũ obſidet.

Cingi,

Cingi, ferratis percelli glandibus ambo,
Et muros duro ex ferro teſtudine rumpi.
In ſolitum genus hoc tormenti terruit omnes
Incluſos Celtas: pueri matreſque, ſeneſque,
Exangues trepidant, nec deuitare periclum
Quo pacto poſſent, inueſtigare valebant.
Anglorum pendent denſo ceu grando ſagittæ
Aere, cominus, ac etiam res eminus acta eſt.
Interea ne quid regis conatibus obſtet,
Neue Britannorum queat infeſtare carinas,
Armatas aliquot naues, Neptunia regna
Inter vtraſque oras, regionum littus vtrumque
Quæ citò percurrant, præmittit ad æquora princeps.
Tum ſocijs ſcalas muris adhibere paratas
Imperat, & propius belli tormenta moueri,
Quamprimum tenebris depulſis craſtina lux ſit.
Hoc vbi vulgatum eſt caſtris, & quæque cohortes
Expediere gradu celeri ſe, fama ferebat
Illud in oppidulum, quod nomine dicitur Harflu.
Cras, ſole exorto, ferro armipotente Britannum,
Mœnia cum domibus, cæſis qui tecta colebant,
Imo æquanda ſolo, quod erit tum parcere ſerum.
Ciuibus extemplò tremor ima per oſſa cucurrit,
Deſperare ſuis fortunis incola cœpit.
Quid faceret tali rerum concluſus in arcto,
Ante oculos mors certa, ſuo de principe nullum
Venerat auxilium, nullam ſperare ſalutem
Concluſi poterant, placet hæc ſententia cunctis,
Vt tandem explorent quæ ſit clementia Regis

Duodecim oppidani ex Harflu egreſsi petunt à rege Henrico pacem.

Anglo-

Anglorum, si flecti animus prece mollior vlla
Forte queat, vitam vt saltem concederet illis.
Ergo bis sem sunt ex melioribus omni
De numero lecti, custos supremus & arcis,
Portis oppidulo qui progrediuntur apertis
Nudato capite, & demisso in pectora vultu,
Incessu tremulo, residebat pallor in ore,
Quisque notam luctus pullos gestabat amictus.
Martia deducti tandem in tentoria Regis,
Henricum his orant verbis pro seque suisque,
Procumbunt & humi: senior cum supplice voce
Incipit. Aduersum te si deliquimus ô Rex,
Ante astricta fides Domino, natale solumque,
Dum sumptis armis adducto cardine portas
Duro firmatas venienti occlusimus ære
In causa est, meritas apud omnia secula laudes
In Regem seruata fides sibi vendicat æquo
Iure, quis ob patriam mortem dubitabit adire?
Sed patriæ prodesse nihil mors nostra valebit,
Si stamus contrà, cuncti moriemur inulti,
Inque potestatem venient bona nostra (fatendum est)
Henrici Anglorum, atque ipsa cum mœnibus arces.
Hactenus admissum si quid sit, mitte, precamur.
Auxiliare dies princeps nisi miserit intra
Octo præsidium (causam non dicimus) intres,
Possideas, habeas, fatis potiare secundis
Oppidulo nostro (tantummodo quæso paciſci
De vita liceat) decet hæc clementia Regem.
Hac animos olim virtus ornabat auorum.

Inducię factæ octo dierum.

Quod petit hic Gallus pro votis auferet, inquit
Henricus Celtus istâ sub lege remittens
Ad sedes proprias: dicto pro tempore facta
Deditio oppidi & arcis Harfluensis. *Inducia fuerant: elapsis octo diebus*
Nil opis, auxilij nihil est: promissa petuntur
Reddi: tum flentes tenera cum prole parentes,
Virgineusque chorus, veteres liquere penates.
Tum populus cunctus de portis Gallicus exit
Mœstus, inarmatus, vacuus, miser, æger, inopsque,
Utque nouas sedes quærat, migrare coactus.
Angli commigrant ad incolendum Harfleum relicto solo natali. *Oppidulo belli potiuntur iure Britanni.*
Mox iussu Regis proclamat præco per vrbes
Albionis, si quisquam Harfleu velit esse colonus,
Trans mare, mechanicas seu sit qui exerceat artes,
Acquirendarum vel opum mercator auarus,
Seu qui tellurem curuo proscindat aratro,
Harflu conueniant. Vbi sedes certa morandi
Henrico gratis dabitur donante petenti.
Nec solum ille, datis gaudebit at ædibus hæres.
Haud mora, conuenere greges ad littora passim
Quærentes ventos celeri cum puppe secundos.
Proximus & qua sit traiectus Galliæ ad oras,
Quanta aderat paucis (res mira est) turba diebus,
Iam nullus vacuo locus est habitatior Harflu.
Henricus certior factus magnũ Gallorum exercitum aduentare. *Præsidio imposito Rex castra mouere Britannus*
Cæpit ad illius cùm venit nuntius aures,
Præclusum ruptis iter eius pontibus esse,
Gallorum centum & viginti millia præstò
Aduentare, omnes loricis corpora tectos,

Ornatos

Ornatos nitidis galearum in vertice plumis:
Turbam equitum quantam ſæclo nemoante priore
Viderat, indomitam, ſpacioſa per arua volantem.
Plantageneta nihil motus tanto agmine, cœptum
Pergit iter, ſocijſque animum fidentior addit,
Semper in aduerſos hoſtes veſtigia tendens.
Et quòd nox propior terris induceret vmbras,
Haud procul à denſis poſuit tentoria ſiluis.
Deinde ſuos ſatrapas iubet auguſtale ſubire, Sub noctem rex Henricus inijt consilium cum ſuis.
Conſultaturum ſe de præſente periclo.
Nam ter mille illinc aberat vix paſſibus hoſtis.
Seram ſub noctem ſic in penetrale vocatæ
Quæ ſtatuunt fieri, decernunt ſingula ſummo
Conſilio, aſt alias inter res ſole cadente,
Militibus iuſſum eſt præacutas cædere luco
Enſe ſudes, quarum prudens rex edocet vſum, Stratagema.
His vt currentes equites tellure refixis
Exciperent, & equo medijs dare vulnera poſſent
Curſibus, occultas aciei texerit ordo
Anterior fraudes dolus eſt cùm tendis in hoſtem
(Si bello diro decernas) maxima virtus.
Interea cælo nox intempeſta ruebat,
Corpora mortales recreant cum feſſa ſopore
Curarum obliti, vt vegeti ad ſua munia ſurgant.
Nocte illa ſomnis oculos clauſere grauatos
Anglorum pauci: ſinuoſis arcubus aptat
Pars amenta ſuis, acuit pars ſpicula dura
Cote ſagittarum penetrent quæ fortiùs arma.
Iſte creatori cæli cum coniuge natos

Commendat, tanquam morituras luce futura:
Ille ſuos nummos exponit, mortuus orco
Mane recepturus Gallorum more vetuſto.
Fulgens incautis aurora ſuperuenit Anglis. (mum
Mane orto acies Anglorum inſtruitur. *Arma arma Angligenæ* (ferit hæc vox æthera ſum-
Ductores clamant, capitote arma arma precamur.
Tela tenete manu, totis iam viribus arcus
Tendite, ſeruetur pugnando debitus ordo.
En dicto citius iunctæ inceſſere phalanges,
Expectantque animis ſæuum feruentibus hoſtem:
Pungit equum ſubitò curſor calcaribus vnus
Qui noctu terras hoſtiles peruigil errans
Luſtraſſet, ſæuos Gallos & clamat adeſſe.
Ceu bruma media picea caligine ſpiſſus
Auſter cum pluuijs, ſiue vt nimboſus Orion
Excelſos montes aſpectu territat atro
Cum procul eſt, propior magno furit impete ventus:
Atrox ſic properat Celtarum exercitus orto
Sole per intentos ſignis fulgentibus agros.
Calce cana tellus pulſata tremebat equorum
Agmine denſato, volitatque ad ſidera puluis,
Mouerat hunc equitũque cohors, peditũque caterua.
Aurora hac complexus erat ſolito arctior artus
Henrici ſomnus, ſecuro ita corde quieſcit.
Tandem vnus comitum magni tentoria Regis
Ingreſſus, molli è ſomno tactu excitat illum,
Et Gallos intra paſſus bis mille meantes
Eſſe docet, populiſque ſuis inſtare periclum.
Ergo quid ducibus mandet, narrare precatur.

Rex

Rex vt erat totus discinctus amabile corpus
Corripit è stratis, nixus genibusque precatur.
Summe deus faueas: te supplex inuoco, quæso:
Da Deus omnipotens, da vires maxime magnas,
In te fixa mihi spes est, ne desere seruum.
Hostis equis, nos summe Deus tibi fidimus vni.
Si princeps hodie fuero in certamine victor
Numinis insignes laudes in sæcula cuncta
Æde canet senior tum vir tum fœmina sacra.
Hac prece finita, struere imperat agmina princeps
Ocyus indutus vestitu, indutus & armis
Exilit, & medijs incessu vadit ouante
Ordinibus, socios, quæ sit fiducia rebus
Scitatur: læto respondent plurima vultu.
Dux Eboracensis tum se inclinauit honoris
Causa: me complura mouent, vt tester amorem
Officiumque meum ter Rex venerande Britannis.
Primum in te patriamque meam, concede quod opto,
Belli inter primos, aciei & in ordine primo
Vt locer, occumbens patriam memorabile nomen.
Aut nisi me vanum mentis deceperit omen:
Infestos gladio cædam crudeliter hostes,
Gloria præclarum factum hoc æterna sequetur.
Desijt ille loqui, tum Plantageneta leuauit
Ipsum, fidenter verbis affatus amicis:
Tu consanguineus cum sis charissimus id quo
Gratius esse nihil poterit, gratissimus offers:
Ingentes & ago grato pro pectore grates:
Nobilitatis opus petis, hoc concedo quod optas.

Henricus surgens è lecto orauit Deum.

Petit dux Eboracensis vt ducat primos aciei ordines.

Fortibus assumptis socijs accingere gnauus
Confestim ad pugnam violento cum hoste futuram,
Et meritas laudes pugnando viriliter aufer.
Nec mora, dirigitur pharetrati militis ordo,
Ipsorum inquè duas pars maior spargitur alas.
Horrida belligeræ quæ portant pila phalanges.
Vexillum Regis circumstant densius armis.
Comes Suffolciæ dextrum, comes Varuicensis læuum aciei tutatur cornu.
Inde comes clarum cui dat Suffolcia nomen,
Dextrum ductabat cornu, læuumque tuetur
Hinc Varuicensis, veteri stipatus vterque
Milite, qui manibus curuaret Apollinis arcum.
Turma equitum leuis hastatorum cornua firmat,
Atque in subsidijs, quos bellica acuta securis
Muniuit, positi, magno veluti osse gigantes
Audaces aciem claudebant vndique totam.
Hæc manus Anglorum, facies erat agminis ista.
Instructa iam acie, quota (Rex ait) hora diei est?
Quâ solet in templis numen sacer ordo precari,
Respondent satrapæ, turrita per oppida regni
Rex Anglus hortatur suos ante pugnam vt strenuè se gerãt
Albionis: tum Rex animis estote Britanni
Fortibus, hac horæ pro nobis presbyter orat,
Ergo agite ô iuuenes, facitote virilibus ausis,
Vestrorum vt similes hodie euadatis auorum,
Quorum non solum manibus propulsa, sed ipso
Gallica gens vultu prius expauefacta, fugata est.
Omnis abesto timor, mors formidabilis haud est
Ingenuis, si non hodie deuicero Gallos,
Vltimus ex nostro reddetur anhelitus ore:
Pro me captiuo redimendo nemo tributum

Soluet,

Soluet, nec precium diues regio Anglia pendet.
Dixerat, idem animus cunctis: exercitus alto
Clamore ingeminans omnes promittit ad vnum
Ferro absumendos, si fors contraria vertat.
Interim in aduersos capit procedere Celtas
Tota manus, signoque dato vexilla leuare.
Ecce tubæ diri cecinerunt horrida Martis
Terribiles sonitus irritamenta futuræ
Cædis, funestæque acies vtrinque propinquant:
Miles atrox varijs implet clamoribus auras:
Iamque aberant, arcu quantum valet ire sagittæ
Missa viri fortis manibus: dux mittite (clamat)
Angligenæ, vestros calamos celeresque sagittas,
Mittite curuatis in atroces arcubus hostes.
Grandinis in morem, cum hibernus decidit imber,
Spicula missa volant, & clari lumen ademptum
Obscurant solis: percusso saucius arnio
Se erigit excusso sessore arrectus in auras
Acer equus. Credens equitatus tutius esse
In pedites nostros protensis si inuolet hastis,
Ocyus irrumpens præpilati agminis hirtam
Aggreditur frontem: Tum pugna recruduit ingens.
Confixi fudibus præacutis (principis ante
Sicut erat monitu præceptum) pluuere arenæ
Prouoluuntur equi, vitam sessoribus enses
Stricti adimunt. Pharetris vbi defecere sagittæ,
Arquites sternunt aduersos fustibus hostes.
Ipse manu magno conatu rex rotat ensem,
Nobilior faciebat idem pars, turbaque tota.

Conflictus Anglorum & Francorũ qui fit apud Dagincourtum. Anno. 1415.

Omne nemus resonat pulsata cassidis ictu
Armorum crebris tinnitibus insonat vnda,
Vicinique suis colles cum vallibus agros
Accipiunt gemitus morientum, sanguis inundat.
Seu cum terra madet quando Saturnus & illo
Iuppiter inferior Mars Sol radians Venus Hermes,
Luna tenet Cancrum Pisces & Scorpion vdum.
Tempora transfixus prælongo Barrius heros
Pilo deturbatur equo, cui spiritus ager
Vulnere mortifero in tenues euanuit auras.
Aliquot nobiles Gallorum in prælio cadunt.
Dux Alansonus percussus arundine lignum
Carne reuellebat, ferrum tamen osse reliquit
Altius infixum, mors immedicabile vulnus
Insequitur, labens & equo terram ore momordit
Expirans, similique perit (Brabantia) letho
Dux tuus. Hi fuerant equitatus ordine primo
Magnanimi satrapæ: post hos cecidere secundo
Nauarra Comes & tuus Archiepiscopus (ô Sans)
Præterea comites octo piere cruentis
Vulneribus, trita appellant quos voce Barones
Plus centum, clari generis plus mille cadebant
Sexcenti. Notique decem plus millia vulgi
Ex Francorum acie, tercentum perdidit Anglus.
Et penes Henricum belli victoria mansit.
Heu Eboracensis funesta sternitur hasta,
Impetus in primos vbi fit furiosior Anglos,
Suffolcusque Comes compluribus ante necatis
Gallorum ex satrapis vitam cum sanguine fudit.
Captiuos proceres Gallos custodia firmat.

His

His ita perfectis, ditato milite prædis
Et ſpoly clarus victor poſt prælia littus
Ad Geſſoriacum properat cum claſſe, penates
Tranſmiſſo pelago veterumque palatia regum
Albionis repetit, turba comitante triumphans
Cui Londinenſes ciues, & prætor, amicti
Velleribus Serum ſplendentibus, obuiam ierunt
Mille ter extra vrbem paſſus, hoc fecit honoris:
Hoc cauſa officij fecit quiſque ordine ciuis,
Vt ſua ſignificet ſuperato gaudea Franco:
Vrbe etiam egreſſus templis ſacer ordo relictis,
Per vicos precibus diuinum numen adorat.
Voce precabatur multam reſonante ſalutem
Publica turba ſuo regi: pompamque ſequuntur
Ordine captiui longo victoris ad ædes
Principis, hoſpitijs Galli tractantur amœnis
Comiter, Henrico ſic præcipiente monarcha.
Ecce Sigiſmundus conſcenſa naue Britannum
Ingreditur fines, quem rex humaniter Anglus
Excepit veterem gratiſſimus hoſpes amicum.
Nunc celeres agitant ceruos damaſque fugaces:
Nunc iuuat aucupium pandis haliætus & alis
Infeſtans volucres penna trepidante minores.
Anglo cum vacuæ facta eſt occaſio mentis
Induperator ait, celebri rex inclyte fama,
Quæ tua geſta vehit totum pennata per orbem:
Victis, iam ſatis eſt bellorum, parce precamur:
Iam per te ſatis eſt inimici ſanguinis hauſtum
Immodice cur te, cineſque labore fatigæs?

Henrico reduci ciues Londinenſes congratulantur.

Sigiſmundus imperator venit in Angliam & agit cum Henrico vt pax tandem coeat inter illum & Francorum Regem.

Quid petis

Quid petis vlterius? decorat victoria pugnæ
Nuper in omne foris parte memorabilis ævum.
Pax tibi sit cordi, pacem cole, nil dedit alma
Pace deus melius, miseris mortalibus vnquam.
Carolus hanc orat, legatus & illius vnâ
Mecum, qui presens vestra versatur in aula.
Leges pacificæ, sublata lite, ferantur.
Auferet Henricus Gallo cedente, quod æquum est.
Paruos infantes patribus quin aspicis orbos,
Quantaq; fiet matrum charis viduata maritis
Turba? Deo Domino nos factos esse memento.
Ista Sigismundi paulum persuasio mentem
Flexerat Henrici, incerto qui fluctuat anceps
Pectore, quid faciat, natura mitior hêros.
Atq; procul dubio sermo valuisset amici,
Si non Francorum legato orante, quod egit
Voce Sigismundus, subito venisset ab Harflu
Nuntius infaustum rursum instaurare duellum
Gallos, & diram cadem factam esse recentem
Anglorum, patratum id Rothomagensibus agris.
Galli violant fœdus. *Vritur Henricus populorum cade suorum*
Audita, & motus vehementi excanduit ira
Quos paucos subito numerosus fuderat hostis
Caroli & occludit de pace agitantibus aurem
Legatis, referens, sectabitur vltio factum.
Induperatorem puduit pro gente rebelli
Quòd supplex blanda prece sollicitasset amicum:
Qui vario (vt mos est) donatus munere regum
Iam decessurus Sanctam cum Rege Britanno

Firmat

Firmat amicitiam, patrias ventoq́ secundo
Per freta delatus ſaluus peruenit ad oras.
Exemplo rauco ſtridebant cornua cantu,
Efferaq́ ardeſcens flammato corde iuuentus
Vndiq́ concurrit: iuſſu quiſq́ induit arma
Principis, & tumidum conſcenſis puppibus æquor
Tranſmittunt. Patulis Normania fertilis aruis
Excipit expoſitas ſaxoſe littore turmas.
Principio Henricus recreato milite Tencham
Oppugnat, magno conamine Celta reſiſtit,
Strenuus aſſultus propellens enſe feroces:
Armis capta tamen domino parere potenti
Cogitur, hoſpitio recipit q́ inuita Britannos.
Inde petit Cadomum, quod non ſine ſanguine cepit
Hoſtis & Angligenum. virtus ſed vera domari
Neſcit: & in primo congreſſu fundit inertes.
Vi depugnatum eſt nuſquam maiore locorum,
Quã Cadomi, vrbs tandẽ cum magna deditur arce.
Ædibus vt ſacris, ſic ille pepercit aſylis.
Quod poſtquam pauidus cognouerat incola terræ,
Sanctam iuſtitiam tanto miratus in hoſte
Religione ſacras quanta ſeruauerit ædes,
Si fidei regis committunt fœmina, virq́
Normanus, ſatis & portant in caſtra ciborum
Militibus, corbes completas pane ferentes
Hinc Alenconium expugnat victricibus armis
Poſt, Argentonium, portas Canſtantia pulchra
Vltro aperit, Landum, & Faleſia plebe referta,
A Gallo auxilium fruſtra expectantia capta

Rex Anglus inſtaurat bellum.

Henricus capit multa munitiſſima oppida in Normania.

Inque

Inque potestatem venerunt principis ambo
Angligenæ: Sequanæ ripis contermina Larcha
Proxima turrigeris muris est præda Britannis.
Præterea multi vulgato nomine pagi.
Vltima Rothomagus restat, quæ mercibus auro,
Argento, vasis pretiosis diues abundat,
Totius & caput est terræ Normanicæ in ima
Parte alti montis Sequanæ prope fluminis vndam.
Audito aduentus Angli rumore coloni
Finitimi, villas & proxima rura tenentes,
Huc comportarunt sibi quæ carissima possent,
Posse capi nullis credentes viribus vrbem.
Rothomagus vrbs obsessa.
Rothomagum ductis fossis atque aggere claudens
Circundat valida rex obsidione Britannus.
Saxa rotans celsasque reuellens machina turres
Ferrea testudo solerti apponitur arte,
Diruat vt muros præfixis cornibus altos.
Aulerici contra summis de mœnibus acres
Conficiunt pugnas, ac aspera saxa deorsum
Prouoluunt, teretes torquentes eminus hastas.
Magnis res animis agitur tantisper vtrinque
Lintribus armatis, donec supera, infera, Princeps
Obstruit, occlusi, qui labitur, amnis in vrbem,
Auxilij ne quid sit, ne qua cibaria possent
Inferri obsessis. Tota grassatur in vrbe
Tum demum vesana fames penuria victus.
Opprimit Aulericos imbelles ergo puellos
Et turbam magnam muliebrem extrudere portis
Conantur: frustra prohibent mucronibus Angli

Idsicri

Id fieri, menſes aliquot durauerat acris
Obſidio, ciues cum deſperatio capit.
Rothmagus capitur. Iamque Anglus adeptus opimas — Rot homagus capta.
Prædas in patriam perpulchra trophæa remittit.
Fama vrbis captæ vulgata (haud crederet vllus)
Brutigenis clari quantum ſuccreuit honoris
Vndique, quanta omnes Celtas formido premebat.
Paulo ante intrepidus, iam Celta, petebat, iniquis
Legibus attribui pacem, fera prælia tandem
Extinctis bellis remoueri, acceſſit ad iſta
Tunc mala Celtarum, Burgundio fraude peremptus,
Sparſaque ciuilis tota diſſenſio terra.
Quando ad colloquiũ ventũ eſt, rex Gallus & omnes
Vnanimes proceres Henricum conſtituerunt — Rex Henricus conſtituitur regẽs Galliarum.
Rectorem patriæ, Catharinaq́, nubilis Anglo
Vt deſponſetur Francorum principis hæres.
Ex his coniugibus prognata propago duobus
Terras Gallorum pulchras moderetur & vrbes.
Sic fore conceptis iurabat Carolus, vxor, — Henricus ducit in matrimonium Catharinã Caroli filiã & hæredẽ.
Turbaque nobilium, verbis, quos Gallia multos
Indigenas habuit, iurabat mobile vulgus.
At dedit Henricus pacem, mox regia virgo
Ducitur inm pompa vinclo connexa iugali.
Brutigena multis epulum ſolenne diebus
Concelebranerunt, matri, ſolatia ſponſæ,
Præbenteſque patri. Fœlicem prole parentem
Tali plebs dicit, per quam tot commoda regnis
Pax adeo fœlix populis donata duobus.
Plantageneta dabat princeps iam iura duabus

Gentibus

Gentibus, effrænes ductis cohibebat habenis.
Cum memor Angligenũ, cupienſq; oſtendere quales
Anglia quam claras arces q; vrbeſq; teneret,
Decernit reditum in patriam, pictaq; ambo carina
Henricus & Catharina vxor veniunt in Angliam. *Ad Londinenſem veniunt fœliciter vrbem*
Ore verecundo noua nupta, eiuſq; maritus.
Hic circumvecta aurato per compita curru
More coronatur maiorum Regia coniux
Ingeminãs, Rex ô viuat Reginaq; vulgus,
Catharina Regina more maiorum coronatur Londini. *Altiſonis ſuprema ferit clamoribus aſtra.*
Non ita poſt, multò, cum iam reſpublica rectè
Compoſita auxilij vlterius nullius egeret,
Rebus Rex (vt erat prudens) accommodat horas,
Abſentem ſi forte grauis deſiderat æuo
Rex ſocer, Axonum viſit trans æquora fines.
Reditus Henrici in Galliam. *Quo cum veniſſet, clarus Burgundio narrat*
Hoſtem Delphinum trepidos mouiſſe tumultus,
Molirique Dolos. Quare præmittit in hoſtem
Henricus turmas, eius quæ frangere poſſent
Aſſultus: ſed adhuc maiora negotia curæ
Eſſe ſibi: Nihili Delphini pendere vires,
Vt qui nil præſente viriliter egerit hoſte,
A ſæuis biduique iter Anglis ſemper abeſſet.
Hoc agitur primùm vt res frumentaria totis
Hen. Rex facit Delphino poteſtatem pugnæ quam recuſat. *Suppetat in caſtris. Poſt omnibus ære paratis,*
In ſyluaneſto Delphino facta poteſtas
Pugnæ, quam timidus campo non accipit æquo
Oblatam, numero & neruoſis viribus impar.
Quas igitur pugnax ad terras venerat Anglus:

Has

Has odit cautus iuuenis, cane peius & angue:
Has refugit, socioſque loca in contraria vertit,
Si modo Bituriges animoſior Anglus adiſſet:
Bituriguum terris multùm properando relictis,
Conenſes Gallus fugiens inuaſerat agros.
Obſidet hic populum quem Celta liberat armis
Dux Bedfordenſis, Delphini milite pulſo.
Interea fractumque æſtu nimioque labore
Corripit Henricum languentem febris acuta.
Cæli intemperies, Sextili Syrius ardens
Virus peſtiferi facit ingrandeſcere morbi:
Attamen egit iter miris cruciatibus Anglus
Afflictus, donec cor corpus tabeſcere morbo
Cæperat, atque faces mortis ſentiræ propinquæ.
Aduolat Humfredus frater, Bedfordius heros
Aduolat effuſis lacrymis deſleuit vterque
Caſum inopinatum. Rex deinde Britannicus inſit.
In cælum manibus ſublatis, debeo multum
O Deus omnipotens, dignas perſoluere grates
Non valeo, viridis tenero quòd flore iuuentæ
Abſtrahor à mundo, nec adhuc expertus amaram
Fortunam: quod in hac vita præclarius actum eſt
Nobiſcum, ſummi clementia numinis eſto.
Ad fratres conuerſus ait cur pectore mœſto
Sic gemitis, cur ſic pleni ſingultibus eſtis?
Fatalem veniſſe diem mortemque propinquam
Gaudeo: quod nemo poterit vitare, ferendum.
Per ſacrum obteſtor fraterni fœdus amoris,
Filiolum Henricum, curetis, alatis, ametis,

Febris corripit Henricum.

Henricus agens animam commendat filium infantem & Catharinam Reginam ſuis fratribus

Semper

Semper honoretis, diuino ante omnia cultu
Mentem informetis pueri: sic dignus haberi
Imperio tanto, famaque vigêre valebit.
Vxorem magno prognatam principe prolem,
Quæ merito nunc est ærumnosissima matrum,
Sustentate pijs (decet hæc præstare Britannos)
Officijs, vobis & sit concordia cordi.
Dux Bedfordensis, dux & Burgundio Francos,
Anglos Humphredus simili sub iure gubernet.
Curatum enixè iubeo hoc fieri, impero, mando.
Olim terra fuit Normania iuris auorum,
Quam ferro amissam dextraque potente recêpi,
Hanc retinite armis, iusto hanc defendete bello.

Henricus 5. moritur.

Henrici illustris properans mors occupat artus.
Ille suæ patriæ decus immortale, per ævum
Venturum, virtutis & indelebile lumen
Celso animo prorsus, leni quoque pectore ciues
Non solum, at iustos hostes fideique probatæ
Dilexit, niueo rarò iracundior ore.

Henricus 6. eius filius de more coronatur Parrisijs.

Æternæ famæ paulo post Rege sepulto
Parrisijs Diadema, vias & compita circum,
Iunior Henricus portat lepidissimus infans:
Nunquam perpetuo fortuna manebit amica
Quæ circumacta suo versatilis orbe rotatur.
Hic Franci puerum Regem neglectui habentes
Desciscunt, violatque fidem gens perfida sacro
Consilio ante datam, quos dux Bedfordius vltor
Perdomat, & facta Delphinum cæde fugauit,
Rex studuit paci, postquam maturuit annis,

Tristia

Tristia sanguinei deuitans prælia campi:
Se non immiscens vnquam ciuilibus vndis,
Captabat placidæ securior ocia mentis.
In prece multus erat, secreto crebrus orans,
Sed tales homines populus sceleratior odit,
Fastidit, detestatur: non conuenit inter
Virtutem & vitium, lucem fugêre tenebræ.
Mite ergo ingenium postquam videre Britanni
Delphinus Comitesque eius, fera prælia tentant.
Fraude domi capiunt alias, virtute receptæ
Sunt vrbes aliæ quædam, sublapsa refertur
Anglûm spes retrò, languescere pectora dicas:
Quippe erat Henricus quintus, dux strenuus olim,
Mortuus: hinc damni grauior causa atque doloris.
Seditio rapidis accensa domestica flammis
De summa rerum, contentio perdita flagrat.
Musa sileant mussans bella intestina Britannûm
Lugubri percurre sono, quia vulnera tactu
Sæua recrudescunt veterem renouantque dolorem.
Henrici oblitis nulli Normania curæ
Brutigenis, solitis propugnatoribus orba
Incassum magni Gulielmi funera deflet,
Præreptas iustis vi possessoribus vrbes,
Delphinus totos nullo prohibente per agros
Francorum transit, priùs expugnata receptans
Oppida: perfacile est populum domuisse volentem.
Tendentemq; manus vltrò, nec clarior ornat
Gloria vincentem fuso sine sanguine regna.
Tanta domi subito dum sunt incendia rerum,

Galli defi-
unt ab Hen-
rico sexto.

Discordia
ciuilis in
Anglia.

Externos Anglus quo pacto inuaderet hostes?
Ipse sibi est hostis, lacerat manus improba ventrem.
Quid quod pes summum rabida caput atterit ira,
Et ciuis ciues scelerata mente trucîdat,
Seruus herum, dominus seruũ: Mars impius ardet.
Heu frater fratrem facto certamine mactat,
Vicinus vita vicinum priuat: ab hoste
Nil vsquam tutum est, frustra peteretur asylum,
Loca in quibus bella maxima intestina confecta sunt. Wakefeldia.
Quod miseris omni prodest mortalibus æuo.
Nobilitata inter plures hæc sunt loca cæde,
Albani fanum, Blorum, Borealis & Ampton
Banbrecum campis, Barnettum collibus hærent,
**Experrectorum pagus, fanumq; secundo*
Albani, propior Scoticis confinibus Exam,
Contiguoq; istis habitantes rure coloni,
Mœrentes hodie, quoties proscindit arator
Arua propinqua locis dentale reuellere terrâ
Semisepulta virûm sulcis Cerealibus ossa:
Mœsto execrantur planctu ciuile duellum,
Quo periere hominum plus centum millia cæsa,
Nobile Todcastrum clades accepta coegit
Millibus enectis ter denis nomen habere.
Vltima postremæ locus est Teuxburia pugnæ,
Oppidulis his ccedens certissima testis,
Bello intestino fluuios fluxisse cruoris.
Factio inter Eduardũ 4. & Henricũ sextum reges.
Tot peperit tam dira duorum factio Regum
Prælia, quam litem magnus Deus ipse diremit,
Bosuorthi bellum gestum & nonnulla tacebo,
Septimus Henricus quibus est sibi nomen adeptus

Præclarum

Præclarum celebris ventura in ſecula fama.
Filiolam Eduardi ducit Lancaſtrius heros,
Et ſumma rerum potitur, ſic iura volebant,
Sic leges regni & proceres petiere Britanni.
Hoc Deus omnipotens pacis confecerat author,
Ciuiliſq́ habuit talem contentio finem.
Ciuibus ille ſuis regnat chariſſimus, hoſtes
Omnes iure ipſum metuebant: numinis almi
Religioſus erat cultor, pietatis, & aqui.
Verſutos hominesq́ malos vehementius odit
Viginti totos charus treſque amplius annos.
Regibus externis in ſummo vixit honore,
Magnanimus, iuſtus Rex, prudens, atque modeſtus.
Henrico hæredi moriens ſua regna reliquit
Diuitiaſq́, immenſum argenti pondus & auri.

Henricus ſeptimus ex familia Lancaſtrenſi ſolus relictus ducit in matrimoniũ Elizabathã Eduardi quarti Regis filiam. Ciuilis ſeditio extinguitur. Henricus ſeptimus poſt annos viginti tres ſumma cum gloria excedit è vita.

Finis Libri primi. F.ij.

Henricus octauus.

Vic erat à teneris annis
ars bellica cordi
Vt reliquas dotes, condig-
nas principe tanto,
Corporis atq; animi non s-
memorare necesse.
Quòd fortis, clemens, ho-
neris quòd & altior ibe
Omnibus, egregia facie vultuque decoro.
Quarta à principio regni flauescere messis
Cœperat, æstiuo terras torrente calore,
Cum rex Anglorum Henricus fera bella ciebat,
Atroces Gallos & aperto marte lacessit.
Sollicitarat enim Romanus Episcopus illum

Expeditio militum in Galliam per Henricum octauum.

Ad bellum hoc: pelago transmisso cLisse Caletum
Peruenit, oppidulum triginta millibus implens
Armatorum hominum, delecti quattuor omni
Ductorum ex numero, Talbotus belliger, audax
Ponyngus, Ricius Thomas flos Cambrobritannũm,
Et Somersetus, quos rex præmiserat arua
Ad Morinũm. Quibus est magnis Terrouana mœnia
Condita, robusto Francorum milite fata:
Vere nouo vt spirans stridenti flamine ventus
Verrit humum tenui stipulas cum puluere tollens,
Raditur vt tellus uncatis dentibus ima:
Sic equites Angli rapiunt armenta ferarum,
Captiuosque greges hominum, pecudesque boues-
Omnia deuastant, ferro flammaque furentes.
Subsequitur princeps ter denis millibus æra

Contecti

Henricus octauus obsidet Terrouanam & capit vtrunque oppidum.

Imperator Maximilianus militat in castris Henrici. 8.

Tornacenses deditione facta soluunt Henrico decem millia coronatorũ.

Dum ageret Henricus octauus in Gallijs Iacobus Scotiæ fecit incursionem in Angliam.

Contectis duro, Morinorumque obsidet urbem.
Sub rege Anglorum magnus meret imperator,
Germaniáq; truces, duro gens strenua bello.
Pro mercede nihil nisi fuluum soluitur aurum,
Auri militibus radiantis copia totis
Tanta fuit castris, vt rex cudisse coactus
Nummum ex argento fuerit. Pugnantibus ampla
Munera dant animos, merces accendit ad arma.
Francorum pugnax equitatus prælia miscet,
Succurrúntque suis, sed frustra infirmior arma
Turba capit, palmam bellando potentior Anglus
Aufert, lethifera transfossis hostibus hasta.
Diruta turrifragis bombardis mœnia præbent
Brutigenæ ingressum facilem, Gallisque timorem
Iniciunt: Tandem Terrouana deditur Anglo,
Oppiduli capti regem decorante trophæo
Prævalidi regis magnæ virtutis in armis
Fama per adiunctas terras pennata vagatur.
Quod postquam fieri Tornaci vrbs clara videbat,
Ingemit, Henrico pactum persoluit & aurum,
Angligenis passis intra sua mœnia portis
Sponte intromittens. Dominorum seruia nouorum
Accipit ecce nouas Henrico principe leges.
Interea Scotiæ Iacobus regna gubernans
Firmandæ pacis causa dum Gallica bella
Gesta forent, sacram qui sumpserat antè synaxim,
Quique sacramenti se vinclo astrinxerat vltro
Obseruaturum quicquid promisit amico,
Finibus Anglorum grassantes intulit ignes.

Armatorum hominum decies sex millia ducens
Vastat, & absentis domini crudeliter agros.
Limitis Angligenum Borealis Surreus Heros
Assignatus erat custos, qui milite lecto
Cantus in auxilium præclaro stemmate cretes,
Scroupum, Stanleium, Latimerum, alióſq; ciebat.
Dacrus adest, pictis etiam Cliffordius armis:
Bulmer, Butlerus, pelagi præfectus Howardus,
Edmunduſq; illi ſocius, celebratus eodem
Stemmate tentauit primus certamen inire,
Nigris loricis ambo ſalſugine ponti.
Vertice Floddonis montis conſederat hoſtis:
Cumq; propinquantes vidiſſet in ordine belli
Erectis ſignis fidentius ire Britannos,
Deſcendebat equo, ſiue hunc ſtimulauit inanis
Iacobus violatæ fidei pœnas dat in pugnam enim prope montem Floddonem cum multis Scotorum milibus interficitur.
Gloria, ſeu feruens (quæ non bene conſulit) ira
Ductabat q; aciem primam, mox fertur in Anglos:
Suſtinet influctos duris vmbonibus ictus,
Imbuit & gladios manante cruore Britannus.
Iam tres integras pugnatum eſt cominus horas:
Vulneribus Scotus acceptis cadit enſe duobus,
Perfidiæ meritas fuſo dans ſanguine pœnas.
Pars fugit in patriam, pars altera cæſa Scotorũ eſt.
Ex gente Henricus rex victor vtraq; redibat
Inde domum, multos poſt hæc fæliciter annos
Anno 1543. Legatus Scotorum venit in Angliam.
Hoſtibus his domitis tranquilla pace quieuit.
Facta eſt Angligenúm borealı iniuria genti,
**De qua ſe purgans legatio miſſa Scotorum eſt.*
Crimine purgato, rurſum in ſua regna receſſit.

Hinc

Hinc Scotus, hinc Anglus vario ſermone fremebãt
Lis etenim fuerat de ſimbus inter vtrunq3,
Murmur erat populis male conueniſſe duobus.
Vix ter creſcendo reparauerat aurea Phœbe
Cornua, & in ſolidum ſeſe contraxerat orbem:
Quando magna manus pilis armata Scotorum,
Altera pars pedites, equites pars altera, in armis,
Irrumpens cœlo pluuioſo menſe Nouembri,
Vulcanum noſtris ferrumq3 nocentius infert.
Vrbs eſt Carleolum circundata mœnibus altis,
Finibus occiduis ſita, quæ ſine collibus ampla
Planitie cùm ſit, proſpectat longius arua,
Ex qua deducit præfectus Regius vrbe
Viciniſq2 locis quibus induit Cumbria nomen,
Bis mille Angligenûm fulgenti ex ære cateruas:
Magnanimus quas in campum Whartonus apertũ
Ducit, continuoq3 ſit impetus acer in hoſtes.
Aſt illis trepidum gelida formidine pectus
Obſtupuit primo congreſſu (numinis almi
Auxilio) victi flaua ſternuntur arena.
Pars fugit in ſyluas, conſtructaq3 rupibus antra,
Pars fugit in denſas creſcentes montibus ornos,
Ipſe quidem Scotiæ rex qui ſub colle latebat
Territus euentu, ſociorum & cæde cruenta,
Altarum rapidum flumen tranabat aquarum,
Flumen inundarat prælargis imbribus auctum:
Vitam igitur merſus rapidis amiſit in vndis.
Bello captorum extra cæſos atq3 fugatos,
Ordinis obſcuri ac illuſtris maxima turba,

Incurſio hoſtilis Scotorum haud procul à Carleolo.

Iacobus rex Scotorum torrentem tranans (vt aiunt) ſubmergitur.

Quos vrbs Carleolum defessos nocte sequenti
Accipit hospitio, & mœstos custodia seruat:
Plebeios vincto retinebant crure catenæ.
Paulo post pacto populares ære redempti,
Victorem & victum vt conuenerat inter vtrosque,
Ad proprios læti properant remeare penates.
Principes viri Scotorum capti.
Sed pars Nobilior satraparum stemmate creta,
Londini celebrem celeri mittuntur ad arcem
Cursu, qua tristes inclusi degere primam
Coguntur noctem, spe libertatis adempta.
Postera nocturnas iam lux dimouerat vmbras,
Cũ pius Henricus miserorũ haud immemor vnquã,
Clementia Henrici Regis.
Humanis secum de rebus multa volutans,
Mandat, captiuos indutos vestibus albis,
(Quas dedit ex bysso princeps regalia dona)
Ad se per mediam deduci comiter vrbem.
Tum de ingrato animo gentis perpauca loquutus,
De solita potiusuè innata fraude Scotorum
Increpuit, placido clemens tamen omnia vultu
Protulit, vt soliti sunt castigare parentes,
Dum proprio obiurgant genitam de corpore prolem.
Captiui contrà Verbis compluribus vsi,
Plurima pro patria, pro se, pro principe dicunt
Defuncto, pariter poscentes supplice voce
De re dicturis faciles vt præbeat aures.
Oratio captiuorum Scoticorum coram Henrico Rege.
Annuit Henricus, tum facta silentia tectis,
Maximus & natu ex captiuis talia fatur.
O princeps inter reliquos clarissime Reges
Europæ, cuius cum primis bellica virtus

Exuperat,

Exuperat, victi victorem agnoscimus æqua
Mente, nec à tali victos vnquam esse pudebit.
Quis pudor à magno sterni panthera leone?
Quod si quid grauius statuas meruisse fatemur:
Facta tibi nostræ vitæq; necisq; potestas.
Mors captiuorum in tanto nil laudis habebit
Principe, nil lucri miles tuus vt perimamur
Inde reportabit, lactentes respice natos,
Consorteſque tori, lachrymis quæ funera deflent
Structa maritorum, tanquam sint morte perempti.
Gloria maior erit nos dimisisse nocentes,
(Si tamen ille nocens, peragit qui iussa magistri)
Quàm crudeli hostes morti bis mille dedisse.
Sed rem ipsam oramus perpendito lancibus æquis
Inclyte Rex, regni fines intrauimus huius,
Intulimusque tuis sæuos hostiliter ignes.
Nonne sua pœnas nostrates morte luerunt?
Vescitur ætherea haud noster rex amplius aura,
Aduersum Martem, vitam lucemque perosus.
Forsitan hoc fatum, aut potius Deus ipse volebat
Sic fieri, cuius dependent omnia nutu,
Scilicet vt clemens duo consociaret amore
Regna, duos populos animis discordibus antè
Redderet vnanimes, æterno fœdere iunctos.
Nunc oblata rei bene tenditur ansa gerendæ,
Quam Rex arripias, & gentem vtramque beabis,
Masculus existit tibi solus & vnicus hæres,
Extincto nostri regni rectore, puella
Nuper nata capit manibus virgunculæ sceptrum.

Quod si coniuncti fuerint vinclo ambo iugali,
Sublato ob talem bellorum semine causam:
Perpetua exultans regio vtraq; pace fruetur.
Quid vetat hoc fieri, si suffrageris, & illud
Esse ratum iubeas, quod poscimus atq; precamur?
Finierat, cùm quod dixit pleno ore probabant
Vtraq; pars, opus esse Dei concorde ferentes
Voce, duo tali si nexu regna cerent.
Rex pro præsenti respondet tempore pauca,
Dimissos iubet at tractari lautius, edes
Munificentia Henrici in Scotos.
Cuilibet ipsorum tribui concedit in vsum:
Et sumptum, vestes, argentum donat & aurum.
Præterea ex auro captiuos torquibus ornat.
Venantur timidas iuga per decliuia damas,
Tensaq; veloces agitant in retia ceruos.
Sed sibi blanda modum statuit quandoq; voluptas,
Et nihil ex omni quod suaue est parte placebit.
Gratior agricolis gustu perdice bouilla,
Et præ delitijs caro salsa suilla probatur:
Frigida sic nostris præponunt rura Scotorum,
Quanquam cuncta placent, inuitiq; omnia laudant.
Tantus amor patriæ mortalia pectora tangit,
Natalisq; soli, præ quo bona cætera sordent.
Ergo reuisendi sua tecta cupidine capti,
Tandem exorata venia, dum maxima regi
Promittunt Anglo, facturos sese vt in vnum
Regna duo coëant, & equis donauit & auro
Cessuros, læto vultu super omnia gratis
Corpora dimisit captiua Britannicus Heros.

Summo

Summo cum applauſu redeuntes accipit aula
Reginæ merſo ſoluentis iuſta marito.
Hos proceres princeps reduces quid agatur ab Anglis
Clara rogat: vafri primo celare benignum
Henrici erga illos animum, laudare monarcham
Parcius Anglorum cæperunt, deinde dolentem
Hortantur viduam nuptum ne collocet Anglo
Filiolam, quiuis potius gener aduena fiat.
In ſua regna vocet Gallos, gentesque remotas,
Pacem commutet bello tentantibus vltro
Fortunam quam quæ dederit meliora daturam.
Has partes Scotiæ proceres, aſſenſibus implent:
Finitimiſque locis confeſtim prælia tentant.
Iam Scotus Henrici iuſtam irritauerat iram
Fœdifragus, bellumque ingens tuba clara ſonabat.
Conueniunt proceres ſolenni more vocati,
Indignum facinus clamant vno ore peractum,
Vindice ferro opus eſſe, opus eſſe & vindice flamma,
Quiſque ſuam promittit opem, mora longior æquo
Viſa omnis, quid quod vitam impendiſſe iuuabit?
Vt ſceleris populus queat eſſe Britannicus vltor
Lecti Ductores, Comes Herfordenſis auunclus
Eduardi, Regis gnati, Dudleius heros
Quem rex Henricus claſſi præfecerat, ambo
Ingenys animiſq; pares, ſed diſpare neruis
Corpore, nam magnis pollebat viribus alter,
Iracundus, atrox minus acer & horridus alter.
Paucis ad littus veniunt hoſtile diebus
Puppibus aduecti, vento aſpirante ſecundo.

Scoti dehortantur viduam reginam ne collocet nuptum Anglo filiolam ſuam.

Eduardus comes Hertfordenſis. Iohannes Dudleius præfectus claſsis regiæ

Nec

Nec mora, deſiliunt armato milite ſepti
In terram, nautis pugnam inceptantibus acrem:
Hac fugiunt illácque inimici, tecta domorum
Quas vetus aut ceſpes, canna aut texere paluſtres
Lithe & Edenburgum flammis corripiuntur.
Vulcano iniecto flammis crepitantibus ardent.
Feruentes Lithe prolapſa cadebat in ignes,
Et regio fumat circum vicina cremata.
Faminei ſexus gemitus ad ſidera grandi
Tolluntur ſtrepitu puerorum clamor in auras.
Nil niſi triſte fuit, facieſque miſerrima rerum.
Poſt ad Edenburgum noſtrates caſtra mouebant,
Hic pugna exoritur magnis clamoribus ingens.
Firmarant ſummo clauſas conamine portas,
Sulphureo poſitis tormentis puluere plenis
Hinc Scotus aduerſus telis, hinc ſternitur Anglus,
Percuſſi hi gladio, aſt illi periere ſagittis,
Fraxinea obſtantes multos tranſuerberat haſta
Eminus emiſſa, complures glande cadebant.
Pars tandem Anglorum munitam inuaſerat vrbem,
Iactantes rapidas ſumma ad faſtigia flammas.
Ecce Scoti fugiunt, Anglis tormenta relinquunt:
Exhorrent, vt dama canes, vt cerua leones.
Reſtabant muri è ſaxo, parieſque domorum,
Cetera candenti fuerant conſumpta fauilla.
Manſit Edenburgi tamen inuiolabile caſtrum
Antiquum ac ingens praeduris cautibus horrens,
Confidens adeo flagranſque cupidine famæ,
Dicere vt auderet ſuum inexpugnabile robur.
Sed docet euentus quæ vera aut vana ferantur.

Regis

Regis tale aliquid minimè mandata ſinebant
Moliri in preſens: exercitus Anglicus ergo
In patriam ad ſocios fama præeunte Britannos
Puppibus auehitur, magno clamore tubarum,
Nauibus in ſolita rurſum ſtatione relictis.
Poſtquam curuatas firmauerat anchora proras,
Heros ingreditur Regis Dudleius aulam.
Summa vbi lætitia porrectis ordine dextris,
Excipitur, procerum ducit recipitque ſalutem,
Ante omnes princeps Henricus laudibus effert
Præfectum maris, inuictam cum corpore mentem
Prædicat illius verbis, & præmia iungit.
Signa peregrarat rapidus vix omnia Phœbus,
Anglis bellorum cum Gallia porrigit anſam,
Cuius Rex nuper cum diris fœdera Turcis
Iunxerat, heu nimium res eſt indignarelatu
Chriſticolam facere hoc qui religionis amantem
Se profitens titulum pietatis venditat orbi.
Huic igitur bello totus Rex inclytus armis
Intentus, ſatrapis & ſuffragante ſenatu,
Arma parat prudens, aſſuetaque corpora longa
Militiæ, fortes animos ad prælia promptos
Pectore fidenti cunctos educit ad arma.
Adſunt & proceres & adeſt ignobile vulgus,
Imprimis princeps is quo Suffolcia gaudet,
Vectus equo inſigni, Tyrio reſplenduit oſtro,
Auratam portans galeam, criſtamque comantem.
Et quo lætatur Norpholcia, diues ouilis
Velleris, exultans aderat, dux pronus in iram,

Apparatus belli aduerſum Francos.

Dux Suffolciæ, Dux Norpholciæ Comes Arundellius Paulerus, Ruſſellus, aſcripti in hanc militiam.

Aſt

Ast animo infracto prorsus nec marte domandus,
Integris iuuenis comes Arundelius annis,
Pauletus cui res est frumentaria cure,
Russelius quos terra ferax Deuonia stanni
Gignit, ad hoc bellum pollentes robore duxit.
Wallia non paucos, paucos & Hibernia misit,
Nec mortem stricto metuentes ense nec hostes,
Et pede pernici manibusq; & corde valentes.
Pars regni Borealis equis lectissima pubes
Contecti tunicis ex duro corpora ferro,
Alitibus cursus equitando volantibus aquant.
Antonius Brounus magister equitum.
Antonius Brounus quo non præstantior alter,
Corpora si spectes hominum, nec fortior armis
Præscribente, lubens equitatum, Rege, gubernat.
Ex tota Anglorum confluxerat vndiq; gente (rum,
Multa manus iuuenũ, numerusq; haud paruus equo-
Cornea quadrupedum pingues quatit vngula campos,
Hastatiq; equites procurrere longius audent.
Iamq; instructa acies procedens agmine longo,
Aërium varijs calum clamoribus implet.
Armato montes & valles milite tanquam
Vel niue vel summo de cælo rore cadente
Respersos licuit vidisse strepentibus armis.
Quorum sub radijs Phœbi perstrinxit ocellos
Fulgor, vt intuitum Titania lumina tollunt.
Discolor arte noua lana præmollis amictus
Tinctus, discretas potuit monstrare phalanges.
Byssina quæque suam præcedunt signa cohortem,
Agnoscit Ductoris ouans insignia miles.

Quales

Quales ſe attollunt ſuper omnia gramina flores
Vere nouo, nitidis gratumq́ coloribus addunt
Aſpectum, ſi quis latos inuiſerit agros:
Talis erat noſter totis exercitus aruis
Progrediens picto indutus ſaga byſſina limbo,
Splendorem ſolis rapidum referentibus armis.
Rex capite Henricus reliquos ſupereminet omnes,
Heros praualidus, ſeu fortia brachia ſpectes,
Seu ſuras quas fuluo opifex incluſerat auro,
Siue virile ducis praſtanti pectore corpus,
Nulla vi domitum, nullo penetrabile ferro.
Arma illum melliore ex are polita tuentur,
Arma ea iuraſſes Veneris fabricaſſe maritum,
Mulciberiq́ue Dei vaſto Cyclopas in antro.
Nam montes illic opifex celarat & amnes
Hâc ordo lucos, ex illa parte ſalingas,
Praterea Thameſin qui rectâ tendit in aquor.
Eurus ab aurora qua flans ſua flamina profert
Sabrinum, & Trentam, demiſſo gurgite riuos
Oceanus quorum defeſſas accipit vndas,
In ſumma nitidi thoracis margine Regum
Inciſa effigies, & origo ſtirpis auita:
Plantageneta ſuum ſolium Rex quartus habebat
Eduardus, ſextique Henrici ſtabat imago,
Haud procul hinc ambo maternus anuſque paternus.
Septimus adiuncta cum coniuge ſede locatur
Henricus, meritus Salomonis nomen habere,
Et quod erat prudens, & quod pius, vtraq́ virtus
Heroi iuſto famam eſt paritura perennem.

Rex Henricus octauus.

Caſſis

Cassis habet gnatum puerum iuuenilibus annis,
Quem fera mors terris inuidit sceptra tenentem,
Virgo vna, vtq; alia, at diuersa matre creatæ
Heredes regni (sic lex & iura volebant)
In galea sculptæ solium regale tenebant.
Spicula curuato seu rex emiserat arcu
Acclamant omnes illum hoc certamine primum.
Siue leuem adductis contorsit viribus hastam,
Illi cessisset rursum, siviueret, Hector
Hosti congressus districto cominus ense
Fulminis in morem similis vibrabat Achilli.
Deniq; qualis erat princeps, exercitus omnis
Esse cupit talis, stimulus præacutus honoris
Extimulat magnas ad res virtute gerendas.
Mollem vel crassam discernit fimbria vestem:
Miles erit fortis qui sub duce militat acri.
Arma super, vestis gemmis præluxit ab Indis
Allatis, viridiq; oculos hebetante smaragdo.
Annexi fuerant, adamas, sapphirus, iaspes.
Balteus ex auro, capulus fuit aureus, vmbo
Aureus, aut si quid fuluo pretiosius auro,
Denique vel pulchræ phaleræ, bullataq; frænа
Artem ostentabant, & sumptum principe dignum.
Non hominem tali plebs rustica retur amictu,
Crederet esse Deum. Summus Deus ipse monarcha,
Terrenos celebri vult esse in honore monarchas,
Vt Salomona pium fulsisse decore videmus.
Iam mare, quod tumidis augustum interluit vndis,
Littus vtrunque cito zephiro aspirante secundo

Tran-

Transierant Angli, Gesſoriacoque potiti
Rex ſociique cibis recreabant corpora laſſa,
Inducit tandem feſſis nox atra ſoporem.
Maxima pars vigilat, cura haud ſinit eſſe quietos,
Quæ parua aut nulla eſt, cupidis mora longa videtur.
Cum primum Titan ab aquis emerſit Eous,
Terribilis tuba dat ſonitum, quiſque arma capeſſit,
Atque gradum faciunt Gallorum Regis in oras.
Igniferi currus vergentia lumina verſus
Eſt locus amplus apud Gallos Arteſia dicta,
Paſcendo pecori facundo fertilis agro
Arboribuſq; ſcatens, quas Danoruoia gignit.
Hîc ſita conſpicitur nitidis Bollonia tectis, Bolonia obſeſſa.
Littore ſtructa maris, quam murus ſaxeus ambit,
Hoſtibus inuictis inuicta prioribus annis.
Occipiunt fortes hanc oppugnare Britanni,
Hanc circumuallant egeſtoque aggere cingunt.
Egreſſus ſpes nulla patet remanentibus intus,
Proximus inuigilat muris Dudleius heros,
Nautarum, veniens pelago, comitante caterua. (dax,
Nautæ, hominũ genus impauidũ, temerariũ, & au-
Quos mare fluctiuagum vehementi turbine motum
Quando vadis tremulas ſyrtes euerrit ab imis,
Non vnquam gelida pauidos formidine reddit.
Non quicquid terrere poteſt per ſaxa, per ignes.
Per mare, per terras, non vlla pericula terrent.
Iſtis præfectus pelagi gaudebat alumnis,
Seque putat rurſum tali duce nauta beatum.
Sic ſimilis ſimilem cupidis amplectitur vlnis,

Scilicet, hæc hominum pars est ex quattuor vna,
A qua Bolloni metuere pericula ciues,
Carolus ex alia Brandonus parte minatur,
Obsessoqué loco requiem negat omnibus horis.
Haud procul hinc nostri sita sunt tentoria Regis,
Vnde solent celeres missæ volitare sagittæ,
Sæuaqué magnificis misceri incendia tectis.
Nemo inimicorum pauidos attollit ocellos.
Nil est intra vrbem totam nisi pallidus horror.
Tandem proiciunt è mœnibus ignea tela
Obsessi Galli, & propulsant fortiter ictus
Anglorum, nostros vrgéntque virilibus ausis.
Pugna recrudescit, metus hinc, hinc gloria fortes
Reddit, iactando certatim missile ferrum.
Confossi sæuo moriuntur vulnere multi,
Pars perit ex illis maior: qui celsa tuentur
Mœnia, corporibus mutilis referuntur in ædes:
Ille iacet pænè exanimis, pede claudicat alter,
Dispersо cerebro, faciei nulla figura
Alterius, saxi iactu perrumpitur alter.
Prisca oppugnandis in fortibus vrbibus ætas,
Vsa manu ex ligno facta testudine fertur,
Aut aries ferro solidissima cornua gestans,
Ex muro prensos lapides quasi dente reuulsit:
Nil habet hæc nostro quod agat modò machina sæclo,
Inuenere nouas artes ad bella minores.
Tormenti genus est ex ferro aut ære coactum,
Quod Franciscanus frater reperisse refertur,
Vt capias paucis validissima castra diebus,

Qua

Quæ vix cepisses armis toto prius anno.
Sulphureus puluis primò vt cauæ compleat æris,
Atque modum iustum tormenti ponderis æquet,
Sit minor an maior de pondere, regula monstrat.
Ex saxo aut ferro si post imponere glandem
Contiguam satagas per perpendicula vibrans:
Credere quis vellet nisi id experientia firmet,
Ventosa vi glans admoto protinus igne
Excutitur, metamq; volando per æthera tangit,
Effringens rigidis obstantia mœnia saxis.
Nil valet aduersum missæ se opponere glandi,
Nam quæ stare potest, quantumuis ferrea moles?
His circumseptum tormentis verbera glandis
Oppidulum patitur sonitu circumsonat aura,
In cœlum assurgunt spissa fuligine nubes,
Terra & tecta tremunt: quasi turbinis ipsa furentis,
Impulsu fundamentis quaterentur ab imis,
Ingeminant nostri magnis clamoribus ictus,
Cum subito fecit muri pars lapsa ruinam:
Quam cœlum, & pelagus tonat ipsaq; castra fragore
Nautarum Dux extemplo statione relicta,
Augustale subit, supplex vbi poplite flexo
Postulat, vt liceat primo sibi scandere muros,
Militibusq; suis vt nemo ex omnibus istam
Præripiat laudem quamuis laus iuncta periclo
Esset præsenti, potior quia gloria vita
Et mutanda foret muralis morte corona.
Per se perque suos modo sit victoria parta
Mille vices adeat Mortem, si forte renasci

Iohannes Dudleius Regem flexis genibus rogat vt primus cum suis nautis muros Bolonix scandat.

Mille vices posset. Voto Rex optimus ægrè
Assensit (tanto est illum complexus amore)
Posterus vtque dies optata det, annuit illi.
Ille agit Henrico grates quasi nactus opimum
Thesaurum voti compos: cum coniuge gnatos
Commendat Regi, mox ad sua castra reuertit.
Proxima nox cupido sibi visa est longior æquo,
Mens agilis somnum somno irrepente repellit.
Ante ortam lucem famulis de more vocatis,
Præcipit armari corpus leuioribus armis,
Inde animo secum tacitus complura volutans,
Expectat primum venturi luminis ortum,
Conuenit minimo nautarum concio iussu,
Tanquam inuitati lautis ad prandia mensis.
Oratio Dudlei ad nautas. *Tum coram cunctis Dudleius ora resoluit:*
Qui nullum facinus tota memorabile vita
Edsderint, inuicta cohors, migrare videntur
Hinc, vt qui structa nil dixerit histrio scena:
Nascimur vt patriam vitaq́; operaq́; iuuemus.
Aut quid in hoc mundo ignauos vixisse iuuabit?
Terra suos amplo profert cum fœnore fructus,
Tempore poma ferax præscripto parturit arbos,
Malus mala parit, producit cornaque cornus,
Hæc prosunt Dominis, prosuntque colentibus agros.
Ennumerare queo nil quod sit inutile, quod non
Fœtificans affert alieno commoda ventri:
Acceptam patriæ vitam nos ferre fatendum est,
Et non pro patria nos vitam impendere iustum est?
Quid vita hæc hominis, placidus nisi somnus inertis?

Actio

Actio virtutis laus est certissima, cumq́
Non simplex vigeat virtus loca prima tenebit
Belligerans causas ob iustas arma capessens.
Absumpti longis animam cruciatibus edunt
Languentes morbis: in bello pulchra paratur
Mors, homo momento pugnans extinguitur horæ.
Euolat in tenues lætus cito spiritus auras,
Subdimur Henrico nos, & nostra omnia regi,
Numinis imperio diuini. Iussa tonantis,
Si voluere Dei præsenti obtrudere morti,
Si nos vult, alacri parendum est mente iubenti.
Quanto est nobilius, gratum præstare volentes,
Officium potius, quàm rege iubente coactos?
Gloria victores me, vos, æterna sequetur,
Veram non pariunt nisi summa pericula laudem:
Nunc audite precor quorsum hæc oratio tendat.
Hostem inuadendum censet sacer esse senatus,
Appositis longis, scandendaque mœnia scalis,
Hæc delegatur precibus prouincia fusis,
Grata mihi vestrum si quilibet arripit omen,
Euentum, me scite ducem promittere faustum.
Desijt ille loqui, scalas vno ore reposcunt
Nautæ, vix alacres à muris pœna coercet:
Tantus amor laudis, tantaque cupidine flagrant.
Sed pius Henricus non tanti mœnibus vrbes
Æstimat inclusas, vt certa cæde suorum
Fortia lucretur cum totis oppida regnis,
Dudleium iubet ergo suis desistere cæptis.
Pauci interceßere dies, Bollonia supplex

Bolonia deditione facta

ceſsit in poteſtatem Regis Angliæ.

Armis depoſitis Henrico porrigit herbam.
Commigrant aliô Galli portaſq́ recludunt,
Intromittentes galeis fulgentibus Anglos.
Sex hinc exierant Gallorum millia gentis:
Mœnia cum domibus cum turribus occupat Anglus,
Munitæq́ nouis ſtabant cuſtodibus arces,
Diſpoſitis princeps certa ſtatione caternis
Oppidulo nuper deuicto præficit illum
Magnanimum, fuerat cui claſſis Regia curæ.
Rex conſtipatus magnatibus æquora rurſum
Traijcit, ad proprias rediens feliciter oras.
Dudleius vigili commiſſum munus adornat
Cura, ſollicito percurrens pectore cuncta,
Conſiliumq́ ſuis prudens hoſtile retardat
Conſilijs, interdumq́ inimicos opprimit æſtu
Incautos Gallos, nunc marte laceſſit aperto,
Captiuos faciens complures: enſe trucidat
Pœnè infinitos, præclarè plurima luce
Quaq́ gerit, latè quibus increbreſcere nomen
Dudlei cœpit, fieri eius gloria maior
Francorum terris, Henrico & gratior eſſe.
Terué quaterué ſuo coniunxerat aurea Phœbe
Se fratri, reuocatq́ repentè Britannicus heros
Ad tractanda ſui grauiora negotia regni
Præfectum pelagi: redeunti nobilis ordo
Gratatur reduci, gratatur & Anglica pubes.
Poſt menſes aliquot volitat prænuntia fama,
Gallos ornauiſſe ſuas cum remige claſſes,
Scilicet in noſtras vt ab ijs impreſſio terras

Iohannes Dudleius præpoſitus Boloniæ.

Hoſtilis

Hoſtilis fieret, defendere quiſq; parabat.
Tenduntur faculæ piceæ per littora ponti,
E quibus accenſis certiſſima ſigna darentur,
Si quando terras noſtras inuaderet hoſtis,
Et combuſturus vicos è puppibus iret.
Sol curru rapido percurrerat ora Leonis,
Gallica cum pleno perflantur carbaſa vento.
Pontus iam non pontus erat, ſi è rupibus altis
Demiſſas caſu quis proſpexiſſet in vndas.
Vel nemus vmbroſum, vel ſilua frequentibus ornis
Eſſe videbatur, vel conſitus arbore campus.
Circumcluſa mari ſalſo iacet inſula Vectis:
Anglorum littus quâ pulſat fluctibus auſter,
Huc longas inimica cohors vertêre carinas.
Figitur à ſummis curuatilis anchora proris,
Dantequé nauclero ſua ſigna celeuſmate claro,
Deſilit in fuluam vt quiſque eſt animoſus arenam.
Vnius ecce domus congeſtum ceſpite culmen,
Arſit, & agreſtes habitantes Vecte coloni.
Proſiliunt, ſæuos inqué hoſtes tela retorquent.
Vtq; feræ catulis quæ conſtruxere cubile
Inſidiatores venientes vnguibus arcent,
Inque fugam vertunt, tanta eſt audacia matrum,
Ore canes oblatrantes ne cominus auſint
Congredi, & inuiſas generi ſpoliare latebras:
Sic ſeſe & ſobolem charam, cum vxore mariti
Defendunt, Gallis ne præda voracibus eſſent.
Acrius inſiſtunt telis, Galloſq; repellunt
Cultores Vectis: retro fugiſſe videres

Galli contrahunt maximam claſſem & inuadunt inſulam Vectem.

Franci nullum memorabile facinus patrantes in patriam reuertuntur.

Francos, inque fuga reſupino corpore ſternit.
Elapſi curſu, naues pars cætera ſcandit.
Forte per id tempus naues ſtatione propinqua
Regales habuit, quæ Portuſmutha vocatur:
Iſtinc ſex denæ ſoluentes omine fauſto,
Ter centum contra ratibus noua bella minantur:
Effulgent enſes, tormentis emicat ignis,
Milite vim Gallis facturo tranſtra replentur,
Omne ſimul cœlum reſonat clangore tubarum.
Illa cæruleum fluxiſſet luce cruentum,
Et mare mouiſſet rubicundo è gurgite fluctus,
Si non fortuito ratis eminus vna periſſet
Ex noſtris: nauem hanc nautarum incuria merſit.
Diffidens ſubito virtuti Celta ſuorum,
Si pugnam facerent naualem littore noſtro:
In patriam retrò profugis dat vela carinis.
Sic Galli in magnum ceſſerunt dedecus auſa,
Sic rebus repetant infectis ſæpius Anglos.
At claſſem Henrici melior fortuna ſequente
Anno, ſtaminibus Boreæ deduxit in altum.
Quam prius acceptis monitis à principe toto
Quæ facienda forent curſu, Dudleius Heros
Dirigit in terras inimicas: nauta Britannus
Littoris hoſtilis fraudiſque locique peritus,
E ratibus paruas demiſit in æquora cymbas.
His vecti ad terram remo impellente per vndam
Infectis ſignis omni, lectiſſima pubes
Nautarum ex numero, Treporten paſſibus æquis
Ordine ſeruato (qui mos eſt militis) intrant:

Treporte oppidum Galliæ mari-

Obuius

timum à Iohanne Dudleo præfecto regiæ classis diripitur & flāmis absumitur.

Obuius vt quisque est, is stricto sternitur ense.
Ast alius volucri traiectus membra sagitta,
Occidit exanguis, fadatque cruore plateas.
Dum reclusa alius vult prospectare fenestra,
Nec conferre pedem nec aperto prælia Marte
Commiscere audet, glandis transfigitur ictu.
Omne genus telorum ad cædem immittitur atram.
Winterus vix octodecim tunc integer annis,
Insignis iuuenis quo non animosior alter,
Primo congressu paucos mucrone peremit:
Præstantemque Ducem Gallum dum cernit ouantē,
Cui chlamys ex tenui byssо quam limbus obibat
Aureus, inuadit vix sana mente tumentem:
Gallus in aduersum iaculum contorsit acutum,
Vulnera nulla ferens, dilabitur irrita cuspis:
Tum Winterus ait: mihi nunc dabis improbe pœnas,
Primitiæ accedes nostro miser hostis honori.
Nec mora, congrediens qua cor pulmonibus hæret,
Transfodit: expirans aspersit sanguine terram
Celta, cadunt q; alij, pars cætera segnius vrget.
Ipse inter primos præfectus regius omnes
Nomine compellat socios, hortatibus instans:
Cernere erat nullum præsens vitare periclum.
Occidit ex Gallis illi qui proximus ibat,
Noxia tam certo librabat tela lacerto.
Vtque vacundo cedunt armenta Leoni,
Pascua cum plenus bacchante furore peragrat
Solus cum catulis cœlum, & rugitibus implens
Conspicitur, postquam taurorum carnibus atra

Sit ſaturata fames, laſſuſq; recumbit edendo:
Tantus terror erat Gallis Dudleius Heros.
Iamq; volant rutili ad faſtigia ſumma domorum
Ignes, diffugiunt teneri pueri atq; puellæ
Qua via nulla patet. Duce præcipiente, popello
Parcitur imbelli: tanta eſt clementia Regis
Anglorum, qui ſe mitem ſuper omnia præſtat,
Dux iterum opidulo combuſto claſſe receptus,
Seq; ſuoſq; refert ad regis tecta Britanni,
Magna viri creuit fama his ingentibus auſis:
Gratia apud dominum fuit illi maxima Regem,
Claraq; per totum celebrata eſt gloria regnum.

Henricus octauus poſt 38. annos moritur.

Henricus princeps prope luſtra peregerat octo,
Et populum magna prudens cum laude regebat,
Ex quo magna ſoli tractauit ſceptra Britanni:
Cum Deus omnipotens, morbo obrepente, moneret
Hinc emigrandum de vita. Proh dolor ingens,
Quot pia plebs lachrymis quã triſtibus ora rigauit?
Quàm grauiter regni proceres planxere cubantem?
Anglia tota iacet mœrens, lugubris, & amens.
Nil opis apportant medici, nil profuit herba,
Quæ ſolet humanis membris adferre ſalutem,
Pharmaca nil proſunt, præbetur potio fruſtra:
Heu nulla triſtis mors eſt medicabilis arte,
Ante tamen mortem qui non adoleuerat hæres
Eduardus gnatus, ſatraparum nomina ſcribit,
Quêis regni rerum certo pro tempore ſumma
Delegaretur, quorum Dudleius Heros
Enumero primus curat tumulare ſepulchro

Mag-

Magnifico lachrymans Henrici nobile corpus.
Regi per proceres iustis de more solutis,
Solenni pompa gnato prætiosa corona
Induitur. Dominum agnoscunt verumque fatentur
Hæredem patris summis consensibus Angli.
Protectoris habet nomen comes inclytus Hertford,
Accipit & clarum tribuente nepote Ducatum
Somersetensem. Semeirus, auunculus alter
Præficitur classi Regis. Dudleius audax
Fit Varuicensis Comes (eius prima propago
Inde orta est) propriæ non infima gloria gentis.
Vt quisque est ditione potentior, auctus honore,
Et noua virtutis sumens insignia fulget
Turba noui Regis capitur celeberrima tectis,
Et foris altisono resonant spectacula plausu.
Omnia tempus habent. Finitis seria ludis
Tractat honoratus subtristi mente senatus,
De rebus regni de fortibus arcibus acre
Consilium capiunt, de per loca certa locandis
Præsidijs, vel quid fieri queat vtile plebi.
Ante alias curæ est regio vicina Scotorum.
Quisq; recordatus pactum de virgine fœdus
A summis procerum, quos diximus ante Scotorum,
Optat coniugio duo regna coire fideli,
Æternam pacem hinc æternaq; fœdera iungi.
Quare quamprimum declinans Virginis ora
Ingreditur Phœbus, statuunt tentare cateruis
In Scotiam immissis, quæ sit sententia gentis.
Atq; ducem, natu qui maior auunculus esset
Eduardo,

Comes Hertford. creatur Dux Somersetēsis.

Iohannes Dudleius vicecomes insulæ creatur Comes Varuicensis.

Expeditio militum in Scotiam.

Eduardo, ſocium q3 aſſignauere fidelem
Varuici comitem, quos bellica gloria claros
Reddiderat, quos ob virtutem miles amabat.
Tertius his ſocius veniſti Dacre Dynaſta,
Quo duce bellari contra hoſtem Cumbria gaudet.
Cumbria fida Dacri generoſi ſtemmatis altrix.
Indigena indigenas dominos plus ſemper honorant.

Somerſetus. Varuicenſis & Dacrus ducunt aciem.

Huic dant militiæ proceres ſua nomina plures,
Auratiq3 equites, inter quos Graius Heros
Ob ſummam belli cataphractis præfuit artem.
Magnaq3 diuerſi contracta eſt copia vulgi.
Ante tamen Scotici quàm intrârunt limina regni,
Mittuntur ſcripti, quæ belli cauſa libelli:
Vtq3 fidem præſtent blando ſermone rogantur.
Nil contracta acie facturum hoſtile Britannum,
Si modo ſeruarent noſtro promiſſa monarchæ:
Fruſtra, ſi quis non vult auſcultare, monetur.
Vtilior fruſtra narratur fabula ſurdis.
Arma Scotus poſcit, valida contendere vi vult,
Is nec habet penſi, ſit id æquum, an prorſus iniquum.
Iuſta deo commiſſa Anglorum cauſa tonanti
Audaces animos facit impauidoſq3 periclis.
Cum ſocijs igitur terras ac arua Scotorum
Ingreſſus Somerſetus, non injcit ignes,
Non flammas, aliquo mitis non vulnere quenquam
Afficit aut damno, ſed ſumere pabula equorum
Contentus, reliquis fierent ne damna cauebat.
Nequà alia illatis creſcens iniuria damnis
Suſcitet infeſtas ad bella cruenta querelas.

Interea

Interea Comes ipſe tumens Arranius ira,
Qui regni tenera ſub principe flexit habenas
Donec adulta foret, decies ter mille virorum
Fulgido in indomitos armauerat enſe Britannos.
Forte die eadem qua luxerat ante cruentam,
Varuicenſis equo vectus fortiſſimus albo,
Planitie armatos inimicos prouocat ampla:
Hinc Scotus, hinc Anglus varijs concurſibus orbes
Conficiunt varios, protenſis fortiter haſtis.
Vulnifico cadit hic traiectus ad ilia ferro,
Interit ille graui transfixus cuſpide pectus.
Currit equus vacuis loca per declinia ſellis,
Excuſſo ceſſore: at equi lapſurus inhæſit
Tergo alius, ſummo tellurem vertice pulſans.
Ante alios omnes noſtros audacior Anglos,
Hoſtes non paucos aduerſo pectore fixit
Dudlæus, Nigræ ſpiſſa caligine nubes
Pulueris alta trahũt, velut ater vbi ingruet imber.
Tandem noſtro vrgente equitatu cedere campo
Cæperunt hoſtes, noſtri ad ſua ſigna reuerti
Cum ſpolijs alacres. Iam vix pars quarta diei
Reſtabat, currugq; cito labente coruſcus
Phœbus ad heſperium properauit vadere pontum:
En venit è caſtris inimicis nuncius, orans,
Vt liceat perpauca Duci narrare Britanno.
Admiſſus pleno ducis in tentoria cœtu
Somerſetenſis, poſtquam data copia fandi,
Sic loquitur. Cur ſit noſtri populatio regni
Hoſtilis, terram in noſtram quid iuris habetis?

Leue prœlium inter Comitem Varuicenſem & Scotos pridie quàm pugnatum eſt.

Arranius gubernator Scotiæ mittit nuntium ad Somerſetum, & Huntlæus illum ſingulari certamine prouocat.

Hoccine

Hoccine finitimæ vicino limite gentis
Officium, innocuam ferro pessundare plebem?
At hinc exutis discedite protinus armis,
Aut vestri incursus præsens mox vltio fiet.
Namq; ex indigenis validis exercitus ingens
Contrahitur, vobisq; ferum denuncio bellum
Cras fore, ni vestras properè abscedatis in oras.
Hei mihi quod pugna haud cõmittitur absq; cruore:
Quam multo stabit victoria sanguine parta
Quot sæua flebunt sublatis morte maritis
Mærentes viduæ, vacuis soleaq; iacebunt
Lectis? quot patres dilecta prole perempta,
Orbati ducent misero in mœrore senectam?
Horresco referens, nec vos impune feretis.
Ergo gubernator Scotiæ pietate paterna
In patriam motus, iubet hæc sua dicta referre
Somersettensi, quoniam suscepit vterq;
Regnorum regimen, communis causa salutis
Ambos commoueat plebis: dabit ille Britannis,
Mitis adhuc pacis leges, si cedere retro
Angle velis, patriam positisq; inglorius armis
Confestim repetens, causa minor esse videri.
Ni facias, eadem duri q; extrema duelli
Expectes, tanta est nostri violentia teli.
Præterea Huntleus Comes hoc me dicere mandat
Somersettensi, ne effusio magna cruoris
Christicolum fiat, petit vt decernat vterq;
Ferro congrediens (pugnam pars vtraq; spectet)
Orta potest dirimi sic controuersia paruo

Sanguine

Sanguine, & vnius præceps contentio morte
Fracta extinguetur cæpto ceſſante duello.
Vix bene deſierat, cùm Regis auunculus inſit,
In veſtra hûc veni conſulìò regna, daturus,
Non accepturus pacis (refer obſecro) leges:
Tum cum tempus erat, fuit opportuna cauendi
Hora Scotis. Nunc ſerò doli nectuntur inanes.
Quòd Comes Huntlæus tumido me prouocat ore,
Decertaturus mecum, trux turget inani
More ſuo faſtu. Priuatus militat hoſtis,
Nec gerit imperium, quod ſi priuatus ego eſſem
Iſta quidem primus properanter ad arma volarẽ.
Excipit hîc tali Dudleius voce loquentis
Verba ducis, verbiſq; Scotum grauioribus vrget.
Lubrica veſtra fides facit & periuria linguæ
Nos ferme inuitos Scoticos inuadere fines:
Suſcitat in ſceleris vindictam numinis ira
Noſtrates, Deus eſt qui nobis cæpta ſecundat:
Nec ſi præſtetis promiſſa, venimus vt hoſtes,
Nil niſi quod ſoleant fidi faciemus amici.
Sin vim contractis armis inferre paratis
(Quod ſit) rem vobis cum fortibus eſſe ſcietis.
Quis ridere minas nolit bene ſanus inanes?
Terreri laruis verbiſué procacibus Anglos
Creditis? erratis toto cæloqué viaqué
Decepti: hæc terrent ætatem vana tenellam.
Quòd tibi iam mens eſt cædis præſaga futuræ,
Vaticinanſq; doles tot funera mœſta tuorum,
Numen fœdifragis iratum hoc indicat eſſe,

Varuicenſis reſponſio ad nuntium.

Et dat militibus dextrum nostratibus omen.
Est exercituum solus Deus vnus & idem,
Qui dedit immanem à paruo Dauide Gigantem
Fronte repercussa, superari verbere funda.
Hic huius iustam ob causam certaminis author
Susceptis, nusquam deerit reuerentibus ipsum.
Verum hoc (præteream prudens vt cætera) miror
Vnde sit Huntlei Comitis fiducia tanta,
Quòd tanquam maior legem melioribus offert,
Cùm sit honore gradu q3 minor? cur prouocet illum,
Ipse Comes, Regi qui dux & auunculus Anglo
Existat? tumet ista suo sed natio fastu.
Quare si pugnæ nouus hunc incesserit ardor,
Ista isti Huntlæo quamprimùm verba referto:
Sum Comes in patria, Comitiq3 æqualis honore
Vestratis gentis: Varuicum gloria nostra:
Fama per Europam cuius celebrata vagatur.
Fac decorent arces positæ sub montibus eius
Nomen, & à clara genus ortum stirpe vetustum,
Ordine si spectetur honos comprendimur vno.

Varuicensis Comes Comiti Arranio offert monomachiam.

Mane suo terras cùm primùm lumine Titan
Sparserit, Huntlæum Comitem expectabo superbum
Solus congrediar soli, vel inermis inermi:
Si negat hoc, licet incedat melioribus armis,
Vel pedibus, vel equo: venienti occurrere certum est.
Occurram nudus nudo, nisi lintea forsan
Corpora velârint, vt amat natura decorum.
Angligenæ deni denos certando lacessent,
Vicenue Scotos vicenos, si modo vultis:

Aut ero cum ſolo ſolus pugnare paratus
Noſtra ferat primas regio, ſi vicero, partes:
Sin minus, inuerſa decedent ſorte phalanges
Anglorum in patriam: mea mors aut illius, omne
Diſſidium tollat, regnis pacemq; duobus
Apportet, pulchrum petere eſt per vulnera mortem.
Hanc Comes oblatam bellandi Huntleius anſam
Si volet accipiat, cras me fore dicito præſtò.
Hæc memorans, fului magnam vim protrahit auri,
Legeq; dat certa vt Domino ſua dicta reportet
Nuntius Huntlæo: verbis ſimul inſuper addit,
Si Comes annuerit, volet & certamine mecum
Conſeruiſſe manum quamprimum craſtina lux ſit:
Abſq; mora hoc referēs huc quæſo hac nocte recurras
Acceptumq; auri quod habes duplicauero munus.
His dictis vno conſenſerat ore ſenatus.

Varuicenſis nuntio magnam auri vim dono dat & duplū promittit, ſi rediens renunciauerit Huntlæium ſecum ſingulari certamine congreſſurum.

Spargitur in vulgus quo pacto prouocat audax
Sponte Comes Comitem Dudlæus, gaudia totis
Caſtris magna ſonant, animos ſumuntq; Britanni,
Magnanimumq; acies Dudlæum laudibus effert.
Veſper in occiduo fulgenti littore flamma
Emicuit, crebris noſtratia caſtra micabant
Ignibus, emiſſi curſores ad ſpeculandum
Innumeros referunt armis fulgentibus æra,
Conſediſſe locis procul haud diſtantibus hoſtes.
Magna fuit vigilum nocturnas cura per vmbras,
Prætérq; excubias habitas data teſſera caſtris:
Noſtrates placido ſomnoq; ciboq; refecti:
Sumptis exſpectant armis orientia ſolis

Lumina, cùm roſeum linquens aurora cubile,
Luce coruſcanti formoſa retexerit orbem.
Dum venit Huntlæus, fruſtra ſua lumina flectit
Huc ſimul ac illuc clarus Dudleius Heros:
Nec rediit quamuis oblato nuncius auro.
Tandem præterita media iam parte diei,
Apparent Scoticæ decliui valle phalanges,
Inſtructæ ad pugnam, infeſtiſque inuadere ſignis
Anglos approperant: at noſtri aſcendere montem
Magnum interiectum, pugnæ vt locus æquior eſſet.
Dux equitum pugnax in læua ponitur ala.
Dextram (vbi claſſis erat) tutatur terra paluſtris.
Varuicenſis habet primos longo ordine ducens.
Acies Anglorum. *Magna regenda acies tibi (Somerſette) ſecunda*
Ceſſit, poſtremum Dacro fuit agmen habendum.
Iamque propinquabant acies hoſtiliter ambæ,
Dat tuba terrificos clangores ære ſonoro,
Redditur armorumque fragor, clamórque virorum.
Non colliduntur ſe ſic exæſtuat vnda
Fluctibus, oppugnans reſonantia littora ſaxis,
Poſtquam ventipotens laxis emittit habenis
Fratres obſcuro diſcordes Æolus antro.
Parte Scoti aduerſa paſſu gradiuntur anheli
Accliuem in montem, confertóque agmine denſant,
Inter ſe iunctis quiſque agglomerando lacertis.
Tum cataphractorum ruit alta ferocibus haſtis
Pugnatur prope Muſ- *Et furibunda cohors, quorum primus cadit ordo,*
Exhalántque animas traiecti corpora telis.
Ad iterum admiſſis grauiter calcaribus inſtat

Cætera

Cætera pars equitum. Dux illis Graius Heros,
Qui primo accepit curſu graue vulnus in ore.
Vrget tota acies Anglorum, pectora Mauors
Belliger exacuit, creſcunt ad vulnera vires.
Conſultò ſtabat prope littus regia claſſis.
Haud procul hinc, vnde expulſæ ſunt puluere glandes
Sulphureo, celeri feruentes igne catenæ.
Millia bis ſeptem ſunt morte abſumpta Scotorum, Quatuordecim millia Scotorum cadunt.
Cætera pars certam quærit fugiendo ſalutem.
Defeſſos tandem rauco tuba ſtridula cantu
Noſtrates reuocat: repetunt tentoria læti.
O quæ lætitia, & totis quæ gaudia caſtris
Nocte fuere illa! res eſt meminiſſe laboris
Præteriti iucunda: graue effugiſſe periclum
Summa recordari ſecura mente voluptas.
Præcipuè inſignis clementia numinis almi
Succurrit. Cauſæ iuſtus Deus vltor iniquæ.
Poſtera lux oritur, fugiſſe per auia primos
Nuncius adfertur ſatrapas proceréſque Scotorum.
Hos, montes cælo æquatos, caſtella tueri
Illos, hoſtilem nuſquam apparere phalangem.
Approperabat hyems, ſpacia & breuiora dierum
Fiebant, oritur cœlo nimboſus Orion.
Ergo domum verſus noſtri ſua caſtra mouebant,
Horam oportunam magis expectare paratæ:
Somerſettenſi reduci gratantur, & ipſi
Dudlæo Comiti Baruici: lecta iuuentus
Nobilior his grata redit, cui iungere dextras
Rex auet, & Regis cuncti amplexantur amici:

Laudatúrq; animus præstans & mascula virtus.
Interea Scotici proceres leuitate tumentes
Inuidiaq; animi, quò spes frustrata Britannos
Scoti agunt cum Franco de nuptijs inter principē Scotorum & hæredem Gallorum.
Falleret, assensu communi mense Decembri
Ad Gallos mittunt, Gallorum vt principis hæres
Ducat in vxorem Scotica de gente puellam
Iacobi gnatam. Si non oblata parenti
Conditio Henrico placeat, ne regna coirent
Coniugio tali, saltem hoc concedere vellet,
Gallorum rector, quas certo mutuus olim
Fœdere iunxit amor gentes, Gallamq; Scotámque,
Ne sinat vnam ex his distractam marte reuelli
Alterius pressam, vel sub ditione iacere.
Hoc agere immanes bellis crudelibus Anglos,
Anglos vere nouo rostratis puppibus æquor
Esse instraturos, acies terraq; pedestres
Aduentaturas, Anglos molirier vnum hoc,
Vt vi diripiant charæ genetricis ab vlnis
Hæredem regni Scotici: si hæc præda Britannis
Cederet, ô miseræ Scotiæ miserabile regnum,
Genti infœlici nihil est, nisi flere relictum.
Quare per diuos omnes, per sacra rogabant
Pristinæ amicitiæ memor esset vt ante puellam
Eriperet, nam sæpe moras traxisse periclum
Quis nescit? virgo si primos transigat annos
Regiæ apud Regem Gallorum, atq; educit aula
Ille sua teneram: magnum spes certa futurum
Inde bonum, gentem quod vtramq; iuuare valeret.
Et postquam fuerit maturis nubilis annis,

Pro

Pro Galli arbitrio nuptum cuicunq; locetur.
Extemplo Regis mandato Gallica classis
Instruitur, veloq; citæ remóque triremes,
Quæ postquam e portu soluissent flantibus austris,
Gurgite prouectæ Scotica potiuntur arena.
Mox Maria ad pictas puppes accersitur hæres
Hic illi instratum est ornatu molle cubile
Purpureo, ex niueis turgescens culcitra plumis
Subiacet, exornant contexta aulæa carinas,
Vasáque cælatis aderant argentea signis,
Multaq; præterea quæ virgine principe digna.
Conscendens virgo rostratam pulchra phaselum,
Virgineo comata choro, stipatáque forti
Milite, vela suo flatu impellentibus auris
In mare pronehitur, ratibus sulcantibus æquor.
Ordo talis erat, cygnorum qualis in amne
Piscoso, medius dum primum & tertius illos,
Insequitur, seriem ducentes gurgite longam.
Classis in insidijs Anglorum forte latebat:
Quam Rex ipse manum nisi conseruisse vetaret,
(Nam vetuit) procerumq; itidē pars maxima fidis
Regi à consilys bellum non esse gerendum
Nauale, ob causas iustas sq; graues sq; putaret:
Virgo vel inuitis Gallis erepta fuisset.
Virgo dies intra paucos peruenit ad oras,
Gallorum, celsaq; Henrici sistitur aula.
Sic leuiora leui pluma promissa Scotorum
Infamem reddunt gentem, dant sanguine pœnas
Perfidei quandoq; suæ, velut ante dederunt.

Maria princeps Scotorum traijcit in Gallias.

Interea insidias sub amico nomine tendens,
Occupat Alderuen Francus, duo millia secum
Armatorum hominum ducens: locus insula parua est.
Mittitur huc paucis delectis nauibus acer
Winterus, pulsum pauidos, duce numine, Gallos.
Quàm primùm verò conspecta fuisset ab Anglis
Insula, fluctuago iacitur curua anchora ponto.
Octingentorum sunt corpora lecta virorum
Omnibus ex Anglis: iussi hi conscendere cymbas,
Attingunt celeri sinuosum remige littus.
Hìc sapienter agens (prudentem nam facit vsus)
Vt sublata fugæ turpis spes omnis abesset,
Maiores animique viris accrescere possent.

Winterus regia classe vectus occupat Aldernē insulam.

Postquam armata cohors tutò traiecta fuisset,
Ad classem cymbas Winterus milite inanes
Actutùm reuolare iubet: dein talia fatur.
Anglorum virtus celebrata prioribus annis
Me monet, vt similis maiorum temnere discam
Funestam mortem, quam longior aduocat ætas,
Aut morbus diro cruciatu inuitat amarus.
Mors spernenda viris, vt fama perennis alatur.
En circumfuso concludimur vndique ponto,
Hostis adest, forsan paulo numerosior, arte
Belli cessurus nobis, & fortibus armis.
Strenua gens Galli: grex hic imbellis inersque:
Fingite prævalidos inimicos viribus amplis,
Corporibus reserare viam debemus & armis.
Res magnæ non absque graui discrimine fiunt:
In dubys prodest generosa audacia rebus.

Verba Gulielmi Winteri ad suos milites.

Quæ veſtris animis quò maior & acrior inſit,
Hoc mihi proſterni, chariſſima pectora, bello
Certum hodie eſt, hoſtes niſi morte fugáue dementur.
Aut vincendum hodie eſt, aut pulchra morte cadēdū:
Pulchra petunt fortes pulchram per vulnera mortē,
Partáque mors noſtri precium ſit corporis huius:
Quod ſi quis fugiens dederit ſua terga, (quod abſit)
Turpiter excurrat medium moriturus in æquor.
Cymba ſit auxilio nulla huic, nec denique ſcalmus,
(Dedecus infandum) non ſi Dux ipſe Venirem,
Siquis quid faciat contra mea iuſſa, peribit,
Fixus in antennis ſtridenti pendulus aura.
Martia magno animo procedam in prælia Ductor,
Incipiens pugnam primus Dux primus in armis.
Primi occurſantis pectus manus iſta recludet.
Dixerat, illi operam vitámque impendere læti
Conſtituunt, mox fit clamor, tuba bellica clangit,
Inſtructas iubet ire acies: ante ordine primus
Winterus graditur, præacuta cuſpide pilum
Geſtans, indutus corpus ſplendentibus armis.
Gallorum ſeſe agglomerant duo millia contrà,
Dux quorum ante alios noſtri ducis æmulus audet
Contra ire incertum fretus virtute ſuperba.
An velut oſtentans audacia pectora, forſan
Sponte recurſurus ſi quando inſtare periclum
Proſpiceret. Sed retrò ducem Winterus atrocem
Non ſinit elabi, veluti Iouis armiger ales
Quando perſequitur celeri volitantia curſu
Agmina, neglectis paruis, maioribus infert

Vulnera, diuulsis depascens corpora plumis:
Sic rapidus primum Ductorem prouocat Anglus.
Et quoniam in campum cum pilo venerat hostis,
In Gallum paribus Winterus prouolat armis,
Deiectumque ducem flaua prosternit arena.
Exuuias victor, spolium detraxit opimum.
Interea multò pars vtraque sanguine miscet
Prælia, latifero pensatur vulnere vulnus.
Diffugiunt Franci, confossi membra sagittis.
Insula capta armis, cedit victoribus Anglis.
Wintero post res gestas Ductore iubente,
Naucleri clauos ad littora nota retorquent:
Multaque militibus sæua fit mentio pugnæ,
Cunctorum applausu mentis testante beata
Gaudia, quæ partus solet apportare triumphus.
Parua per externas inclaruit Anglia gentes,
Nobilitata domiq; foriſq; virilibus ausis,
Clara ferebatur sublata Britannica pubes
Successu rerum, complentur cantibus ædes,
Inflatur plenis per compita tibia buccis.
In viridi trepido saltantes cespite motu,
Læti festiuas populi duxere choreas.
Nemo diù fœlix, omniq́ue ex parte beatus
Esse solet, peior sequitur fortuna priorem.
Et veluti obscuro denigrant imbre serenum
Horriferi cœlum ventosis flatibus austri,
Tum Phœbus spissis condit sua nubibus ora,
Finita rutilans mox tempestate refulget:
Quæque modo simili perfert respubliça multas

Winterus manum conserens cum duce Francorum, illũ & prosternit & Galli exuuijs potitur.

Nonnun-

Nonnunquam offenſas, turpi turbata tumultu,
Diluit has matura tamen prudentia Regis:
Atq; velut medicus ſapidis medicamen ab herbis
Ægroto tradens leuiter tetro abſq; dolore
Sanat: ita inſanis veniam dat ciuibus vltrò
Princeps, dum populum vult emendare rebellem:
Aut ferro reſecat bene cautus putrida membra,
Principijs obſtans, ne peſtis ſerpere poſſit
Latiùs, & totum corpus vitiare veneno:
Victa pys monitis, aut vi, ferroúe coacta
Sedata tandem plebs ſeditione quieſcit.
Non aliter quàm cultus ager proſciſſus aratro
Curuo, dumoſas ſpinas cum ſemine profert:
Ingratos aliquot diues tulit Anglia ciues.
Namq; ſub Eduardo dum ſumma in pace regũtur
Ruricolas ſtanni Deuonia fertilis armat
In regni ſatrapas, in relligione ſacratos
Preſbyteros: ſtulti neq; ſat rationis habebant,
Quidúe velint quidúe expoſcant: compeſcuit ipſos
Arma capeſſentes vi communitus equorum
Graius, & adiunctis paucis Ruſſellius Heros
Militibus, multo ſed non ſine ſanguine victor.
Ecce alia exoritur regni plebs improba parte,
Cui nec lex vlli curæ, nec cœlica iura,
Nec potuit cohibere metu reuerentia regis.
Arma manu capiunt, ſocijs vim inferre parati,
Omnia miſcentes: clari deſpectui habentur
Nobilitate viri, nullóq; ignobile vulgus
Conſilio imperitat: fouet hoc Norfolcia monſtrum.

Populus rebellis in Anglia.

Ruſſellus Comes Bedfordienſis, domat perduelles in Deuonia.

Fama volat leuibus ſublata per æthera pennis
Eduardiiuuenis teneras ad principis aures,
Quoſdam deciuiſſe, fidem violando, rebelles.
Noruico veteri locus eſt conterminus vrbi
Montoſus, multis vmbroſis conſitus ornis,
Huc ſe peſtiferum pariter genus aggregat, ingens
Et plebis numerus totis conſederat aruis
Lex talem fieri concurſum iuſta vetabat:
Cenſuit illuſtris Rex inclementiùs illos
Tractandos: ſed corda tamen molliſſima Regis
Parceret vt miſero flexit clementia, vulgo.
Ergo ſit indignis delicti gratia, tantùm
Pœniteat culpæ. Signata diplomata dantur.
Ruſtica plebs ſurdis (quod dicitur) auribus haurit,
A Rege oblatam contemnens cæca ſalutem:
Ardet amore nouæ miſeraq; cupidine pugnæ,
Sicut inexpertus belli putat vtile bellum
Dulceq;, quod tandem ſerò guſtabit amarum.
Arma igitur regni procerum conſenſibus, arma
Iure parabantur, pedites, aliq; ſuperbis
Expediuntur equis: nomen communiter hoſtis,
Et patriæ & Regi tenet impia turba rebellis.
Mittitur ad turbam violento Marte domandam
Varuici Comes illuſtris, tûm corpore præſtans
Tûm pollens animo, multarum doctus ab vſu
Pugnarum, quanto ſe animo ferus erigat Anglus,
Prælia dum miſcens inſtigit atrociter ictus.
Tertia iam totum lux illuſtrauerat orbem,
Conſedere ſuis caſtris Dudleius Heros

Et

Et ſocij, fortiſqué cohors quæ venit ab vrbe
Londino, prope Noruicum florentibus armis
Quod ſimul audierat plebs ruſtica plena timoris
Cœpit ſe denſis nemorum occultare latebris
Nuſquam prorepens: poſtquam ijs audacia creuit,
Tempore quo motæ cita perturbatio mentis
Frangitur, irrumpunt: in apertam promptiùs itur
Planiciem, nemo eſt viſus memor eſſe pericli
Inſtantis, iunctis armati curribus omnes
Stant circumſepti: Regis contrà agmina magnis
Procedunt animis cantu reſonante tubarum.
Pugna inter turmas committitur acris vtraſque:
Vulneribuſqué datis illos violentiùs vrget
Varuicenſis atrox: tandem cùm cedere campo
Hinc pudor haud ſineret fugiendo pericula fædè,
Illinc audaces faceret mors certa rebelles.
Vna repugnando pars occidit, altera ſumma
Non niſi vi ſuperata cadit, ſed fortiter obſtat
Hic Dux Dudlæus, ne cunctos mactet ad vnum
Ingenio peruerſo homines, ſed pectore magno,
Quos campo vt fugerent, diſcrimina nulla mouebant.
Edicit miſſi præconis voce canora,
Si quis ſponte ſua quæ perfida ceperat arma
Proijceret, veniámque volens oraret ab illo:
Inde domum immunis venia donatus abiret.
Quod poſtquã auditũ eſt poſitis plebs protinus armis
Agreſtis, flexis genibus veniámque precata eſt,
Motáque mœrore eſt, piſcator vt aſſolet ictus.
Tum Varuicenſis Comitis clementia tanta eſt,

Varuicenſis deuicit rebelles in Norfolcia.

Mulctam

Mulctam flagitij ſuſcepti ſponte remiſit,
Condonans noxæ quicquid fuit ante peractum.
Iamq; Gigantæi conſors conaminis Anglus
Nullus erat: præſtare fidem modò quiſque paratus
Exſtitit Eduardo regi, patriæq; fideli.
Excipit à bello funeſto principis aula
Dudleum reducem, cuius reſonantibus alis
Fama volat noſtri turrita per opida regni:
Qualiter Henrico præclarè plurima Rege
Geſſiſſet, fortes bello dum contudit hoſtes,
Non morte horrenda, non vllis territus armis:
Nil penſi caput ille ſuum obiectare periclis
Vnquam habuit, patriæ ſi quando negotia charæ
Exigerent, ſi rex illud mandaſſet agendum.
O quoties parto cum ſumma laude trophæo,
Littore ab extremo patrias remeauit ad oras:
Hoſtibus occiſis, aut ad ſua tecta fugatis.
Vndè ſibi decus eximium, famamq; perennem,
Fortunante Deo ventis bene capta ſecundis,
Complures annos peperit Dudleius Heros.
Varuicenſis Comes creatur Dux Northũbriæ *Hinc meritò fuit ad ſummos euectus honores.*
Rege creante Ducem, lato Northumbria vultu
Eſt amplexa Ducem, venerandaq; principis aula
Diſpenſatorem ſummum, hoſpitijq; Magiſtrum
Mors Eduardi ſexti. *Obſequio coluit, donec trux Atropos occans*
Abrupit Regi fatalia ſtamina vitæ.
Laus Eduardi principis. *Inclytus Eduardus formatus ab vbere matris*
Confeſtim doctis à præceptoribus artes
Ingenuas omnes didicit, qui græca latinis

Adiungeni

Adiungens ſtudio paucis profecerat annis,
Vt foret inferior nullo quem terra Britanna
Protulerat, claro magnorum ex ſtemmate Regum.
Nullus adæquari poſſet, ſi flexilis ætas
In puero egreſſo nondum tria luſtra duoſq;
Annos, ingenij aut præcox ſpectetur acumen:
Quantum ad doctrinas virtuteſq; attinet almas.
Ille erat Europæ Phœnix, quem funere acerbo,
(Vt flos vere nouo viridanti carpitur horto)
Sustulit ante diem, mors immatura Britannis,
Inuidet hæc terris pietatem & iura colentes.
Sic pueri, iuuenes, primis moriuntur in annis,
Quos Dominus ſuaui Deus eſt complexus amore.
Succedit Regi defuncto, ſceptra capeſcens
Fœmina, cui nomen Maria eſt, ſoror vna duarum
Ex ſtirpe Henrici: quæ paucis nupta diebus
Poſt, homini externo conſanguineoq; Philippo,
Coniugio tali ſubtriſtes reddidit Anglos.
Namq; duas gentes rarò coaleſcere cernas
Vnanimes patria plerunq; & amore diremptas.
Hic dum cum ſponſa ſeſe nouus ille maritus
Oblectat, pulchra procerum comitante caterua,
Quos veſtes Tyrio decorabant murice tinctæ
Auratis limbis interlucente ſmaragdo,
Quam vagus extremis portat mercator ab Indis:
Sol, curſum celerando, reliquerat ora Leonis,
Signaq; ſublimi complura emenſus in axe
Solſtitium hybernum ſparſis niue montibus alba,
Prætergreſſus erat: dulcis pax inter vtramq;

Maria regina Anglorũ nubit Philippo Hiſpano.

Gentem

Gentem, nimirum Gallos florebat & Anglos.
Pax eadem Hiſpanos, Flandros populumque Philippi
Iunxerat, & quoniam feriæ redeuntibus annis
Non ſine ſolenni pompa, quæ menſe Decembri
Fiunt, ſecuros omnes fecere doloſæ
Fraudis, quam tacitè nocturnus concipit hoſtis:
Henricus princeps Gallorum, ardore iuuentæ
Concitus & famæ paulò ſitientior, hauſit
Spes amplas animo, nullum ratus eſſe Philippum
Certè aut ſemiuirum: ſubito ſacra fœdera rupit,
Impreſsio in Flandriam facta per Gallos.
Flandrorum latos deuaſtans ignibus agros,
Et pecus abducens, captiuáque corpora plebis.
Quod regi Hiſpano ſtomachū male mouit, & omnes
Illius proceres ſæuas accendit ad iras.
Non dum tempus erat quo longo ſurgere culmo
Alma Ceres ſolet, & pecori dare pabula tellus:
Torrida nec terram humentem calefecerat æſtus,
Quo ſub cœleſti miles foris axe cubaret.
Ergo dum ſperata venit cupientibus hora:
Armatur claſſis, mucrones, tela, ſagittæ,
Arma parabantur, caro, vinum, panis emuntur.
Suppetat vt validis genialis victus abunde
Militibus, nummi plenis conduntur in arcis,
Vt ſolui poſſit merces pugnantibus ampla.
Cogitur è varijs pugnax exercitus oris,
Ad regni proceres mandate iubente Philippo.
Apparatus belli aduerſus Francos.
Nobilis interea coniux ſpecioſa Philippi,
Auxilium fidum charo latura marito
Mittit ad Henricum Gallum, qui funebre bellum
Indicat,

Indicat, rigidáſque minas genti inſuper addat.
Gallia tota fremit trepido concuſſa tumultu,
Anglia tota fremit ferali concita bello,
Flandria, & Aſpurgus, Burgundia tota, Tyrolis.
Complures opulenta Duces Hiſpania mittit,
Nonnullos etiam quos Martius vndiqué terror
Prudentes rerum multarum fecerat vſu.
Omnes conſpicuos oblongis caſſide criſtis,
Tegmine ferrato clypeis fulgentibus ære.
Dux illuſtris adeſt Brunſuicò nomen honoris
Sortitus, nigris, equitum vi cinctus, in armis.
Aſpectu primo turma hæc fuit hoſtibus ingens
Terror, & immani multos vi ſtrauit equorum
Miſit in auxilium Germania lecta virorum
Corpora ferratas acies peditumqué cateruas.
Nec deerat miles Latia de gente cruentus,
Dalmata non deerat bello huic nec defuit Hunnus,
Attamen ante alios, fiducia ſumma locata eſt
In quibus, armatus validè conuenerat Anglus.
Fœdus amicitiæ vetus id poſcebat, & vxor,
Cui cum Rege fuit ſocio commune periclum.
Eſt Comes in primis, cui dat Penbrookia nomen:
Huic tres præſtantes, quorum Vigornia primum,
Bedfordumq́ vetus decorauit honore ſecundum,
Tertium & euexit multo Rutlandia faſtu,
Conſimiliq́ gradu propter benefacta locatus,
Antonij Antonius Brounus clariſſimus hæres.
Cum quibus arma capit Dudlei maſcula proles,
Magnanimum genus oſtendens quo ſanguine cretũ.

Variæ gentes in exercitu Philippi.

Palma

Palma nequit graniore premi, ſed in altius arbos
Surgens erigitur, ſi quis modo pondere truncum
Degrauet & ramos. ſeſe q3 attollit in auras.
Laus bello celebris, bello quæruntur honores.
Principis hinc conflatur amor, propenſa voluntas,
At q3 fauor vulgi, ſi quis pro ariſq3 focisq3
Deuouet ipſe caput, pro principe nulla pericla
Euitans, quamuis mortem ſubiiſſe paratus.
Hoc erat innatum, ſi nemo traderet artem,
Dudleis, inuictum animum cum lacte parentis
Imbiberant: tanti eſt præſtantibus eſſe creatum.
Vltrò tres fratres paribus celebrantur in armis.
Quorum primus ouans præſtanti corpore prodit
Ambroſius, latis humeris, quem ſplendida veſtis
Purpurea auratis fortem decorauit in armis.
Cuius erat lateri fraterno fœdere iunctus
Mutuò vt alterius partes defenderet alter,
Robertus, fausto germanus ſidere natus:
Vtq3 fuit mitis, ſic indole fortis & audax.
Tertius his vinclo ſociatus iungitur arcto
Henricus, fidens animi, vacuusq3 timoris,
Hi malis fuerant tres pubeſcentibus omnes,
Qualia perrarò producit corpora tellus.
Quartus erat natu maior germanus: at illum
Abſtulerat iuuenem mors immatura, latenti
Correptum morbo, fatiſq3 peremit iniquis.
Hic patrem & ſummo proauos æquâſſet honore,
Inferior nulli maiorum laude gerendis
Rebus, vis animi, vis corporis integra fulſit.

Herculeis

Herculeis hominem dixisses esse lacertis.
Robore præstabat, teriti seu luderet hasta
Vectus equo, seu tentaret luctamine vires.
Ingenitus malo qualis latet arbore succus,
Talis in autumno producit poma saporis:
Sic referunt proauos Dudlæo sanguine nati
Omni ex parte suos, & quem rapuere sorores
Fatales, & quos capiunt Hispanica castra.
Prætereà plures quos nobilitârat equestris
Ordo, manu rapiunt in Gallos bellica tela:
Millia magnates hominum bis quinque sequuntur.
Iamque dies aderat, quando tuba Martia clãgens
Has gentes mùltum diuersas cogit in vnum,
Et monet æstiuis spicas turgescere aristis
Opportuna dies: viridantia gramine prata
Bellatoris equi producunt pabula lata.
Gallia per totam regionem fortis abundat
Castellis, saxo salebroso ex rupe cauata
Effosso, validis scatet vrbibus vndique florens:
Seu quà Hispanorum fines, seu quà aspicit Alpes
Lata pruinosas, seu quà se extendit ad ortum
Igniferi solis: fera Gallia iure superbit
Oppidulis, fossa & munitis turribus altis.
Hic vrbs est celebris, cui das Quintine celebre Oppidũ Diui Quintini obsidetur.
Nomen, habetque solum fœcunda fertile gleba.
Et frugum vinique ferax sua castra Philippus
Cum sociis hoc fixit agro, cum cincta coronis
Vrbs hominum, magno stupefacta repentè timore,
Implorat sero Gallorum principis amens

Auxilium, nam pars præruptas ducere foſſas,
Communire potens cæpit pars aggere vallum,
Pars aptare ſuas ſcalas & tecta domorum
Tradere Vulcano, pulſant alij ariete muros.
Interea tacitos nemo præſenſerat aſtus:
Caſtilionæus noctu comitantibus vrbem
Ingreditur Gallis aliquot quos duxit onuſtos,
Sulphureo leuibus repletis puluere ſaccis.
Hæc huic fauſta ſatis: dum furtim ſubdolus intrat
Oppidulum, ſed non æquè fæliciter auſum,
Dux Memoranti tibi ceſſit, millia ducens
Octodecim, dum ſperat iter per deuia tutum:
Donec nocturnis queat intromittier horis:
Dux Memorantius captiuus. *Incidit in validas equitum (Dux inclyte) turmas*
Ipſe tuas cæſa media plus parte, capeſſit
Cætera turba fugam captiuaqúe corpora victor
Brunſuicenſis habet, mox ſiſtitur ante Philippum,
Dux celebris captus. Vario per caſtra tumultu.
Ingens lætitia exoritur, cœlum omne remugit.
Hinc primum fauſti belli quiſque arripit omen,
Certatim rapidis tormentis mœnia miles
Diruit admotis complentur rudere foſſæ.
Cæmento magna vi glandis ſaxa ſoluto
Diſſiluere tribus murorum partibus, ampli
Et faciles aditus loca per diuerſa pateſcunt.
Extemplò quoſdam lectos ex quaque phalange,
Quàque ex gente aliquot niueis rex apparat armis,
Inuadantq́; iubet diſtrictis enſibus vrbem,
Qua patet introitus facilis conuulſaq́; ſaxa

Dant

Dant aditum: ſpiſſus reſonat clamoribus æther,
Tympana pulſantur manibus, clangore tubarum,
Militis in ſtrepitu clamorum obſurduit auris,
Hâc Alemanni acres, iſtâc leuis Italus vrget, Oppugnatio oppidi.
Illâc Hiſpanus per murum irrumpere tentat.
Parte alia Anglorum ferratæ inſtare cateruæ:
Ante alios parat Henricus Dudleius Heros,
Mœnia præcipiti velox tranſcendere curſu,
Et duo germani fidentis pectoris ambo:
Attamen Henrici, dum ſe inclinare deorſum,
Neſcio quid rupturus auet, tormenta cerebrum,
Ænea diſpergunt, ſternúntque in puluere corpus.
Ille annis generoſam animam iuuenilibus efflat,
Quem referunt ſocy flentes in caſtra peremptum,
Vt mos chriſticolæ eſt, velatum ſindone, gentis.
Ardeſcunt fratres vindictæ triſtis amore,
Vt quiſq; eſt armis inimicis obuius hoſtis
Sternitur infœlix, commotus fulminat ira,
Percitus armipotens & amara bile Britannus.
Impetus in miſeros fit feruidus vndique ciues.
Plurima turba virûm triſti demittitur orco,
Pallida mors tota concluſos territat vrbe:
Qui modò Gallorum ſanabile mollibus herbis
Vulnus habet, fœlix reliquis cenſetur habendus.
Fœmina clamores magnis plangoribus edit,
Infantemq; tremens comprendit mollibus vlnis,
Huc agitata ſimulq; illuc formidine demens.
Flet puer, armorum tam barbarus ingruit horror,
Extendenſq; ſuus ſupplex ad ſidera palmas,

Multa Deum tacita clementem voce precatur.
Quos naturalis capitis defecerat humor,
Flereque non poterant, quibus est prouectior ætas,
Corde senes imo mœsti suspiria ducunt.
Ad mediam producta diem oppugnatio pugna
Perpetua durat, magna virtute Philippi
Militis, vndanti sed non sine sanguine ciuis.
Obsessi trepida metuebant mente ruinam,
Vrbi instare suæ fataleque tempus adesse.
Iamque acies vrbem claustris intrârat apertis,
Diffugiunt miseri gelida formidine ciues,
In cellas alij obscuras, laquearibus altis
Sese alij condunt, Diuis delubra dicata
Maxima turba petit, mediasque amplexibus aras
Ter miseranda tenens, tutum fore credit asylum.
Oppidum Diui Quintini expugnatur.
Armatis muros, firmissimaque occupat vrbis
Militibus victor, dominantur in ædibus altis,
Iam vacuis veterum Dominorum Marte phalanges
Conspicuæ, sub te rex clare Philippe merentes.
Diripiuntur opes Gallorum, vestis & aurum:
Et cælata fabris argenti pocula puri,
Effractis conuellit ouans Hispanicus arcis
Miles, & è tectis pretiosa aulæa reuellunt
Germani, inque via proiectis culcitra plumis
Venalis nummos exponebatur habenti,
Ex lana & lino per vicos prostat amictus,
Vtque escas coqueret quæ seruabatur in vsus
Assuetos, veteris pulchra instrumenta culinæ:
Ænea cum pateris ex stanno venditur olla

Drachmis

Drachmis addicente palàm præcone duabus.
Quicquid in vrbe fuit tota pretiosa supellex,
Gemmæ vel mundus muliebris & vnio cæcis
Inclusus cistis faustè victoribus amplam
In prædam cessit cœlum sonat omne Philippi
Laudes, Augusti quas patris honoribus æquant.
Diuorum interea plebs conglomerata sacellis
Mœsta, sacrosanctis miserabilis abdita templis,
Expectant tremulo præsentem pectore mortem.
Nullam etenim poterant cines sperare salutem:
Qui Martem experti, per vim subigantur ab hoste.
Sed mouet affectus animorum numen, & eius
In manibus sunt regum animi: quocunque voluntas
Fert sua, vertit eos: & mollia pectora reddit
Ad pietatis opus, flammis, vt cera liquescens
In varias formas fictoris ducitur arte.
Regius hinc animus sedata mitior ira,
Procurante Deo vacuus pacatur ab omni
Offensa, reprimiqúe manus à sanguine iussit. Clementia Regis Philippi.
Iam captiuorum sexus vtriusque coacti
Multi aderant, tenera turba puerilibus annis,
Parcitur & seruis, sed sub custode tenentur
Pars opulenta magis, sicut lex bellica poscit.
Inter complures præclaro sanguine cretos
Castilioneus, quem rex præfecerat vrbi
Custodem, capitur pretio redimendus, & illic
Præsidio imposito victor sua castra Philippus
Inde mouens, ad castellum se contulit Haunen Arx Haune per vim capitur.
Quod citò debellans, alias capiebat & arces.

Hæc dum Francorum regione geruntur Eôa,
Anglorum classis celeranti remige Ductor,
Nobilis insigni satraparum ex sanguine Clynton,
Appulit occiduas Gallorum peruigil oras.
Ter centum vasto vidisses gurgite naues,
Excelsis galeis pertingit & æthera malus,
Glaudes igniuomas tormenta ex ære volutant,
Quæ caput atque latus firmant cuiusque carinæ,
Exitium aduerso crudele minantia Gallo.
Nobile Conquetum salsis Thetis alluit vndis,
Huc postquam ventũ est, signumq; ex puppe dabatur,
Nauibus exiliunt fusi per littora nautæ.
Ante alios primus Ductores attigit omnes
Winterus terram: rutilum ad fastigia iactans
Ignem: quo rapidæ lambebant mœnia flammæ:
Meteriam præbent non tantùm ligna domorum,
Vasa olei duplicant ignes, fugit incola gressu
Præpropero, muri lapsi cecidere ruinis,
Fœmina plorabat, trepido puer eiulat ore,
Cumq; resistendo non sit, fugit ocyùs ætas
Integrior iuuenum nullo per deuia calle.
Non spolium claro Clyntoni, gloria belli
Quæritur: vrbs & opes flammis periere crematæ.
In cineres conuersa iacent, quæcunque propinqua
Oppidula, ad cœlum sursum volitante fauilla:
Audax castra facit Clynton hostilibus agris,
Post repetit pictas magno auctus honore carinas:
Acta hæc Sextili, Gelido dein mense Decembri
Deditur infœlix, Gallo oppugnante, Caletum,

(*Infan-*

(Infandum facinus) tenuit quod turba ſenilis :
Plures imbelles, miles fuit vnus & alter
Intra vrbem, at multos non ſuſtinet vnus & alter.
Præſidium vetus hîc neglectum: & fœmina princeps
Conſilio infando ventoſi antiſtitis vſa eſt,
Externis iam tum terris abſente marito.
Adde iſtis Neptunum iratum turbine motum,
Et Geſſoriacum procul hinc ſtans trans mare littus
Inuitis vrbem hanc poterant obtrudere Gallis.
Hiſpani oppidulo amiſſo contabuit vxor,
Quam cruciatu ægro confecerat anxia cura.

FINIS.

EIPHNAPXIA

Siue

ELIZABETHA.

De pacatiſsimo Angliæ ſtatu,

imperante Eliſabetha, compendioſa narratio.

Huc accedit Illuſtriſsimorum

virorum, qui aut iam mortui, fuerunt aut *hodie ſunt Elaſabethæ Reginæ à conſilys*, perbreuis Catalogus.

Authore Chriſtophero

OCLANDO.

LONDINI,

Apud Ra: Nuberie, ex aſsignatione Henrici Bynneman.

1582.

Cum ſereniſſ. Regiæ Ma: priuilegio.

Ad prænobilem, & in primis eruditam fœminam, vtriuſque literaturæ *& Græcæ, & Latinæ peritiſſimam, Dominam* Mildredam, Dynaſtæ Burglæi magni Angliæ Theſaurarij coniugem laudatiſsimam.

Græcia virginibus doctis inclaruit olim,
Quarum ſcripta manent hodie circumlita melle
Pieridum, liquidis Pernaſsi è fontibus hauſto.
Linguam callentes produxit Roma Latinam
Fœminei ſexus multas: ſed & omnibus iſtis
Laus minor in patrio claras idiomate, viuam
Nominis æterni ſcribendo relinquere famam,
Quàm quæ naſcuntur terris procul inde remotis
Nobilibus Nymphis: quibus eſt vernacula primis
Ediſcenda annis, dein multo lingua labore
Stricta ſuis numeris formæ Romana nouatæ:
Quales noſtrates non paucæ nomine claro
Floreſcunt hodie Britannûm ſtirpe creatæ.
Vtqué viri docti coniungunt Græca Latinis,
Quod magis eſt velut artifices & carmine certant,

Quo

Quo vel Homere tuis libris, vel quo Maro clares,
Depoſcat ſi res ex tempore cuncta loquentes.
O Nymphæ, vos ô illuſtres dico ſorores
Quatuor, ante alias tibi ſed Mildreda colenda
Attribuo primas, mihi iam precor optima fautrix
Vt ſis auxilio, tege me velut altera Pallas
Ægide, ne liber hic mordacem ſentiat ictum
Dente Theonino corroſus. Zoilus atrox
Omnis abeſto procul. Si nos tutabere vultu
Et fulgore tuo luſtrans, accedere nuſquam
Inuidus audebit: ſic firmo tutus Aſylo
Tanquàm concluſus, diſcrimina nulla verebor.
Inferiora ſcio longè virtute potentis
Reginæ mea ſunt agreſti ducta camœna
Carmina, iam fidi ciuis ſed certa voluntas
Apparere poteſt, rem ſi modò ponderet æquus
Candidus & lector, non verba examinet acri
Iudicio, nec ſit limæ cenſura ſeueræ,
Clarior extollat ſi quando buccina pacem,
Et cupio & iubeo flammis mea charta cremetur.
Interea Heroina tuæ mea ſcripta dicaui
Tutelæ, veſtrum peto ne auerſare clientem.
Hoc tua nobilitas, niueíque in pectore mores
Exculto, pietas mentis ſuper omnia poſcit.

Dignitati tuæ addictiſſimus
Chriſtophorus Oclandus.

Ad

Ad Lectorem Candidum.

CArmina ſi placeant grandi turgentia faſtu,
Quære Poetarum Lector amice libros.
Fortè quod auguſtæ plus Maieſtatis haberet
Dicas de tanta Principe Vatis opus.
Digna quidem fateor, quam decantaret Homerus
Carmine Mœonius, quam vel Apollo lyra.
Non ego ſum Vates, veniam dabis (oro) petenti,
Si grauior iuſto ſarcina onuſqué premat.
Ars virtute minor mea tantæ Principis, alti
Buccina quæ fuerit plena ſonoris opus,
Si reliqui taceant, cur non mea Muſa loquetur?
At cùm quis culto doctior ore canat:
Tunc volo candenti chartas has igne cremari.
Principis interea hoc Carmine claret honos.

In Chriſtopheri Oclandi *Eliſabetham.*

MVlta laude tuum delectum Oclande beaſti,
Materiâ verſus nobilitante tuos.
Nam quid nobilius Sol noſtrâ Principe cernit?
Quam quæcunque canit Muſa, latere nequit.
Cuius honor quanta ſit maieſtate, fatentur
Pace huius Regum prælia victa patrum.
Sed magis ingenii miror ſolertis acumen,
Quod famæ video conſuluiſſe ſuæ.
Namque tuum illius ſi carmen honoribus impar,
(Quos dignè quænam muſa ſonare poteſt?)
At tibi quantus honos? quàm magnæ gloria palmæ,
Mole oneris victum ſuccubuiſſe ſenem?
Hanc quicunque canet, canet impar, cuius honori
Vllam viderunt ſecula nulla parem.
Fortunati ambo, tu carminis huius honore,
Illa quòd egregio carmine digna gerat.

Richardus Mulcaſter.

Ap

Ad Oclandum, de Eulogiis ſereniſsi-

mæ noſtræ Eliſabethæ poſt Anglorum prælia cantatis, Decaſtichon.

REctè poſt Martis lituos pacalis Oliua
Suggeritur calamo cane Poëta tuo.
Scilicet, vt feruens Martem laudauerat ætas,
Palladis expetijt ramus habere ſenem.
Et Martis lituos ornas, virgámque Mineruæ,
Grandia ſiue canis, dulcia ſiue canis.
Seu pacem, ſeu bella refers, in vtráque camœna
Vel Deus exprimitur, vel Dea maior eo.
At mihi ſi credes, cantus imitabere Cygni,
Funeris vt ſit laus Eliſabetha tui.

Thomas Watſonus.

Argumen-

Argumentum Libri.

MAtrimonium Henrici octaui Regis, & Annæ. Censuræ Academiarum Italiæ & Galliæ contra Papam. Anna Regina triumphali curru per vrbem Londinensem vecta, in fano Diui Petri occiduo, ex auro puro gemmis interspersis corona induitur. Anna vterum gestat ex Henrico. Natalis Elisabethæ septimo Septembris. Post triduum infans baptizatur, & in fide ex more Ecclesiæ confirmatur. Elisabetha per feciales Walliæ Princeps declaratur. Somnium Annæ Reginæ, quo admonita est intra xxx. dierum spacium se è vita migraturam. Educatio Eduardi fratris & Elisabethæ sororis in vnis ædibus. Post mortem Henrici regnat Eduardus, & ante decimum septimum ætatis annum completum fato concessit. Maria imperante Ecclesiæ afflictio. Complures Angli exules. Comes Courtneius in suspicionem quasi parum certæ fidei in Principem venit. Idem accidit Dominæ Elisabethæ. Illa autem innocentiæ suæ fidens, quæ semper optima, non semper tuta, Numine propitio liberata est. Maria morbo sublata, ineffabili cum lætitia populi Anglicani omnium ordinum regnat Elisabetha. Primum ab ea de religione consulitur, deinde de Regni rebus. Illustrium virorum catalogus, qui aut fuerunt, aut sunt Reginæ Elisabethæ a consilijs. Pax Angliæ per viginti tres totos annos. Virtutes Elisabethæ breuiter commemoratæ. Rebelles in agro Dunelmensi, nullo sanguine fuso victi & fugati. Hiberni vna cum socijs ob fidem in principem violatam pœnas dant. Votum Authoris, vt Regina Elisabetha diu viuat, diu regnet, semper vincat.

Εμπαιχία. Siue ELIZABETHA.

REgali extemplò ſolio Regina locatur
ELIZABETHA potens, magni altera filia Regis,
Eliſabetha pijs primos imbuta per annos
Moribus, & ſophiæ ſtudijs, inſtructa ſacrata
Doctrina, & linguæ Latiæ Graiæq; perita.
Linguas Europæ celebres intelligit omnes,
Quid Teuto, Hiſpanus, Gallúſue, Italúſue loquatur:
Pluſquam credibile eſt, iuris rerumq; perita,
Ore verecundo, vultu facieq; venuſta.
Vis animi talis, qualem (vix credo) videre eſt
Fœmineo in ſexu diuinum lucet in illa
Ingenium: ſæcli laus ô laus vnica noſtri.
Reuera è cœlo demiſſa ad ſceptra gerenda,
Virgo pacis amans, quæ ſtat contraria bellis.
Altiùs vt repetam pandens ab origine magni

Filiolæ

Filiolæ Regis natalem, quáue creatus
Matre diu tristes mira perfuderit Anglos
Lætitia, fœlix sub fausto sydere partus,
Præclaram Henricus sacro sibi iunxerat Annam
Coniugio, illicitum lata sibi conscius esse
Lege Dei, fratris lætari coniuge fratris
Amplius Arthuri sponsæ gaudere iugali:
Quam Rex viginti iam totos tresq; per annos,
Imprudens aut ignarus diuinitùs ore
Mosæos hunc nexum prohiberi fœdere lecti,
Duxerat (Heroum cœtu suadente Britannum)
Tanta rependatur ne dos vxoria fratre
Defuncto: verbis istis, diplomate misso,
Romanus probat hoc Præses (si est cognita forsan)
Quod licet vxorem germani ducere fratris
Germano fratri, fuerit si fortè superstes.
Paulo pòst huius rescissa probatio facti
A Gallis, iurisq; Italus vtriusque peritis,
Vt sua doctores taceant suffragia nostri,
(Quos omnes decorat sacræ professio legis)
Arguit effrontem Papam complura patrare,
Tanquàm Lex subiecta sibi cœlestis, & ipse
Non sit subiectus legi, pars cætera sicut
Subijcitur capiti Christo, quæ Ecclesia vera est.
Nam caput est vnum Christus, cui corpus ouile est
Christicolũ, capita haud duo sũt, est corpus vbi vnũ.
Hinc primò accepit trux immedicabile vulnus
Bestia, conuulso longis ex cornibus vno,
Communita nouem, latum quæ territat orbem.

Matrimonium Henrici octaui & Annæ.

Censuræ Academiarũ Italiæ & Galliæ contra Papam.

Et ſauer afflatu diuino præcinit olim
Venturum vates, fera quòd frendebit inermis
Belua, ſurreptis reliquis ſibi cornibus, omnes
Quam terræ Reges ſignato tempore nudam
Deſtituent, maculis nigris & turpiter hirtam.
Ergò Dei verbo benè fortunantibus aſtris,
Henrici ſacrum ſancitur Regis & Annæ
Coniugium, & digno pompæ celebratur honore:
Quam procerûm primi magnorum pluribus ornant
Stipati famulis. fuit illis byſſina veſtis
Pompa ſolennis nuptiarum Henrici & Annæ 1533.
Verſicolor, Satrapæq; togis fulgentibus auro
Conſpicui, grandi geſtabant pondere torques,
Illuſtris digito precioſas fœmina gemmas
Induit, & tereti baccata monilia collo.
Dependent aulæa domus laquearibus altis,
Palladis arte forent veluti contexta peritæ.
Omnia lætitiam ſignant, pueriq; viriq;,
Virgineuſque chorus lætum Pæana canebant:
Multiplici varios inflata foramine buxus
Artificis parit ore ſonos, per compita lætam
Vidiſſes trepido ſaltu geſtire iuuentam.
Hæc hilaris populi frons oblectare Monarcham,
Exhilarare noua poterat cum vxore maritum.
Anna grauida facta.
Aſt vteri extenti poſtquam Regina tumore,
Iudicium haud dubium concepti ſeminis ædit,
Vah quibus eſt elata modis Britannica tellus,
Vah deſiderio quanto pars nobilis ardet
Anglorum, vt patri naſcatur maſcula proles.
Extemplo ad flaui turritam Cæſaris arcem.

Regali

Regali Princeps comitatu ducitur Anna,
Vnde redit regni maiorum more coronam
Sumptura ex puro gemmiſque nitentibus auro:
Huic, Anglo multam populo dicente ſalutem,
Neſtoris huic annos, huic omnia fauſta precante.
Interea ciues, bigis dum tranſit in albis
Vecta triumphali curru Regina, ſatelles
Purpureo indutus paſſim quam ſtipat amictu,
Suffitum faciunt, tanquam fumantibus aris
In templis Diuûm populum pia vota vouêrent.
Non ſecus ac leuibus culmis æſtatis ariſtæ
Suffultæ, totis denſo ſtant agmine ſulcis,
Spectatorum oculis ne poſſit terra videri,
Læta ſeges ſenſim ventis huc, fluctuat illuc.
Confertim populus vico ſeſe ingerit omni
Irrumpens, complétq; vias vt ſtantibus eſſet
Vix locus, intuitu defixas in vnius vno.
Ecce etiam tenues fluitans quæ fiſtula nuper
Eiaculatur aquas, purum iam fudit Iacchum.
Deinde domus paries cuiuſque tapetibus altè
Velatur, viridis delectant floris odores,
Aſpectuſqúe ſimul venerandæ Principis auxit
Gaudia, mirificè plebis curſantis ab vna
In vicinam, & poſt alias aliáſque plateas,
Et mulcet varij carmen modulaminis aures.
Phœbus ad occaſum vergens, iter aſpicit Annæ
Coniugis Henrici deductæ Regis ad aulam
Auguſtam, occidua Londini in parte locatam.
Poſtera lux oritur. Petri delubra petentes

Anna coronatur, quod nulli niſi regni hæredibus contingere ſolet

Anglorum bustis vbi humantur corpora Regum,
Heroes præeunt bini & longo ordine bini
Vt domus ampla petit, natalis & exigit ordo,
Hos fecialis ab his serie disponit honoris
Quemq; sua, & socij paludamenta gerentes
Solennem specie pompam regaliter ornant.
Post Satrapas, albis canierata petorita bigis
Reginam ostendunt populo, splendentibus ostro
Vestibus, insertis gemmis, adamante, smaragdo:
Ore venustatis pleno, gestuq; decoro,
Heroinarum cœtu comitata suarum
Ingreditur templum supplex & numen adorat.
Hic medijs precibus capiti de more corona
Imposita est illi, facit & pia vota sacerdos,
Omnipotens beet vt fructum thalamumq; recentem.
A templis Proceres sacris redière peractis
Ad solenne epulum, sed quo prius ordine cuncti.
Designator erat magnus Norpholcius Heros,
A cyathisq; fuit Comes Arundellius, ornat
Oxonium thalami præfectum nomen honoris
Attribuens, claræ stirpis pars catera lato
Fungitur officijs animo. Deponitur auro
Instratis mensis largè diffusus Iacchus,
Porrectumq; manu plena genus omne ciborum.
Hoc epulum regale remotis finit hora
Lancibus, Hesperio cùm Sol conterminus orbi
Salsas Oceani festinat lambere lymphas.
Iret & ad Lybiæ gradibus decliuibus oras.
Post epulum in reditu Reginæ perstrepit aula

Thomas Dux Norfolciæ magnus Angliæ Mareschallus.

Comes Arundellius.

Oxonij Comes magnus Angliæ Camerarius.

Epulum regale.

Principis

Principis Henrici, nitido ſua gaudia vultu
Significans, nouies mutârat Cynthia vultus.
Inſtabat decimus poſt ſacra iugalia menſis,
Virginis & nondum Phœbus percurrerat ora,
Fixus in intuitu cœleſtis ſydëris, Hermes
Quod ſibi ceu proprium gaudens habitacula ſumit.
Litterulas Hermes & mores prouehit errans
Candidulos, notat ingenium ſuper omnia fœlix.
Quòd ſi exaltatus cœlo ſit Iupiter almæ
Coniunctus Veneri, Solq́ his accedat amico
Aſpectu, Deus ô bone, qui ſic dirigis aſtra,
Vimq́ addens adimenſq́, vt fert tua ſacra voluntas,
Fortunatus erit partus, regnabit honore
Auctus magnifico, ſpargit ſua diues abundè
Dona, nec inueniet dantis largitio fundum.
Præditus ingenio ſummo bene conſulet, audax
Ad virtutis opus, nec abhorrens prælia Martis.
Efficit hoc Deus, haud planetæ curſibus intra
Empyrei cœli ſphæras, quia numinis errant
Iuſſu planetæ, nam nil ſine numine poſſunt,
Nilq́ valent ſed in his Deus eſt, qui deſtinat horam
Natalis pro velle ſuo mortalibus, Author
Qui creat, vt reliquæ res, eſt planeta creatus.
Septembris (Deus hoc voluit) quæ ſeptima lux eſt
Conſecrata venit Domino voluentibus annis,
Parturiit coniux Henrici Principis Anna.
Vt dolor increuit, præſcripto ſedula nutrix
Perſtat in officio, matronaq́ nobilis inſtat
Auxilium latura ſuum, cùm pondus in auras

Septimo Septembris, videlicet die Dominico naſcitur Eliſabetha.

Maturum genitix enixa puerpera languet,
Certa tamen veraq; ſalutis ſigna dabantur.
Poſtquam pulchellæ faciei prodiit infans
Compoſitis membris, ſpecioſam vt cæra liqueſcens
Fingitur in formam, populo mirante, periti
Artificis manibus: tenſis ad ſydera palmis
Fœmina conclamat ſenior, Benedicite Chriſto
Præſentes Domino, vos ô benedicite Chriſto,
Virgo beat matrem, Virgo modò nata patremq;,
Britannos omnes poſthâc hæc virgo beabit,
Hæc ſola eſt noſtræ ſpes & ſolatia gentis.
Rex pater inuiſit celeri ſua gaudia paſſu
Matrem & filiolam, verbis ſolatus amicis
Languidam adhuc illam, carniſq; doloribus ægram.
Eliſabetha baptizatur & confirmatur in fide.
Mox de Baptiſmo Satrapis mandata dabantur,
Præfuit ordinibus Dux quo Norpholcia gaudet,
Cui fuit in manibus candoris virgula miri.
Omnibus (vt iuſſum eſt) ad ſacra lauacra paratis,
Molliter incedunt Duce conniuente Barones,
Regali paſſu poſt hos Comiteſq;, Duceſq;.
Clara Duciſſa ſuis teneram portabat in vlnis
Infantem, totum velatam ſyndone corpus,
Et ſegmentatus ſuper hanc fulgebat amictus
Exterior, ſerie cui limbus Iaſpide longa
Spectantium ſplendore ſuo perſtrinxit ocellos.
Heroina frequens ſequitur, fidiq; miniſtri,
Oſequio ad nutum famulantur ad oſtia Templi.
Londinenſis adeſt hos inter Epiſcopus, alba
Indutus (de more) ſtola, numeroſaq; turba

Myſta-

Mystarum: argento ex puro fluuiale lauacrum
Ponitur in baptisma, fidem sponsoribus vltrò
Dantibus, Elisabetha vt verum est insita membrum
Corpori, habet Christum caput, hoc ecclesia corpus.
Cantia metropolin tenet, Archiepiscopus eius
Totius Albionis Primas, Norpholca Ducissa,
Marchionissa quoque Exoniæ, pro infante ministro
Obseruaturam præcepta fidémq; Tonantis
Consponsores Archiepis. Cant. Norpholciæ Ducissa, Marchionissa Exon.
Consspondent. paruæ cùm primùm adoleuerit ætas,
Virgo fide Domini mox confirmatur Iesu.
Tum Rex armorum tales vocalior edit
Ore sonos, viuat multos fœliciter annos
Elisabetha, diu proles patris inclyta viuat.
Et patre defuncto Britannis imperet hæres.
Elisabetha perfeciales regni hæres declaratur tubis succinentibus.
Acclamabat Amen populus, testudine fani
Quæ repetita ferit superas vox crebrius auras,
Ætheris vt totus resonaret viculus ictu.
Hic Consponsores vitæ fœlicis vt omen
Infanti ex auro puro dant singula dona
Consponsorum dona ex puro auro.
Singuli, in his sculptæ magnorum antiquitùs arte
Effigies Regum, quibus edita Virgo triumphat.
Tres pateras primò portat Dudleius Heros,
(In reditu à templo nam portabantur aperta
Dona manu claræ stirpis prælata virorum.)
Dona secunda leuat præclarus Howardus in altum
Crateras ternas: precioso fulua metalli
Pocula, quæ sparsim baccis ornata rotundis,
Fitzwatere ferens recto ordine tertius ibas.
Vltimus & quartus Comes ô Vigornia vester

Ingreditur, cuius nitido graue pondus in auro
Celato ſenſere manus geſtaminis ambæ.
Iamq; replebatur turbis redeuntibus aula
Principis, Heroes vultu ſua gaudia produnt.
Heroinæ hilares, hilares regniq; Dynaſtæ.
Cella vel ignotis patefit vinaria cunctis,
Omnes exhilarat curarum Bacchus abactor.
His ita confectis grates Rex omnibus egit,
Dimiſitq; domum multos, at deſerit ædes
Regales nunquam clari pars maxima cœtus
Ex Satrapis, ſemper nutum famulatur ad omnem
E cunctis collecta locis generoſa iuuentus.
Angli omnes Sacramento obligant ſe futuros fideles Regis Henrici & Annæ ſoboli.
Inſuper vt fidum populus teſtetur amorem,
Iure Sacramenti ſe firmiter obligat Anglus
Prognatæ ſeſe ſoboli ex vtroque parente
Poſtmodò ſyncero ſemper fore corde fidelem.
In tota terra facit hoc non vnus at omnes.
Interea tenera creſcens ætate puella
Gratia apud numen, ciueſq; adoleſcere cœpit.
Cùm primùm fando nôrat ſermonibus vti,
Ingenij magni ſpecimen, clara indolis ædes
Admirari omnes ſua verba coëgit in horas.
Sponte ſua poſcit libros arteſquè doceri,
Vix elementa ſuis contemplabatur ocellis,
Nomen eorundem niſi ter præeunte magiſtro,
Tanquàm edocta duos menſes callebat ad vnguem,
Egregia Elizabethæ Principis indoles.
Iudicio varias citò diſcernente figuras.
Tantum profecit (debet res mira videri)
Regia perpaucis ediſcens virgo diebus,

Vt quiduis posset nullo legisse iuuante.
„ Sic nil difficile est, res ardua nulla volenti,
„ Virtutis studio grandem fallente laborem.
Delicium matris roseo virguncula vultu
Se fore Britannis columen spes auxerat amplas.
Linea quæ cæcas noctes æqualibus horis Descriptio verni temporis.
Atque dies spatijs signatis noctibus æquat,
Absentem procul hinc solem transmiserat Arcton
Versus, inire suo signum cœleste paratum
Cursu, quæ domus est Veneris, (fert fama) diurna.
Ver aperit pulsa tunc terram grandine, cœlo
Frigus iners abigens, gremiumq; humoribus implens
Telluris, tunc ridet ager, tunc omnia vernant,
Tunc Philomela suo cantu moduliq; canoris
Nocte intempesta vigilantum recreat aures.
Tempus erat cùm grata quies mortalibus ægris
Induxit somnum, lassataq; membra fouebat,
Rex cubitum simul & discedit Regia coniux:
Ille suum thalamum, petit hæc penetrale propinquum
Finitimo varijs fragranti floribus horto,
Et terit ingratas horas studiosa, libellos.
Dum legit (à teneris nam sic consueuerat annis)
Ante sua obrepens, somnus quàm membra grauaret.
Ast vbi sic multam ad noctem vigilasset in alto
(Heroinarum de more) recondita strato,
Commendat precibus corpusq; animumq; Tonanti
Suppliciter fusis, altoq; deinde sopore
Obruta, perplacidè curarum obluta quieuit.
Iam transacta fuit nigræ pars altera noctis,

Somnium Annæ Reginæ quo admonita est se breui morituram.

Iam ſiluere canes, ſiluere homineſq́, feræq́,
Morpheus apparet ſub auito cognitus ore
Reginæ (multis iam meſſibus antè ſepultus)
Promiſſa barba, canus caput, atque ait, Anna.
(Quæ ſopita, ſibi tamen experrecta videtur)
Ne timeas magni Regis (mea filia) coniux,
En auus, en tuus hîc adſum, qui liber ab vllis
Mundi præſtigijs cœleſtibus aſto miniſtris,
Et fruor æternâ vitâ, ſic viuere, verè eſt
Viuere, vita mori veſtra eſt: accingere (quaſo)
Acceleraq́ tuo cum ſanctis ſponſa venire
Chriſto, cœlum habitans ſuperas qui condidit arces.
Grex ſuus vt regnet ſecum, pax, gaudia vera,
Vera quies ibi ſunt, rerum mutatio nulla.
In terris quid honor valet? Aut quid gloria regum?
Quid tibi diuitiæ regales? byſſina veſtis?
Purpura quid prodeſſe poteſt? quid gẽma? quid aurũ?
Reddere num mentem meliorem? tollere morbum?

Omnia ſub Sole vana. Salo.

Num mortem caſúſue queant arcere moleſtos?
Omnia quæ terris inſunt, ſcito eſſe caduca:
Tu cœlum ſpecta, tu cœlica quærito regna,
Omnibus in Chriſtum credentibus iſta parantur.
Cur tecum loquar hæc, præſens attentius audi.
Inuidia infernis accitis anguibus orbem
Terrarum infeſtans Regum dominatur in aulis,
Et quò quiſque magis pius eſt, ſtudioſior æqui,
Charior & Regi, & quo quiſque potentior extat,
Sentiet a prauis ſe tantò odioſiùs iri
Dente Theonino roſum, quod fortè latenter

Fiet

Fiet & occultè, linguæ ne ſentiat ictum
Lœthalem, donec ſtamen trux Atropos occet,
Et vi Parcarum cœnum voluatur in imum.
Maximus Anglorum (ſcis) latis legibus Heros
Concilio in ſummo (myſtis orantibus illud
Et populo & Satrapis) comperta fraude doloq3.
Quem ficta ſemper pietate tetenderat effrons,
Mandauit, ne Papa ſuo quid iuris haberet
In regno, neu ſint eius diplomata poſt huc
Miſſa, lucro quorum Præſul dite ſcere poſſet.
Rex ergò ditione ſua prudentior illum
Expulit, aſt eius fautor non rarus in Aula
Reſtat adhuc, metuiq3, diu ne fraus male tecta
(Proh ſcelus) in ſpeciem iam tandē erumpat apertam
Ne ſibi ſit (Chriſti populo, per ſpecula multa
Decepto) grandi pietas ſimulata pudori:
Principe te metuunt miſeram florente ruinam,
Te ſi ſuſtulerint iuuenem crudelia fata,
(Namq3 id agit pars praua) canēt pleno ore triūphos,
Credentes vltrà nihil impendere pericli.
Attamen aerio non bis prius æthere Titan
Conficiet curſum, quàm Rex ſimulachra deorum
Lignea (præſtigias Papæ raſaq3 caterua)
Funditùs è templo conſumptis auferet igne
Flammato trabibus, conſringet ſaxea duro
Saxo, tota domus purgabitur area Chriſti.
Intrà veſtrates ô fœlix Anglia fines,
Promulgante ſuum Princeps præcone cauebit
Edictum, ne quis ſtatuas male ſanus adoret.

Vaticinium de Henrico Rege & de ſua ſobole. Idola è templis ſublata ex iuſſu Henrici.

Hæc

Hæc non aſpicies fieri miranda ſuperſtes.
At fæx inuecti Romano à præſule vaſis
Non niſi poſt mortem Henrici eiicietur ab Anglis
In Romam, vnde fluens primis è fontibus hauſta eſt.
Tum puer eximiæ virtutis, criminis inſons,
Reſtitutio veræ religionis per Eduar. regem.
Reſtituet (diuis etiam dilectus) Ieſu
Dogmata, ſpurcitie lateri quæ prorſus adhæſit
Relligionis, vt obrepens hedera incubat vlmo
Abraſa, peſſumq; ibit ſex amplius annis
Vana ſuperſtitio gentis, fœdiſſimus error.
Optimus hunc iuuenem Deus anticipabit ad aſtra,
Tramitis à recto quam fallax gloria mundi
Seducat, ſtimuliſq; ſuis caro, peſſimus hoſtis
Irritamentis tetris Acheronta ſub imum
Particulam peccans diuinæ merſerit aurę.
Finiet imperium pueri huius ſeptima meſſis.
Mariæ imperium.
Nupta viro poſthæc mulier dominabitur Anglis
Accerſens Papam, regio iſta relapſa retrorſum
Ficta colet ſimulachra Deum, Papalia iura,
Si quis vel mutire Dei reuerentior auſit,
Materna aut lingua ſacrata volumina voluat,
Antiphraſis.
*Aut ex hijs doceat quantum * caput orbis aberret*
A vero, Præſul pompa Romanus inani
Suffultus, ius vt diuinis legibus æquet
Ipſe ſuum, ſtructo reus ille cremabitur igne.
Dura leuis flammis fient puluiſculus oſſa.
Elizabetha regnabit.
Ecce malis tantis tua parua medebitur infans,
Iamq; tenella geret poſt ſceptrum patris adulta,
Solamen magnum patriæ, ſolamen amicis:

Qua

Qua regnante diu, cœlis ea fata feruntur
Britanni populus fœlix, erit Anglia fœlix, Pax Angliæ
Et longa tali ſub Principe pace fruetur.
Mercibus Indorum diteſcent vndique ciues,
Papa relegatus fallax ad littora Tybris
Auſonij, propria ditione iubeb tur eſſe
Contentus, vœnumq; domi protrudere merces.
Hic iuris Papalis erit tum terminus Anglis.
Veſtra dabit proles Papæ immedicabile vulnus,
Non pòſt idolis genua incuruare licebit
Ampliùs, aut ſtatuis bene olentia thura cremare.
Hinc Papæ incaſſum furibunda mouebitur ira,
Dentibus infrendens & quæret tollere prolem
παρθένον insidijs ſtructis, quæ numine cœli
Protectore ſuo ſemotis hoſtibus ævum
Pace colet, ſeros ornabit honoribus annos,
Pace ſuos placida ciues, ſua regna beabit.
Non tamen in claram bacchari deſinet atrox
Reginam, pus ore vomens & virus vt aſpis,
Promittet cœlum verbis, (quis crederet illud?)
Principis obſequium quicunque reliquerit vltrò,
Cùm pacto hoc miſeros reuera in Tartara mittat.
Qui regnat ſummis illam tutabitur aſtris,
Nobile fœminei ſexus feret vnica nomen
Eliſabetha ſoli moderatrix magna Britanni.
Tu mea progenies fatis fœlicibus impar
Filiolæ in terra, melioribus vtere fatis:
Numinis arbitrio Deus (vt lubet) omnia vertens,
Te è mediis mundi pompis, & honore vocabit
Mundano,

Mundano, ſacri ſubitò ad conſortia cœtus,
Nullæ vbi ſunt lacrymæ, ſed quæ neque dicere lingua
Nouit, non hominum ſub cœlis audijt auris
Gaudia, merx fluuis non commutanda metallis.
Forti ſis animo, triſtis ſi nuncius adſum,
Annæ mors prædicitur. Pla. in Phe. Socrates tale quiddam ſommiauit.
Inſperata tuæ velox necis aduenit hora,
Intra triginta ſpacium moriere dierum.
Hoc magnum mortis ſolamen habeto futuræ,
Eliſabetha ſuis præclarè filia geſtis
Nomen ad aſtra feret patris, matriſq; ſuumq;.
Dixerat, & citus in tenues euanuit auras.
Principis extemplò ſoluuntur membra timore,
Atque diu pugnat ſecum, pugnando ſoporem
Excutit, accurrunt moti clamore miniſtri
Sedulò quærentes, quid ita experrecta paueret.
Illa tacens teneros circumfert triſtis ocellos,
Tandem, vos narrate mihi, ſi quis fuit (inquit)
Ante thorũ noſtrum, (vigiles namque vndique ſtipãt
Reginam & Regem veteri de more Britannũm
Dum ſopor altus eos habeat,) referentibus illic
Nullius auditam vocem, ſpeciémue ſtetiſſe
Viſam, tum magis his verbis exterrita, dixit,
O miſerere mei Deus optime maxime, parce
Ancillæ, clemens ſeruæ peccata remitte.
Hæc ſecum tacitè, conuerſo corpore fatur.
Aſtantes Dominas (nam magna frequentia circum
Nobilium ſteterat) iubeo vos craſtina dum ſit
Orta dies, rurſum veſtris requieſcere ſtratis.
Pars matronarum longo prudentior vſu,

Non

Non procul à ſtratis Regina mollibus Annæ
Conſidet, obſeruans quid poſcat, quid velit, aut quid
Imperet: in nitidis iam longa ſilentia tectis.
Princeps nil loquitur, ſed ſecum multa volutans
Mente ſua, ex cunctis retulit ſua ſomnia nullis.
Iamq; dies aderat curas quæ demit edaces,
Exhilarat cùm corda hominum ſua lumina Phœbus
Emittens, ægros mœſtoſq; ad ludicra ſuadet.
Sola nec egreditur thalamo Britannica Princeps,
Nec foris incedit nymphis comitantibus ipſam
Vt priùs, indulgens nimiùm triſtata dolori.
Ah ſors crudelis, mœrori laxat habenas.
Hoc vbi in Henrici narrarat certior aula
Nuntius, Heroes vultum demittere triſtes,
Et famuli heroum triſtes, Rex denique triſtis
Reginam inuiſit, mœſtam blando ore ſalutans.
Cùm non blanditijs tamen expiſcatur acerbi
Mœroris cauſam, lachrymis ſe auertit obortis.
Ipſa dies quandoque leuat cunctando dolorem, ..
Spicula vulnifica curæ quandoque retundit. »
Illuſtris Princeps vbi rem perpenderat omnem »
Altiùs, atque memor demùm illa pericla ferenda, »
Non ea (ſiqua nequis cautus vitare) dolenda, »
Poſt aliquot ſpecioſa dies prodibat amictu
Regali, & viridi meditans ſpaciatur in horto.
Accedens matrona potens tum fortè petebat
Neſcio quid flexis genibus, prognata parentum
Stemmate magnifico, cuius cernebat amorem
Syncerum, ſummamq; fidem perſpexerat antè

Multis

Multis in rebus, prior ô fidiſſima noſtri
(Dixit) primum hoc eſt, ſunt præmia tuta ſilenti,
Mando tibi cuiquam ne noſtra arcana recludas,
Nullus adeſt, ſolæ ſumus, & data copia fandi,
(Fœminei alma cohors ſexus nam longiùs ibat)
Os aperit dictura, ſimul labra comprimit hærens,
Anna Regina ſomniũ ſuum narrat prænobili matronæ.
Tandem ait. In ſtratis cùm me ſopor altus haberet,
Teſtibus excluſis ancillis, mortuus olim
Heu nuper ſpecie heu auus apparebat eadem,
Qua mihi, quam quando vitales carperet auras,
Notior ille fuit, longo & ſermone docebat
Mortem inſtare mihi venturo menſe propinquam.
Nobilis hîc mulier lachrymas ſtupefacta profundens
Singultim dixit, Deus hoc auerterit omen,
Turbati mera ne cures figmenta cerebri,
Quicquid id eſt quod te macerauerit, eximè menti.
Ex animo læto floreſcens pullulat ætas:
Ante diem cordis venas dolor enecat angens,
Conſtringenſq; ſuo præcordia forcipe tundit.
Anglorum intereà monet aduentare Monarcham
Prætexta ornatus venerabilis aſſecla Regis,
Vt ſe oblectaret ſpacioſis ſplendidus hortis.
Anna volens mentis mœrorem fando fidelis
Egerere in gremium ſociæ, memor ordine pandit
Phaſma ſuum, in patriæ quæ ſunt oracula diuûm
Commoda, de clara nonnulla propagine Regis,
Quæ ventura forent, rogat & ne futilis eſſet,
Vtq; fidem gnatæ præſtet, quæ paruula poſſet
Poſt olim de ſe benè compenſare merendo.

Tum

Tum Regi coniux venienti inclinat honoris
Causa, cui niti Princeps ostendit amoris
Argumenta sui, gradiuntur passibus ambo
Æquatis, plebiq; dabant spectacula læta.
Sol Veneris signum transiuerat axe diurnum
Æthereo, paucosq; gradus in sydere iuncto
Fixerat, Anna breui mercatur morte perennem
Vitam, depulsis cœlestia gaudia curis.
Discite vos viui, quid dira calumnia possit, ,,
Inuidia alterius vitæ comes arcta beatæ, ,,
Et falsis linguæ commista venena susurris. ,,
Religio cultusq; Dei verissimus, altè
Submersus tanquam candens sub puluere pruna,
Extulit orbe caput nostro geniale sub Anna
Principe, quæ manibus plenis tribuebat egenis
Munera quoque die, claudos cœcosq; fouebat. Laus Anuæ ab eleemosynis.
Vos viduæ tristes illam sensistis ademptam
Ante diem, charis pueri vos patribus orbi.
Ducit Ioannam Semeiri semine cretam
Vxorem Henricus, quibus orta est mascula proles
Indolis egregiæ puer ingenuiq; pudoris.
Pieridúm fuit hic sacrarum verus alumnus:
Infanti consors soror Elizabetha dabatur:
Matre sua primis annis orbatus vterque.
Henrici fuit at vigilans ea cura parentis,
His vt præficeret studiosior arte magistros
Eximia, certisq; dies diuiditur horis,

Excultos libros ſolis cum lumine poſcunt,
Nunc hoc, nunc illud puer & pia virgo ſtudebant:
Mentibus amborum primò inſtillatur Ieſus,
Vita, ſalus vera, et via recta timentibus ipſum:
Scriptorum poſt hoc veterum ciuilis in vſum
Dogma magiſterij, deinde artes Principe dignæ.
Cognitio accreuit rerum magis, ingeniumq́
Mirificè excultum charos facit eſſe Monarchæ
Henrico, cunctis ſatrapis, populoq́ Britanno.
Eliſabetha præit ternis propè grandior annis,
Inferior ſexu, quia ſed maturior æuo
Sic vt ab inuidia laudemq́ decuſq́ pararet,
Æmulus & frater præeuntis honore coactus
Acriùs ad veram virtutem calcar haberet,
Ceſſat, agit q́ aliud: teneræ nunc byſſina veſtis
Illi eſt in manibus, digitis quam mollibus aptans
Pingit acu, flauæ ſpectans opus eſſe Mineruæ
Diceret, inſerto lymbis variantibus auro.
Nunc ſeſe exercet (ſumpta teſtudine) chordis
Pluribus aut paucis, artis diateſſaron ædens.
Vix variaret auis voces philomela reciſas
In tot diuideret q́ tomos, quot pollice pulchro
Contactu & facili digitorum virgo tenella
Eliceret, tantam cunctis mirantibus artem.
Siue parata illis inſtructis prandia menſis
Apponebantur, ſemotis porticus eſcis
Siue teneret eos, redolens ſeù floribus hortus,
De virtute fuit, de relligione, ſophorum
De dictis olim ſapienter, ſemper in ore

Sermo

Sermo pius, sermo verax, certissimus index
Pectoris à prava peccati labe remoti.
Arte Palæmonia tantùm profecit vterque, Eduardus & Elizabetha vtriusque literaturæ periti.
Et soror & frater, iam sic sua Græca Latinis
Iunxerat, exiguo spacio vt legisse libellos
Vel semel, est nobis intellexisse recusis:
Totius immensi merito vt puer vnicus orbis
Iure vocaretur Phœnix, virgo, altera Pallas.
Interea genitor mortem grandæuus obibat Henricus 8. moritur.
Henricus, quantum luctus quæ mentibus Anglûm
Insevit, tantum studium Rex parvus ouandi
Omnibus infundens, varijs ad gáudia ludis Eduardus sextus regnat & coronatur. 1546.
Inuitat, (clauo clauum pellente) Britannos.
Elisabetha capit patre legatore quotannis
Amplos prouentus, vectigal principe dignum,
Excelsasq́ domos, argenti pondera & auri.
Rure igitur procul a celebri se continet vrbe
Sola, Gubernatrice sua comitata verendæ
Quæ maiestatis præclaræ & fœmina stirpis
Semper adhærebat lateri præeuntis alumnæ,
Multa monens pro re nata, compluribus hortans
Consilijs, fidæ suasq́ quid vtile, quid non.
Iam decimo ætatis quartum vix iunxerat annum,
Et poterat matura viro pia virgo videri:
Ecce venit magno stipatus auunculus alter
Principis Eduardi famulatu ad virginis ædes,
Et teneram Satrapas multa ambitione procatur.
Virginis extemplò pudibundæ obsurduit auris,
Nec quid Hymen vellet, peterétue vxorius Heros

Attenta est, votiq; procus dimittitur impos.
Ille iterum multis variisq; rogatibus instat,
Donec respondens matronæ interprete lingua,
Frustrà commonuit moliri hoc regia proles,
Maturè melius tantis desistere cœptis.
Altiùs infixum menti immotumque sedere
Virgineæ, sese thalamo sociare iugali
Ne velit Heroûm cuiquam, memorem esse parentis
Magnanimi, vnde sata est, cuius sit filia Regis.
Quis tantam vim animi illius, cui mollior ætas
Non admiretur? genus alto à sanguine Regum
Quis non suspiceret? generosaque pectora paruæ
Principis, oblati thalami fugientia tædam?
Ergò suis rarò tectorum mœnibus exit.
Nec fratrem inuisit regnantem rarior vrbem
Ingrediens celebrem, grauibus nisi fortè vocatæ
De causis: Regi vultu tunc reddit honorem
Compositò, coram præsens dicítque salutem.
Moxque suum accelerans iter ad sua tecta reuerti
Maturat, locus hanc latos, qui prospicit agros
Fontibus & fluuijs vicinior, arbore quercu,
Et tilia tremulis foliis, mons consitus omnis,
Delectatque sonis diuersa sonantibus ædon.
Et turdus procul è caueis vepreta frequentans.
Hu, studijs intenta suis qua ornare treatam
Magno Rege sua poterant cum laude & amore
Cunctorum, summi hij, medij aut imi ordinis essent,
Regia virgo sixæ transegit tempora vitæ,
Defuncto vita patri post iusta soluta,

In

In quibus æthereo cœlestia signa refixa
Phœbe polo vice visus eras percurrere sexta,
Preteruectus equis calidum spirantibus ignem.
Interdum queritur sine principe patre relictam
Se solam, flocci mundi ludibria pendens,
Pars hominum maior quæ demiratur & optat,
Immiscens sese stultè ciuilibus vndis,
Cùm tutò possent intra sua tecta latere.
Rursum animos saluo germano Principe tollit,
Inscia venturæ quæ cœlitùs est data sortis,
Sumptibus vt magnis aleret Regalia tecta.
Grandibus vt nolens interfit cœtibus olim.
Septimus Eduardum iuuenem nece sustulit annus
Præpropera, decus Anglorum gentisque Britannæ.
At Maria Eduardi regni succedit habenis, 1553.
Confirmans iterum regno Papalia iura,
Consilioque nouas leges sancire vocato
Molitur, latas à fratre perosa priores.
Vncta oleo furit hinc bacchantûm percita ritu
Turba sacerdotum, flammas & sanguine pascit.
Si quis erat pietatis amans, & Numinis almi
Cultor, ei rapidis torrentur viscera flammis.
Ast alij monitu superûm, (sic credere fas est)
Voci auscultantes Christi, fugiendo saluti
Consuluêre suæ, patria, patre, matre, relictis.
Quæ post Eduardi mortem conuersio rerum,
Transtulit in varias alieno pectore partes
Brutigenas, fauet hic externis, ille perosus
Mystarum rabiem, tantis obstacula quærit

Opportuna malis: cùm iam proh dedecus ingens,
Seditio exoritur, regnorum peſſima peſtis:
Nunc iſtos, læſæ nunc illos quæſtio torquet
Maieſtatis, habet multos cuſtodia clauſos
Firma viros, atro pars plurima deditur Orco.
Vtquè parum certæ fidei Courtnaius Heros
Inſimulatur, eiq; dies in carcere certus
Dicitur incluſo, commota mente ſacerdos
Iracundus, atrox, & inexorabilis ardet,
Omnia tuta timens: odio quoque tenditur acri
Suſpicio vehemens in te clariſſima Princeps
Eliſabetha, caputq; tuum: quòd vixeris inſons,
Quodq; animi candor culpa noxaq; remotus
Hactenus inuidiæ renitens hebetârit ocellos,
Ah liuore tumens ſacer obluiſcitur ordo.
Implacata cohors ſpumante exæſtuat ira,
Furfuris eiuſdem donec cuſtodibus agna
(Arcebat Deus ipſe lupos) committitur arctis
Aſſeruanda locis, vi libertatis adempta.
Hæc intellectum diuinum afflictio lenis,
Pœna dabat lenis, nempe vt prudentior eſſet,
Multorum annorum quod longo quæritur vſu.
Triſtibus hæcq; tuum commiſta afflictio curis,
Prudentem faciebat auum, qui ſeptimus eius
Nominis Henricus, Salomon Rex dicitur alter.
Ac veluti grauitate reſurgens dactylus alta
Erigitur, magis & quò flatibus Æolus obſtat,
Altiùs arbor eo ramis ſe porrigit amplis:
Sic linguis virgo inclareſcit edacibus, & quam

Degrauat

Degrauat inuidiæ vis pernicioſa, fidelis
Nobilitat mentis tollens ad ſydera virtus.
Quid niſi quod purum eſt ſyncero in vaſe requiras?
Subtrahit & clam ſe multo ſycophanta rubore ,,
Suffuſus, ſerò prauos voluiſſe nocere ,,
Pœnitet inſonti fragiliq́ illidere dentes ,,
Qui cupit, infringet ſolido, inciſoribus aſper. ,,
Aſt commota animis intentos condolet aſtus
Succeſſiſſe parùm myſtarum praua caterua,
Atque nouas technas in idonea tempora differt,
Promittens regnum ſibi ſpe, ſi forſitan hæres
In caſſes optata refectos præda veniret.
Intereà omnigenis tormentis effera turba
Admotis ſæuit: tellus madefacta cruore
Chriſticolûm, regerit decurſus ſanguinis atros.
Heu carnem mollem puerorum deuorat ignis,
Fœmina maſq́ perit, nulla ratione virilis
Fœminei aut ſexus habita: nam creditur hoſtis
Eſſe Dei, Papam ſi quis pius aſſerit hoſtem
Eſſe Dei, veros Chriſti qui tollit honores:
Nominat & nigrum viſu fallaciter album
Deluſo: talis commenta faſcinus arte eſt,
Qualem non vnquam populi vidêre priores,
Corporis vt tactus, guſtus quoque torpeat omnis.
Hanc vim corporeis ſi demas ſenſibus, auris,
Cœlum oris, digitúſue, in quem ſeruabitur vſum?
Heû vaſta regio Britannica merſa Charybdi
Deſperare ſuæ cœpit gemebunda ſaluti.
Ex improuiſo donec cœleſte miſertum

Numen, terrarum nutu quod concutit orbem,
Ima altis rursum commiscens alta profundis,
Anglorum afflictis adhibet medicamina rebus.
Detracti celsaq; ruunt à sede potentes,
Latriam tribui qui mandauere polito
Ex ligno Idolis, statuíue ex ære coruſco.
Defunctam Mariam lugubri voce ſacerdos
Deflebat ſummis auſus vix hiſcere labris,
Qui paulo ante Dei debacchabatur in ipſum
Filiolum plangens (ſubmiſſo murmure) luget.
Non aliter quam ſi crepitante Ciconia roſtro
Ductorem βατεύχων crudeli vulnere tollat,
Tota ſilet vicina palus, vox ſtridula plebis
Voce coaxantis ranarum faucibus hæret:
Et metus erepti ducis omnes pectore reddit
Attonitos pauido: tantum eſt ductore carere.
Sublatis igitur Papæ fautricibus alis,
Principe ſublata cuius pede firmior ibat,
Papa fugit Solio patris Regina locatur
Eliſabetha ſui, matri, cêu Morpheus ante
Dixerat in ſomnis. Lux hæc venerabilis Anglo,
Hæc eſt illa dies albo ſignanda lapillo,
Qua pia iure hæres virgo diadema paternum
Suſcipit, exhilarans Anglorum pectora mœſta.
1558. *Septima quæ decimæ lux eſt coniuncta Nouembris,*
Omnibus vt fœlix, ſemper celebrabitur Anglis.
Qua pompa Princeps audita morte ſororis,
Ad Londinenſem turrim ſit ducta cateruis
Et turmis equitum, ſene concurrente, viriſq;,

Et pueris, & heris, ancillis, virginibuſq́;:
Non mihi ſi centum ſint ora ſonantia linguis,
Si muſæ ingenium totumq́; Helicona dediſſent,
Gaudia perſequerer, plenis quibus Anglia vicis
Perſtrepuit, paguſq́; omnis qnibus ignibus arſit
Circuitu toto regni, quæ plurima ſigna
Lætitiæ immenſæ per compita lata dabantur.
Quid referam populi concurſus arcta viarum
Denſantis, voces media clamantis in vrbe
Londino, viuat patris vnica gnata ſuperſtes,
Henrici viuat virgo pia principis hæres,
Imperitetq́; ſuis Princeps longæua Britannis
Eliſabetha diu, victrix domito hoſte triumphet,
Cui roſa rubra domus decus eſt regalis & alba.
Splendida ſolennis mox fit celebratio pompæ.
Heroes, Satrapæ, magnates, atq́; Dynaſtæ,
Officijs adſunt omnes ſolennibus, oſtro
Ornati, quibus eſt Princeps geſtura coronam
Ex auro nitidam, quibus eſt actura Tonanti
(Cui cœlum ſedes) ex toto pectore grates.
Ad Petri fanum peruenit Regia virgo,
Turba preces fundit, ſimul Eliſabetha precatur,
Impoſita eſt capiti, gemmis inſerta corona.
Vota facit populus, facit & pia vota ſacerdos,
Vt fœlix fauſtumq́; Deus velit eſſe Regenti
Omne quod incipiat, conatus Principis omnes
Promoueat, Deus eſſe velit conaminis author.
Omnibus ex ſolito ſacrorum more peractis,
Finitoq́; epulo regali, mentio facta

De regni rebus, de cultu numinis almi
Restaurando iterum, qui spurca labe repletus
Corruerat, sordet cèu nigra ærugine ferrum.
Solertem Princeps attenta mente Senatum
Sistit, & ex toto est inducta gerousia regno.
Relligio ante alias res, dein Respublica cura
Omnibus. Extemplo patefit diuina voluntas,
(Antè latens) trito vulgi sermone Britannis.
Distribuit Princeps doctis & munia dignis
Præsulibus, lingua qui disseruêre diserta
Contra oppugnantes orandum idiomate noto,
Aq3 Deo summo quæ sunt optanda, petenda.
Vulgari lingua, quam quisq3 intelligit, illud
Esse quod edoctus Paulus vehementior effert,
Arguit, inculcat, mortale valere precando
Nil genus, accedens nisi cor consentiat ori.
Electis paleis purgatur vt area multo
Vsq3 laborantis serui sudore, reuulsis
Vt nitet ampla domus quas struxit aranea telis:
Sic priùs idolis confractis, templa fricantur
Cuncta scopis, quicquid fuit, abradentibus vncis
Dentibus obscœnum, spurcum, verbóue repugnans
Sacro, relligioq3 erectis cultior ibat
Iam pedibus, Christusq3 Dei cognoscitur agnus,
Offensas delens mundi, peccataq3 tollens:
Vœnalis populo non indulgentia Papæ.
Rectiùs vt rebus (voluit sic ordo) sacratis
Consuleret cultumque tuum stabiliret Iesu,
Vt regno atque sibi Princeps prudenter agendo
Prospiceret

Assertores huius propositionis, Ed. Grynd. Episc. Cant. D. Sands Episco. Ebor. Rob. Horne. Ep. Wint. Io. Scory Episc. Heref. R. Cox. Eli. I. Iewel. Sar. Io. Elmer. Episc. Lond. D. Whithed Epis. Vigor. E. Gest. Sar.

Prospiceret (nec erat factum hoc sine numine sacro)
Ex cunctis paucos melioribus eligit acri
Indicio, quibus est usu prudentia longo
Collecta, ingenium quorum doctrina poliuit,
Nominis æterni quibus inclarescere fulcris
Anglia fœminei sexus sub Principe cœpit.
Ecce a consilijs Bacon Eques aureus, alti — Nicolaus Bacon Angliæ magni sigilli Custos.
Et magni ingenij, cui culta scientia legum,
Sæpè notata etiam celebri facundia cœtu
Nominis attraxit splendorem, mortuus vt iam
Viuat, splendescátq; eius post funera virtus,
Nomophilax summus, magni custósque sigilli.
Cuius honorificam sedem Bromleius Heros — T. Bromleus Angliæ Cancellarius.
Occupat, & tanto dignus censetur honore,
Iudice Regina, præclaro iudice cœtu
Nobilium, leges trutina qui ponderat æqua,
De summo tollens iure, vt rectúmq; bonumq;
Emergat, medium sedem virtute tenente.
Deinde locum cepit Wintonia, Marchio vester, — Guliel. Pauletus. Marchio Wynton.
A conseruando thesauro clarior ille
Principis, in regno hoc multa grauitate verendus
Paulò pòst fatis concessit grandior æuo.
Ante alios istó; q; omnes restante sinistra — Dynasta Cicillius magnus Angliæ thesaurarius
Fortuna, cuius Princeps instante periclo
Est experta fidem syncero corde profectam,
Primus adest, ducens fidos Cicillius Heros
Complures secum, ac in sacrum voce Senatum
Principis eligitur primus, nunc grandior æuo,
Confectus senio, studijs maceratus, & ager

Sæpè

Sæpè ſuis pedibus grauiora negotia canos
Ante diem accerſunt crines, curuámq; ſenectam.
Qui quater eſt decimus vix tunc expleuerat annum,
Somni perparcus, parcè viniq; cibíq;
In menſa ſumens, ſemper grauis atq; modeſtus,
Nullius q; loci: ſemper ſermone retractat
Seria, ſiue ſilet meditatur ſeria ſemper,
Religionis amans veræ, ſtudioſior æqui,
Ad magnas natus res noſtra ætate gerendas.
In patriam cuius ſtudium, properſa voluntas
In ciues, amor atque fides in ſceptra tenentem,
In magnis regni ſolers ſapientia rebus,
Vltra Europam illi peperit memorabile nomen.
Nec tam conſilijs pollens floreſcere primo
Cœpit, in Eduardi defuncti claruit aula
Regis, conſultor prudens iuuenilibus annis.
Inter primores regionis quando procellis
Exortis cautus ſtuduit ſedare tumultus:
Dum q; alij ſulco ſubſidunt gurgitis imo,
Et puppim feriunt ſtridenti flamine venti,
Prona ruit celeri lapſu pars vna deorſum,
Ipſe decus ſedemq; ſuam, nomenq; tuetur.
Quo pacto Maria prudens ſe geſſerit Anglis
Imperitante, foros velo obducente, quod alto
Pendebat malo, (magnis quia cedere præſtat
Fluminibus, contrà niti aut obſtare furori
Currenti, certum & parit exitiale periclum)
Denotat indicijs hominem apparentibus illum
Verè prudentem, mediis quod in hoſtibus annos

Sex

Sex totos Cyphæ multum exoſuſq; cohorti
Degeret illæſus, per vicos, compita, & vrbem
Se oſtendens populo, cùm pars bona longiùs exul
Tempora contercret, Deus hunc ſeruauit in almæ
Principis obſequium noſtriq; in commoda regni.
Regum Legatos orantes audiit aure
Attenta, reſponſa quibus dedit ore diſerto.
Neſtor conciliis, qui nunc Burghleius Heros
Syluis, prædiolis latis, & ab arce vocatur,
Et fiſci cuſtos ærariapublica curat.
Cognoſcens cauſas ſummo (res digna relatu eſt)
Et ſtudio & cura lites ſecat ocyus, vt non
Præſtolans ſpacium bidui triduiue moretur,
Omnes exuperans hac laudis parte priores:
Ni poſcat plures magni res ponderis horas,
Nec queat exculpi longo ſine tempore verum.
Iure ſit hac magni laus prima & vera Dynaſtæ.
Ex iſto numero Comes Arundellius Heros
Maximus, hoſpitij præfectus Principis vnus,
Penbrociq; Comes cum primis nobilis alter
Hoſpitij fuerat regalis vterque magiſter.
O Clyntone tua conceſſa eſt Regia claſſis
Tutelæ, totos ter denos circiter annos.
Conſuluiſſe tribus nec & hæc tibi gloria parua
Principibus, veterum Satraparum ſanguine clares,
Multa gerens pelago præclarè, multáq; terris.
Hunc decorat Comitem grandi Lincolnia faſtu.
Principis à cameris deſignabatur Houardus,
Iracundus homo, ac leni clementior aura,

Dominus Burghleius.

Comes Arundellius.

Comes Pẽbrocenſis domus Regiæ ſeneſchalli.

Dominus Clynton magnus Angliæ Admirallius & Comes Lincolnienſis.

Gulielmus Houardus.

A duce

Cui patruus Dux & validus patruelis erat Dux:
E terris ſenio confectum hunc curua ſenecta
Comes Suſſexius Camerarius. *Suſtulit: inque ſuum venit Suſſexius Heros*
Deinde locum, Satrapas præclarus, fortis & audax.
Eliſabetha tui ſpecioſi corporis acer
Et fidus cuſtos, diſcrimen adire paratus
Quodlibet, inuicto Mauortis pectore campo.
Idem Hiberniæ Præfectus & Borealis Angliæ partis. *Cui victus perſæpè herbam porrexit Hibernus,*
Quem pugnis fulgens ornat victoria parta
Sanguineis, ſed laus huic maxima iudicis æqui.
Cùm Maria è vita Princeps decederet Anglûm,
Vulgo Hatfielde. *Reginam tum fortè ſuis Petaſatus agellus*
Robertus Dudlæus. *Cum nymphis tenuit, ſtipante ſatellite corpus.*
Aduolat huc ſubuectus equo Dudleius Heros,
Cui color hybernæ ſimilis niuis, ardua ceruix,
Pulchelli clunes, tergum pectuſque decorum,
Qualis Alexandri toto celebratus in orbe
Bucephalus, qualis prognati Caſtoris ouo
(Vt fama eſt) ſonipes, ferus iſte per omnia talis
Calcibus inſultans ſublimes verberat auras.
Nam ritè edoctus puer à domitoribus artem
Eſt gauiſus equis ſuccuſſatoribus vti.
Huc poſtquam ventum, coràm & data copia fandi,
Procumbens genibus flexis reddebat honorem.
Hic tam Robertus Dudlæus, corpore pulchro
Proceróq3, virens quem commendauerat ætas,
Magiſter equitum. *Principis ex iuſſu Satrapas equitumque magiſter*
Aſcriptus Dominam ſemper comitatur, equeſtre
Ingreditur quoties iter, inſeruitq3 magiſtræ

Proximus

Proximus à tergo, ſidus velut alter Achates.
Accipit atque ſuæ virtutis præmia iuſta
Nomen honorificum, prouentus vbere terræ
Prælargos, magnas celſis cum turribus arces:
Quem lato Comitem diues Leiceſtria vultu
Agnoſcit, meritò veneratur & Anglica tellus:
Quippe loco poſitus ſublimi, pectore miti,
Manſueto, ac humili, cunctis ſit amabilis Anglis.
Liuor & inuidia vibrantia ſpicula mentes
Multorum praua deturpant face veneni,
Hic eſt inuidia Satrapas alienus ab omni,
Omnibus hic prodeſſe ſtudet, nec velle nocere
Cùm poſſit, ſemper fuit illius hactenus ingens
Gloria: dat manibus plenis prolixiùs ampla
Xenia, ſtructa domus ſenibus teſtatur alendis
Varuici, teſtatur idem ſimul annua merces
Impenſis donata ſuis, Couentria teſtis
Eſto, vbi verba Dei ſacratus præco renarrat.
Vltrò accedit ad hos Comes, Huntingtonia clarum
Cui tribuit nomen, famam Borealis adauxit
Præfectura ſolis qua longo tempore geſta
Conſilio multo, multa grauitate, fidéq;
Egregiam ſibimet laudem quæſiuit, amorem
Principi & obſequium, pacem patriæ atque ſalutem.
Hic veterum libros ineunte ætate ſtudendo,
Qui Græcè ſophiam, vel qui ſcripſere Latinè
Voluit, colluſor puero poſt ſeria Regi
Magnorum antiqua Regum de ſtirpe propago.
Præconem hic ſacrum Satrapas attentior audit,

Comes Leceſtriæ.

Lenitas animi & magnificentia Comitis Leiceſtrenſis magno Heroe digna.

Comes Hũtingtonẽſis, Eboracenſis agri præfectus.

Eduardo Regi condiſcipulus & colluſor.

Exprimit

Exprimit & vita morum pietate relucens.
Antiquo Comes à Varuico clarus in armis,
Stemmate conſpicuo magnorum clarus auorum,
Excelſo prorſus conſerta pectore pugna,
Contemptor mortis, potior cui gloria vita.
Bedfordiq; Comes pietatis cultor & æqui
Relligione pius, Chriſti profeſſor Ieſu,
Munera qui miſeris donare aſſueſcit egenis.
Sunt a conſilijs Anglorum Principis ambo.

Dynaſta Hunſdon Baruici præfectus.

Hyſq; Dynaſta potens Dominus prænobilis Hunſden
Accedit, cuius fuerat matertera pulchra
Reginæ genitrix, Henrici nobilis vxor.
Quid cunctos memorem, ſuperest tamen vnus, & ille
Vndique non minima memorandus laude parentum
Stemmate ab antiquo, ſed & illis clarior ipſe

Henricus Sydnæus.

Henricus Sydnæus, eques gemino ordine ſplendens,
Quem ter Legatum Dominæ vice ſceptra tenentem,
Iuſqué miniſtrantem iam vidit Hibernica tellus,
Nec vidit modò, ſed ſenſit, verita eſt, & amauit,
Vt nemo vnquam alius (vulgò notiſſima res eſt)
Intrârit maiori illas cum gentis amore,
Rexerit obſequio, luctúue reliquerit oras.
Sola nec illius teſtatur Hibernia laudes,
Verùm etiam Albionis pars altera Cambria, curſu
Interlabentis rapido diuiſa Sabrinæ,
Præfecti illius præconia grandia narrat.
Cuius præſidio iam multos tuta per annos
Floruit, vt dubium ſit, eo fœlicior almo
Præſide latetúrne, an Iudice gaudeat æquo.

Iampridem

Iampridem diues Legatum Gallia vidit
(Eliſabetha) tuum, præſtanti corpore pulchrum.
Nec Pari nos capiet torpens obliuio veſtri, Thomas
Qui vel in aduerſis fidus conſultor agebas Pari.
(Quando tuam ad Dominā non dum reuoluta corona
Eſt regni) famulum frugi frugiq́ ministrum
Multorum inſidijs, male quas ſtruxêre, recluſis.
In ſacrum electus cœtum hunc Norpholcius & Dux
Maturæ perit hic ætatis flore recedens.
Smithus & ingenio fœcundo litteruliſq́ Thomas
Omnigenis laudatus erat, qui conſuluiſſe Smithus.
Nouerat, & rectè, atque probè, ſublatus iniquis
Parcarum fatis, parua requieſcit in vrna.
Franciſcus Knollus grege ſit numerandus in iſto, Franciſcus
Conſtans atque grauis, vir religioſus, & acer Knollus.
Defenſor fidei, qui ne quid triſte videret,
Néue pios homines calido crudeliter igne
Torreri, myſtis nimium bacchantibus Anglis,
Deſeruit natale ſolum, patriamq́ relinquens,
Inter Germanos externis maluit oris
Longius hinc mœrens ingratam ducere vitam
Atq́ mori, in templis quàm ficta idola tueri:
Nec reducem fœlix lætis vidiſſet ocellis
Anglia, nec multæ potuit poſſeſſio terræ
Huc reuocaſſe virum, niſi quod Regina locata
Eliſabetha patris ſolio diademate cincta
Regnaret, vinclo cui conſobrina propinquo
Franciſci coniux ad nutum ſeruit omnem.
Huius maiores animi virtutibus antè

Annos tercentum pollebant corpore vasto,
Et forti intrepidoq; simul, cùm tertius olim
Eduardus contra Gallos fera bella moueret,
Plurima præclarè tunc Knollius fortiter armis,
Plurima quæ poterunt valdè oblectare legentem
Annales nostros, generosa hinc orta propago
Floreſcens hodie florere nepotibus horum
Et dedit atque dabit pietas ſi numina flectit
Longæui patris, ſi mens ſibi conſcia recti.

Ambroſius Cauus.

Ambroſius Cauus ſequitur: De in ſplendidus

Chriſtophorus Hatton.

Ille ſatellitij Regalis Ductor ouanti (Hatton,
Pectore, Mœcenas ſtudioſis, maximus altor
Et fautor veræ virtutis, munificuſque.
Quid referam dotes animi, quibus ille refulget?
Ingenij, ſi quis cauſam proponit acumen?
Quo pacto eloquitur, ſacro auſcultante ſenatu,
Dulciſono tanquam Suadela veniret ab ore
Dicentis, cunctis quo pacto ſemper amicus,
Magnanimus fortes foueat, non læſerit vllum?

Radulphus Sadlerus. Gualterus Mildmaius.

Sadlerus calamo, ſectis Mildmaius arithmis,
Artifices sciti, longo quos extulit vſu
Virtus, multarum viuax prudentia rerum
Lautáq; res, ſuadent, dant conſiliúmq; monentque.

Iacobus Croftus.

Officij exactor Regali in limine Croftus
Qui mediis ſtabat pugnis crudelibus olim,
Corpore nunc decorat præſtanti principis aulam.

Franciſcus Walſinghamus.

Reginæ in regni rebus librarius alter
Eſt Walſinghamus, legatus Principis Anglûm
Pariſijs degens, fieret cùm maxima cædes,

Sangui-

Sanguinis innocui cùm facta effusio magna est.
Vir pius, excelsoq; animo, vi muneris emptus
Nulla, qui nulla potis est corrumpier arte.
Fœlix qui loquitur supplex cum numine sacro,
Sed tacitè, mox post indutas corpore vestes,
Auspicium sumens cuiusque precando diei.
O vtinam multi similes huic Regibus essent
Sacratis à consilijs, respublica fausta
Tunc foret, & verè tunc aurea secla redirent.
Commendatus item varijs virtutibus alter
Wilsonus, dudum vita migrauit ab ista. D. Wilsonus.
Vtitur his princeps, est consultoribus vsa
Iampridem, quid enim rectè fit, quid benè sanus
Consilium dubiâ si spernas vtile mente.
It sine consilijs pessum Respublica, quæ si
Iustitiæ trutina sacratæ & lancibus æquis
Pensiculata suum gratis dant cuique beatos
Constituunt ciues & fœlix vndique regnum.
Altas ædificat solers sapientia turres,
Per quam traducunt Reges, fœliciter ævum,
Pax viget his terris, & plena copia cornu
Florigeris latè frugum diffunditur aruis.
Sic solet è cœlis Dominus benedicere genti,
Sic benè fit populo & terræ quæ Numen honorat,
Pectore quæ toto Iouam timet omnipotentem,
Et sapit in Domino, námq; hæc sapientia vera est
Scire Deum, Gnatúmq; suum, quem misit Iesum
In mundum hunc, à delictis vt purget opertis
Credentes in eum nigranti liberat Orco.

O natale ſolum ſapias precor Anglia parte hac,
Vt gratè agnoſcas Iouæ benefacta potentis
Omnia, & vt ſemper des grato pectore grates,
Quid maius meliúſue dari mortalibus optes?
En dedit affectam diuina mente magiſtram
Imperij, quæ cùm docta, ingenioſa, ſeuera,
Et mitis, veneranda, pudica, animoſa, verenda,
Sceptra manu tenera moderetur, commoda Principi
Tot tibi contulerit, quot Regum nemo priorum,
Vt quæ vera Dei ſit, religione fruare.

Pax Angliæ per xxiij. annos.

Tres & viginti gaudentes pace Britanni
Annos tranquilla, terraq; mariq; vagentur
Immunes damni, quod fert lachrymabile bellum.
Nec pacis ſtudioſa domi ſolummodò ciues
Tutata eſt, voluit toto conamine mentis
Atque voluntatis propenſæ inhibere furores
Externi populi, telo ſibi vulnus acuto
Infligentis, & in mortem ſub Marte ruentis
Horriſono, fratri cùm mutua vulnera frater,
Vicino dirum læthum cùm proximus infert.
Velle hominum eſt præuertẽtis ſub Numinis vmbra,
Perficit at re velle ſuum ſine Numine nemo,
Quod pars fortè hominum grauiore meretur iniqua
Supplicio plecti, latet aut hæc cognita ſoli
Cauſa Deo mundi moderanti cuncta ſuopte
Arbitrio, cuiuſq; opus alti machina cœli.

Multiplex Eliſabethæ virtus.

Nobilis & præſtans eſt ignoſcentia virtus,
Hæc quanquam potis eſt, ſi vult, excelſior & vis
Mentis ineſt, iram ſtrictis compeſcit habenis,

Delictis

Delectis mulctam grauibus quandoque remittens.
Hoc priuata prius nondum diademate sumpto
Fecerat, hoc facit & Princeps diademate sumpto.
Illata est vehemens à magno iniuria Rege,
Qui multas calido spes concipiebat opimas
Pectore, bile tumens aliena rapacior acri
Attraxit, si pace mihi fas vera fateri
Magnanimi Regis, contra præcepta Tonantis,
Alterius quod iuris erat cupiebat auarus,
Persoluit q3 suo mox dignam crimine pœnam,
Mulctatus medio mortis mercede triumpho.
Elisabetha domi consedit nescia facti.
Quis propugnator nostra pro Principe tanta
Confecit subitò celeri miracula nutu?
Quis causam regni tanto defendit ab hoste,
Quis? nisi qui cœlum, terras, & temperat æquor.
Quid nurus extincto dilecti patre mariti,
Aggressus q3 noui trux eius auunculus autor, 1560.
In Scotiam mittens Hyberno sydere Gallos
Complures, sæuo pars quorum turbine mersa
Fluctibus in mediis magni tentaminis asprum
Nescit euentum, vallo pars cætera clausa,
Et fossis Lytha in gremio mutare coacta
Quas cœpit sedes, in vestros Gallia fines
Auehitur, proprias repetens per dedecus oras.
Externo Deus hanc vt defendebat ab hoste
Reginam nostram, sic nullo sanguine fuso, Deus pugnat pro Elisabetha.
Ecce domi nostra post hæc pro Principe pugnans
Istius regni Boreali in parte morantes

Dignatus fuerat ciues ſuperare rebelles.
Quos Varuicenſis Comes, & Suſſexius Heros
1569. *Perdomat, Houardus vix pugna clarus equeſtri*
Carolus Houardus. *Incœpta, Scotiæ monteſq; fugauit ad altos,*
Serius accepto ſapit & piſcator ab ictu.
1580. *Quid nulla dubiáue fide lucratur Hybernus?*
Peſtiferæ feruens qui ſeditionis amator,
Aut ſyluis tegitur mediáue palude cubare
Aſſueſcit, ſocius non illius aduena ſtricto
Dynaſta Graius. *Cogitur Herois Graij procumbere telo?*
G. Winterus *Nauibus egreſſus aderas Wintere, tuaſqúe*
Bombardas ſenſere ſuum proſcindere vallum
Hiſpanus, Papæ & ſtipatus milite Ductor.
Eliſabetha domi fœlici pace trumphat,
Spero, triumphabit quot Debora rexerit annos,
Cui vitam ſtudiumq; Deus, regniq; coronam,
Perpetuet, beet, & tranquillo proſperet vſu.
Poſtqué hanc exactam vitam, ſtudium, atque coronã,
Cœleſti vita ſtudio, diademate donet.

Amen.

FINIS.

ALEXANDRI NEVILLI KETTVS,

Siue de Furoribus Norfolciensium Ketto Duce

Liber vnus.

LONDINI,
Ex officina Henrici Binnemani Typographi.
Anno salutis humanæ.
1582.
Cum gratia & Priuilegio Regiæ Maiestatis.

Typographus Lectori.

CVm septem abhinc annis Alexander Neuillus (Generosus optimus atque de re literaria præclarè meritus) duos libros ædiderit, venustos sanè atque opinione eorum qui iudicio valent, valdè probandos: quorum alter Kettus *inscribitur, alter* Noruicus: *Kettum, tùm propter argumenti similitudinem, rerum q̃ (quæ in eo commemorantur) iucunditatem; tùm propter latini sermonis puritatem atq; elegantiam (nã politissimè scriptus censetur) huic libro coniungendum existimaui. Quapropter seorsim excudendũ curaui, sperans vt nemini iniucundum, ita iuuentuti nostræ gratum in primis, atque vtilem futurum. Vale (Lector amantissime) nostriq; tua causa susceptis laboribus ac impensis faue. Londini: ex ædibus meis.* 1582.

Libri poſt defunctum patronum editi, proſopopœia.

FLebile principium (ſi quid præſagia monſtrent)
Fortunæ auſpicium proſperioris habet.
Sed quid habent veri præſagia inania? quæue
Poſsit ab hoc tanto ſpes ſupereſſe malo?
Da (*Deus*) auſpicium ſignis melioribus oro:
Huic metuo diras omini ineſſe minas.
Haud facile optatum curſu contingit honorem,
Turpiter in primo carcere lapſus equus.
Haud facile optati portus contingit arenas,
Infœlix patrijs merſa carina vadis.
Sed grauior fortuna mea eſt, & triſtius omen
Ante ferè erepta eſt, quàm data vita, mihi.
Ecce extrema mihi vixdum ſuperaddita lima,
Vix ſignita ſuis pagina prima typis:
Cum *decus* (heu dolor) ille ingens *decus* occidit ingens,
Pars animæ, & vitæ magna columna meæ.
Fata queror noſtris nimium contraria rebus,
Syderaqué auſpicijs facta proterua meis.
Nam tua dum properant nimium, & mea fata morantur
Te mihi ſurripuit, (Spes mea) méque tibi.
Infœlix ego quid merui? cur Poſthuma proles
Naſcor, & in ſeros differor vſque dies?
Aſt quia non tecum patiantur viuere fata:
O vtinam in tumulo dent latuiſſe tuo.

G. A.

Ad librum post defunctum patronum editum, Carmen consolatorium.

NOn bene venales poscunt præconia merces,
Hædera laudatrix, vilia vina decet.
Cætera præsignes sibi quærant scripta patronos,
Claraqué Magnatum nomina fronte gerant:
Nil opus ascitis titulis tibi, pone querelas,
In te præsidij est satqué superqué tibi.
Seu tibi diffidas, ἀνδρων tandem aspice Αλεξιν,
Is solet esse alijs, is tibi Αλεξις erit.
Is pater est, idemque simul pater, atque patronus,
Ille dedit vitam, & proteget ille tuam.
Insuper ex merito *Norfolcia* tota patrona est,
Angliaq; ex merito est tota patrona tibi.
Adde quod ex alijs, vitæ examplaria priscæ,
Si quem delectent scripta, patronus erit.
Denique, si quis erit qui quid memorabile gesserit,
Vel non diffidat posse, patronus erit.
Neué aliquis desit: cuius nunc funera luges,
Ipse etiam inuita morte patronus erit.
Nam fera quod potuit diro mors abstulit vngue
Terræ quicquid erat, cætera non potuit.
Corpore nam posito fama est & honore superstes
(Quippe ab honore nihil mors violenta rapit.)
Corpore deposito viuit virtute superstes,
(De virtute nihil mors violenta rapit.)
Corpore deposito mente est, animáque superstes:
(Sacra ex mente nihil mors violenta rapit.)
Ergo & honore suo, virtute & mente superstes:
Is tibi maiori parte patronus erit.

G. A.

Reuerendiſsimo in Chriſto patri D. Matthæo Cantuarienſi Archiepiſcopo, totius Angliæ *Primati & Metropolitano,* ALEXANDER NEVILLVS.

IVINITVS *contigiſſe puto (Præſul ampliſſime) vt quam Deus opt. max. amplitudini tuæ ſedem ac domicilium eſſe voluerit, eadem ſit etiam hoc difficilimo tempore mœrori meo ac ſolitudini perfugium. Nam cùm inſigni ac propè admirabili laude apud omnes bonos circumfluas, cumq; tibi ſummum dignitatis decus vniuerſi tribuant, & ſingularis cuiuſdam ſapientiæ atque conſtantiæ laudem impertiant, in his tantis moleſtijs, quibus vndiq; circumfuſus ſum, quid mihi accidere potuit, vel ad præſentis vitæ conditionem illuſtrius? vel ad præteriti temporis ſolatium iucundius? vel ad futuræ ætatis ſpem præſtantiùs? quàm in domo tanti Pontificis, tanta virtute, facilitate, & morum elegantia redun-*

dantis assiduè versari? Itaque sic afficiebar interdum, vt quoties istius rei mihi in mentem venisset (venit autem sepissimè) toties omnes illæ curarum vndæ quæ in animo perpetuò efferuescebant meo (quasi mare ventis cessantibus) continuò deferbuerint. Et certè, dum nihil vndiq; nisi pudicum, nihil nisi pietatis, pudoris, ac continentiæ plenum intueor, fit, nescio quo pacto, vt desyderio acriori, ac multò (vt mihi videor) vehementius incenso, ad illarum rerum imitationem inflammer. Accedit huc etiam, quòd non plus opibus & potentia, quàm illustri humanitatis laude præcellas: neque solùm eos, qui tibi famulantur, fortunis ac facultatibus iuues, verunetiam gratia, fauore, consilio, auctoritate, beneficentia sustentes.

Vndè adeò factum est, vt tacitam inconsideratæ temeritatis meæ reprehensionem non magnoperè pertimuerim, quòd amplitudinem tuam his meis literulis tam fidenter affatus sim. Neq; enim fieri potest, vt humillimum amplissimus, aut sui obseruantissimum humanissimus Pontifex aspernetur. Quapropter ardentissimis votis ac precibus obtestor, vt hos industriæ meæ flosculos verius quàm fructùs, quos honori tuo obtulero, (obsequij & amoris monumentum erga te mei) læta fronte ac benigna suscipias. Quod te facturum pro illa tua præstanti pietate, qua omnes omnium literatorum hominum conatus, ac studia prosequeris magnoperè sanè confido.

Etenim labores hos meos quos in Ciuium Noruicensium rebus gestis te auctore explicandis suscepi,

Am-

Amplitudini tuæ consecrare decreui. Qua in re tum cultus & obseruantiæ in te meæ, tum mentis meritorum erga me tuorum non immemoris excusatione, tam insciticæ labem quàm impudentiæ crimen deprecabor. Nam cùm tua me amplitudo ad scribendum potissimùm impulerit, & mihi (quod aiunt) currenti quasi calcar adhibuerit, inhumanũ me esse certè oportebat, & non solùm bonitatis tuæ oblitum, verùm etiam officij prorsus immemorem mei, si tibi néq; hortanti obsequerer, néque imperanti.

Præterea cùm te tanta dignitate, consilio, prudentia, ætate, vigilantia, & (quod caput est) grauissimis plerumq; rei christianæ publicæ muneribus implicitum Præsulem, ea semper mente præditum perspexerim, nullæ vt te vnquam cogitationes à præclarissimarum disciplinarum studijs & Musarum veluti complexu abstrahere potuerint, dum omnia omnium antiquorũ hominum monimenta scrutaris, omnium doctrinarum ac disciplinarum omnes libros exhauris: cumque domi semper tuæ Academiam quasi quandam literatorum hominum florentem animaduerterim, qui perpetuò præceptis adhortationibúsq; inflammati tuis, sui quotidiè fructus ingenij proferre consueuerint, profectò mihi nisi inertiæ nequitiæq; maculas inúri voluissem, aliquid tale præstandũ aut certè conandũ fuit, in quo significatio saltem nonnulla industriæ meæ, ac voluntatis ostenderetur. Præsertim cùm tu (vir talis ac tantus) semper mihi & ad suscipiendam, & ad ingrediendam horum studiorum rationem, auctor & princeps

exstiteris. Videlicet in hanc cogitationem (prudentissime Pontifex) perpetuò incumbis, vt domi semper tuæ doctrinæ atque humanitatis studia, à cunctis celebrentur: maximaque delectatione perfunderis quoties domesticos tuos literis ac bonarum artium disciplinis deditos conspexeris: Solesq; eos quos in familiam asciscis tuam, imprimis cohortari vt eruditionem ac pietatem ardenti desiderio consectentur.

Quæ quidem me impulerunt vt ego quoque mihi in istiusmodi rebus pro virili parte elaborandum statuerim, non tam vt tibi gratificarer (quanquam quid est quod flagrantius exoptem?) quàm vt mihimetipsi prodessem, planumq; cunctis facerem quibus domi tuæ studijs ac cogitationibus tempus traduxerim.

Feci itaque quod debui, & feci equidem non inuitus, vt onus illud quod tu mihi imponendum putâris alacri mente subierim. Quod si me quandoq; oppresserit (fieri enim non potest quin tanto impar oneri sustinendo, sæpenumerò succumbam) tuæ erit humanitatis, (Præsul optime) iacentem patrocinio subleuare tuo. Præsertim cùm dum tibi imperanti, & ad hanc me quæstionem pertractandam crebriùs excitanti, non parere nefas esse duxerim, plus in me forsitan oneris quàm perferre potui receperim. Vtcunque erit, non patitur tua te tam excellens natura bonitas cuiusquam indignitatem aspernari, & ego is sum qui cùm in præstanti tua virtute spes meas omnes defixerim, nullius alterius iudicium magnopere reformidem.

Et

Et quanquam non defuturos quosdam suspicor (vt sunt nonnulli huius ætatis homines morosi nimiùm & difficiles) qui mihi, nescio quod temeritatis & imprudentiæ crimen insugent, tamen & aliorum exemplis me consolabor, & tempora magis amica virtuti sperabo, nec me fœlicem minus si probris onerarint, quàm si laudibus ornarint, existimabo.

Alterum est genus hominũ eruditissimorũ atque in bonarum literarum disciplinis assiduè versantium, quibus ego magnoperè cupio studium & industriam meam probari. Hij si fortè in scriptis nostris pauca admodum (imò potius nulla) deprehenderint, quæ sitim illam suam rerum præclarissimarum inexplebilem restinguant, sic habeant cupisse me optima, præstitisse mediocria, polliceri vberiora. Dent igitur tenuitati meæ & inopiæ veniam, sciantque hæc quæ nos hijs libellulis aridè sanè & ieiunè complexi sumus, non ex Academicorum fontibus, sed ex industriæ nostræ riuulis profluxisse. Neq; porrò à me præreptã cuiquã, sed potius omnibus præbitam scribendi ansam existiment, si qui fortè post hac, aut per se meliora indagauerint, aut accepta ab alijs perfectius ædiderint: cùm nihil interim mihi magis vnquam in votis extiterit, quàm vt quæ inter scribendum, vel per incuriam omissa, vel per insciti am incognita exciderint, ea à peritiore tandem artifice plenius petractentur.

Tu autem Præsul dignissime, fauoris tui radios in hos teneros ingenij mei fœtus transfundere digneris, eosq; patiare tui nominis amplitudine illustrari. Quã

sint imbecilles, quàm tenues, quàm nullarum virium vides, sine sanguine, sine succo, nullis neque religata ossibus, neque neruis astricta. Lucem medius fidius perferre non poterunt, si non admirabilis tua bonitas illorum cœcitati clementiæ tuæ lumen prætulerit. Nihil erit mihi vel ad opem firmius, vel ad desiderium optabilius, vel ad nominis mei existimationem elegantius, quàm si tu mihi præsidio contra importunissimos maleuolorum hominum impetus fuisse videbere. Qua quidem in re quantum poteris non sum certè nescius (potes enim quantum vis) vt autem velis quantum potes, es mihi per illam tuam incredibilem qua vincis penè omnes humanitatem vehementius obsecrandus. Nihil habet fortuna tua magis quàm vt possis, nec natura tua melius quàm vt velis, subsidio esse quamplurimis. Perge itaq; quod facis (præsul amplissime) fauere bonis, odisse improbos, virtutem extollere, oppressis opitulari, eruditos tueri, præmijs amplificare, consilio, auxilio, misericordia subleuare. Nihil mihi crede magnificentius, nihil præclarius, nihil admirabilius, nihil neq; naturæ, neque moribus tuis omni elegantia & suauitate perpolitis accommodatius. Hæ sunt veræ virtutes, dignæ summo viro, dignæ Pontifice, te verò viro optimo & Pontifice amplissimo dignissima.

Verumtamen non committam vt qui ad hanc scribendam epistolam vt tibi labores hos dicarem meos initio me contuli, nunc te hominem omnium sapientissimum, ad eas vitæ rationes horter & excitem, quas

ab

ab ineunte ætate perpetuò complexus es, ne aut insolens viderer si prudentissimum, aut impudens si præstantissimum, aut meæ conditionis oblitus, si illustrissimum admonere coner.

Itaq; fine scribendi faciã: illud tamẽ prius profitebor, quamuis vbiq; gentium existant multi, quos singularis tua bonitas liberalitate sua non leuiter conspexerit, sed planè obruerit: mortalem tamen viuere neminem qui plus se tibi debere existimet quàm ego debeam, neminem qui id libentius præ se ferat & agnoscat, neminem deniq; qui si quando opus fuerit, tenuissimas vitæ suæ facultates pro dignitate tua alacrius profuderit. Cuius voluntatis, ac officij seruitutem quo testatior omnibus esse posset, tibi posterisque tuis harum literarum testimonio sempiterno astrinxi.

Christus optimus maximus amplitudinem tuam nobis & christianæ Reipublicæ (cum summa semper dignitatis amplificatione) quàm diutissimè sospitem seruet, & incolumem.

Amplitudini tuæ deuotissimus,
Alexander Neuillus.

¶ *In obitum ampliſsimi Præ-* ſulis, Matthæi Parkeri Cantuar.

Archiepiſcopi eiuſdem Alex. Newylli Carmen.

SIc CONSTAT mortale nihil: ſic luminis oras
Quæ ſubeunt, abeunt: rapit (heu) rapit omnia tellus
Quæ peperit: refuguſqué vigor mortalibus æuum
Decurtat miſerum: dociles non parcere Parcæ
Sic occant nimium: ſic ſic abrupta beati
Stamina *Parkeri*, tantum dant flere miſello
Orbatoqué gregi, quantum bona commoda vitæ
Voluerat aureolus curſus, plebeſqué regendi
Gnarus amor, ſollerſqué animus, fluidoſqué premendo
Mite ſupercilium, mens & lentando modeſta.
ET MEA quæ tanto viduata camœna patrono eſt,
Luget in abruptum: rurſus decidua fatis:
Rurſus inhorrendas mundi ſenſura procellas.
O bene cœlicolæ, tanto quod functus honore
Euicit linguaſqué hominum, nigraſqué loquelas,
Quas ſpargit numerus, quas ſacra inſania ructat:
ERGO IACE venerande heros: & murmure ſtulto
Inuidia maiorqué omni, felixqué peracto
Obdormi ſtadio; nos hic tua facta ſonamus:
Te pleniqúe, & amore tui: te flemus ademtum.
Te te magne pater nos hic veneramur, amamus,
Et tanti æternùm mirabimur acta magiſtri.

In

In hiſtoriam Alexandri Neuylli,

Hendecaſyllaba.

VIRBIVM ne putabis abs auara
Demiſſum Styge, poſſe vel renaſci
Hoſpitem *Pithici?* vel enouari
Bis fata? ac iterum ſepulta reddi
Terræ corpora? quale fabuloſi
Solent fingere per iocum Poetæ
Monſtrum, quale vel impetu minore
Format *Pythagoras* renatus Orco.
Iurabis *Liuij, Saluſtijq́,*
Cæſariſq́, Demoſthenisq́, Graij
Calores veteres adhuc vigere:
Tulliumque, quietè *Tuſculana*,
Nouis ſedulò rebus occupatum.
Nempé, qui nouus exit hic libellus,
Neſcis, vtiliorué, dulciorné,
Verior, melior, Latiniorué,
Maior, purior, elegantiorué.
Vnus vt referat ferè vniuerſos.
Sed nec numina fallier licebit,
Nec, quos cymba tulit, reuexit.
Exſpectas igitur, quis hos poliret
Libros? hiſtoriamqué tam eruditam?
Ille qui ſapienter æmulatus,
Quos ætas prior exſtulit, vel ipſos
Æquauit Zephyro ſecundiore.
Huc qui tranſtulit Atticos colores,
Romanumqué ſalem, decuſqué linguæ.
Cui cùm munera ſumma largiantur
Pelaſgi, latijqué doctiores:

Nulli,

Nulli, quid tamen ꝛt ſuum repoſcunt.
Atqui vis propiùs videre quis ſit,
Eſt, dico, ſtudioſus omnis huius
Virtutis bene quæque ponderantis.
Hic quos longa premebat, inuidaque
Nube condidit atra nox, recludit.
Faſtos, hiſtoriamqué cœciorem
Ornat luce decenter inſolenti.
Hic nobis patrios lares, domoſque,
Auitoſque focos, fecitque nobis
Incunabula noſtra notiora.
Hunc ergo maneant (fauente fato,)
Sera ſæcula poſterûm nepotum:
Vt miſtus Rhetorum choro, iacentes
Terras deſpiciat volante fama.
Nos æui breuis, ac inerte vena
Ignoti, procul à foro remoti
Admirabimur hæc, ſilebimuſque.

In

In Alexandri Neuylli Ket-tum Thomæ Drantæ carmen.

ERGO *Neuylleo* vulgabere *Kette* cothurno,
Tuque furorque tuus, ſcelus excidiumque tuorum?
Vtque in grande nefas, atque in ſua vulnera verſi,
Plebs hominum ruit, & ſociarûnt fœdera fures?
Ilicet eſt actum: totus de nomine puro
Tolleris, famaque niger turbabere cœcos
Ad manes: tu voce viri, tu voce *Neuylli*
Sordeſcis, pollentis opes & numina linguæ
Te vitiant, te, te, præſtans facundia perdet.
O mihi poſt nullos memorande *Neuylle* diſertos,
O docti pars multa chori: ceu namq; puellos
Ingenio, genio, calamo, ſermone, puellus
Anteibas, ita virq; viros, ita maximus vnus
Omni ætate viges, & nos poſt terga relinquis.
Cumq; tui valeant humeri, nec ferre recuſent,
Et tuus Antiſtes iam non ſua iuſſa ſuburget.
Sumito materiam *Iouio* vel *Cæſare* dignam,
Deſine tu *Kettos*, atque indiga dicere caſtra,
Hæc arbuſta tace, teq; his exſolue myricis.
Tu cane, vel reges, vel regia, maxima ſemper
Magne ſona: canor & florens te gratia fandi
Iutulerint cœlo, potes, ô potes, eſſe beatus.
I puer aurato iubeas velentur amictu,
Quæ ſua præluſtris perarabit cumque *Neuyllus*.

(¶:¶:¶:¶:¶:¶:¶)

ALEXANDRI NEVILLI KETTVS.

OPTAREM *equidem, vt hæ populares tempestates, & seditionum procellæ, quibus patria nostra (tempore* EDOVARDI *regis sexti) sordidissimorũ hominũ scelere & perfidia perculsa & afflicta fuit, aut nunq̃ contigissent, aut (si fieri posset) illarum memoria penitùs ex omnium mentibus exscinderetur. Sed quoniam præterita mutari non possunt, & hæc macula proditionis à perniciosissimis ciuibus patriæ nostræ impressa, altius insedit in populi* NORFOLCIENSIS *nomine, ad memoriam sceleris sempiternam infixa, quàm vt penitùs deleri, aut prorsus exstirpari queat: facilè patior oblatam mihi hanc huius historiolæ conscribendæ facultatem, vt omnes intelligant quibus initijs hi tanti tumultus excitati sint, ac qua tandem virtute compressi: penitusq̃ perspiciant vulnera illa, ac seditionum scelera patriæ nostræ non à bonis viris & fortibus inflicta, sed à desperatorum hominum flagitiosissi-*

mis gregibus inusta fuisse.

Illud certè apud omnes constat, incredibilem ex istiusmodi rerum cognitione vtilitatem ad posteros dimanare: magnosq; proculdubiò fructus consequentur homines boni, si ad hæc exemplorum documenta acriter animos intenderint: & ex ijs ipsimet sibi salubrem ac frugiferam vitæ disciplinam instituerint. Cõtraq; impij ac turbulenti ciues, si qui fortè sunt huiuscemodi (quales esse in hoc regno vel nullos, vel non ita multos confido) ex aliorum calamitatibus sapere sibi condiscant: aut saltem si id facere nequeant (nequeunt autem quia nolunt) horum miserabiles exitus contuentes, perhorrescant.

Anno

ANNO Christianæ salutis millesimo, quingentesimo, quadragesimo nono, cũ ad regẽ Edouardũ eius nominis sextũ, nõnulli grauiter conquesti essẽt, agros publicos intercipi, & à priuatis quibusdã hominibus circunsepiri: eius rei cura auctoritate regia hominibus grauissimis ac integerrimis delata est, quæstioq; constituta, iussiq; vt primo quoq; tempore de istiusmodi quærelis anquirerent: & de tota re quàm fieri posset maturè, cognoscerent atque deliberarent. Quod cùm exisset in vulgus, palamq; fieret, variq; rumores dissiparentur, ac inter cætera CANTIANOS fossas complesse, & agros (quondam publicos) scrobibus ac sepium munimentis intercluſos aperuisse, id quia similiter in prouincia Norfolciensi factum nõ esset, de plebe homines quidam tenues ac seditiosi, aperte fremere ac indignari cœperunt. Exin immani se scelere ac nequitia constrinxerũt, vt ipsi cõtra quàm fas esset, atq; iniussu regis idem facere conarentur, quod in Cantio factitatum esse audierant: cupientes (tamen vt exitus docuit) non tam agros publicos: ab iniuria quorundam qui eos vallis ac sepibus Circummunierãt vindicare, quàm nefariam, nefarijs sensibus incluſam, omnia pereundi perdendiq; libidinem in rẽpublicam profundere. Ex quo bellum patriæ pernitiosum, & sibimet ipsis exitiale conflarũnt. Nam cùm fama istius nefandæ societatis multorum sermone percrebruisset, passim clandestina concilia iniri

cœpta, multiq; multis in locis, obscuri & ignobiles viri suam Fortunam conqueri, ac in generosorum atque nobilium potentiam intemperantiùs inuehi cœperunt.

» ENIMVERO intollerãdam iam procerum superbiam videri, suam verò conditionem miserrimam. » Hos affluere delitys atq; omni rerum copia circumfũdi, languidisq; liquefactos voluptatibus auaritia dun» taxat ardenti, & flagrantissimis cupiditatum facibus » inflammari. Se labori & vigilia penè enectos, nihil » aliud in omni ætate facere, nisi sudare, algere, esurire, » sitire. Quæ quidem quamuis misera videantur & in» digna (sunt autem proculdubiò indignissima) ferri ta» men vt cunq; posse, si non hijs efferuescentibus malarũ » delectationum fretis immersi, aliorum inopiam cala» mitatemq; insolenti nimis fastidio insectarẽtur. Nũc » verò se suamq; fortunã hominibus superbissimis, om» niq; mollitia & otio defluẽtibus ludibrio esse, eam rem » (sicuti debet) tantũ menti dolorem inurere, tantamq; » famæ turpitudinẽ infligere, nihil vt sibi nec ad cõme» morandum acerbiùs esse possit, nec ad tollerandũ ini» quiùs. Illam verò agri possidũdi conditionem misera» bilem ac planè seruilem videri, ad procerũ libidinem » tenere se omnia, non liberè, sed ex præscripto & tan» quam ad domini voluntatem ac nutum: continuò si» mulac quisquam aliquẽ ex purpuratis istis offende» rit, fortunis omnibus exui, priuari, deturbari. Quousq; » tantam dominandi libidinem inultã sinerent? Iamq; » eò deuenisse crudelitatis & auaritiæ, vt non contenti

sint

ſint omnia rapere, ſpoliare, & per vim ac ſcelus adi- »
piſci, quæ in luxum muliebreſq; delitias profundant: »
niſi etiam ſanguinem penè ipſum, medullāq; ex venis »
& oſſibus exſuxerint. Agros publicos ſibi ac ſuis ſub- »
leuandis à maioribus relictos adimi: prædia quæ pa- »
trum memoria communia eſſent, ea nunc foſſis ac ſe- »
pibus diſtingui: paſcuis ſcrobes circunduci: omnes »
ſibi aditus intercludi. Quicquid volucrum cœlum cō- »
tinet: quicquid piſcium mare cōplectitur: quicquid »
frugum terra parit & fundit, hoc omne illos deuorare, »
conſumere, abſorbere. Naturam non ſufficere ad libi- »
dinem explendam: nouas quoq; artes excogitaſſe, & »
tanquam diſciplinas voluptatum: condire, ſuffire, a- »
romatibus circumfluere, ſuauia ſuauibus affundere, »
omnia denique vndique cupiditatum inſtrumenta, ac le- »
nocinia libidinum conquirere, cùm illi interim herbis »
ac radicibus veſcantur, ac continuo labore tabeſcāt. »
Enimuerò quod viuant, quòd ſpiritum ducant, quòd »
libero cœlo ac aere fruantur indignari. Num ſicut a- »
gris publicis ſepes prætendiſſent, ſic omnia huius vitæ »
commoda iucunditateſq;, quas parens Natura com- »
munes eſſe vult, ſibiq; quotidie æquè atq; illis profun- »
dit, illorum quoq; intolleranda libido circumuallaret? »
Non poſſe amplius tantam ac tam crudelem iniuri- »
am perferre, nec equis oculis tam immanem nobili- »
um auaritiam, luxuriem, arrogantiam intueri: ruitu- »
ros ſe potiùs in arma, & terram cœlo miſturos, »
quàm poſthac tam atrocia paterentur. »

« *Naturam vt illis, sibi quoq; prouidisse, corpus & ani-*
« *mam dedisse, num cætera inuidisse? Formam cùm ha-*
« *beant eandem, & sortem nascendi communem, cur*
« *haberent vitam dissimilem, & disparem fortunam?*
« *Videre se ad extrema ventum iam esse, velle quoque*
« *extrema experiri. Septa disturbare: fossas complere,*
« *aditum ad publica vnicuiq; patefacere: omnia deni-*
« *q; quæ illi non minus nefariè, quam auare crudeliter-*
« *q; circumsepsissent solo adæquare. Nec vtique passu-*
« *ros se amplius oneribus inuitos premi: nec tantum de-*
« *decus admissuros, vt in his malis consenescentes, po-*
« *steris miseram ac lugubrem Rempublicam relinquãt,*
« *& multò quàm à maioribus acceperant peiorẽ. Quã-*
« *obrem omnia se tentaturos: neq; vnquam nisi rebus*
« *ad arbitrium compositis quieturos. Cupere se liber-*
« *tatem, & permixtam omnium rerum licentiam: hãc*
« *velle: alioquin huius tumultus eundem qui vitæ finem*
« *futurum.*

His irarum fluctibus & quærelarum veluti tempestatibus iactati, concitarunt se inuicem perditi ac profligatissimi nebulones, passisq; velis ad ea scelera prouecti sunt, quibus & periculum patriæ, & sibimetipsis exitium intulerunt.

Ac non ita multò post contigit, vt ludi ac spectacula WYNDHAMIAE *celebrarentur, antiquitùs ita instituta, vt biduo, duabus q; noctibus perpetuis continuarentur. Ad quæ cum ingens omnium ordinũ concursus fieret, proditores nequissimi in hoc solummodò intentierant, vt virus inuidiæ suæ in patriã e-*

uomerent

nomerent loci tantum oportunitatem ac temporis exſpectantes. Itaq; primum clandeſtini fiebant coitus, hominũ huc & illuc diſcurrentium, deinde ſeceſsiones & occulta colloquia: ad extremũ verò tumultuari omnes & apertè inſanire cœperunt. Cumq; inaudiſſent, Robertum quendam Kettum, Coriariũ, hominem ferum ac agreſtem, importunaq; audacia ac violentia effrænata præditum, agri aliquantulum quod aliquando publicum fuiſſet, circumcluſiſſe, ad eum pleni furoris ac amentiæ cõuolauerunt, illiquè quæ ab illis cõſilia pacis perturbandæ inita fuiſſent exponunt, ac vehementer ab illo deposcunt vt quicquid publici circũſepſiſſet, protinùs reuulſis ſepimentis ac ſolo adæquatis, patriæ atque illis (communi vtilitati conſulentibus) concederet.

KETTVS, vt qui iſdem furorum flammis arderet, quibus iſti conflagrauerunt, facile paſſus eſt ſeſe in ſocietatem tam execrandi facinoris aſciſci. Reſpondet: Omnia ſe facere paratum, præſtoq; ſemper futurum non ad reprimendam ſolùm, ſed ad comprimendam procerum potentiam: ſperare ſe breui effecturum, vt ſicut illos ærumnæ, ſic iſtos ſuperbiæ pœniteat. Multa nefanda, quæ per hos annos perpeſſi eſſent, oſtendit: multas iniurias ac calamitates quibus affecti, afflictiquè fuiſſent: Iubet macte virtute eſſe, potentiam hanc tantam, tantam auaritiam, tantam ac tam inauditam in omni genere crudelitatem, Deo hominibuſque omnibus inuiſam ac execrandam videri. Damna quæ Rebus publicis, agriſque

« agriſq; communibus, ab importuniſſimis dominis im-
« portarentur, ab illorum iniurijs ſe vindicaturum pol-
« licetur, daturumque operam, vt cui agro ille foſſam
« circundediſſet, id denuò ſibi cum omnibus publicum
« ac commune fiat, illamq; ſeſe primo quoq; tempore ſu-
« is manibus completurum. Addidit ad extremum, ſe
« commodis illorũ nunquam defuturum: habituros illũ
« non comitẽ, ſed Ducem: nõ tantæ rei gerendæ ſocium,
« ſed ſigniferum, authorem, principem. Omnibus de-
« nique conſilijs non interfuturum ſolum, verumetiam
« perpetuò præfuturum.

His illi deſpicatiſſimi viri, ac omnium qui vnquam poſt homines natos exſtiterunt turpiſſimi, vocibus accenſi: cùm vndique circumfuſi & gratulabundi ſuccl amaſſent, repentè velut agmine facto in agrum quendam Ketti villulæ Wyndamiæ continentem & adiunctum, omnis multitudo ſeſe effudit, ibiq́ue (ſicut conſtituerant) foſſis terram obducunt. Quod cùm feciſſent tanquam effrænes equi, ad eam quam opinionis errore ſibi confinxerant viuendi licentiam adhinnientes, partim audacia ipſimet ſua, & hoc inani rerum ſucceſſu confiſi, partim Ducis adhortationibus, & clamoribus, tanquam facibus ardentibus inflammati, incredibile dictu eſt, quantis furiarum flammis ad pacem perturbandam, & ſtatum Reipublicæ labefactandum exarſerint.

Exinde HETHERSETVM *proficiſcũtur (quod oppidulũ non longe diſtat à Wyndamia) atque illic in*

agrum

agrum Flowerdui cuiusdam impetum faciunt, fossas complent, septa deturbant, claustra refringunt. Ad hos tumultus magna lis & altercatio orta est, cùm Flowerduus dolore & iracundia grauiter excandescens, Kettum acriùs increpasset, illiq; crimini daret, vtpote qui hanc plebem indomitam & rebellem conciuisset: subindè eum nefarium virum, patriæ pestem, & fugitiuorum ducem appellans. Atque ab hoc quidem Flowerduo (quoad licuit) illorum sceleri occursum est, retardatiq; conatus: factumq; quantum potuit à fide inermi fieri, contra perfidiam instructam & armatam. Quibus illi dictis factisq; vehementiùs accensi, cum Ketto vociferabundi circumfusi, clamoribus, querelis, ac mutuis adhortationibus omnia complessent, tandem ab illo auxilij fidem (qua se recens deuinxerat) implorant, & exposcunt. Ille vt qui omnem spem futuri sceleris, in maleficij præsentis euentu defixisset, non amplius sibi cunctandum ratus, bono vt sint animo hortatur, seq; libertatis authorem ac vindicem sequantur. Quæ esset illi à Repub. imposita persona non excidisse, saluti illorum nihil priùs, nihil antiquiùs sibi fore, vtpotè pro qua opes ac vitam (res secundùm illos charissimas) alacri mente profusurus sit.

Fama istius flagitiosissimæ vocis vndique omnes sceleratos ac perditos viros concinit, adeò vt repentè magni seruorum ac fugitiuorum greges, in Kettiana castra confluxerint. Quibus ille scelerum satellitibus, atque administris stipatus, cùm tam Hetherseti

quam Wyndhamiæ impressa flagitiorum suorum vestigia reliquisset, atque omnibus penè locis quacunque incederet, vastitatem intulisset, decimo die Iulij ad locum ETONENSI syluæ vicinum peruenerunt. Huic syluæ continentes & adiuncti sunt agri compascui ciuitatis Norwicensis, quos multorum inopum ac pauperum boues depascuntur, illisque publicitùs custos præficitur, cui vnaquaque hebdomada singulos obolos dependere consueuerunt. Ad hos agros quod illis viua sepes & fossa prætenderetur, ne pecora palantes vspiam dilaberentur, ex infima plebe Norwicensi quidam, pridiè quàm rebelles vrbem versus iter fecerunt, præcipiti rabie & amentia distracti conuolauerunt. Publica ea pascua esse (sicut erant) vociferantes, nec se amplius publica passuros fossis circumcingi aut sepibus præmuniri. Adeò cœco impetu à mente & ratione auersi ferebantur, vt quæ maiorum prouida ac sagax industria in communem vtilitatem sepsisset, ea suis manibus ipsi rescindere conarentur. Vix dum in superiori parte agri scrobem demoliti sunt, cùm permulti nefarij ac pestilentes viri, quorum auribus rumor auram aliquam istius pernitiosissimæ conspirationis afflauisset, è ciuitate clandilapsi, cum Kettianis militibus se coniungunt. Qui id vt facerẽt, eò citiùs adducebantur, quòd proditores isti nequissimi impurissimo sceleri suo salutem semper Reipub. necnon communis vtilitatis curam præexuissent.

Harum rerum nuntijs in ciuitatem celeriter perlatis,

latis, Prætor (THOMAS CODDVS *is dicebatur*) *re noua trepidus, protinùs huic malo proſpiciendum ſibi putauit, elaborandumq; vt hij tumultus (ſi qua ratione fieri poſſet) primo quoq; tempore comprimerentur. Quam ob rem ex primoribus vrbis aliquot, ac patribus accitis, (Aldermanni ij dicuntur, & ſemper Prætori in concilio adſunt) ad hos motus ſedandos in Kettiana caſtra contendit. Ibi illos omnia nefanda patrantes inuenit, atque in luxum & epulas effuſos. Ac primùm pecunia ac blandis pollicitationibus illos pellexit, vt incœpto deſiſterent, & domum quiſque ſuam decederet. Illi verò nihilominùs ſceleri inſtantes, quicquid erat vſpiam clauſi, aut muniti refringunt. Prætor cùm omnia fruſtrà tentaſſet, neque prece, aut pretio quicquam proſici vidiſſet, quo mentes proditorum, à tanti ſceleris diritate, ad cogitationem pacis auerterentur: confeſtim in ciuitatem reuertitur. A cuius diſceſſu ſeditioſi rati id quod erat, quodq; ex rumuſculis quorundam hominum qui ad illos ex vrbe profugerant, ſubodorari cœperunt: ſi diutiùs diſtracti ac populabundi vagarentur, protinùs illorum conſilijs nullo negotio occurri, & obſiſti poſſe huic rei præuertendum exiſtimantes, tutiſſimum ad id ſibi viſum eſt, vt exſecrandæ ſuæ ſocietatis aſſeclæ vnum in locum contraherentur. Vnde extemplò ad ſyluam Etonenſem perrexerunt, quam cùm vndique oculis perluſtraſſent, & caſtris ponendis minùs idoneam ac commodam inueniſſent, publico conſenſu decretum eſt, vti illinc primo quoq; tempore* MOVSHOLDIAM

proſi-

proficiscerentur, eumq; locum potissimum deligerent, in quo scelerum suorum sedes, ac rapinarum latibula constituerent.

Proinde cùm hoc consilium omnibus arrisisset, iamque nox nec opinantibus interuenisset, missi continuò ad Prætorem qui illi renuntiarent: Sibi esse in animo
" *sine vllo maleficio iter per ciuitatem facere, & propterea quòd via illa esset multò facilior & expeditior,*
" *rogare vti eius voluntate, id sibi facere liceat. Prætor ad hæc: Ininico esse illos & hostili animo in Rempub. quapropter non daturum se illis per ciuitatem itineris faciendi facultatem. Dein eos vt seditiosos, & omnia peturbare, ac confundere cupientes, asperimis verbis perstrinxit, & minantibus vocibus ac ad terrorem vndiq; instructis, à tanti sceleris immanitate deterret. Denique si furere pergant denuntiat breui futurum, vt tam perditos conatus, horribiles exitus consequantur. Tantum verò abfuit vt ad hanc orationem illorum furor deferbuerit, vt multò quàm venerint obstinatiores, & in proditionis proposito obfirmatiores, à Prætore recesserint. Cæterùm Kettiani hac spe conatúque depulsi, noctem illam totam in Etonensi sylua delituerunt.*

Intereà Prætor primoribus vrbis in concilium conuocatis, quam primùm ad illos de Repub: refert. Ibi diu multumque deliberatum fuit, veluti ab his quorum animi in ancipites sententias distraherentur. Nonnulli censent celeritate opus esse, protinùs, ac sine mora profligandos: desperatione ac rabie furentes si

non

non primo quoque tempore reprimerentur, toti Prouinciæ exitium ac pestem illaturos. Alij contrà sentiunt, rem esse maximi discriminis, deliberationis verò ac consilij summi. Hanc resistendi celeritatem, vt forti ac magno animo profectam, sic lubricam & præcipitem videri, nempè cuius omnis laus in euentu defixa foret. Eum autem vt semper ancipites, sic plerumqué miserabiles exitus sortiri. Proin suadere se, vrbem vti muniant, custodias, vigiliásque intentiùs instruant, oppidanos per muros, vrbísque opportuna loca disponant. De cætero quoniam lege DE VI ET ARMATIS HOMINIBVS, *cautum est, ne quæ copiæ iniussu Regis contrahantur, nihil tentandum, sed eius voluntatem authoritatemq; expectandam arbitrari. Facile huic sententiæ inclinant omnium animi, vt quæ è re nata optima visa sit, & ad quemuis fortunæ impetum tutissima. Missiquéextemplò, qui maximis itineribus ad Regiam contenderent, ijs datæ literæ, in quibus omnia diligentissimè perscripta sunt: iussiqué, vti festinatione quanta adhiberi posset maxima, ad Regios Consiliarios perferrentur.*

Postridiè eius diei, (vndecimus is erat Iulij) conturati, cùm vt per vrbem iter illis facere liceret, à Prætore impetrari non posset, omni spe præcisa protinùs (id quod optimum factu videbatur) Pontem Heilesdonium transire decreuerunt. Quod cùm commodè fieri non posset per pontis angustiam, quæ iter præbebat perarduum ac difficile, & iumentis ac vehiculis transducendis impeditissimum, magnam vim

lignorum

lignorum in flumen coniiciunt, atque ita faſciculis & arborum truncis congeſtis, viros, equoſq́, atque impedimenta omnia trans amnem conuexêre. Hunc in modum fluuium tranſgreſſi, in ſequenti nocte DRAYTONIÆ *conſederunt: proximo die Mouſholdiam verſus contendunt, ſeptis ac ſepibus vndique reuulſis. Quinetiam, Sacellum* CORBETTI *cuiuſdam diruerunt, omnibuſque locis ſtragem ac ruinam miſerabilem intulerunt.*

In hunc perditiſsimum ſceleratiſsimorum hominum gregem, omnia delentem ac vaſtantem, & quacunque inſiſterent præcipiti rabie ac furore ruentem, fortè fortuna dum ſpeculandi cauſa quæ venerant incautiùs progrederentur, inciderunt Rogerus Woodhouſius, vir ordinis equeſtris, & Apelyardi fratres: hos comprehendunt, ſecúmque inuitos trahunt. Exin collem D. Leonardi vrbi Norwicenſi ex aduerſum cœpêre: quo in loco Comes Surreius, præclaram exædificauerat & plenam dignitatis domum: cui infrà flumen publicum præterlabitur (quod medium inter ciuitatem & collem interfluit) habetque ex occidente & meridie ſyluam ac villulam Thorpenſem, ex oriente verò ac ſeptentrione compaſcua Mouſholdica, quæ amplius millia paſſuum ſex in longitudinem ac latitudinem protenduntur. Hic illi furorum cubilia, ac (quaſi caſtra) locarunt: & in ſyluoſis illis latibulis canum inſtar deliteſcentes, omnia iura diuina & humana polluerunt. Quinetiam domum illam magnificentiſſimam homines impuriſsimi inuaſerunt, atque

omnibus

omnibus in locis ſcelerum ſuorum impreſſa veſtigia reliquerunt.

Iam verò quicquid vſpiam eſt infimæ & abiectæ plebis confluxit: omniſque fex & ſentina populi Norfolcienſis in hæc ſe caſtra refudit. Præterea magna multitudo Suffolcienſium, & hominum etiam in alijs locis, atque regionibus degentium, campanarum tinnitu, & incendio ſpecularum excîta, congregatur. Addunt etiam ſceleri ſcelus: Nam immanem hanc tantam nequitiam, & inauditam omnia delendi libidinem, ſpecie fictæ ac ſimulatæ ſanctitatis adumbrant. Sacerdotem adhibent: hunc rebus diuinis, ac votis quotidiè manè ac veſperi ſuſcipiendis præficiunt. Inſuper viros optimos, & quà religionis ac doctrinæ, quà virtutis ac innocentiæ laudibus inſignes, ad horum ſcelerum ſocietatem adiungere conantur. Inter quos fuerunt Robertus Watſonus concionator, Thomas Coddus Prætor ciuitatis, & Thomas Alderichius de Aula Mangrenenſi, vir quoad vixit omnibus charus atque iucundus. Hos tres quòd ſe tam ne faria pactione, & perfidiæ fœdere devincire recuſaſſent, inuitiſſimos coêgerunt omnibus intereſſe conſilijs, & vnà cum Ketto ſeditionis architecto, cunctarum rerum adminiſtrationem ſuſcipere. Quod quidem accidit percommodè, nam ſi quando contigiſſet, (contigit autem ſæpiſſimè) Kettum, aut ex conſpirationis principibus aliquem (vt erant proni nimis ac præcipites ad omne flagitium) conſilio furibundæ ac veſanæ multitudinis incita-

incitatum, aliquid ſceleris ac nequitiæ machinari, quod tandem aut vrbem, aut agros, & regionem vrbi vicinam afflixiſſet, horum perprudens & ſolers induſtria, iſtiuſmodi peſtiferos conatus ſæpenumerò repreſſit.

Quanquam Kettus ardens ſcelere, & agreſtibus ſuorum inſtinctus furijs, ſolebat interdum mandatorum velut ex authoritate perſcriptorum formulas emittere: quæ KETTIANA DIPLOMATA *dicebantur: ad quæ nonnunquam intemperantiſſimus helluo, honeſtiſſimorum virorum nominibus abutebatur. Horum diplomatum exemplum ſubiunximus.*

Nos *Regis amici ac Delegati:* pecoris & cuiuſuis generis commeatus conquirendi, necnon in caſtra *Mouſholdica* deferēdi poteſtatem, omnibus concedimus, quocunque in loco deprehenderint, dumodo ne qua vis aut iniuria honeſto ac pauperi cuipiam inferant. Cunctis ex imperio denuntiantes, prout honori ac *Maieſtati Regiæ*, Reique publicę afflictæ, prouiſum & conſultum volunt, nobis *Delegatis*, & his quorum nomina ſubſequuntur dicto audientes eſſe.

ROBERTVS KETTVS.

Et tum ordine longo alij conſequebantur: namque Delegatorum numerus erat ingens, quippè qui præter illos huius nefandæ ſocietatis principes ex omnibus

bus centuriis duos sibi viros asciuissent. Erant autem centuriæ viginti sex. Atque his & huiuscemodi diplomatibus permulti nobiles & optimi viri, quos vulgi furor ac rabies reos fecisset, comprehendebantur: multi ac si fontes essent Mousholdiam perducti, atque illic in custodiam ac carcerem concluſi. Præterea valli ac sepimenta quibus agri publici circumscripti ac muniti erant, talium diplomatum auctoritate reuellebantur, multiſq; è locis multi citabantur, vt horum tumultuum socij ac participes exsisterent. Atque hæc omnia fiebant his tribus, Prætore, Watsono, & Alderichio, non tacentibus solùm & conniuentibus, verumetiam ad speciem interdum consentientibus. Tempestati identidem obsequi coactis, quò patriæ tum fluitanti in alto procellis seditionum atque discordiarum, subuenirent. Ne si nequicquam obsistendo, aduersum infestumq; vulgus conciuissent: & ipsimet sibi præsens exitium, & patriæ lamentabilem cõflassent interitum. Quæ proculdubio si tum palàm reclamassent, (tanta fuit rabies, adeoq; effrænis) rapinis, incendijs, atque omnibus publicis exitijs perculsa concidisset.

Interea ciuitas Norwicensis de hoc rerum statu sollicita, & tantis de tumultibus anxia & suspensa, incerta spe, & diuturna expectatione pendebat. Neq; adhuc à Regia Maiestate quicquam allatum fuit, nec quid illius Consiliarij fieri decreuissent intellectũ: & ciues horum iniussu nihil audendum rati, imperium Regis exspectantes in vrbe manebant.

Accidit autem eâdem tempestate, vt multis in locis multi obscuri & ignobiles viri in armis essent, tanquam communi sceleris consensione deuincti, ad Rempub. dilacerandam conspirassent. Etenim quamuis agrestium furor multò magis ac atrociùs in prouincia Norfolciensi, quàm alibi vspiam exarserat, tamen & eadem fatalis cuncta perturbandi lues per omnes penè regni partes diffusa, non Norfolctenses duntaxat, verumetiam Buchingamienses, Oxonienses, Surreienses, Estsaxones, Cantianos, Cantebrigienses, multosq; insuper mortales ijsdem tumultibus implicuit. Vndè adeò factum est, vt cùm omnis consiliariorum cura & cogitatio in his tantis seditionum flammis exstinguendis consumeretur, (ne si incendio protinùs non subuenissent tota Respub. deflagrasset,) tardiùs aliquantulum quàm cupiebant ad hos Norfolciensis motus reprimendos accesserint.

Gliscit interim seditio, nec remittit aliquid, sed indies ingrauescit, ita vt sexdecim pænè millia sordidissimorum hominum in Kettiana castra conuenerint. Atque hi quidem Ketto duce omni se præsidio munire cœpêrunt. Multisq; è locis bellicos apparatus ac instrumenta in castra conuexêrunt. Insuper magnam vim pulueris bombardici, & tormentorum cuiusuis generis numerum ingentem. Adquæ diripienda huc & illuc passim discurrentes, multorum nobilium domos peruagati, easqué depeculantes, quicquid pecoris in agris, aut pecuniæ in ædibus, aut frumenti in horreis reperire possent, impiè nefarieq; auferen-

auferentes (inſpectantibus etiam dominis) in caſtra deportârunt.

Atqui quamplurimi, cùm hunc in modum cuncta vaſtaſſent, compilaſſent, exinaniſſent, ac miſerabilem vbicunque veſtigia poſuiſſent, rerum omnium ſtragẽ ædidiſſent, maxima prædæ parte auerſa & clãculùm in ſpeluncas retruſa, furtim quiſque ſibi, quantum rapinarum in latibulis coaceruari potuit, congeſſerunt. Re comperta, & ad Kettum & cæteros GVBERNATORES, *(ſic enim dici volebãt) delata, huic incommodo primo quoquo tempore mederi cupientes, communi conſenſu decretum, locum aliquem deligendum, in quo Iudicia exercerentur. Quercus erat annoſa, & patulis ramis diffuſa: hanc tignis atq; trabibus tranſuerſim iniectis contabulauerunt: ibiq; plerunq; circumfuſa plebe conſiſtentes, de querelis & litibus (ſi quæ forte cuiquam intenderentur) prout viſum eſt, ſtatuunt atq; decernunt: & nonnullorum interdum ſolutam nimis ac efferueſcentem omnia rapiendi cupiditatem arctioribus vinculis conſtringũt. Hanc* QVERCVM REFORMATORIAM *nuncuparunt, in quam initio aditus nulli dabatur, præterquam Ketto, & Gubernatoribus. Ex quibus nonnulli, & inter hos Prætor ciuitatis vt qui maximè, & Alderichius, & alij quos anteà diximus inuitiſſimos talem in numerum aſcriptos, omnibus modis quantum in ſe fuit vehementer contenderunt, vt plebeculam infimam & ieiunam ab hac tam importuna prædãdi licẽtia coercerẽt. Quẽ in finẽ iden-*

tidem Quercu conſcenſa, orationis grauitate perpulerunt, vt aliquem interdum, ſi non exitum, at ſalutem modum, tantis rapinis, ac tam effuſa in omni intemperantia violentiæ conſtituerent. Fuerunt item & alij grauiſſimi viri, & Theologi præſtantiſſimi, qui omni opera, ſtudio, ac diligentia connixi ſunt, plebem tumultuantem, & (legum iam vinculis laxatam) in omne ſe ſcelus ingurgitantem, à rapinis & incendijs quibus omnia miſcuerant, ad pacis cogitationem traducere. Atq; hij quidem de die in templis concionando, de nocte verò armati intrà ciuitatem excubando, nil prætermiſerunt, quod eſſet aut cum officio ſanctiſſimorum Theologorum, aut conſtantiſſimorũ ſubditorum fide coniunctum. Inſignis tum inter cæteros Doctoris MATTHÆI PARKERI prudentia, fides, & integritas fuit. Vir venerabilis, ac omni ſemper virtutis decore circumfluens. Ac tum quidem profeſſor ſacræ Theologiæ fuit, hodiè verò (tempore illuſtriſſimæ Reginæ Elizabethæ) Cantuarienſis ſedis Archiepiſcopus ampliſſimus. Huic cùm eſſet in animo boni paſtoris officio ac munere defungi, videretq; omnia furorum ac flagitiorum flammis circunfuſa, fecit id quod & prudentem decuit, & conſtantẽ oportuit. Nam & in ſceleribus redarguendis fortem ſe præbuit & magnanimum, & in periculis cautè deuitandis, ſagacem & induſtrium. Vnde & Deo & Regi præſtitit quam debuit fidem: & ſibimet ipſi diligenter conſulendo, adhibuit eam, quæ à ſapiente imprimis requiritur, prudentiam.

Euenit

Euenit autem vt cùm die quodam, vnà cum amicis quibuſdam, in Kettiana caſtra contenderet, Kettum & alios eius ſocietatis affines, in Quercu ſtantes, & inter ſe de rebus varijs diſſerẽtes inuenerit. Quo quidem tempore Prætoris Coddi egregia virtus enituit, audiebaturq; vox illius magnifica planè & viro forti dignissima.

Nam cum Kettus ſcelerum ſignifer illi cupidius inſtaret, vt traditis clauibus, omniq; poteſtate ſibi permiſſa, ſemetipſum Prætura abdicaret: enimuerò CODDVS *ferociter reſpondiſſe dicitur, Animam ſe ſe potius daturum & ipſam e corpore vitam, quàm aut per ſcelus ciuitatem perfidioſiſſimè deſereret, aut fidem ergà Regem per metum & ignauiam flagitioſiſſimè abyceret.*

His vltrò citroq; iactatis, inclinato iam in veſperum die, Matthæus videns miſeram plebeculam vndiq; potu luxuq; demerſam, ad temulentos & ebrios, quà cibo potuq; onuſtos, quà cœli ſoliſq; ardore confectos, parùm profecturam orationem ſanam ac ſobriam exiſtimans, eo die nihil ſibi dicendum putauit. Quamobrem cuncta furorum ac tumultuum plena relinquẽs, in ciuitatem regreſſus, poſtridiè manè (dies is erat Veneris) cum fratre Thoma Parkero (qui poſteà Norwici Prætor fuit) in Kettiana caſtra reuerti tur. Exin (mirabile dictu) omnes ſub quercu orationi ac precibus intentos inuenit, mediumq; inter illos Letaniam dicentem Thomam quendam templi D. Martini Vicarium. Matthæus oblatam iam ſibi

dicendi facultatem conſpicatus, QVERCVM *conſcendit, ibique concionem habuit, prudentiæ, grauitatis ac modeſtiæ pleniſſimam. Erat autem omnis illa oratio in tres potiſſimùm diſtributa partes, quarum* PRIMA *ſapienter eos admonuit ne iis quæ ſui ſuſtentandi cauſa in caſtra comportaſſent, diſſipatis atque conſumptis, mundi fructus ac munera diuinitùs conceſſa, per luxum ac nequitiam impuriſſimè profunderent.* TVM *ne priuatas & occultas inimicitias perſequentes, iracundia aut vlciſcendi libidine intemperantiùs elati, manus cruore ciuili reſpergerẽt: néue illos quos inſtar hoſtium haberent, cuſtodia aut vinculis coërcerent: vitámue cuipiam nefariè aut crudeliter adimerent.* EXTREMVM *fuit, vti cõmuni vtilitati conſulẽtes, incœpto deſiſterent, nec fecialibus aut internuntijs regijs fidem detraherent, ſed debitum Regiæ Maieſtati honorem, etiam in tenera & imbecilla ætate deferrent, quò ipſi poſteà floreſcentibus annis firmata iam virtutis ſtirpe, & altis tanquam radicibus defixa, incredibili cùm voluptate, tum lætitia perfruerentur.*

Hoc in loco cum omnes dicendi neruos contendiſſet, cunctiqué concionanti benignè attenteq; audientes circumfunderentur, clamore cuiuſdam ſceleratiſſimi ac infimi hominis obſtrepi cœptũ eſt. Quouſque (inquit) hunc mercenarium doctorem perferemus? qui à Nobilibus prætio conductus huc acceſſit, vocem adferens venalem, & linguam mercede conſtrictam. At nos illorum intolleranda potentiæ

tentiæ frænos iniciemus, illoſqué tergiuerſantes & in- »
uitos, legum noſtrarum laqueis implicatos tenebi- »
mus. »

Tum verò fremere plebs, ac apertè indignari cœ-
pit: multiqúe dicto huius furibundi ac veſani homi-
nis incitati, aſperrimis eum verbis & minantibus
inſectantur. Auditæq́ voces nonnullorum horribiles
& infeſtæ, quæ etiam aures ipſius Matthæi perculе-
runt. Ac ex iis quidam ferociter inclamarunt: Op-
timum eſſe quoniam tam bellè locutus eſſet tamqué
lepidis & verbis & ſententijs orationem ſuam con-
ſperſiſſet, telis ſagittiſq́ confixus, deſcendere cogere-
tur. Enimuerò tum viro optimo pauor iniectus, &
ad hunc pauorem, inſuper alterius mali ſuſpecti &
occulti terror adiunctus. Senſerat enim ſub pedibus
haſtarum cuſpides ac ſpicula, magnóque in timore
fuit, ne ab irata multitudine tranſſigeretur. Poſteà
tamen nullam ab his tanti timoris cauſam exſtitiſſe
intellectum, quippè pænè omnes qui ſub arbore conſti-
terunt, Matthæum ſummo in honore habebant, eum-
qué omni amore & beneuolentia complexi, aduentu
illius mirificè lætabantur. Sperabant enim fore, vt
illius oratione impulſa ac manſuefacta plebs, aut lan-
guidior ad ſcelus & nequitiam facta penitùs reſipi-
ſceret, aut ſaltem aliquid de tanti furoris atrocitate
remitteret: atque ita illi (qui omnes aderant inuitiſſi-
mi) maiorem libertatem nanciſcerentur. Vtcunque
fuit, ingens tum eum horror perſtrinxit, magnóq́ in

periculo constitutus videbatur, cum ecce tibi de repentè Thomas ille (quo de antè diximus) templi D. Martini Vicarius, ascitis tribus aut quatuor Æditimis, Te Deum Anglico sermone musa solenni, & modorum interuallis, ad aurium voluptatem eleganter distinctis, concinere cœpit. Cuius illi cantus suauitate perfusi, (Musicæ enim insolentes erant) crudeles & efferæ mentes insueta delectatione delinitæ, paulatim deferbuerunt.

Matthæus hanc oportunitatem nactus, non exspectandum sibi putauit, dum aut hij canere desijssent, aut illi furere de integro cœpissent, atque ideo de Quercu descendens, cum fratre quà dabatur exitus castris excessit. Euntibus illis per collem D. Leonardi ad portas Pockthorpenses, denuò inferunt se & alij eius societatis assectæ, tumultuosissimis eum clamoribus insectantes. Qui quidem multis de rebus secum expostulantes contenderunt, maximè verò de magno Sigillo quo concionandi potestas fuit illis permissa.

Videns itaque Matthæus omnes contactos hoc scelere, velut inecta rabie ruentes, tantorum tumultuum pertæsus, ac patriæ malis ingemiscens, clàm quà potuit elapsus fratrem Thomam Parkerum post se reliquit, qui cum illis de rebus omnibus disceptaret: at q3 ita sese illorum furori subtraxit. Postridiè eius diei ædem D. Clementis ingressus, è lectionum altera (quæ tum publicè in templo legebantur) denuò causam arripuit, ad dicendum aliquid de hijs per-

pernitiosissimis tumultibus, multis coniuratorum circumuolitantibus. Ac tum quidem nihil dixerunt, sed exitum illius de templo exspectantes indignabundi circumsistunt. Egressum protinùs insecuti, intelligere se aiunt illum tres vel quatuor cantharos habere expeditos & habiles, qui Regi deseruiant, monent vt statim à prandio præstò sint, se illis confestim vsuros. Matthæus aut nihil, aut pauca sanè respondit, sed Hyppatro celeriter accito, iussit vt alijs detractis soleis, vngulæ ad viuum resecarentur, alios verò calcantho viridi superinfuso obliniri, medicamentis delibutos, ac si nimio labore & cursu fatigati conficerentur. Seditiosi itarem habere suspicati, ac posteà illos dum veluti pastûm ducerentur, hos pedibus fascijs deuinctos, illos calcantho perfusos cernentes, conquieuerunt. Matthæus non ita multò post veluti deambulandi causa portis egressus, ad duo millia passuum à ciuitate, præstò sibi ad pontem Crynkleforden sem equos inuenit. Quibus conscensis, Cantebrigiam versùs contendit. In itinere verò quæ viderit, quæque audierit, quosque tumultuantium (quibus in via occursum est) furias ac scelera conspexerit, singula persequi laboris esset propemodùm infiniti. Veruntamen Dei benignitate omni hoc motu & populari concitatione defunctus, tanti tandem periculi securus, Cantebrigiam incolumis peruenit.

Huius igitur amplissimi viri veluti diuinitùs demissa vox & oratio, ad hunc modum ab hominibus despicatissimis, & ab omni non solùm salute, verumetiam

am ſpe derelictis, nequiter neglecta, & contempta fuit. Quam etſi tum furore & amentia cæci & præcipites, velut exitialem, ac tantis ac tam perditis vitæ rationibus inimicam & infeſtam aſpernati ſint & reſpuerint: poſteà tamen proculdubio ex calamitoſiſſimis caſibus qui conſecuti ſunt, diuinæ vindictæ horror omnium mentes perfudit. Nam cùm (vt anteà diximus) huius cœleſtis orationis caput exſtitiſſet, vt tanto improbitatis velut incendio in animis reſtincto, protinùs reſpiſcerent, ne longiùs progreſſa proditionis impietas, patriæ propediem funeſta foret & horribilis, & ſibimetipſis ad extremum lugubris & exitioſa: enimuerò omnia quæ à voce illa perſapienti & verè diuina veluti fata populi Norfolcienſis concinebantur, euenerunt: & ipſi à ſcelere ad ſcelus delapſi, iuſtas tandem ac debitas tanto furori pœnas perſoluerunt.

Interea verò ſeditioſi (quos anteà diximus nobilium bonis ac fortunis inhiantes, omnia furtorum ac rapinarum ſcelere refudiſſe) exſaturati iam ſpolys, à prædandi libidine ad vim crudelitatem q; conuerſi, per omnem regionem Norfolcienſem terrorem & periculum cunctis qui non ab illis ſtetiſſent denunciantes incedunt. Iam q; nobilibus vndique quaquà versùs flagitij ſe furor inclinaſſet comprehenſis, ac in caſtra perductis, tantus omnibus horror illatus eſt, vt cuncti domibus ac patrijs ſedibus relictis, veſtitu mutato, ne fortè in itinere ac fuga conſpecti cognoſcerentur, in loca deuia demigrarint: & omnia ab illis extre-

ma

ma metuentes, in ſpeluncarum latibula, ac ſyluas denſiſſimas ſeſe abſtruſerint. Multi etiam coacti ſunt carris equiſq; ſi haberent, ſuis vti, ſi non haberent, aliunde conquirere. Hiſq; imperatum, vt laborem & ſumptum de ſuo impendentes, frumentum commeatumque in caſtra Mouſholdica deueherent. Quibus quidem (niſi protinùs parüiſſent) ab agris & ædibus vaſtitas, à liberis & vxoribus vis denuntiata eſt. Præterea quoſcunque nobiles ac generoſos cõprehendiſſent (comprehẽderant autem quãplurimos) eos arctiſsimis vinculis aſtringunt, ac ſi ſemetipſis in omni ſcelere nequiores exſtitiſſent. Multiq; Noruicum in cuſtodiam traditi, atq; ex his nonnulli in Prætorium, (vulgò Aulam Gildenſem appellant) alij in carcerem publicum, quidam in ædes Comitis Surræi, inſtar furũ concluſi. Huc accedit quòd ſi quando rei pecuniariæ inopia premerentur, (premebantur autem ſæpiſſimè) ex publico ærario ſemper huic difficultati ſubueniendæ neceſsitas, Prætori crudeliter impoſita fuit. Quorum importuniſsimis efflagitationibus ſi tum Prætor reſtitiſſet, enimuerò ærario exhauſto & incenſo, omnium fortunis miſeranda lues, & pernicies acceſsiſſet. Et quidem ſæpenumerò eius compilandi nefaria ab iſtis conſilia inita ſunt, remque ſine dubio tranſegiſſent, ſi non Prætoris ſedulitate ac diligentia, ſemper hac de ſpe conatuque depulſi fuiſſent. Nihilominùs tormenta multa & apparatus bellici quicquid comparari potuit,

(metu-

(metuentes videlicet ne quando quid aduersi contingeret) è ciuitate in castra transtulerunt. Cunctisque ciuibus indictum vt primo quoq; tempore præsto sint, quise (si opus sit) tueantur atque defendant. Regios "se amicos vociferantes, & iniurijs diuexatos, legum "ac Maiestatis Regiæ tutelam defensionemque suscepisse. Nec hoc contenti, Regis etiam nomine ad scelus & nequitiam abusi sunt. Diplomata quædam erãt Regia, in quibus quorundam Nobilium nomina perscribebantur, hijsque potestas delata fuit à Rege, iussique labenti Reipub. prospicere, videreq; vti hy motus primo quoquo tẽpore compescerentur. Hæc nacti, nobilium nominibus deletis atq; inductis, sua nomina inscribi fecerunt, Regijsque sigillis auulsis, & ad sua commentitia diplomata affixis, ijsq; in publico propositis, plebem imperitam, tantaque fraudis insciam deceperunt.

Iamq; eò sceleris ac dementiæ deuenerunt, vt nec à Gubernatoribus, nec à Ketto quidem ipso, seditionis Architecto & principe, tãti tumultus furor ac impetus retardari potuerit. Præterea non solùm ij qui tantorum scelerũ societatem cum illis coire recusassent, hostes iudicati, sed & multi boni ciues qui cum liberis & vxoribus conseruandi sui causa, ex vrbe profugissent hostium loco habiti. Qui quidem tanti periculi terrore tectis expulsi, cùm nullo loco diutiùs consistere auderent, per multitudinis efferatæ vim ac rabiem, dispersi, dissipatique huc & illuc vagabantur. Multisque lamentationibus ac lachrymis illorum tempo-

temporum iniquitatem deflentes, conditionem patriæ miſerrimam deplorauerunt. Vrbi etiam incendium atque deflagrationem minitabantur, adeò vt ij qui in ciuitate remanſerant, nihil aliud niſi rerum omnium labem atque ruinam exſpectauerint. Caſtrorum verò horribilis ac miſeranda facies. Nam cùm in illa magna multitudo vndique ex Anglia perditorum hominum latronumq; conueniſſet, quos ſpes prædandi, otiyqué cupido ab agricultura quotidianoqúe labore auocauiſſet, tanta fuerunt flagitiorum monſtra quæ cõceperunt, tantaq; in omni genere nequitiæ ac libidines, vt eas quodammodò horreas ac reformidet oratio.

Illud certè conſtat, ſicut omnium agris ac ædibus vndiq; vaſtitatem & ſolitudinem infandam intulerunt, ſic quæcunq; in caſtra deuecta ſunt, luſtris & helluationibus nequiſſimis celeriter conſumſerunt. Adeò vt incredibile penè videatur, ac portenti ſimile, quonam modo illa, tam multa, tam exiguo temporis ſpatio deuorauerint. Nam præter cygnorum, anſerum, gallinarum, anatum, & volucrum cuiuſuis generis numerum infinitum, ad tria millia boum & ouium viginti diebus paucis in caſtris luxurioſiſſimè abſumta ſunt.

Inſuper viuariorum vallis ac ſepimentis (in quibus beſtiolæ delectationis cauſa concluduntur) perruptis atque refractis: quicquid vſquam damarum conſpici aut comprehendi potuit, crudeliſſimè confecerunt. Nihil erat clauſum libidini, non ratio futuri

temporis

temporis adhibita, non ijs quæ posteà acciderunt malis prouisum, nulli sceleribus ac nequitiæ termini defixi, sed miserandum in modum dissipata omnia & exhausta fuêre. Tantaque ouium passim cædes, reliquiq; pecoris trucidationes factæ dicuntur, vt veruex drachma publicè vænierit, capitibus atque extis, velut essis contemtissimis fastiditis atque reiectis, propterea quòd nullus inuentus fuit, qui illis in tanta delicatioris cibi copia vesceretur. Quid hic nemorum vastationes, ac syluarum strages commemorem? quibus radicitùs penè exstirpatis atque desectis, omnem eam materiam quæ erat cæsa, aut incendunt, aut (quod multò fœdius fuit) in scelerum suorum sedibus ac latibulis exstruendis insumunt. Additur ad hanc tam atrocem licentiam, (talium plerumq; factorum semper comes) crudelitas. Hominibus honestissimis ac integerrimis, à fœdissimis belluis, omniq; diritate teterrimis, catenæ iectæ sunt, multisq; manicæ compedesq; impactæ, quibus bini pariter reuincti, acerbissimum illum quasi carceris cruciatum ac carnificinam diutissimè pertulerunt.

Custodes etiam ad omnes portas & vrbis introitus dispositi, ne qui fortè elaberentur, iussiq; vicorum submagistri vti viderent ne quis vrbe excederet. Magniq; agrestium ac rusticanorum hominum greges coacti, quibus præstitutum vt certis in locis vigilias & excubias agerent. ijs à vicorum submagistris (vulgò Constabularij dicuntur) omnia ad libidinem

dinem & luxum ſuppeditabantur, adeò vt tantis, ac tam profuſis ſumtibus multi honeſti viri, re familiari valdè comminuti, funditùs conciderint. Odium autem quod incluſum in animo, in omnes conceperunt, id crudeliſſimè in eos quos comprehenderant, expromſerunt.

WHARTONVS *erat quidam, (magno vir præditus animo, ſed minimè populari:) hunc dum in Ciuitatem ad carcerem & vincula duceretur, ingens ſeditioſorum caterua circumſepſit atq; muniuit, deſtinata videlicet quæ ei præſidio foret, ne fortè in itinere à veſana multitudine violaretur. Sed nec Whartonum ſua probitas & fides, nec ſeditioſorum diligens cuſtodia ſatis tutata eſt, parumquè abfuit quin interficeretur, multiqúe mortem illi & interitum intentarunt, corpuſqúe illius plurimis in locis haſtilibus & ſpiculorum cuſpidibus perſtinxerunt.*

Accidit autem vt eodem penè tempore quo hæc fiebant, contendentibus illis ad vrbem, MOVLTONVMQVE *quendam inſtar captiui trahẽtibus, (cuius odio deflagarunt immani quòd eſſet vaferrimo ſemper, venaliquè vir ingenio (erat enim leguleius) necnon ſicuti opinio fuit diris votis, ac horrendis ſuperſtitionum portentis inferorum manes elicere conſueſſet) dum itaque (vti ſupra dictum eſt) Moultonum hunc mulierculæ cuiuſdam indicio, in ſyluis paulò antè repertum, atque ex vepribus & dumetis, in quæ ſe melioris inops conſilij recens abſtruſerat extractum,*

temporis adhibita, non ijs quæ posteà acciderunt malis prouisum, nulli sceleribus ac nequitiæ termini defixi, sed miserandum in modum dissipata omnia & exhausta fuêre. Tantaque ouium passim cædes, reliquiq; pecoris trucidationes factæ dicuntur, vt veruex drachma publicè venierit, capitibus atque extis, velut essis contemtissimis fastiditis atque reiectis, propterea quòd nullus inuentus fuit, qui illis in tanta delicatioris cibi copia vesceretur. Quid hic nemorum vastationes, ac syluarum strages commemorem? quibus radicitùs penè exstirpatis atque desectis, omnem eam materiam quæ erat cæsa, aut incendunt, aut (quod multò fœdiùs fuit) in scelerum suorum sedibus ac latibulis exstruendis insumunt. Additur ad hanc tam atrocem licentiam, (talium plerumq; factorum semper comes) crudelitas. Hominibus honestissimis ac integerrimis, à fœdissimis belluis, omniq; diritate terrimis, catenæ iniectæ sunt, multisq; manicæ compedesq; impactæ, quibus bini pariter reuincti, acerbissimum illum quasi carceris cruciatum ac carnificinam diutissimè pertulerunt.

Custodes etiam ad omnes portas & vrbis introitus dispositi, ne qui fortè elaberentur, iussiq; vicorum submagistri vti viderent ne quis vrbe excederet. Magniq; agrestium ac rusticanorum hominum greges coacti, quibus præstitutum vt certis in locis vigilias & excubias agerent. ijs à vicorum submagistris (vulgò Constabularij dicuntur) omnia ad libi-

dinem

dinem & luxum ſuppeditabantur, adeò vt tantis, ac tam profuſis ſumtibus multi honeſti viri, re familiari valdè comminuti, funditùs conciderint. Odium autem quod incluſum in animo, in omnes conceperunt, id crudeliſſimè in eos quos comprehenderant, expromſerunt.

WHARTONVS *erat quidam, (magno vir præditus animo, ſed minimè populari:) hunc dum in Ciuitatem ad carcerem & vincula duceretur, ingens ſeditioſorum caterua circumſepſit atq; muniuit, deſtinata videlicet quæ ei præſidio foret, ne fortè in itinere à veſana multitudine violaretur. Sed nec Whartonum ſua probitas & fides, nec ſeditioſorum diligens cuſtodia ſatis tutata eſt, parumquè abfuit quin interficeretur, multiqúe mortem illi & interitum intentarunt, corpuſqúe illius plurimis in locis haſtilibus & ſpiculorum cuſpidibus perſtinxerunt.*

Accidit autem vt eodem penè tempore quo hæc fiebant, contendentibus illis ad vrbem, MOVLTONVMQVE *quendam inſtar captiui trahẽtibus, (cuius odio deflagarunt immani quòd eſſet vaferrimo ſemper, venaliquè vir ingenio (erat enim leguleius) necnon ſicuti opinio fuit diris votis, ac horrendis ſuperſtitionum portentis inferorum manes elicere conſueſſet) dum itaque (vti ſupra dictum eſt) Moultonum hunc mulierculæ cuiuſdam indicio, in ſyluis paulò antè repertum, atque ex vepribus & dumetis, in quæ ſe melioris inops conſilij recens abſtruſerat extractum,*

extractum, omnibusque oneratum probris & contumelijs secum pertrahunt, cœlum non sine ingenti audientium stupore, horribili tonitru contremuit, maximiq; imbres grandine permisti defluxerunt, terraq; repens labefacta est, vtpotè quæ non longè à Quercu (quam Reformatoriam appellarunt) in immensam altitudinem desedit. Cæterùm tantum abfuit, vt ad hæc veluti diuina prodigia expauescerent, vt iam perinde ac si cœlesti voce incitarentur, ardentiores ad omne nefas, & multò quàm antea fuerant inflammatiores existiterint.

Neq; porro minori tempestate conflictatæ sunt nobilium mentes, quos agrestes sæuitia insigni, atq; feritate detestabili furentes, catênis iniquissimè constrinxerant: qui omnes aut mortem quotidiè pertimescebant, (qua quidem nonnulli affecti dicuntur indignissimè) aut ipsa morte diriora tormenta, & quæcunq; ab impurissimis latronibus cogitari potuerunt teterrima. Etenim nonnulli ac si quid nefandi sceleris admisissent, in furiosissimorum hominum cœtum, tanquam ad iudicium vocati, ac pro Quercu constituti, veluti è vinculis causam dicere cogebantur. Cumque ab imperita & agresti multitudine quæsitum fuisset, quid de illis fieri decreuissent: vno veluti ore ab omnibus conclamatum est SVSPENDANTVR, SVSPENDANTVR. *Denuò sciscitantibus illis, cur hac tam truci voce vterentur in ignotos præsertim, & nullius noxæ aut criminis conscios, ferociter responsum est: vsurpari illam vocem ab alijs, & ideò se vi-*

viciſsim eâdem vſuros. Neq; prætereà quod dicerent habebant : quanquam alij hanc huius crudeliſſimi clamoris rationem adferebant : Nobiles eos eſſe, & ideò de medio tollendos, ſcire enim ſe, quòd ſi quando illi victoria potirentur, omnes ſibi ſint cruciatus, acerbitateſque perferendæ. Proin præſtare vt his quos iam in poteſtate haberent, vita priuatis, ipſi demùm otio ac ſecuritate perfruantur, quam illis vſuram vel vnius horulæ ad viuendum largiri, à quibus poſtmodum veluti pecora trucidarentur. Adeò inuiſum iam nobilium nomen erat & exoſum, vt furore pænè pluſquàm hoſtili flagrantes infimæ ſortis homines, non nobiles tantùm, ſed ipſam etiam (ſi fieri poſſet) Nobilitatis ſtirpem delere funditùs & exſcindere concupierint.

Hunc igitur in modum cùm omnis propè Regio Norfolcienſis huius funeſtiſſimi tumultus tempeſtate perculſa & afflicta fuiſſet, ac iam viginti ferè à primo dies elapſi interfluxiſſent, nihilq; interim vbique fieret, niſi vaſtationes, incendia, rapinæ, omniaq; non modò miſeranda viſu, verumetiam auditu horrenda : tantus omnibus bonis, ac præcipuè ciuitati Noruicenſi dolor inuſtus eſt, vt ad hunc patriæ tam lugubrem aſpectum aſſiduo pænè mœrore ac lachrymis contabuerint. Reſiſtere autem huic tantæ improbitati, per illam quæ iam vndique in caſtra conuenerat perditorum hominum multitudinem nequibant, & (quod caput erat) arma ſumere iniuſſu Regis, lege, vt antè diximus, prohibebantur. A cuius

consiliarijs quoniam nihil adhuc perlatum fuit, vrbi perniciem & deflagrationem quotidiè metuentes, abscissa propemodum omni salutis spe, omnisquè consilij inopes, intra muros permanserunt.

Erat autem tum fortè Londini Leonardus quidam Sothertonus, (ciuis Norfolciensis,) qui illinc velut è flamma, & communi incendio vitæ conseruandæ causa profugit. Hunc Regij Consiliarij ad se accersunt, & de illo omnia seditiosorum consilia scisciantur & exquirunt. Sothertonus quæ sciret, enunciat: ingentem nefariorum colluuiem confluxisse, ab his omnibus locis calamitatem ac pestem inferri, numerum indies augeri: nihil sceleris fingi aut excogitari posse, quod non conceperint: homines optimos comprehensos, ac in vincula ductos: domos direptas: agros vastatos: syluas incensas & prostratas: pecus omne trucidatum: præ rabie ac furore nihil vspiam intactum inuiolatúmue relictum: sed populari petulantia cuncta confundi: vrbi etiam nisi celeriter consultum & prouisum sit interitum & ruinam impendere. Sperare se tamen, atque etiam inaudisse, permultos esse in illis castris ac scelerum speluncis, qui proposita sibi apud Regem veniæ ac impunitatis spe, arma abiecturi sint, & Maiestatis Regiæ clementiam amplexuri.

Obsecrare ergo, & vehementer ac demissimè contendere, vt publico edicto Rex fidem astringat regiam, fore omnibus impunè, qui ab illis castris discesserint,

discesserint, posse ita facilimè hos cœtus dissipari. Com- „
probato consilio, ex Regis authoritate & sententia „
statuunt atq; decernunt. „

Maiestati Regiæ placere, ægrotæ atque afflictæ „
Reipublicæ, primo quoque tempore medicinam adhi- „
bere, quò à periculosissimis illis motibus, & seditio- „
num malis, quibus eam perfidiæ pestis inuoluisset ex- „
piata, conualesceret. Veruntamen omnia experiri „
velle, priusquàm id quod in illa contactum esset at- „
que pestiferum (ne reliquo corpori noceret) amputa- „
retur. Proin decreuisse: pœnas tamdiu improbitati, „
nequitiæ, sceleri, ac libidini debitas tantisper differ- „
ri: spem salutis cunctis (si incœpto absisterent,) de- „
nuntiari: fidem Regiam interponi: omnem seueritа- „
tis metum præcîdi: dummodò possint clementia & „
mansuetudine ad pacem sanitatemqué perduci. His „
igitur hunc in modum deliberatis atque statutis, hoc „
solummodò restabat, vt hæc Maiestatis Regiæ mi-
sericors clementia plebi è vestigio proponeretur. Fe-
cialis ad id missus, (qui eodem Leonardo Sothertono
Comite ad celeritatem adhibito) magnis itineribus
Norwicum contendit. Illinc in castra continuò pro-
gressi, caduceator propter Quercum stans fecialibus
indutus insignibus, clara voce ita vt omnes, qui vn-
dique circumfundebantur, loquentem exaudierint.
Audite (inquit) audi tu scelerum signifer Kette, & „
vos omnes quotquot adestis, audite. „

Etsi mos maiorum, & huius imperij dignitas, & „

" *nominis Regij Maiestas postulare videantur, vt vos*
" *qui nefaria in patriam arma sumsistis, & in apertam*
" *cõiurationem ac latrocinium vosmetipsos conieci-*
" *stis, hostium instar ferro igniq; profligati, debitas sce-*
" *lerum quæ concepistis pœnas sustineatis : tamen Ma-*
" *iestatis Regiæ tanta mansuetudo est atque clemen-*
" *tia, vt quos ad pœnam & supplicium sceleris atroci-*
" *tas deposcat, eos tamen pro singulari & incredibili be-*
" *nignitate conseruatos velit & incolumes. Proin iu-*
" *bet vt protinùs omnes arma deponatis, castra hæc*
" *& furorum cubilia relinquatis, domum decedatis,*
" *errori si id feceritis veniam largiri, ac omnium quæ*
" *suscepistis flagitiorum impunitatem. Sin autem in*
" *sententia, & perfidiæ proposito permanseritis, se cun-*
" *cta maleficia & scelera quæ patrastis, acerrimè, (vt*
" *par est) ac omni supplicio vindicaturum : nec pas-*
" *surum hæc quæ resecanda sunt & sanari non pote-*
" *runt, longiùs ad perniciem totius Regni dima-*
" *nare.*

Hoc cùm magna (vt antè dictum est) voce promulgasset: ab omni pænè multitudine conclamatũ est, REGIAM MAIESTATEM DEVS TVEATVR INCOLVMEM. *Is clamor cùm identidem redintegraretur, multi in genua prouoluti, hanc tantam & tam inauditam clementiam ac misericordiam laudibus ac lachrymis prosecuti sunt. Quam quidem omnes tum proculdubiò complexi fuissent, (vtpotè quorum animi pudore ac metu sensim infringi, ac remollescere cœperunt) si non sce-*

lestissimæ

leſtiſſimæ nõnullorũ voces, Kettiq; adhortationes perfidioſiſſimæ, eos à pacis cogitatione auerſos, denuò ad ſceleris conſenſionem retraxiſſent. Ille aſperè ſanè & ferociter reſpondit.

Conſueſſe Reges flagitioſis hominibus non innocentibus & integris veniam dilargiri. Nihil ſe meritum, nec vllius ſibi culpæ conſcium, proin eam vt inanem ac ſuis rationibus inutilem aſpernari. Exin conuerſus ad ſuos, rogat ne ſe deſerant, néue animo concidant, ſed meminerint quo ſe fœdere obſtrinxerint: paratum ſe qui vitam (ſi opus ſit) pro eorum ſalute profunderet.

Hæc vbi rabidè iracundeq; dixiſſet: Fecialis homini turpiſſimo, & tot perfidiæ notis inſigni, imminutæ Maieſtatis crimen infligit, eumq; proditorem taterrimum, & ſummi ſceleris reum pronunciauit. Iuſſitq; deindè Ioannem Petibonium Prætoris enſiferum, latroni profligatiſſimo actionem perduellionis intendere. Enimuerò tum tumultuari cœptum eſt, vtriſque hinc atq; illinc, non minùs pertinaci, quàm pernicioſo certamine contendentibus. Fecialis videns iterum labare plebis animos, (quos anteà pacis denunciatione nonnihil emolliuerat) & Ketti verbis velut furiarum ſtimulis inſtinctos, à ſalute quam priùs amplexuri videbantur, denuò ad ſcelus nequitiamq; deuolui, caſtris exceſſit. Multiq; eum mortales conſecuti ſunt, qui abiectis prioribus conſilijs armiſq; depoſitis, Regis ſe fidei permiſerunt. Hij omnes vnà cum Prætore & Thoma Alderichio in ciuitatem in-

greſſi.

Prætor continuò portas obſtrui iubet, præcipuè verò eam quæ Epiſcopalis ſeu Pontificia nuncupatur, quòd illàc è veſtigio (niſi celeriter huic conſilio obuiam itum foret) ſeditioſi in oppidum irrupturi viderentur. Ad hæc omnes generoſi quos anteà diximus, à Kettianis in carcerem coniectos, leuati vinculis & è cuſtodia emiſſi fuêre, adhibitiqúe in concilium, quæſitumqué ab illis quî potiſſimùm hoſtium impetus retardari poſſent: rationeſq; initæ vrbis defendendæ, ne perditorum introitu ac militari licentia omnia diriperentur. Placuit ad extremum ciuitatem quaquà verſùs muniri, portas muroſq; aſſeruari, cuſtodias vigiliaſqué diſponi, itinera intercludi, quò commeatus ſupportandi facultate vndique inciſa atque præcepta, coniuratorum animi cibariorum inopia, & bellandi tædio perculſi langueſcerent.

His de rebus, dum remotis arbitris multa inter ſe (vt fit) deliberabundi ac conſultantes egiſſent, trepidi à portis nuntij ſuperueniunt, rem atrocem incidiſſe prædicantes. Multos eſſe ciuium qui ſe horum ſcelerum communione conſtrinxiſſent: ex his nonnullos, è Kettianis militibus quamplurimos, in vrbem intromiſiſſe. Cùm hoc tantum repentini periculi præter opinionem contigiſſet, & ſeditioſi in vrbem ingreſſi, cuncta protinùs direpturi viderentur, iſqué metus omnium animos perſtringeret, à primoribus vrbis facilè impetratum eſt, vt generoſi denuò in carcerem concluderentur. Ne fortè conſpectis ijs in

ciuitate

ciuitate ſolutis, ac demptis, (quæ recens iniecta fuere) vinculis, ſeditioſorum animi furoris & irarum pleni, ad cædem & ſanguinem irritarentur. Conuocati omnes atque iterum in cuſtodiam concluſi. Poſteà tamen intellectum hoſtes vrbe qua venerant, egreſſos, in caſtra receſſiſſe. Prætor ac primores hoc periculo defuncti, videntes coniuratos, omnium iam fortunis vndiq; perniciem ac interitum machinari, totos ſe in ciuitatis conſeruandæ cura deſigunt. Quamobrem decem maioribus tormentis verſus hoſtes in foſſa (quæ caſtello circunditur) directis, & ad vrbis defenſionem (ſi qua vis ac impetus fieret) quibuſcunq; in locis, aptè diſpoſitis: ac potiſsimum in iis quæ vetuſtate iam dilapſa corruerunt, cuſtodias vigiliaſq; conſtituunt. Quibus protinùs ibidem conſiſtere iuſsis, vt ſi qui nocturnus hoſtium terror incideret, continuò lapidibus, teliſq; diſiecti, vrbe portiſque depellerentur: cæteræ multitudini imperatum, vt ad quemuis euentum armata omnis in foro, & in tranſuerſis viarum diuerticulis præſtolaretur.

Et quoniam apparebat tormenta (quæ quidem priùs diximus) in foſsis & murorum ruinis defixa, nec hoſtibus multum obfutura, nec ciuibus quicquam ad defenſionem opis allatura, idcircò Prætoris imperio ea omnia in planiciem confeſtim deuecta ſunt: iiſq; prata quæ inferiori vrbis parti ſubiacẽt, celeriter inſtructa. Noxq; ferè tota quæ inſecuta eſt, crebris atq; infeſtis vtrinque tormentorum emiſsionibus abſumta fuit. Poſtero die cõiurati viciſsim cernẽtes, ex illo nocturno tumultu, plus vrbi terroris quã cladis illatũ (propterea

tere à quòd glandes quæ è bombardis emitterentur, ciuitatem transuolantes, damni nihil feciſſent) tormentis quæ habebant omnibus è ſummo in planum deductis, iiſq; ad radices montis defixis, vrbem quatere de integro cœpêre.

Verùm enimuerò quòd non ita multò poſt totis caſtris cibariorum inopia premi cœptum eſt, quò commodiùs poſſet ex finitimis locis commeatus ſubuehi, inducias cum ciuibus paciſci decreuerunt. Iacobum quendam Guilielmum, & Radulphum Suttonum, homines impuriſſimos, ac de infima ciuium Norwicenſium plebe poſtremos, huic muneri defungendo præfecerunt. Hij protinùs illinc cum induciarũ vexillo ad portas profecti, & permiſſu ciuium ad Prætorem & Senatum introducti, demùm ita locuti traduntur.

" *Dux noſter Kettus, eiuſq; commilitones, ab hac*
" *ciuitate & à vobis Prætore, patribuſq;, paucorum*
" *dierum pacem & inducias depoſcunt. Quò ſibi per*
" *vrbem (ſicuti nuper fieri conſueuit) detur commea-*
" *tus ſupportandi facultas. Quam vtiq; niſi conceſſe-*
" *ritis, per vim ſe in oppidũ irrupturos, atque cũcta fer-*
" *ro flãmaq; deleturos denũciãt. Prætor ad hæc reſpõdet.*
" *Proditores eſſe illos tæterrimos, perfidia & omni in-*
" *audita nequitia coopertos. Nolle ſe eorum iniquiſſi-*
" *mis poſtulationibus quicquam deferre: nec ſi velit,*
" *licere quidem: præſertim illis (hominibus qui vnquã*
" *poſt homines natos exiſtiterunt) turpiſſimis. Tot*
" *illos, tanta ac tam intolleranda facinora ſuſcepiſſe,*

vt

vt non ſolùm è ciuitate excludendi, verumetiam ex „
finibus humanæ naturæ (ſi fieri poſſet) penitùs exter- „
minandi viderentur. Regiam ab illis Maieſtatem „
imminutam, patriam vaſtatam, Norwicenſem pæ- „
nè omnem ciuitatem quaquà verſùs depopulatam, ſi- „
bi poſteriſq; æternum ſceleris & perfidiæ dedecus in- „
uſtum. per vim ac nefas vexata, polluta, perturbata, „
diſſipata omnia: tamen vt in ciuitatem admittantur „
rogare? vt ſint eo iure quo ciues? fructuum ac mu- „
nerum diuinorum participes? inopia demum vt ab „
his ſubueniatur deprecari? Quid? non pœnitere ſce- „
lerum quibus ſe obſtrinxiſſent? ne pudere quidem? E- „
nimuerò ſtatuere non poſſe ſceleratioréſne ſint qui hæc „
patrarint, an impudentiores qui iſtæc poſtularint, „
Sperare verò ſe à Prætore, & eodem Prætore, quem „
nuper carceris contumeliam perferre coegerunt, ab „
hac vrbe, quam funditùs excîſam cupiunt, à populo „
Norwicenſi, cui vim ac belli terrorem vndique intu- „
lerunt, annonam & commeatum (veluti furoris pa- „
bulum) ſubminiſtratum iri. cuius tandem dementiæ „
videri? Eant ergò eant, & Ketto conſceleratorum fla- „
gitioſiſſimo duci hæc renuntient. Ciues Norwicenſes „
Regiæ Maieſtati, non patriæ proditoribus & bellu- „
immaniſſimis obtemperaturos. Se ne tanti quidem „
facere pericula & terrores, quæ vrbi ab illis intende- „
rentur. Irrumpant, vaſtent, deleant, exſcindant, pro- „
ſternant, depopulentur omnia, dummodò vindicem „
ſciant & vltorem Deum, & tantorum tandem con- „
ſcientia ſcelerum perhorreſcant. Daturos enim pro- „

 „

« culdubiò eas propediem pœnas, quas ipſimet ſibi furo-
« re & amentia contraxiſſent.

His in caſtra ad Kettũ & comites celeriter perlatis, impotenti ira odioq́ (tanquam œſtris) perciti, clamore truci ac infeſto vociferantes de colle decurrerunt. Cumq́ propè ad portas peruenissent, omni vi connixi ſunt in vrbem irrumpere, ſed telis ſagittiſq́ repulſi, eo conatu deſtiterunt. Ac tum quidem quicquid erat tormentorum, (quæ anteà diximus in ſubiectos vrbi campos delata) id omne à noſtris in hoſtes effuſum: cæterùm in magna tormentarij pulueris inopia, & libratorum imperitia, parùm aut nihil ſanè profectum. Verumetiam multi ſagittis confixi vulnerabantur, quæ cùm in terram frequentes decidiſſent, puberes ruſticani (quorum erat numerus ingẽs) & alij de fece homines ſordidiſſimi eas legere ſolebãt & ad hoſtes deferre. Adeoq́ omnes exarſerant animis, vt inermes etiam pueri (perindè ac ſi vis quædam illos à ſenſu mentis abſtraxiſſet) paſſim diſcurrentes, omni verborum contumelia noſtros laceſſerent.

Addebatur huic maledictorum importunitati facinus odioſum & immane. Etenim (legentibus tamen honos præfandus eſt) quidam ex illis clunibus detectis, & ad ludibrium in noſtros verſis, truci clamore ac vlulatu cuncta complentes, palàm, ſpectantibus omnibus, ea fecerunt, quæ ab homine verecundo ſcribi non poſſunt. Sed natibus tranſiectis, nonnulli dignas (vti par fuit) ſceleris pœnas dependerunt.

Quin-

Quinetiam ferunt quoſdam ex illis ſagittas in corpore defixas (horrendum dictu) ipſos ſuis manibus è recenti vulnere extraxiſſe, illaſq́ (ita vti erant) cruore & ſanguine ſtillantes, ex coniuratis iis qui circumſteterant dediſſe, quo in noſtros refunderentur. Tanta inerat in omni pænè ætate cuncta delendi libido, tantaque ſanguinis hauriendi ſitis.

Interea verò cùm ex altera parte ciuitatis horribilis clamor oriretur, AD ARMA, AD ARMA, „
Ciues ſi viri eſtis AD ARMA: *hoſtes in vrbe ſunt:* „
illucq́ omnes de repentè, vti trepidantium mos eſt „
vbi maximè tumultuantium voces ſtrepitusque exaudiuntur, concurriſſent: coniurati de ſuperiore loco omnia contemplantes, & oppidanos raros in muris, & portis conſpicati, extemplo eam partem ciuitatis quam defenſoribus vacuam vidiſſent inuadere ſtatuerunt. Ibi pueri (de quibus antea diximus) & ex illa colluuione agreſtium, turba ingens, rem auſi ſunt non modò viſu mirabilem, ſed & auditu profectò incredibilem. Namque inermis cæteróqui multitudo, pars fuſtibus & gladijs, alij baculis, ſparis, aut lanceis, (vt quemq́ caſus armauerat) inſtructa, in fluuium quo vrbs ad portam (quæ Epiſcopalis appellatur) alluitur, præceps ſe demiſit. Quem intrepidè tranantes, & ad portas tumultuoſiſſimis clamoribus vociferabundi deuolantes, omnium mentes tanto horrore perfuderũt, vt nullus pænè exiſteret qui non eũ diẽ ſibi vrbiq́ fatalem futurum crediderit. Itaque pauidi ferè omnes

con-

consternatiq; diffugerunt, & qua cuiq; dabatur iter in domuum ac tectorum abdita (vrbem indefensam relinquentes) obrepserunt. At coniurati omnibus portarum claustris reuulsis, quodcunque tormentorum & instrumenti militaris reperibant è ciuitate in castra transportarunt. Ibi cùm è nostris nonnulli ex harum rerum miserabili intuitu, dolore ac commiseratione perculsi, voce flebili, ac oculis lachrymantibus, hanc tantam à ciuitate calamitatem deprecarentur: à pueris, & rusticanis, qui ludibundi circumsteterunt, proditores appellati, ac indignissimum in modum omnibus probris maledictisque lacerati, afflictique fuêre.

Sed enim patefactis iam (vt anteà diximus) portis, cùm omnia seditiosorum audacia violentiaq; permiscerentur, (frequentes enim è castris in oppidum conuenerant) Fecialis (namque adhuc in vrbe fuerat, necdum dies vltima à Maiestate Regia multitudini præstituta, ante quam liceret sine fraude ab armis discedere præterierat) cum Prætore in forum magna multitudine ciuium circumfusus deuenit. Ibi Regis

"*nomine denuò denuntiat vti arma deponant, castra*
"*relinquant, domum (quisque suam) decedant, miseri-*
"*cordia & clementia Regia supplices vtantur, si fece-*
"*rint saluos se fore, omnisque supplicij securos: alio-*
"*quin nihil aliud nisi acerbissimos cruciatus, mortem,*
"*extrema denique omnia exspectanda. Huic cùm*
dixisset arroganter sanè & asperè à seditiosis succla-
"*matum est: Iret in malam pestem malumqué cru-*
"*ciatum, cum suis inanissimis pollicitationibus: insa-*

nire

nire ipſum qui talibus blanditijs in illorum aures in- »
fluens, conſideret eos verborum lenocinijs delinitos, »
oppreſſos ad extremum & circumuentos iri. Iſtiuſ- »
modi verò miſericordiam deteſtari ſe, & modis om- »
nibus exſecrari, vtpotè quæ extrinſecùs lubrica & »
inani impunitatis obiecta ſpe, penitùs omnem inſidio- »
ſiſſimè ſalutem præcidat & amputet. »

Fecialis videns cunctos furori & nequitiæ veluti mancipatos iam & addictos, nec poſſe vllo vel ſupplicij metu, vel impunitatis ſpe, de ſceleris cogitatione deduci: infecta re, vrbe confeſtim excedens, ad curiam reuertitur. Protinùs à cuius diſceſſu coniurati Leonardum Sothertonum ad ſe acciri iubent, quò illi vincula iniicerentur, quòd is ſe comitem feciali in itinere coniunxiſſet. Sed Sothertonus re intellecta, veritus ne inſana & turbulenta plebs, odio quo in omnes bonos incitata flagrabat, corporis illi carnificinam, necémue infligeret, clanculùm apud ſuos in ciuitate delituit. Deindè Kettus prætorem, Robertum Watſonum, Guilielmum Rogerum, Ioannem Homerſonum, Guilielmum Bramptonum, & alios complures comprehenſos, è ciuitate in caſtra, atque indè in cuſtodiam deduci iubet. Quamobrem omnibus catenæ iniectæ, atque in montem Surræium concluſi, ibique ad extremum coniurationis diem in carcere, ac vinculis detenti, tandem pars dimiſſi, pars verò crudeliſſimè interfecti ſunt.

Dum hæc & huiuſcemodi in caſtris tumultuoſiſſimè geruntur, Kettus cernens eò iam rem deuolui, neceſſe

ceſſe vt ſit illi aut cruenta victoria contra patriam potiri, aut dignum moribus factiſq; ſuis exitum propediem ſortiri, commodiſſimum ſuis rationibus exiſtimauit ſi copiæ quàm poſſent maximæ contraherentur. Quamobrem omnes vndique qui conciri poterant fugitiuos, & homines tam à re quàm à ſpe derelictos, præmijs ac pollicitationibus illexit, vt ſeſe ad ſocietatem huius exſecrandi tumultus adiungerent. Itaque incredibile eſt, quantam & quàm penè innumerabilẽ facinoroſorum hominum multitudinem de repentè conflauerit.

Attamen ciues indignè ferebant Prætorem ſuum virum optimum & integerrimum, à flagitioſiſſimis ſicarijs, & ſanguinis vt iam videbatur ſitientiſſimis vinciri, & vincto inſuper carceris contumeliam & dedecus impingi. Metuebant etiam ne tandem ab illis crudeliſſimè per vim morte mulctaretur, eò quòd pars eorum multa atrocia illi minitarentur: pars verò honeſtiſſimi viri nomen ſcurrili & inſulſo ridiculo, necnon periculoſo (vtpotè quò mors illi quodammodò portenderetur) perſtrinxiſſent. Nam cùm COD-DVS *nominaretur. piſcis autem ſit marinus, quem noſtrates* ℂ𝔇𝔇 *appellant (qui idem Latinis Capito nuncupatur) in Prætoris optimi nomine ac periculo anſas adriſum & ludibrium alter alteri inuicem ſubminiſtrantes, identidem clamare & vociferari ſolebant, vti omnes craſtinò conuenirent, Capitonis caput eo die publicè in caſtris denario, vænum iri. His de cauſis veriti, ne à ſeditioſis grauius aliquid in eum ſtatuere-*

ſtatueretur, Prætoris de ſe optimè meriti periculo mirificè perturbati, ad Thomam Alderichium certatim de hac tam importuna audacia, violentiáque effrænata queſtûm venerunt. Fuit hic Alderichius vir (vti antè diximus) omnibus vehementer charus, tantúmque prudentia, grauitate, & modeſtia perfecit (erat enim impigro atque acri ingenio) vt immaniſſimis etiam hoſtibus illius nomen plerunque terrori exſtiterit. Nam cùm illum omnes magnoperè dilexiſſent, ſingularem eius humanitatem ac modeſtiam admirantes, in tantam (etiam apud ſeditioſorum principes) authoritatem breuî peruenit, vt eius neque conſilium, neque incœptum vllum fruſtrà vnquam ceciderit. Itaque multis bona, quæ per vim à coniuratis adempta fuerant, illius opere reſtituta ſunt, multiquè Rebellium peſtiferi conatus eius prouidentia ac ſedulitate reſtincti. Hic igitur cùm quanto in diſcrimine Prætoris ſalus ac vita verſaretur, intellexiſſet, indignitate rei permotus, ad Kettum in caſtra perrexit, monet vti Prætori vincula adimeret, eumquè è cuſtodia liberaret. Ad hæc Kettus cùm veluti cogitatione defixus, verbum nullum emiſiſſet: Alderichius clara voce inclamans, Non te „ pudet proditor nequiſſime, non dico hominem innocen- „ tiſſimum, ſed Prætorem, id eſt Regiæ maieſta- „ tis vicarium fideliſſimum, carcere ac vinculis coër- „ cere? Adeóne ferox & cruentus es, vt cùm om- „ nium fortunas ac bona luxu ac libidine diſſipaueris, „ ſatiari „

ſatiari iam non potes nec expleri, niſi ad extremum innocentium etiam ſanguinem exſorbueris? Quin ergo homo omnium quos terra ſuſtinet ſceleratiſſime, eum confeſtim de cuſtodia deduci iubes?

Hæ verborum tanquam faces acriter in Kettum intentæ, tantam ſiue hominis qui loquebatur verecundiam, ſiue, quod veriſimiliùs eſt, ex ſcelerum conſcientia metum ac formidinem incuſſerunt, vt quod alij precibus atque omni cõtentione impetrare nequiſſent, id ille minis ac orationis grauitate perfecerit. Cuius prudentia Prætor libertatem adeptus etſi prorſus omnem illam turbulentiſſimi temporis procellam deuitare non potuerit, tamen & carceris acerbitatem & vitæ periculum fœliciſſimè ſubterfugit. Quamobrem facta illi vltrò citroquè in ciuitatem commeandi facultate, multis poſteà ciuium in iis malis quæ tum vrbem oppreſſère ſubſidio fuit illius probitas & induſtria. Et quoniam omni tempore ad gubernacula ciuitatis ſedere nequibat (quippè qui plerumq; perpetuò in hoſtium caſtris commorari coactus fuerat:) Auguſtino quodam Stuardo (in illius locum ſuffecto) omnẽ vrbis defendẽdæ curam (ſe abſente) delegauit. Qui quidem aſcitis ſibi Henrico Bacono, & Ioanne Atkinſono vicecomitibus, ciuitati diligentiſſimè præfuit, omneſquè oppidanos (niſi qui fortè immaniores exſtitiſſent) in officio facilè continebat.

Cæterùm hic operæpretium erit referre, quam triſtes & tetrici Iudices exſtiterunt in eos quos captos, & in vinculis detentos, omni ludibrio & ignominia

minia crudelissimè afflixerunt. Quorum tanta fuit atrocitas & nequitia, vt quos singulari primum & inaudito scelere violassent, eos ad extremum diuexatos, & acerbissimis affectos iniurijs, stolidissimæ & insanissimæ multitudini iugulandos obiecerint. Indicto namque die, quo comprehensi veluti rei in publicum producerentur, vt præpostero Iudiciorum more quæstio de ijs exerceretur: Kettus palam omnibus inspectantibus, arborem quam vocant REFORMATORIAM *conscendens, (ordine vnoquoque nominatim citato) ab asseclis & scelerum conscijs qui circumfusi steterunt, sciscitari solebat: quidnam illis videretur? Ibi furiosissimi nebulones, de vita innocentissimorum hominum quæsitores ac iudices constituti, si nihil de reo comperissent,* BONVM VIRVM *eum esse,* BONVM VIRVM, *& absolui debere conclamarûnt. Sin autem tenuissima alicuius leuissimi criminis suspicione, illius qui nominaretur fama perstricta fuisset, aut quæuis vel minima res reperiretur, qua fortè quempiam ex illis aliquando offendisset,* SVSPENDATVR, SVSPENDATVR *respondet aliquis: cuius voce cætera plebes velut furijs instincta, tametsi hominem albus aterué fuerit penitùs ignoraret (vtpotè cuius antea nomen ne audierit quidem) tamen idipsum semper vociferari consueuit.*

Atque hunc in modum proditores pestiferi, non iudicio & ratione ducti, (ne sui fortè dissimiles viderentur) sed cæco ac repentino quodam impetu animi (quasi turbine) correpti, vno persæpè verbo,

& veſano veluti furoris nutu, viris integerrimis miſerrima & crudeliſſima ſupplicia inflixêre. Tanta certè vis morbi, atque vti tabes omnium animos inuaſerat, vt alienatis propè ſenſibus, & tantorum ſcelerum atrocitate ſtupefactis, omnia iura diuina & humana immani furore & audacia polluerint.

Paucis ab illo tempore interiectis diebus, rei militaris præfectura, belliq́ue adminiſtrandi poteſtas, GVLIELMO PARO *Marchioni* NORTHAMTONIENSI *ex imperio regis delata eſt: iuſſumq́ué vti protinus Norwicum cõtenderet, daretq́ue operam vt quoniam hi tanti furores, clementia ac manſuetudine conſopiri nequiuiſſent, Kettianos perinde ac proditores & Maieſtati Regiæ hoſtes immaniſſimos ferro flammaq́ue perſequeretur. Northamtonienſis ex ſententia rebus omnibus paratis compoſitiſq́ue, cum mille quingentis militibus (ſicuti imperatum fuit) paulò poſt Norwicum proficiſcitur. Erant autem illo in exercitu reguli duo, Sheffeldenſis, & Wentworthenſis, præterea Anthonius Denny, Richardus Southwellius, Radulphus Sadlerus, Ioannes Gateſius, Thomas Paſtonus, Henricus Bedingfieldius, Ioannes Suliardus, Gulielmus Walgrauius, Ioannes Cutzius, Thomas Cornwalleyſius, equeſtris ordinis viri. Ad hæc Armigerorum, & Generoſorum, tam Anglorum quàm Italorum, caterua ſplendidiſſima.*

Cum iam mille tantùm ab vrbe paſſuum abeſ-

ſet

ſet Marchio Northamtonienſis, fecialem confeſtim præmiſit, qui vrbi (ſicuti mos eſt) niſi parniſſet, bellum indiceret. A quo omnibus quæ fieri conſueſcunt, in ciuitate promulgatis atque tranſactis, Auguſtinus Stuardus vrbis proprætor, celeres protinùs nuntios dimittit, qui Coddo Prætori renuntiarent, (inuitiſſimum hunc anteà diximus in Ketti caſtris detentum) quæ mandata Regio nomine ciuitati à Marchione Northamtonienſi proponerentur. His eâdem qua profecti ſunt celeritate reuerſis, demùm fecialí à Prætore reſponſum. Nihil ſibi vnquam in vita accidiſſe triſtius, quàm hæc mala quæ à ſeditioſiſſimis hominibus inuecta, patriam ac ciuitatem Norwicenſem, antea florentem, iam pænè inexpiabili ſcelere peruertiſſent. Se (quantum humana ratione prouideri potuit) omni ſtudio adnixum, vti hi tumultus primo quoquo tempore profligarentur: nequiſſe tamen præ ſcelerum rabie quibus implicatæ omnium mentes tenerentur. Carceris ſe terrorem, mortis pericula, omnes denique acerbitates pertuliſſe, ac nunc quidem ab hoſtibus vndique circumſeptum teneri, alioquin (ſicuti par erat) ad Marchionem Northamtonienſem confeſtim venturum fuiſſe. Verùm enimuerò quò facilius ciuitatem in officio contineret, eius tuendæ auctoritatem Auguſtino Stuardo homini induſtrio delegaſſe, ne fortè ſe abſente plebs per imprudentiam laberetur. Vrbem in illius poteſtate futuram, ſeque (ſi Kettus permitteret) libenter ad eum iter in caſtra ſuſcepturũ, & ſuas, ciuitatiſq; fortunas,

« eius fidei permissurum. Hys properè per fecialem ad
« Northamtonien sem delatis, Proprætor continuò cum
« vicecomitibus ac magno ciuiũ numero subsecutus, in
« Northãtonien sis castra cõcessit. Cui ense tradito (in-
« signe is est Regiæ maiestatis & potentiæ, atq; in max-
« imis Angliæ ciuitatibus prætori semper præferri con-
« sueuit) demonstrat quemadmodum prætor ipse (quòd
« maximè in votis erat) venire nequiret, se tamen at-
« que primores ciuitatis suæ adesse, qui vrbem, se, suaq;
« omnia in fidem atque potestatem Regiam transdaret:
« fateri permultos oppidanorum extitisse, qui deterreri
« non potuerint, quin cum his consentirent, maximam
« tamen optimorum ciuium partem in fide ac officio per
« mansisse, neq; se cum reliquis coniunxisse, neque con-
« tra maiestatem Regiam omnino coniurasse: hanc pa-
« ratam esse, & imperata facere, & eum exercitum q;
« in ciuitatem accipere. Northantonien sis oppidanorum
animos verbis confirmauit, pollicitusq; est sibi ciuita-
tem curæ futuram, magnam se habere spem, fore vti
hij tanti furores, quibus nunc omnia arderent, breui
compescerentur. Quæ cùm dixisset, Southwellio en-
sem tradidit: quem ille (qui honos semper à nostris,
Præfectis regijs antiquo more & solenni defertur)
nudo præferens capite, Northamtonien si in ciuitatem
præibat. Qui per portas D. Stephani ingressus, pro-
tinùs indicit, vti omnes ad se in forum conuenirent.
Ibi diu deliberatum, multaq; à multis tam ad vrbis
defensionem quàm ad hostium impetus retardandos
excogitata. Tum vigiliæ in muris, & prò portis ex-
cubiæ,

cubiæ, omnibusqué in locis (si quæ fortè infirmiora videbantur) armati ad quemuis euentum collocati.

His constitutis rebus atque peractis, Northamtonienſis ſub noctem, in domum Prorætoris venit: ibiqúe cum cætera multitudine Nobilium, ac Generoſorum cœnatus est. Peracta cœna, cuncti in illis ædibus, etsi itineris tædio, ac æstu languidi, armati tamen (ne incauti opprimerentur) ea nocte conquieuêrunt.

Atque hic casu ne, an consilio euenit, nondum satis comperi, factum tamen est, vt Itali quidam cum magna Coniuratorum manu (multis vtrinque vulneribus acceptis & illatis) confluxerint. E quibus vnus, cum intrepidantius se in medios hostes inferret, vir fortissimus, primùm multitudine circumuentus, ad extremum captus, & ignominiosissima morte affectus est. Nam vestibus omnibus detractis, & armis (quibus indutus erat sumtuosissimis, & affabrè sanè factis) nudum eum (multis tamen prius affectum probris & contumelijs) de Quercu in arce Surrienſi suspenderunt. Magnum equidem omnes acceperunt dolorem, ex tam crudeli, ac miserabili morte optimi viri, ac militis præstantissimi, hancqúe tam atrocem ignominiam ab illo (si licuisset) pecunia (quanta certè æstimari non potest) libentissimè redemissent. Veruntamen ex huius calamitate, statim initio perspectum, qualis & quàm detestabilis in ijs qui contra patriam scelerata arma sumserunt ineſſet immanitas. Quanquam non ita multò post consilio diuino (neque enim

malos diu consistere patitur inultos innocentium profusus cruor) Caymus ipse qui author huius tam dirae crudelitatis exstiterat, eodem genere mortis, etsi nimium seras, dignas tamẽ tam exsecrabili sauitia poenas suscepit.

At enim Northamtonienſis nocturnos hostium in vrbem introitus metuens, iussit vt custodiae, & vigiliae (quas anteà diximus diuersis in locis dispositas, in muris, & portis, constitisse) acerbiùs, & diligentiùs (quam vulgò fieri consueuit) circumirentur. Quò (nostrorum tum oculis tum animis in omnes hostium conatus paratis atque intentis) si quae fortè nocturni tumultus procellae exsuscitarentur, eorum consilijs facilimè, ac nullo negotio occurri posset & obsisti. Quod quidem à centurionibus sedulò factum fuit, caterique omnes milites in foro excubabant, qui magna lignorum strue exstructa, eandem incenderunt, ne si quid fortè contingeret, nostri tenebris & locorum inscitiae impediti, hostium insidijs, imprudentes, & incauti, circumuenirentur.

Edwardus Warnerus (equestris ordinis vir) & tum tribunus militum (Mareschallum vulgò appellant) tesseram dedit. Thomae autem Paſtono, Ioanni Clero, Gulielmo Valgrauio, Thomae Cornwaleiſio, Henrico Bedingfeldio (exploratae virtutis, atque prudentiae viris) diuersae vrbis partes ad defensionem ipsius distributae sunt. Qui omni studio rem complexi, summaque cum alacritate officio functi suo: tùm huc & illuc, perpetuò circũcursitãtes, nostrisque nunc voce, nunc

nunc vultu, nunc labore, & alacritate ipſimet ſua, vim & aculeos addentes, peſtiferos rebellium conatus prudentiſſimis conſilijs anteuerterunt.

Porrò cunctis iam rebus ex ſententia confectis, Northamtonienſis, quiq; cum illo venerant omnes (ijs ſolummodò exceptis, quibus, vt diximus, propugnandæ vrbis cura incubuit) corpora diurno feſſa labore, quieti tradere conſtituerunt.

*Iamq; ſuaui ſopore, noſtrorum hominum membra deuinxit ſomnus, cùm concubia ferè nocte conjurati, ac ſi iamiam in vrbem irrupturi forent, terribili tormentorum tonitru, horrificiſq; omnia circum clamoribus permiſcuerint. Quanquam certè percommodè ea in re accidit, vt ferreæ pilæ, quæ maioribus è tormentis in vrbem diſploderentur, perpetuò ſuprà noſtrorum capita volantes, non magnopere nocerent, ſiue eas ignis vis, impetuſq;, violentiùs abſtulerit, ſiue libratorum manus infidæ (nam ſunt qui pecunia corruptos putent) tormenta ſua altiùs aliquantulum quã expediret, de induſtria direxerint. Quæ quidem dum hunc in modum (quamuis ſemper ſine damno) creberrimè tamen ab impuris importuniſq́ue latronibus exercerentur, continenti fragore, reboatuq́ue horriſono tantum terroris inuexerant, vigiles vti noſtri qui in muris, quiq́ue in portarum ſtationibus conſtiterunt, (*AD RAMA) *ſæpiùs conclamarent. Idq́ue cum crebrò fieret (neque enim hoſtes vnquam furere deſtiterunt) Northamtonienſis qui ſe, ſi quid in vrbem tumultuoſius*

coniurati machinarentur, protinùs acciri iusserat, à Tribuno militum excitatus, iys quos in exercitu habebat nobilibus ac generosis stipatus, in forum descendit. Deincèps quò paucitati atque infrequentiæ militum prospiceretur, oppidumq; facilius propugnari posset, consiliũ cœperunt huiuscemodi: vti omnes aduersæ ab hostibus portæ, murorumq; ruinæ obstruerentur, rati sic nec militem ad mœnia defendenda defuturum, si copiæ angustiùs contraherentur, & hostem (sine periculo) vrbis introitu arceri posse.

Rebus hijs institui iam cœptis, & ad exitum pænè perductis, seditiosi ad vnum ferè omnes, rapidissimi torrentis more, è speluncis deuoluti, dissonis cum clamoribus, atq; vlulatibus feris, inconditisqué, ad vrbem decurrerunt. Ibi ferro, igniq; portas comburere, atque exscindere conantur alij, alij muros conscendere: fluuium tranare nonnulli: multi per loca humiliora, & vetustate collapsa mœnia, in oppidum sese injcere. Contrà nostri omnia moliri cœperunt: magnaqué vi contendere: ingressum hostem vndique fortiter repulerunt: aduentantem iam, & influentem, viriliter represserunt: hastis, sagittis, gladijs, omni telorum genere profligarũt: eoqúe rem deduxerunt, vti fractus paulatim atque imminutus irruentium vigor, fluctuare aliquantulum incœperit. Cæterùm pugna sit inflammatissimis vtrinque animis, saua, peratrox, cruenta, (si qua alia) dum in vrbem per vim infundere se niterentur hij, nostri autem illos omni aditu prohibere.

Itaque

Itaque ad horas ferè tres, acerbiſſimis inter ſe conflictati odijs decertarûnt, commiſſumq; acriùs (ſuprà quam quis crederet) & ardentiùs, diuerſis in locis prælium: euentu certè adeò dubio, & ancipiti, vt niſi noſtrorum hominum ad repugnandum ardor mirificus, Paſtonij verò, Valgrauij, cæterorumq; equitum peregregia virtus, & planè inexſuperabilis exſtitiſſet: ea nox noſtris proculdubiò vna omnium calamitoſiſſima contigiſſet. Tanto ſiquidem furore rebellium mentes ignitæ atque incenſæ fuerunt, tantaqué bellandi libidine, vt quamuis mortiferis concîſi vulneribus, pugna tamen abſtinere noluerint, ſed ſemianimes, & ſuo, atque alieno, immerſi cruore, ad extremum vſque ſpiritum, noſtris indignabundi reſtiterunt. Multi etiam pectoribus ferro transfixis, & fœmorum neruis, atque poplitibus inciſis, (horreſco referens) genibus innixi tamẽ, tã diris exagitabãtur furijs, noſtrorũ vt nates atq; crura intermortuis iã pænè manibus, & planè exſanguibus conuulnerarẽt. Verùmenimuerò noſtri inclinatam iam tandem hoſtiũ vim & ſubdebilitatam animaduertentes, impetu adeò vehemẽti ſeſe intulerunt, vti ſuſtinere repugnantes diutiùs, aut conſiſtere nequierint, ſed viribus vndique protritis atque contuſis, ingenti cum ſtrage ſuorum (trecenti enim in illa pugna ceciderunt) ex oppido expulſi, reiectiqué, in perinuiſa cubilia denuò ſeſe condiderint. Quo noſtri prælio defuncti, (paucis ex ſuis deſyderatis, vulneratis verò paulò pluribus) aduerſus omnes hoſtium inſidias ſecuri, id quod ſupererat noctis, (ſu-

perfuit autem non multùm) *quieti dederunt.*

Crastinus autem vbi illuxisset dies, ex oppidanis nonnulli ad Northamtonienſem detulerunt, permultos esse coniuratorum in Ketti castris, quorum in animis omnis iam furor restinctus deferbuisset, hos perfacile & nullo negotio impelli posse, vt ab illa conscelerata perditorum hominum societate desciscentes, ad officij cogitationem & salubriora consilia seſe traduci sinant. Pertæsum enim iamdiu scelerum quæ perpetrassent, præstoq; esse ad portas Pockthorpenſes, quatuor vel quinque millia hominum, qui nihil aliud exspectent, nihil desiderent, nisi pacem & veniam, quæ si iam tandem ab illo proponeretur, confidere se illos è vestigio arma abiecturos, & Regiæ se clementiæ misericordiæque permissuros. Northamtonienſis ex hoc nuntio, incredibili sanè lætitia ac voluptate perfusus est, vtpotè qui maluerat facilem & incruentam reportare victoriam, quàm (etsi perduelles essent & nocentes) lugubrem tamen, & ciuili sanguine respersam. Fecialem vnà cum Tubicine confestim dimittit, iubet fidem vti Regiam interponeret, impunè fore omnibus qui ab armis recederent. Hij continuò ad portas Pockthorpenſes progressi, neminem tamen illic inueniunt. Verùm fecialis buccina signum dat, ad quod cùm ab hostibus effusissimé de Monte decursum esset, Flotmannum quendam (hominem ferum & immanem) conspicatus, (princeps enim de colle descenderat) clara voce fecialis consistere iubet. Quærenti quidnam

esset?

eſſet? & cur tubæ cantu illos ad colloquium conciuiſſet: Fecialis: Abi (inquit) & à Marchione Northamtonienſi, huius belli præfecto, tuis renuntia: Maieſtatem Regiam monere, vti iam tandem reſipiſcant, & his tantis furoribus finem imponant: ſi fecerint: ſaluos ſe fore: & illius clementia tutos, & incolumes, neq; cuiquã quod admiſiſſet ſceleris, frandi futurum.

Ad ea Flotmannus (vt erat volubili ſemper lingua, & ad petulantem loquacitatẽ celeritate quadam præcipiti) ſuperbè, minaciterq; reſpondiſſe fertur: Quod ad Northãtonienſem attinet, ſe ne tanti quidẽ facere, nullius neq; virtutis, neq; cõſilij, neq; fortunæ virũ, ſed eũ cõtẽnere, & peſſimè odiſſe, tanquam infamẽ, leuem, impurum, atq; alienæ ſemper opis indigentem: perfidia denique, atq; omni proditionis turpitudine delibutum. Regiæ ſalutis, dignitatiſqué propugnatores, ſe ſemper acerrimos exſtitiſſe, eaq; mente perpetuò futuros, illius vt incolumitate ſuas, omniumqué bonorum fortunas, inniti arbitrentur. Arma ſe induiſſe, non contra Regem, ſed quæ Regi, ſibiqué in poſterum ſalutaria futura confidant: neque vlla, vel concepti ſceleris conſcientia, vel læſæ maieſtatis dedecore illigari. Ecquid enim aliud conari? quàm regium nomen, maieſtatemqué defendere? communi ſaluti proſpicere? legum libertatiſqué iura tueri? ſemetipſos, cõiuges, liberos, fortunaſq; ſuas conſeruare? rẽ denique publicam (indignis vexatã modis) ab inimicorũ ſuorũ deteſtabili ſuperbia, libidine, crudelitate, vindicare?

Proin

" *Proin culpæ expertes à pœna ita immunes ac liberos*
" *esse debere. Nam quod perſplendens ille præco, mul-*
" *toq3 perinſignis auro, ad ſpeciem præclara ſibi quæ-*
" *dam & magnifica dudum propoſuiſſet: id eo ſanè fieri*
" *conſilio, vt aut inſidioſa pacis conditione, libertatis re-*
" *ciperandæ ſtudia reſtingueret, aut ipſos ſalutaribus*
" *quibus ſepti fuerant præſidys nudatos, omniq3 ope ex-*
" *cluſos, truculentiſſimis belluis deuorandos obiceret.*
" *Impunitate igitur (inquit) tua qui deliquerint, fru-*
" *antur: per nos licebit: nos qui hys armis, atque inno-*
" *centia tecti noſtra, ſecuri tutiq3 ſumus, nullius vn-*
" *quam miſericordiam implorare decreuimus. Etenim*
" *proſtratam iam pænè Rempub. & generoſorum indies*
" *importunitate labefactatam, & impulſam, aut hys*
" *conatibus, ex miſerabilibus in quibus iam diu iacuit*
" *ruinis, ad priſtinam dignitatem excitaturi ſumus: aut*
" *(quod viros fortes, magnoq3 præditos animo decet) ca-*
" *pitis periculo audacter decernentes, in prælio (nequa-*
" *quam prodita, quamuis oppreſſa libertate) moritu-*
" *ri.*

Vix dum finem fecerat huius furioſiſſimæ oratio-
nis (homo mortalium omnium perfidioſiſſimus,) cùm
repens ne improuiſo clamor omnem quaquà verſus
vrbem pernaſiſſet, horribileſq3 exaudirētur hominum
trepidantium, & AD ARMA conclamantium vo-
ces, quibus omnium vndique aures perſonauerunt.
Namque hoc ipſo tempore dum hæc ad portas Pock-
thorpenſes fierent, coniurati inſanabili rabie ac per-
tinacia incitati, per loca quædam propter infirmorum

hoſpitia

hoſpitia in vrbem irrumpentes, hoſtilem in modum omnia ferro igniq́ vaſtantes incedunt. Veruntamen à noſtris in planicie iuxta palatium Epiſcopi Noruicenſis celeriter occurſum eſt, ibique pugnatū diu ſanè atque acriter, circiter centum & quadraginta hoſtium cæſi, & ex noſtris militibus aliquot, vtrînque autem multi grauiſſimis vulneribus affecti.

Sed omnium oculos menteſqué miſerabili luctu ac horrore perſtrinxit DOMINI SHEFFELDII *mors indigniſſima. Hic dum (vt fit) generis ac dignitatis, magis quàm ſalutis ſuæ memor, viuidus, & ferox, reiq́ gerendæ percupidus, in confertiſſimos hoſtes alacriùs & incautiùs pugnans inuehitur, fortè fortuna, ab rapido curſu circumagendo equo effuſus, in foſſam præceps deuoluitur. Ibique vir nobiliſſimus à ſicario ſceleſtiſſimo crudeliſsimè interficitur. Cumqué hanc tam diram, & atrocem à ſe mortem, omnibus modis, quà præmia maxima pollicitando, quà nobilitatem, nominiſq́ ſplendorem ſæpiùs indicando, deprecaretur: tantum afuit illorum vt animos, aut hominis, aut nominis, commiſeratio ſubierit, vt eò ferociores exſtiterint. Poſteaq́ de facto (velut glorioſiſsimo) inter ſe contendentes, ad laudem eius tam inuiſi facinoris, ita cuncti animis exarſerant, vt pænè ad vim ventum ſit, cùm vtrînq́ incenderentur, ad decus & gloriam, quæ apud ſuos propoſita videbatur ei, qui homini ſplendidiſsimo, fatale illud vulnus, ac mortiferum influxiſſet. Sed omnium opinione, Fulcus cæteris palmam præripuit, qui palàm prædicabat (Deum*

um detestans) à se claua ictum interisse. Vtcunque fuit, vir clarus & honoratus, hoc tam tristi fato functus, occubuit. Et Fulco non ita multò post (vindice Deo) debita tanto sceleri præmia persoluta sunt.

Verùm enimuerò dici non potest quantum semper in vtramq; partem valeat ad victoriam, amplissimorũ virorum interitus. Etenim hostes cognito hoc tam lugubri casu, infestiores fieri cœperunt, & ad prælium committendum alacriores: nostri autem sensim animis imminuti, paulatim elangueſcere: adeò vt coniurati lætitia elati, magno vndiq; clamore quasi explorata iam victoria, sublato, in vrbẽ (quà dabatur iter) nostros hostiliter insequentes, inuolauerint. Qui partim multitudine oppressi, (viginti enim pænè millia coniuratorum erant: nostrorum autem mille tantum quingenti) partim autem huius illustrissimi adolescẽtis clade perculsi, vrbe cesserũt: diuersisq; itineribus per deuia tota nocte inter saxa, vepres, & virgulta dilapsi, Londinũ tandem omnes reuerterunt.

At ciues tot tantisq; onerati atque obruti malis, cùm omnia vndiq; hostium plena essent, vim ac cædem, cunctaq; quæ in captis vrbibus fieri solent hostilia metuentes, omni spe abiecta, è ciuitate diffugerunt. Tantoq; pauore plerumque omnium animi defixi fuerunt, vt multi mentibus simul luctu, metuque, à sensu rerum suarum abalienatis, vxores & liberos, omneſq; fortunas in hostium potestate relinquerent.

Multi

Multi vero ſuam quiſque ſpem, ſua conſilia (communibus deploratis) exſequentes, quicquid eſſet auri, argenti, & ſupellectilis pretioſi, in cloacas puteoſq; demerſerunt. Vrbem verò totam quaquà verſus perculit luctus, & mulierum puerorumq; ploratus, qui cum hoſtium clamore, & flammæ ſonitu, & ruentium tectorum fragore permiſtus, horrendo cuncta compleuerat ſono. Nam coniurati ſtatim à Northamtonienſis diſceſſu tectis ignem iniecêre, iſq; per domos vicoſq; horribili flamma diffuſus, magnam vrbis partem celeriter abſumſit. Etenim quæ erant ad vicum Holmenſem ex vtraque parte incendebantur omnia, hoſpitiaq; quæ plebi inopi ac valetudinariæ deſtinabantur, tum Epiſcopalis, Pockthorpenſis, Magdalenenſis, Beareſtretenſis portæ, multaq; præterea variis in locis ædificia conflagrauerunt.

Accidit autem peropportunè, vt eodem tempore, magni imbres de cœlo defluerent, quibus ignis celeriter reſtinctus, nequaquam tam paſſim, ac latè quàm hoſtes volebant, peruagatus eſt. Ad hæc proditores diuitum domus ingreſſi, eas diripuerunt, exhauſtas etiam nonnullas igni concremauerunt. Tantaq;, & tam varia, nefandæ crudelitatis exempla vbique ediderunt, vt iam non homines, ſed immanes belluæ formam hominum indutæ, in vrbem ingreſſæ viderentur. Etenim ſatis conſtat, illa tempeſtate ciuitatis ſpeciem, tam lugubrem, ac miſerabilem exſtitiſſe, cũ nihil aut oculis hauriretur, aut auribus cõciperetur, niſi vlulatus, cantuſq; hoſtiũ diſſoni, fletus

mulie-

muliebris, virorum clamor, & huc & illuc discurrentium strepitus, tum ferrum, flamma, ruinæ, cæteraq; (quæ ne narrando minora faciam prudens prætereo) vt non videntium solùm mentes oculosq; horror perfuderit, verumetiam audientium aures & animos incredibili mœrore perculerit.

Capta igitur hunc in modum à coniuratis vrbe, incensa, direpta, deserta, cùm omnia vndiq; (præterquam ab hostibus) solitudo occupauisset, (nam qui in oppido remanserant, obseratis tanuis in intima ædium sese abdiderant) Propræt or solus, velut ad spectaculum occidentis patriæ à fortuna relictus, consilij, & auxilij expers, cùm de summo ædium cuncta flammis ac ruinis vastata vidisset, ratus, hostes non ita multò post, sicut ædibus stragem intulissent, sic hominibus vicissim vim ac mortem illaturos, occlusis foribus domi se continebat.

At coniuratorum interea manus ingens, velut agmine facto, per portas Augustinenses in vrbem irrupit, cunctiq; præcipiti cursu ad Propræt oris domum delati, fustibus & ijs quæ sors obiecerat baculis armati, fores effringere conantur. Demùm ignis subijci cœptus, ad quem terrorem Propræt or cùm cohorruisset, ianuam (namque omnes serui in fugam se propripuerant) recludit. Protinùs illum comprehendunt, palliumq; (quo tum fortè vtebatur) detrahunt, proditorem appellãt, necem denique minitantur indignam, nisi indicaret quo in loco Northantonienſis delituisset. Cùm ille, discessisse omnes respondisset, eam vocem

cuncti

cuncti clamore ac indignatione tumultuosissimè exceperunt, omniqué impetu in ædes irruentes, loca quælibet furacissimè perscrutantur. Deindè ad prædam dilapsi, spoliis onusti recesserunt. Sed multi, partim pecunia aliisquè rebus à proprætore acceptis, partim cuiusdam hominis voce, qui illa intolleranda esse dixit, & furta ac flagitia omni supplicio vindicanda repressit, sarcinas oneraqué quæ prius asportassent denuò in officinas coniecerunt. Veruntamen permulti ciuium, quorum domus seditiosi intrarunt, cùm Northamtonienses tantùm quærere præ se tulissent, omnibus fortunis exuti spoliatiq; sunt. Præcipuè verò eorum ædes despoliauerant, qui vrbe cesserunt, illos proditores, Maiestatiq; Regiæ hostes apertissimos esse prædicantes, bonaq; illorum se in fiscum redacturos. Cæterùm oppidanorum nonnulli id concilij cœperunt, vt panem ac potum, omnisq; generis alimenta furiosissimæ multitudini exhiberent: quibus misera ac ieiuna plebs delinita, nonnihil à rapinarum rabie conquieuit. Nihilominùs quàm plurimi, hac inexspectata calamitate accepta, magna dãna, iniuriasq; pertulerũt, tantisq; depressi difficultatibus fuerunt, vt semper posteà dum vixerant (viuunt autem adhùc etiã nonnulli) domesticis rebus implicatiores exstiterint. Subit interim rebellium animos (vt videbatur) futuri temporis recordatio: proin à vi ad salutis curam cõuersi, Propratori, vrbisq; primoribus imperant, vti ostiatim à ciuibus, ad omnes portas custodia vigiliaq; quotidiè instruãtur: ni fecerint, mortem ac cruciamenta acerbissima interminari.

S. *Præterea*

Prætereà in templo (horrendum dictu) in templo Dei optimi maximi, proditores importunissimi, quoties pluuia decidisset, furorum suorum castra locarunt. Eoqué progressa est improbitas & audacia, cunctaqué delendi libido, vt nec sapientissimorum hominum voces, nec diuinæ vindictæ terror, nec mulierum lamenta, & lachrymæ, eos à scelere auocare potuerint. Etenim fœminæ, postquàm cæde inermium temperatum conspexissent, frequentes sese in vijs obiecerant, vti patriæ parcerent rogantes, sibi, suisqué: homines se meminerint, hominibus natos, satis in illos, quorum causa arma ceperunt, sæuitum, injycerent modò frænos iræ, pacem veniamqué, atq; omnia proculdubiò bona à Maiestate Regia consecutu-

" *ros. Sed vt anteà dictum est, nec minæ, nec sapien-*
" *tum consilia, nec precum blanditiæ, neque vlla deni-*
" *que res, potuit eos à tanta flagitiorum atrocitate de-*
" *terrere: donec patriæ miserandam cladem, & sibijp-*
" *sis dignum talibus sceleribus exitium tandem con-*
" *traxissent.*

" *Namq; Rex postquã intellexisset maiestatem suã*
" *indies magis magisq; minui: nefariorũ hominũ cœtus*
" *augeri: cuncta hoc exsecrabili insanissimi tumultus*
" *furore permiscri: clementiã & mansuetudinem re-*
" *giam contemni: nullũ iam misericordiæ locũ relinqui:*
" *lenibus remedijs nihil profici: insanabiles esse animos,*
" *& letali lue contactos: omnẽ denique salutis spem pe-*
nitùs ademtam, nisi eam solã quæ in vi & suppliciorũ atrocitate defixa foret: hanc primo quoquo tempore adhibendam

adhibendam existimauit. Quãobrẽ in Comitatu Lincolnienſi, & variis Regni regionibus, delectus inſtituti, ac militem conſcribi iuſſit, magnumq; Heluetiorum numerum accerſiri, ratus (id quod res monebat) ſceleratam iam gentem ſtirpemqué penitùs interfici debere, aloquin ſi latiùs ſe diſſiparet, vicinamq; plebem ſceleris contagione inficeret, tum demùm difficulter ſiſti poſſe, cũ illius peſtis feruor longiùs peruagatus, atque in regni tanquam venas ac viſcera illapſus, omnes eius partes funeſtiſſimis perfidiæ flammis inuoluiſſet. Huic exercitui IOANNES DVDLEIVS *comes* VARVICENSIS, *(peregregiæ nobilitatis admirandæqué virtutis vir,) præficitur: illiq; literis mandatiſq; Regijs imperij ſumma defertur.*

Hæc autem tum apud noſtrates opinio omnium ferè ſermone percrebruit, huius ampliſſimi Comitis tãtam eo tempore animi magnitudinem ac rei militaris ſcientiam exſtitiſſe, vt aut ab hoo ſuperari, aut à nullo certè profligari poſſe viderentur. Harum igitur rerum voces in vulgus crebæ ſparſæ diſſeminataq;, aliquam exercitus, apparatuſq; regij, rumoris auram Kettianis afflauerat. Poſteà verò cùm pro certo comperiſſent delectus illos, Ducem, arma, cohortes, omniaq; bellici terroris inſtrumenta, in ſe inſtituta, parata, intenta fuiſſe, confirmare ſe indies, ac omnia circumſpicere, ac periclitari cœperunt, quò inſtructiores eſſent ad reſiſtendum. Tantum abfuit vt eorum immanitatem & audaciam vlla vel ratio imminuerit, vel terror infregerit.

Hunc in finem cùm multa quotidiè à ſeditioſis tumultuoſiùs fieri animaduertiſſent ciues quidam, vim, cædem, rapinas, incendia, omniumq; rerum lamentabilem interitum metuentes, demùm ne inuiti etiam ab illis ſtare cogerentur ſi in ciuitate remanſiſſent veriti, rebus omnibus quæ raptim coaceruari poterant, in vnum congeſtis, iſſq; aut in terram defoſſis, aut cæmentariorum opera, latere lutóue circumcluſis, noctu clàm ex vrbe profugerunt.

Varuicenſis intereà, poſtquam ſe milite tam domeſtico q̃ externo, pecunia, armis, cunctiſq; quæ bello vſui ſunt, rebus inſtruxiſſet, omnibus copijs circũfuſus Londino proficiſcitur. Fuerunt in illo exercitu Marchio Northamtonienſis, (penes quem rei militaris adminiſtratio nuper fuit) AMBROSIVS *ac* ROBERTVS DVDLEIVS *Varuicenſis filij: Willoughbæus, Poiyſius, Braius, multiq; alij proceres illuſtriſſimi: præterea equitum, armigerorum, generoſorum, Heluetiorum, & cuiuſuis ordinis militum circiter millia panè quatuordecim.*

Cùm ad Cantebrigiã peruenirent, ibi, ad caſtellum Varuicenſi obuiã fit à primoribus aliquot vrbis Norwicenſis, cæteriſq; ciuibus, quos paulò antè diximus, ex formidabili & perinſana coniuratorũ audacia, timore concepto, cõfuſos, perterritoſq; ex oppido profugiſſe. Hij ſqualore, & ſordibus obſiti, & in genua prolapſi, vniuerſi ſe ad pedes illius protecerunt, flebilibuſque eum vocibus atque lamentis vehementiùs obſecrare cœperunt: Ne quid grauius in ſe ſtatueret, nullius ſe culpa

culpæ conſcios, Regiã tamen clementiã ac miſericordiam deprecari. Incredibilem ſanè dolorem, ex hac miſeranda patriæ clade ac vaſtitate concepiſſe, extrema omnia perpeſſos, demùm quò vitæ conſulerent, fugere è ciuitate coactos, ferro, flammaquè ab vrbe, ab vxore, à liberis, & pænè à complexu ſuorum diuulſos & eiectos. Tantis in miſeriis (quibus vndiquè premerentur) nihil tamen aliud obteſtari, niſi, vt ſi in hoc communi, & ſummo omnium timore, per errorem & imprudentiam, inſcios ſe aliquo ſcelere implicauiſſent, id ne fraudi ſit, ſed vt huic omnium dolori & precibus condonaretur. Varuicenſis ad hæc.

Intelligere ſe quanto in periculo fuerint, magnamquè eam perditorum hominum procul dubiò vim exſtitiſſe, quæ ab omnibus iis rebus eos, quæ tantum non vitæ cariores ſunt, abſtraxiſſet: fateri nihil illos (quod ſciat) perperàm admiſiſſe. Quòd vrbem in tanto terrore reliquiſſent, humanum id quidem & ferendum videri. Vna in re paulò imprudentiores fuiſſe, qui initio, his tantis malis non obſtiterint, perpaucos quidem fortes & prudentes viros, momento temporis illos cœtus diſcuſſuros, ſi recenti re, ſe prò ſalute patriæ intrepide obieciſſent. Veniam nihilo tamen ſeciùs quàm peterent concedere, Regiamquè cunctis clementiam impertiri. Iubere inſuper vbi ſe telis militaribuſquè rebus inſtruxiſſent, parati vti ſint qui agmẽ ſequãtur, colla taniolis circumuincti, quò à cæteris diſcerni queant.

His peractis, Cantebrigia proficiſcitur, & a.d.X.

Kalendas Septemb. omni cum exercitu Intwoodiam peruenit. Distat autem Intwoodia Noruico, ad duo ferè millia passuum, ibiq; Thomas Greshamius quidam (equestris ordinis vir) domum habuit sanè peramplam & ornatam, in qua Varuicensis eo die, & insequenti nocte cum suis permansit. Armati tamen omnes fuerunt, & ad prælium instructi, si quid fortè tumultus repentini hostes excitassent: qui quidem è speculis & turribus cuncta quæ fierent contemplabatur. Varuicensis interea dùm (vt anteà dictum est) cum omnibus copijs Wintwoodiæ consedisset, fecialem mittit, qui Regis nomine vrbi, ciuibusque (vti mos est) bellum denunciaret, nisi portis quam primùm patefactis, atque reclusis, Regium exercitum in oppidum intromisissent.

Kettus vbi fecialem ad portas peruenisse intellexisset, Augustinum Stuardum propratorem & Robertum Ruggum vrbis primores, adire eum iussit, & ab illo quid postulatum venisset scisciatari. Ii per posticum emissi, re cognita, fecialiresspondent:

« *Miserrimos sese arbitrari omnium qui vnquam*
« *vixerunt mortalium, tot tantisq; cladibus & animo,*
« *& corpore perfunctos, vt ad earum memoriam totis*
« *artubus contremiscant. Veruntamen hoc vnum præ-*
« *tereà etiam ad summam calamitatem, doloris & de-*
« *decoris adiungi, quòd eam quam Regiæ maiestati fi-*
« *dem deferre & debeant, & cupiant, hoc tempore præ-*
« *stare nequierint. Infœliciſſimos sese existimare, quo-*
« *rum in illa tempora ætas incidisset, quibus implicita,*

semper

implicita, ſemper aut vitæ, aut dignitatis diſcrimen ſubeundum foret. Nihilominùs benè ſe de Regia Maieſtate ſperare, vtpotè qui nullo horum ſe ſcelerum conſenſu deuinxerint, ſed ea (quantum certe fieri potuit) à ciuibus ſuis magna cum rei familiaris iactura, & incredibili ſemper vitæ diſcrimine depulerint. Vnum hoc inſuper à Varuicenſi demiſſiſſimè deprecari, vt quoniam in vrbe Kettianorum innumerabiles eſſent inermes, inopes, ac nudi, quos (præterquàm quòd metu & flagitiorum conſcientia, aſtricti tenerentur, cæteróqui huius ſocietatis pertæſum eſſet, vtpotè qui cupiditatem ipſam malefaciendi, furorum ſatietate repleuiſſent) rem ſæpiùs fruſtrà tentatam, ſemel tamen iterùm experiri dignaretur. Magnoperè ſeſe confidere demonſtrant, ſi hoc tempore impunitatis ſpes denuò propoſita ſit: fore vti protinùs ſine cæde ac ſanguine ab armis diſcedatur. Æternam eius rei ad poſteros memoriam futuram, & gloriam quauis victoria præſtantiorem: ſi pacem ac tela ciuili nequaquam imbuta cruore domum reportaſſet.

Fecialis continuò à colloquio Proprætoris in caſtra Varuicenſis digreſſus, cuncta quæ ab illo didiciſſet demonſtrat. Varuicenſis, cui nihil antiquius fuit, quàm vt (ſi qua ratione confieri poſſet) incendium hoc, tam periculoſum, & acerbum, ſine cruore ac ſanguine reſtingueretur: ſtatuit & ipſe quoq; huiuſce rei conſiliũ, non facinorũ, quæ deſignaſſent atrocitate, ſed dignitate Regia, & regni vtilitate metiri.

Metuebat insuper ne Generosi qui vincti in carcere ac custodijs detinebantur, magnis indies terrorum iactati fluctibus, tandem ab illis crudelissimè interficerentur. Namque mortem illis quotidie intere minabantur, & permultos ex ijs, ac præcipuè Rogerum Woodosium, equestris ordinis virum, omni verborum contumelia lacerarunt. In quo sanè viro violando atque vexando, inauditam illam suam atq; insatiabilem animi crudelitatem exercuerunt.

His igitur de causis placuit denuò experiri possent ne iam tandem veniæ & impunitatis spe, de sceleris errore deduci. Dimissus ad id statim cum tubicine fecialis, quibus vrbem ingressis, obuiam fit protinùs à quadraginta seditiosis, qui bini pariter incedentes (erant autem omnes in equis) multo cum plausu, ingentiq; clamore à porta diui Stephani ad Episcopalem perrexerunt. Exin tubicen buccinæ cantu signum dat, ad quod cùm confertim de colle magni coniuratorum greges cõfluxissent, ciuitatisq; primores duo, per medios hostes pregressi, magnis vndique clamoribus ac vociferationibus excepti sunt. Namque singuli capitibus denudatis, vno veluti ore ac consensu ad vnum ferè omnes conclamarûnt: VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVARDVS REX.

Collaudati

Collaudati ob id à feciali & primoribus ciuitatis, atque ordinem quem tenerent vti eundem paulisper conseruarent rogati: fecialis cùm eum in modum ducentos quinquaginta ferè passus confecisset, tandem collis cacumen conscendit. Ibi sacris ac sollemnibus velatus insignibus paululùm moratus, (nondum enim Kettus venerat) demum ita locutus fertur.

Non ignorare illos ex quo primum scelerata arma in patriam cœperunt, quot quantisqué modis, omni studio, labore, sollicitudine, Regia Maiestas eam in curam incubuerit, vti à scelerum atrocitate, qua omnia iura diuina atque humana violauerunt, ad aliquam officij, & salutis suæ cogitationem, (conuersis tandem voluntatibus) traducerentur. Non semèl tantum, sed sæpius iterum atque iterum, pacis præcones, atque internuntios ad illos misisse, quos tamen despectos semper, atque omni affectos ludibrio, detestabili furore ac perfidia neglexissent. Nunc verò (prô Deum immortalem) quò ruerent? quò se fortunasq; suas exitiabili vesania præcipitarent? quẽ perfidiosissimis furoribus modum? quem impurissimis consilijs exitum imponerent? Quousq; pestiferis incitati cupiditatibus, quas semel animis viuendi spes falsas atque perinnanes imbibissent, lætati sæpe vanitate cõsectarentur? Quousq; turpissimam exitiosæ proditionis impietatem, ementitis verborum titulis, cõdecorarẽt? Quousque horribiles impuritates, atque nequitias, fallacissimis virtutum integumentis inuoluerent? Quousq; denig; earum rerum, fatali desyderio tenerentur,

" rentur, quas si assequi liceret, atque indipisci, totius
" continuò Reipublicæ interitus, longè acerbissimus, at-
" que luctuosissimus accideret? Quin potiùs iam tan-
" dem circumspicerent paulisper, atque animum, men-
" temq; adhiberent, REMQVE suam, PVBLICAM,
" (de qua omni in sermone non perinsulsè minùs, quàm
" nefariè, impieq; gloriari solerent) intentioribus ocu-
" lis acerrimè contemplarentur. Enimuerò tum facili-
" mè perspici posse, fideléne subditi sint, & bonorum ci-
" uium nomine digni, qui contra maiestatem Regiam
" hostilia arma induerint: qui despicatissimorum ho-
" minũ, flagitiosissimos greges conflauerint: qui patriæ
" (communi omnium parenti) impias, atque sacrilegas
" manus intulerint: qui plebis fecem mortalium vilis-
" simos, (omni pænè ex Anglia excussos) in Republi-
" cam, ad bonorum interitum, & regni disperditionem
" immiserint: qui maximam ornatissimæ ciuitatis par-
" tem acerbissimo incendio deleuerint: qui permultis
" fortibus, atque integerrimis viris fœdissima vincu-
" la iniecerint: nonnullos autem exquisitissimis cruci-
" atos tormentis pernecarint: qui refertissimas domus
" penitùs exhauserint, vicinasq; villulas compilarint:
" qui multorum (nuper diuitum, nunc autem illorùm
" immanitate, miserorum atque egentium) fortunas,
" ad se, in sua nefanda castra funesto latrocinio tran-
" stulerint: qui falsas leges, falsas literas, falsa diploma-
" ta, Regis nomine confinxerint: qui templa Dei opti-
" mi maximi profanauerint: priuatorum hominum
" domos prostrauerint, agros circumquàque perscule-

rint

rint, & afflixerint: qui cogitationes omnes, ſtudia, co» natus, ad depopulationes, cædes, vaſtationes, incen» dia, rapinaſqué conuerterint: qui denique nihil ſu» pereſſe ſinerint, quo progredi longiùs poſſet furoris » rabies & amentia, quin id tòtum, aut profundiſſi» mæ libidines abſorpſerint, aut importunitates tate» rimæ diſſipauerint. His cùm ſe tot, tantis, ac tam » horrendis, flagitiorum fœditatibus, Deo, Regi, » Reique publicæ, obſtrictos videant: cumqúe iam e» um in locum res ſuas, fortunaſqué omnes, deductas » animaduertant, atque ita planè profligatas, & perdi» tas, peiore vt conditione quàm nunc ſunt (ſunt enim » peſſima) ne ſi cupiant quidem, eſſe queant, tum » ipſi ſecum recordentur, quàm in immenſum ma» lorum mare præcipites ſeſe deuoluerint: cogitentqué, » quid pertimeſcendum ſit illis, quorum capitibus ſem» per impendeant, (quæ vitari certè nullo pacto pote» runt) diuini numinis ira, & inuictiſſimus violati » infeſtiqué Regis exercitus. Etenim decreuiſſe maie» ſtatem ſuam, non pati diutiùs hærere hoc tantum » malum in viſceribus regni ſui, neque tam feram, » immanem, & intolerandam audaciam vlteriùs im» punitam & inultam relinquere. Itaque delegiſſe » Comitem Varuicenſem, (celebris gloriæ, multiqué » nominis virum, & huic rei à maieſtate ſua præfe» ctum) qui illos ferro, igniqúe perſequeretur, iuſſiſ» ſequé vti nunquam prius deſiſteret, quàm hanc ils » lorum tam tetram & horribilem ſocietatem radici» tus excidiſſet. Nihilominùs tantam eſſe eius im» menſæ

" mensæ bonitatis, atque clementiæ magnitudinem, vt
" quem perditorum facinorum (si perseuerarent) vin-
" dicem constituerit, eundem quoque (si secus fece-
" rint) misericordiæ suæ interpretem atque adminis-
" strum esse voluerit. Quam nisi iam (deterioribus
" posthabitis consilijs) amplecterentur, Varuicensem per
" omnia sacra iurare, nunquam eam posthac cuiquam
" oblatam iri, sed se (sicuti sibi à Rege imperatum fuit)
" omnes eius pernitiosissimæ coniurationis socios, satelli-
" tes, ministros, adiutores, vt maiestatis regiæ hostes
" infestissimos ferro, igniqué persecuturum: neque antè
" persequendi finem facturum, quàm illi qui hoc nouo,
" inaudito, inexpiabili parricidio, cuncta polluissent, &
" se tam insanis scelerum fluctibus obruissent, meritas
" Deo, Regíque pœnas, debitásque persoluerint.

Hæc cùm dixisset, etsi multi de rerum euentu magnoperè solliciti, & quà angore conscientiæ, quà flagitiorum suorum recordatione conuicti, cohorruissent: tamen plærique omnes huic orationi grauiter infensi, ita intimis exarserant sensibus, vt fecialem protinùs clamoribus vndiq; infestis, maledictisque conscinderent. Nonnulli eum proditorem esse vociferarunt, non à Rege missum sed à nobilibus instructum, & subornatum, qui illos in fraudem impulsos, verborum blandimentis atque delitijs consopiret, quò faciliùs veluti conniuentes, incauti, & nihil triste formidantes, opprimerentur. Alij veniam illam ad speciem quidem præclaram, & magnificam videri,

sed

ſed reuera exitioſam tandem, & lugubrem futu- »
ram, vtpotè quæ nihil aliud eſſet, niſi DOLIO- »
LVM CAPISTRIS REFERTVM. *Tunicam* »
autem illam pictam, auroque diſtinctam & illuſtrem, »
neutiquam eſſe fecialia inſignia, ſed quiddam ex »
Papiſticis conſutum ornamentis. Multa præterea »
in illum (peſtilenti vecordia turbidi atque præcipi- »
tes) rabidè furioſequé coniecerunt, dum quaquauer- »
ſus cuncti acerrimis in eum vocibus, & mortem re- »
dolentibus, virus acerbitatis ſuæ profunderent. »
Nihilominùs fecialis illinc cum Ketto digreſſus, alio »
in loco eadem quæ ibidem promulgaſſet, cæteræ plebi, »
(namque anteà præ multitudine omnes audire nequi- »
erant) proponit. »

Accidit autem vt priùs quàm orationi finem im-
poſuiſſet, ſceleſtiſſimus puer nates flagitioſiſſimè de-
nudaret: facto inſuper fœdiſſimo, addita ſunt verba
fœdiora. Qua indignitate quidam permotus (nam
cis flumen erant ex noſtris aliquot, qui eò ſpecula-
tum venerant) puero fiſtulæ glande plumbea ſuprà
renes, plagam repentè mortiferam inflixit. Quod cor-
iurati cùm conſpexiſſent, equites duodecim de ſyl-
ua furioſiſſimè conclamantes decurrerunt: Cir- »
cumuenimur ô ſocij, niſi prouideritis, circumueni- »
mur. Nónne videtis commilitones noſtros coràm »
trucidari? ac tormentis tranſyci? Quid ſperemus »
ſparſi & inermes, cùm etiam iam, armatis vis in- »
feratur? Enimuerò fecialem nihil aliud cona- »
ri, niſi vt cuncti inſidijs circumcluſi debilitatiq; »

à nobili-

cc à nobilibus contrucidemur. Hæc cùm dixisset, dissipa-
cc ti omnes, ac veluti repentino furore conciti diffuge-
cc runt.

Attamen Kettus fecialis se adiunxit, eratq; illi in animo Varuicensem coràm affari: iamq; collem panè Sturtelhensem descenderant, cùm ingens eum seditiosorum caterua clamoribus insecuta, ad vnum omnes vociferari cœperunt. Quonam iret rogantes? se paratos omnem (quamuis vel acerbissimam) cum illo fortunam subire. Quin si longiùs progredi perrexisset, habituros illos itineris etiam comites, ac vitæ necisqué participes. Fecialis cùm à tergo tantam hominum consectantium vim vidisset, Kettum rogabat vti hos concursus ac tumultus sedatum retrò concederet. Qui cùm ad suos se retulisset, protinùs conticuerunt, cunctiqué cum illo ad castra reuerterunt.

At Varuicensis cùm vniuersos furore quodam, & cæco veluti mentis impetu ad interitum præcipites ferri animaduertisset, neque vllis aut precibus aut pollicitationibus, neque porrò supplicij denunciatione permoueri, vti à tam fœdo incœpto absisterent, pacis spem rem tàm à se, quàm ab alijs sæpiùs frustrà tentatam, in æternum sibi dimittendam putauit, & tandem de bello agendum. Itaq; confestim ad portas diui Stephani exercitum ducit, (quas cataractis dimissis, perduelles occluserant) iussitqúe magistros libratorum regios, ita bombardas pro portis locare, vt ijs deturbatis, atque tormentorum impetu refractis, militi in vrbem aditus præstrueretur. Quæ dum fierent,

fierent, ab Augustino Stuardo propretore intelligit, ianuam esse auersam (quam vulgò aeneam appellant) hanc ab illis maximis defixis trabibus, ijsque terra lapidibusq; repletis munitam, nihilominùs nullo negotio distrahi atque perrumpi posse. Munitores accersuntur, ijs imperatum vti refringant. Effracta porta, per patentem eam nostri primum in vrbem ingressi, multis interfectis, hostem eo loco facillimè submouerunt. Iamq; tormentariorum praefectus, cataractis disclusis, atque diruptis, dimidiam ferè portæ partem, frequenti tormentorum ictu quassatam diiecerat, cum Northamtonienſis, & Druryus quidam (perspectæ fortitudinis vir) cum cohortibus suis, illàc in vrbem inuolantes, Kettianos istinc quoque multo inflicto vulnere, multisque trucidatis, è vestigio depulerint. Ex altera item parte vrbis, Propretor perfecit, vti porta Vestuicenses aperirentur, quibus recluſis patefactisque, Varuicenſis omni cum exercitu intromissus, resistente panè nullo, in forum peruenit. Ibi sexaginta ferè hostium deprehensi, in quos confestim militari more animaduersum est. Indicta enim causa, omnes protinùs (vt in bello fieri consueuit) manifesti sceleris conuicti, vltimo supplicio afficiebantur.

Ac non ita multò post, vehicula ac impedimenta omnia, quæ propter tum subuectionum difficultates, tum frequentes, ac repentinas hostium incursiones, aliter importari nequirent, per illam quoque portam in oppidum introducuntur. Sed accidit (vt fit) calo-

mum

num temeritate & inſcitia, dum noſtri grauioribus negotijs implicarentur, vti ad portam Epiſcopalem Mouſholdiam verſus, vrbe excederent. Quod ex ſe ditioſis quidam conſpicati, miſſis qui auerſos calones adorirentur, noſtros impedimentis omnibus exuerunt. Qui ex hoc incredibiliter gauiſi (nam anteà ab iſt iuſmodi rebus imparatiſſimi fuerunt) carros tormentis, ac puluere ſulphureo, omnigq; militari inſtrumento onuſtos, in caſtra perduxerunt. Sed peropportunè cum cohorte ſua Drurius interuenit, qui (neque tamen omninò ſine militum iactura) vehicula quædam ab hoſte recuperauit.

Deindè perduelles hoc conſilij cœperunt, vt in tranſuerſis platearum diuerticulis, caternatim ex inſidijs ſubſiſterent: rati noſtros incautos, & viarum inſuetos, propter tùm locorum inſolentiam, tum vrbis magnitudinem, celeriter confici poſſe. Quamobrem vicatim diſtributi, pars ad diui (quem vocant) Michaelis, pars ad Simonis, alij ad Petri, nonnulli ad Vymerenſem vicum, parati omnes ad prælium, inſtructiq; conſtiterunt. Ibi noſtros necopinantes adorti tres vel quatuor generoſos, prius quàm quiſpiam ſubſidio venire poſſet, crudeliſsimè interemerunt. Re comperta, & in forum diuulgata, Varuicenſis tomni cum exercitu ad hoſtem ſubmouendum proficiſcitur. Cùm per plateam (quam vulgò Ioannis vocant) ad templũ diui Andræi peruenisſent, hoſtes de improuiſo magnam ſagittarum vim atque procellam in noſtros effuderunt. Sed ſagittantibus illis, & terram cœlo miſcere

ſcere conantibus, denuò cum ſclopetarijs ſuis, ſummæ pernicitatis atq; peritiæ iuuenibus, derepentè infert ſe Druryus, tantamq; viciſſim tormentorum tempeſtatem (grandinis ritu) refundit, puncto vti temporis trepidates omnes in fugam impulerit. Circiter cẽtum & triginta interfecti: multiq́ue dum in cœmiteria & ſub muros correpſerunt comprehenſi, & acerbiſſimo ſupplicio affecti ſunt. Cætera omnis colluuies ad caſtra Mouſholdica, velut in ſentinam refluxit. Quibus exhauſtis, ciuitas (quòd tantã peſtem euomuiſſet, foraſq; proiecciſſet) recreari tãdem, & magnoperè releuari videbatur.

Seditioſis itaque hunc in modum reiectis vrbeq́ue depulſis, Varuicenſis quò oppidum communitius fieret, muros militibus, rebuſq; ad hoſtem repellẽdum idoneis inſtruxit: inſſitq́ue vti protinùs cunctis in vijs armati collocarentur, omneſq́ue aditus in vrbem portaq́ue (extra vnam aut alteram) obſtruerentur. Namque per illas noſtri magnam tormentorum multitudinem deuexerunt, quæ parata inibi ſtabant & inſtructa, qnò poſtridiè Mouſholdiam deportarentur. Sedenim Kettiani rati noſtros magna pulueris ſulphurei, cæterarumq; rerum omnium quibus tormenta exerceri ſolent penuria laborare, videteſq; inſuper ad impedimenta & vehicula ſtare è noſtris quoſdam, raros, ac ad ſubitos belli euentus minus bene intentos: (quos immani efferatæ mentis rabie furentes, tum propter paucitatem, tum quia incautos & nihil tale timentes, perfacilè ſe oppreſſuros arbitrabantur mag-

nopere deſpexerunt) oblatam ſibi magnam rei benè gerendæ facultatem exiſtimarûnt. Itaque dum Varuicenſes, quà ab vrbis defenſione, quà à cæteris rebus diſtentiſſimi, maioribus curis impedirentur, Milo quidam, vir (vt videbatur) audaciſsimus, & pilarum eiaculandarum peritiſſimus, oportunitatem eius facinoris, tempuſque diligenter aucupans, Præfectum libratorum Regiũ tormenti glande transfixit. Quem illi exanimem conſpicati, pars nudi & inermes, pars baculis, clauis ac bidentibus inſtructi, phanatico veluti curſu inſtincti, de colle in noſtros impetum fecêre. Ne primam quidem impreſſionis procellam tulerunt noſtri (tantus omni ex parte terror fuit, & tam necopinata hoſtium vis) ſed inconditis vlulatibus & ſtrepitu horriſono obſtupefacti, perteritiq; (impedimentis omnibus carriſq; relictis atque deſertis) magno cum clamore curſuq; vndiq; fugæ ſe mandarûnt. A pluribus itaque paucis hunc in modum diſpulſis atq; fugatis, ſeditioſi tormenta quædam quæ inibi deprehenderûnt, carroſque cunctis rebus quæ bello vſui forent onuſtos (priuſquam auxilio à noſtris veniri poſſet) in caſtra comportarûnt. Quæ ſanè res peraduerſa noſtris & incommoda fuit. Nam præterquam quod inſtrumenti militaris quo ſe hoſtis inſtruxit poſteà indiguerint: Kettiani libratores, pilis ferreis, quæ è bombardis, & tormentis quæ ceperunt, in noſtros creberrimæ infenſiſſimaque torquebantur, vrbem vehementer afflixêre. Multiſque interfectis, tormentorumque

torumqué rabie laceratis, atque diſcerptis, hoc inſuper addidêre ſceleris & nequitiæ, magnam vti murti partem, turrimqué quæ in ſummo Epiſcopalis portæ, conſtiterat, furioſiſſimè deturbarent. Quanquam certè (diuini numinis clementia) ea tùm populi Norwicenſis fortuna fuit, vt circumuolitantes tormentorum pilæ, ſiue caſu, ſiue conſilio, ſiue (quod magis reor) collibrantium (vt interdum accidit) temeritate, & inſcitia altius emiſſæ, domuũ tecta ſine damno, præteruolauerint. Quæ res vtique niſi contigiſſet, ab impuriſſimis latrombus, deterrimiſque, continenti tormentorum impetu ædificijs vndique diſiectis atque deterſis, maximæ vrbis partes, leui momento conſtratæ, æquatæqué ſolo concidiſſent. Atquî equidem proculdubiò detrimentum opinione omnium maius publicis rebus eo die importatum fuiſſet, ſi Druryus, virtute ſua, & haud contemnenda militum ſtrage, hoc incommodo expiato, hoſtibus profligatis atque repulſis, maximam eorum quæ tùm auerterunt, partem non præripuiſſet.

Norwicenſis poſt hæc, quarundam portarum ingreſſibus concîſis, atque aggere obſeptis, in pontibus & viarum flexionibus, ac diuerticulis, diuerſa ſuorum præſidia diſponit, magnamqué armatorum manum ad portam Epiſcopalem conſtituit, cui Dominum Wylloughbæum præfecit: ſicque omnia milite circumſepſit, atq; muniuit, vt ea nocte hoſti introitum in vrbem, vndique præcluſerit.

Postero tamen die, seditiosi flumen transgressi, circa locum quendam quem Counsforth appellant, incendio terribili, & ad aspectum sanè perlugubri cuncta permiscent. Nam omnibus duarum paræciarum aedificijs exustis, ignis ita latè se diffudit, vt vicina plæraq; loca horribili flamma comprehenderet. Domus erat quædam in qua Mercatores Norwicenses, ea quæ Yarmoutho deuexissent, deponere cõsueuerũt: huic ignis illatus, quo momento temporis domus ipsa, vnaq; maximus frumenti numerus, multaq; honestissimorum negotiatorum fortuna concremata, deflagrauerunt.

Fama est (neque absonum fidei videtur) decreuisse illos totam vrbem incendio delere: atque eo consilio quibusdam tectis ignem iniecisse, quò videlicet vniuersi ad ardentes domus discurrentes, seditiosi eodem temporis puncto, portis omnibus inundantes, nostros dissipatos, & mutuo intercluſos auxilio, hinc flamma, illinc ferro constringerent. Id prudenter animaduersum, & hostium conatus fefellit, & nostros eam in sententiam adduxit, vt ignem passim per tecta, populabunda velocitate grassantem, vagari sinerent, neque orientem eum quamprimùm restinguerent.

Veruntamen cùm nostris ista hunc in modum omni ex parte infœliciter accidissent, calamitates alias super alias perpetuò accumulante fortuna, multorum animos ingens stupor ac mœstitia defixit, adeò vt desperatione ac timore langueſcentes (deficiente iam

ad

ad omnia consilio) paenè succumberent. Hij Varuicensem adeunt, demonstrant vrbem esse magnam, portas omnes aut fractas, aut exustas, summam propugnantium paucitatem, hostium verò copias ingentes, defendi non posse, rogant enixè vti saluti consulat, ciuitatem relinquat, néue rem in summum discrimen deduci sinat. Varuicensis (vt erat corde semper excelso sanè, & inuicto, tum acer, & vehemens in ferro vir, omnisq; insolens infamiæ) Quin igitur (inquit) tam citò animis concidistis? Tantáne derepentè offusa menti caligo, virtutis aciem perstrinxit, vt hoc aut vos velitis, aut me viuo fieri posse arbitremini? Ego vt vrbem relinquam? prius ferrum, prius flamma, prius denique omnia, quàm tantam mihi, vobísue ignominiæ aut dedecoris labem aspersérim.

His dictis, gladium distrinxit, fecêre idem & cæteri nobiles (aderant enim frequentissimi) iussitq; vti alter alterius ensi (militari more in maximis periculis interdũ hoc fieri consueuit) osculum & sacræ crucis signum imprimerent, & iureiurando, sanctoq; fœdere cõceptis verbis vniuersi se deuincirent, non prius istînc discessuros, quàm aut hostem funditus profligauissent, aut vitam pro Regia maiestate dimicantes fortiter profudissent.

Dum hæc fierent, seditiosi alia ex parte oppidi, qua nostri illos minimè ingressuros rebantur, in vrbem perrumpunt, sed cùm iam paenè ad pontes peruenissent, à nostris celeriter occursum est, multisq; cædibus vulneribusqué repulsi, fuga quà intrarunt præcipites

se effundunt. At Varuicensis, quò hanc hosti vrbis adeundæ potestatem penitus præriperet, iussit omnes pontes quaquàuersus interscindi. Posteà verò quibusdam de causis secus imperatum: isq; tantum qui vulgò Carmelitarum dicitur interruptus: cæteris omnibus perstrenui milites præsidio impositi, cunctaqué loca, & præcipuè portæ, quod illæ maxima ex parte omnes, aut prostratæ concidissent, aut incensæ deflagrassent, hominibus impigerrimis, & in militari re exercitatissimis, tuendæ ad quosuis repentinos casus transditæ. Vndè adeò factum est, vt improuisi, atqué nocturni hostiũ impetus, (omnes omnium) cassi & inanes exstiterint.

Postridiè eius diei (is fuit a.d. VII. Kalen. Septem.) Heluetiorum mille quadraginta peracres (vt vulgus hominũ existimabat) bellatores & egregij, Londino ad Varuicẽsẽ venîre. Hij lætis acclamationibus à nostris susceptí sunt, qui multis tormentorũ bombis gaudium atq; alacritatẽ significarûnt suam. Demùm per vicos domusq; diuisi, & à ciuibus perliberaliter perq; benignè accepti inuitatiq;, vt nostrorũ animos exsultantes, & rei bene gerendæ fiducia subnixos ad certã spẽ erexerũt, sic hostium mentes, noua iam confusas formidine, consternataq;, ad haud dubiam futuri interitus cogitationẽ depresserunt. Intereà verò seditiosi, nihil aliud nisi bonorũ omniũ sanguinẽ exsorbere cupientes (cuius iam spẽ aliquã auidissimis animis imbiberãt) in eo rem totam verti existimarûnt, si Varuicensis copiæ primo quoquo tempore profligarentur. Et certè sicut

Deum

Deum optimum maximum deſeruerunt, ſic ab illo ſpreti viciſsim, abiectiq́, Diabolo ſeſe cõstringendos dediderunt. Hic anili ſuperſtitione mentes imbuerat, perfecitque vti cæcis ariolorum ineptijs impliciti, vicinam quandam conuallem veluti huic fatalem bello deligerent.

Quanquam equidem (ſicuti memoriæ proditum eſt) non defuêre portenta, & manifeſta diuini furoris indicia. Namq́, anguis ex columna lignea in gremium vxoris Ketti dilapſus, non tam multorum pectora terribili pauore perculerat, quàm Kettum ipſum anxijs impleuerat curis. Sed hîc forſan operæpretium erit referre, quàm futili opinionis errore inflati, ſeſe ad exitioſa deuoluerint, cùm quæ reuerà iram & vindictam, (vti videbatur) diuinam portenderunt, væcordi feritate atque pertinacia tumentes, vniuerſi neglexerint. Tantam certè noctem humanæ menti Diabolus offundere conſueuit, quoties eam ſcelere demerſam conſpexerit. Etenim cùm multa eſſent vaticinationum deliramenta in vulgus relata, ex quibus neſcio quam victoriolæ ſpem exſuxerant: incordîtos tamen quoſdam & inſultos verſus (ſtultæ animorum truculentiæ indices) præ cæteris omnibus amplexi ſunt. Qui cum crebris quotidiè ſermonibus vſurparentur (falſi ſiquidē vates ſingulis pænè mœtis huiuſcemodi ineptias auribus ſuis inſtillarunt) res erat exempli poſt natos homines planè inauditi, quæq́, omnẽ exſuperet fidem, quemadmodũ ad eorum men-

tionem furibundos ſenſus incitarînt animaduertere: tùm quanta & quàm inani lætitia geſtierint, intueri. Perindè ac ſi illis vnis verſibus certa ſibi ſalus & victoria, noſtris autem interitus, & miſerabiles fortunarum omnium ruinæ portenderentur.

Hỹ autem erant iſtiuſmodi:

The country gnooffes, Hob, Dick, and Hick, with clubs and clouted ſhoon,
Shall fill vp Duſſyn dale with ſlaughtered bodies ſoon.

Quos nos (vt potuimus) Latino ſermone expreſſimus,

Ruſtica plebs clauis, & agreſti induta perone,
Duſſoni vallem miſeranda ſtrage replebunt.

Hỹ cum quotidiè & (vt ſuprà dictum eſt) vbique decantarentur, ſceleratiſsimorum hominum mentibus, id veneni Dæmon infudit, vt ambiguo falſi, fortunæ loci, ſpes ſuas delegare decreuerint. Itaque omnibus ſcelerum ſuorum latibulis atq; ſpeluncis (quas paſſim ex ligno ipſimet ſibi conſtruxerant) incenſis (adeò vt fumus è tot ſimul diſtantibus locis ortus, toti pænè cœlo veluti noctẽ induceret, ſubiectaſq; planities atra caligine integeret) indè in vallem Duſſonenſem cum vexillis, ac ſignis militaribus viginti perrexerunt. Tanta erat ſeditioſorum prædæ ſpe, impunitateque allecta multitudo. Ibi omnia conari, atque moliri cœperunt, quò noſtris aditum, & negotij conficiendi ſpem adimerent: adeò vt momento temporis vallo, aggere, munimentiſq; ſe circumſepſerint, foſſas vijs tranſuerſas perduxerint, itineraque omnia

ſudibus

ſudibus ſtipitibuſque in terram defixis intercluſerint.

Hæc cùm Varuicenſis intellexiſſet, ſtatuit & ipſe quoque belli fortunam periclitari, vt quos lenitate ac patientia frangere non potuerit, eos vi & armis ſuperaret. Inſequenti itaque die (is fuit a. d. VI. Kalend. Septemb.) inſtructo exercitu per portam Coſtlinienſem contra hoſtem iter ingreditur. Adiunxerant ſe comiti Marchio Northamtonienſis, Wylloughbæus, Pouſius, Braiyus, Ambroſius Dudleyus Varuicenſis filius, & præterea nobilium, ac fortiſſimorum virorum cohortes lectiſſimæ.

Priùs tamen quàm in hoſtium conſpectum veniretur, Edmundum Knyuettum, & Thomam Palmerium, equites ex aula perilluſtres, atque alteros totidem ſciſcitatum dimittit, vellentne nunc demum furores deponere ſuos, & ſceleris, crudelitatis, perfidiæ, belli denique contra patriam faciendi conſilia abiicere. Tantam eſſe nimirum & tam incredibilem bonitatis atq; clementiæ Regiæ magnitudinem, vt quamuis impietate pænè indelebili maieſtatem ipſius, dignitatemq; polluiſſent, ſeſeque ſempiternis turpitudinum notis maculiſq; conſperſiſſent: admiſſorum nihilo tamen ſeciùs facinorum veniam pacemque ſemel iterum cunctis (vno aut altero excepto) denuntiari iuſſerit: dummodo ex hoc curſu malignitatis atque nequitiæ iter iam tandem (pœnitentia ducti) ad obſequium tranquillitatemque conuerterint. Sin verò in amentia peruerſè, atque impiè perſiſtere decreuiſſent,

extremaquè omnia experiri, nunc demùm adesse scirent, malè sanæ lenitatis atque perfidiæ pœnas suæ: ipsumq; Varuicensem, quanquam serum, certum tamen, tam nefandæ coniurationis vindicem. Hys hoc vnum, idq; ferocissimè ab omnibus responsum: SE NOLLE.

Quibus ad Varuicensem relatis, non longiori oratione milites peracri iam pugnæ desyderio deflagrãtes, cohortatus est, quàm vti fortiter hostem inuaderent, nèue perturbarentur animo, sed eam quam conspicerent seditiosorum multitudinem, non homines, sed feras, omni diritate præditas existimarent. Nec se ad pugnam, sed ad pœnam venisse arbitrarentur, eam confestim à flagitiosissimis latronibus deposcerent, pestem patriæ, pietatis atque officij stragem, belluas denique truculentissimas, maiestatiq; regiæ feritate insanabili reluctantes, prosternerent, affligerent, delerent. His dictis, quia non longiùs hostes aberant, quàm quò glans è tormento propelli posset, prælij committendi signum dat. At Kettiani nostros contra se venientes conspicati, suos ita instruxerunt, omnes vti nobiles quos damnatorum more catenatos, durissimisq; vinctos compedibus secum duxerunt, in prima acie locarint. Id eo consilio factum, quò nostri, à nostris interficerentur. Sed Dei immortalis numine & incredibili militum virtute contigit, vt (secus quàm hostes volebant) omnes pènè incolumes euaserint. Milo siquidem (hunc modò Kettianum libratorem esse diximus, artisquè tormentariæ scientissimum)

simum) ferrea pila, regio vexillifero fœmur percussit: quæ per equi humerum, quo is vectus fortè incedebat, altiùs adacta, ipsum quoque equum, eodem vulnere transuerberauit. Id nostri indignè ferentes, dispłosis vicissim tormentis, horribiliqué pilarum procella in hostes effusa, ordines perrumpunt. Quibus continuò impulsis, atque perturbatis, omnes nobiles qui in prima fronte constiterunt, fugientes, belli tempestatem deuitarunt Etenim nostri equites, postquàm hostes crebris tormentorum, sclopetorumqué traiectibus dispulsos fugatosqué conspexerunt, subitò omnibus copijs prouolarunt, impetumq; in illos fecerunt, quem tantum afuit illi vti sustinuerint, pecorum vt instar, promiscuè, citato cursu, cuncti præcipites in fugam proruerint. Cæterùm cùm ex insequentium strepitu, atque clamore, in vltima iam perfidiæ obstinatione, feroces ac præferuidæ mentes, tacitas nescio quas odij atque doloris flammas corripuissent: (velut feræ) ex desperatione & scelerum memoria, in rabiem versi, e fuga se repentè conuertentes exitiabili pernicacia, nostris aliquandiù restiterunt. Veruntamen tantus fuit pilarum vis, tantusq; nostrorum hominum (qui victoriæ perauidi effrenatiùs in aciem hostium perruperant) irruentium ardor, vt Kettianæ cohortes vndique acri impetu, pulsæ, protritaqué, nullo pænè negotio loco pellerentur. Itaque Kettus, vti dux in scelere strenuus, ita Imperator in bello ignauus,

vbi

vbi aduersa omnia vidisset, ordines interrumpi, suos disyci, nostros infestos inferri, neque salutis, neque præsidij vllam spem, animo varius, & immanium facinorum conscientia exæstuans, fugæ se mandans, clàm suis pugna excessit.

Eares vtique, postquàm cognitum est, ducem è prælio profugisse, incredibiliter hosti animos minuit, tantumque breui temporis momento perfecit, vti omnis ille ardens nuper, ac vehemens repugnandi feruor, protinus ad tam necopinatæ fugæ famam elangueſcẽs refrixerit. Quamobrem primùm murmur, & tacitæ querelæ, post clamor, ad extremùm verò vndiq; fuga fieri cœpta. Effusos nostri equites perceleriter insecuti, stragem ingentem dederunt. Namq; ad tria millia quingenta cæsi, & sauciorum magnus numerus, cùm omni ex parte dissipati, aut vulnerarẽtur, aut trucidarentur. Quod quidã è seditiosis animaduertentes, sublata omni prorsùs, vti rebantur, venia spe, efferatos iã multis immanibus factis animos, ad maiora inuicem in ea desperatione salutis scelera exacuerunt. Itaque peruicaci audacia confestim è fuga se recipientes, prælium redintegrare decreuerunt: prædicantes, malle se fortiter dimicantes occumbere, quàm fugientes (pecudum ritu) contrucidari. Porrò vbi se telis, aliisque rebus (quæ humi passim inter aceruos casorum corporũ strata iacebant) instruxissent, & veruа, sudes stipitésq; præacutas solo infixissent, fidem astrinxêre, aut illîc se vitam viriliter proiecturos, aut victoriæ demum compotes futuros. Itaque cùm alter alteri pro-

prepinaſſent (ominis id erat inſtar, & ſignum animarum morti deuotarum) precibus votiſque ſolemni more ſuſceptis, ad pugnam ſe confirmant.

Varuicenſis re intellecta, fecialem mittit, monet vti arma deponant, impunè fore ſi fecerint, ſecùs omnes ad vnum interituros. Reſpondent perlibenter ſe ab armis diſceſſuros, ſi ſcirent illam impunitatem ſibi ſalutarem futuram, ſed animaduertere in ſuæ ſocietatis homines vndiq; ſæuiri, id adeò indicio eſſe, mentionem hanc veniæ à nobilibus inſidioſiſſimè inductã, nimirùm quò falſa & perinani clementiæ ſpe (veluti laqueis) circumretiti tandem atque deuincti, ad cruciatum omnes, & eadem conſtringerentur. Et reuerà quicquid illi præ ſe ferant, ſcire ſe tamen perque bellè intelligere, veniam eam nihil aliud eſſe, quàm DOLIOLVM RESTIBVS & CAPISTRIS REFERTVM. *Proin mori decreuiſſe.*

His relatis, Varuicenſis ingemuiſſe dicitur turbæ iamiam perituræ, atque commiſeratione ductus, denuò miſiſſe qui ſciſcitarentur: Num ſi ipſe veniret, & coràm fidem obligaret ſuam, arma abiecturi forent. Cõclamant omnes, id ſi fecerit, fidem habituros, & regis ſe arbitrio, potestatiq; permiſſuros.

Nec mora: Varuicenſis protinus ad illos pergit: fecialem publicè litteras regias legere iubet, quibus recitatis (quòd ea veniam omnibus perſanctè pollicerentur) ijs confiſi, arma abijciunt, cunctiq; vno veluti ore gratulabundi exclamant. VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVADVS REX.

Atque

Atque ita multi mortales, velut è fati faucibus erepti, Varuicensis prudentia ac misericordia conseruati sunt. Confecto prælio, præda omnis eodem die militi permissa, atque Noruici publicè in foro diuendita.

Illud insuper memoriæ proditum est, nobiles complures, ac primores etiam aliquot ciuitatis, in ipso tumultu & ardore pugnæ transfossos, etsi ingentem pecuniam, magnaque munera militibus dedissent, quò suæ vitæ, incolumitatiq; prospiceretur.

Postero die quorundam hominum nuntijs ad Varuicensem perfertur, Kettum dum equus labore langueſcens fortè (vt fit) itineri succubuisset, fugæ pertæsum in horreum correpsisse. Illic à duobus seruulis cuiusdam Richesij de Swannington comprehensum, domumque illius deductum asseruari. Missi protinus equites viginti, qui illum ibidem in sordibus, lamentis, luctuq; iacentem offendentes, exsanguem metu, ac vitæ diffidentem, desperantemque suæ, vinctum Noruicum pertraxerunt.

Eodem die iudicia exerceri cœpta, quæstionesq; de ijs qui coniurasſent habitæ in castello, multique mortales patibulis suffixi, acerbissimo cruciati supplicio, necatiq; fuêre. Dein nouem, qui eius tumultus antesignani & principes exstiterunt, de Reformatoria Quercu suspensi: complures item eorum affines facinorum in crucem sublati: ijs (incisa protinús resti) in terram dilapsis (sunt hæc apud nostrates proditorum supplicia) abscissa primùm quæ procreandi causa affinxit natura, tùm viscera

viuis

viuis extracta, & in ignem iniecta, caput amputatum, idque fixum in pilo, & in turris fastigio defixum, reliquum corpus in quattuor partes laceratum atque dissectum, eaq; totidem in locis sparsæ, atque ad terrorem omnibus propositæ.

Verumenimuerò agrestibus hunc in modum deletis, permulti nobiles iracundia & vlciscendi studio vehementiùs incitati, animum Varuicensis ad crudelitatem incendere conabantur. Qui non paucorum pœna contenti, volebant omnem penitus stirpem sceleratam exscindi: adeoq; acres in eo fuerũt, & peracerbi, vti Varuicensem coegerint pa- »
làm ad illos hac oratione vti. Adhibendum esse mo- »
dum: eum ne fortè in puniendo excederent, in primis »
cauendum. Scire se maleficia eiusmodi acerrimè vin- »
dicari debere, & atrocissimo supplicio constringi. Sed »
quousque progrederentur? ecquid semper sese impla- »
cabiles inexpiabilesq; præberent? nullum deprecatio- »
ni, nullum veniæ, nullum misericordiæ locum relin- »
querent? An essent & ipsi agricolæ futuri, & terram »
aratris perstricturi? Hæc oratio vindictæ cupiditatem magnoperè sedauit, perfecitque vt multi qui anteà ad immanitatem toti exarserant, postea tamen aduersùs miseram plebeculam longè humaniores exstiterint. Sub noctẽ trucidatorũ cadauera sepulta sũt, ne ex tabe corporum, lues morbúe progignerentur.

Postridiè eius diei (inciderat is dies in ante diem IIII. Kalendas Septemb.) præclarissimus, ac in summa sapientia & fortitudine illustrissimus princeps

ceps Varuicenſis, vnà cum cæteris omnibus nobilibus ingentiqué non virorum modò, ſed etiam fœminarum omnium generum, ætatum, ordinum turba, templum diui Petri ingreſſus eſt: ibiqué Deo optimo maximo gratiæ actæ, & ob rem peregregiè geſtam ſupplicationes habitæ. Quibus peractis, cum omni comitatu vrbe exceſſit.

At ciues ſuperfundenti ſe lætitia, vno conſenſu omnes Varuicenſem in cœlum laudibus efferre, de illo omnia bona prædicare, plauſibus, hilaritatibus, gratulationibus, implere, miſcereq3 omnia, magnificentiſſimiſq3 verbis tãti ducis famam, tantæ virtutis memoriã concelebrare, vitam ſuam, coniugum, liberorúmq3 animas, fortunas denique vniuerſas, illius duntaxat prudentiæ, fœlicitati, fortitudini acceptas referre. Statuerunt pretereà, ad notam, & ignominiam illorum temporum ſempiternam, vti eo ipſo quo hoſtes fuſi ſunt die, cuncti templa adirent: ibiqúe preces à ſacrorum miniſtris ſollenni inſtauratæ ritu, quotannîs celebrarentur. Quibus de more ſuſceptis, decreuerunt inſuper concionem in publica fieri, ad quam vniuerſi conuenirent. Quæ conſuetudo ex huiuſcemodi introducta principio, etiam ad hæc quoque tempora permanauit.

Sedenim horum omnium ſcelerum ſignifer Kettus, Londinum vnà cum Gulielmo Ketto, homine plurimis flagitiorum turpitudinibus infami, fratriqúe ſuo, (non tam ſanguinis communione, quàm morum importunitate, & perditiſſimis vitæ rationibus coniuncto)

importunitate, & perditissimis vitæ rationibus coniuncto) pertractus est: atque in turrim Londinensem coniectus.

Interiectis autem aliquot diebus, etsi manifestæ perduellionis conuicti, & omnium iudicijs ignominijsque conscissi, flagitiorum suorum conscientia concciderint, tamen ad Iudicum subsellia traducti, more maiorũ quæstio de ijs habita est. Cõdẽnati ducũtur Norwicũ alter, alter Windamiã, vbi de vtrisq; suppliciũ sumtum fuit. Etenim Roberto Ketto Norwici in castello catenæ iniectæ sunt, collumq; in laqueum insertũ, atq; ita de terra vinus in crucem sublatus, ad diuturnam tanti sceleris memoriam pependit: donec infœlix & triste cadauer, turpi tandem dilapsum tabo defluxisset. Gulielmus autem Kettus, Windamiæ vndè omnes illi furores velut à fonte redundarunt (namque inibi ambo habitauerunt) consimili mortis genere excruciatus interijt.

Atq; hunc in modum ciuitas, omnisq; regio Norfolciensis (cùm ad sexaginta ferè dies, hæc impura & mortifera pestidiæ pestis ad multorum perniciem & interitum peruagata, cuncta lamentabili clade concussisset) Dei tandem optimi maximi benignitate, & Varuicensis præcellentissimi principis admirabili virtute, hoc tam funesto ac lugubri perfuncta tumultu, conquieuit.

FINIS.

V.

Al. Ne. T. D.
S. P.

QVisquis inexpletum ſeros decurrere in annos
Ardet, honorato nomen ſumturus ab ore,
Ille Nevylleo ſplendeſcat Apolline: quiſquis
Sons animi, probitatis inops, & degener altæ
Virtutis, nocuis audax occalluit auſis,
Quiq; miſer meruit laniantis dentibus æui
Rodier, innumeris populataq; nomina linguis
Linquere, longeuæ nec ſe ſubducere labi,
Ille Nevylleo calamo vileſcat vtroq; eſt
Par: culpare malos: dignos aut tollere laude.
Tu mihi, tu teneris, ita note, Neuylle, ſub annis,
Te melos, & pulchræ iuuenilis gloria linguæ,
Te ſtudium ſemper flagrans, te nobilis ardor,
Et decorauêrunt cœleſtis ſenſa cerebri.
Ac velut emollita foco bona cera calenti,
Antea formarumq; atque omnis imaginis exors,
Quaſlibet admittit facies, & protinus omnes
Fingitur in vultus, rerumq; capacior exſtat:
Sic in multiplices fandi decor inclytus vſus
Flectitur ille tuus, diuiniq; ætheris hauſtus.
Quod libet audendi fœlix ſacer impetus omnes
Quos velit egregios fluit obſequioſus in actus,
Certè ego, de docto potatus plurima fonte,
Quiq, hederas potui fronti vinxiſſe ſequaces,
Offulſus meliore deo: te diſpare canna
Tentabam, pronumq; tuæ me cedere Muſæ
Sæpè quidem ſolitum non vllus, amice, negabo.
Quantus eras tum, cùm memori quàmplurima ſenſu

Eruiſ

Eruit in medium, vel cùm centena profatu
Extudit illuſtri tua mens diuinior arte?
Quantus eras vel cùm, fluuiorum lenè labantûm
Inſtar ijt ſermo? vel cum neruoſior eſſet
Intentanda acies, & acuti cordis acumen?
Quantus cum tumidis certabas rhetore roſtris
Grandia fulmineo iaculatus verba rotatu?
Quantus, quantus eras ſemper cùm maximus ille
Effingendus erat Cicero, veſtigia preſsis
Cùm ſignanda notis? dij, dij quàm plurimus vſque
Egregias laudes, famæ & decora alta tuliſti?
Non tu nullus eras, nec eras non maximus inter
Pernaſsi proceres, & amœni fontis alumnos?
Quin ego qui poteram varias fulgere per oras,
Inſcribiq; polo meritis, & diuite cantu
Frangebar fatiſq; malis, hominumq; nocenti
Inuidia: rebus latè ſpoliabar: & omne
Viluit in lites ſtudium, vitamq; leuandam.
Me malus exedit liuor, me inſcitia lucri,
Me dolus, amiſsis dubijq; in rebus amici
Fortuna pepulêre bona: ſpiſsiq; cerebri
Fex hominum fauſto vitæ de tramite truſit
Heu nihil inuita fas quenquam poſſe crumena
Nunc patrare boni: nunc nunc obiere patroni
Non *Cauponantes* doctorum præmia, *Muſæ*,
Muſæ inhonoratæ languent, ſqualentq; gemuntq;,
Inſipidus gliſcit numerus: *Nummo* geritur res.
O animæ pars grata meæ generoſe Nevylle
Diuis orte bonis, cui corpore viuida virtus,
Frontis bellus honos, & amicæ mentis honeſtas.
Quæq; deos ſtatuunt: ſi quid mea carmina poſſunt
Semper in innumeros victure Nevylle decores.
Ecquid & infeſtis iactatus quando procellis
Hæc mecum documenta refers? ſollerſué tacendi
Defugis incuruos hominum reprehendere moſes.
Tu quoq; non paucis iamdudum quaſſe periclis
Pondere nutaſti grandi: te præſulis Aula
Excipit hoſpitijs, ſed ſic vt dicere velles

Nordouicum populum, mitraq; ſtolaſque, patreſque,
Qui peda geſtarûnt illic, ita pluribus ille
Mœcenas voluit veſter, quia paruulus inde
Creuerat,& ditem ſcandebat fortè cathedram.
Sic tu tam lautus rerum memorator herili
Imperio, modicamq; vrbem, modicumq; Senatum
Ingenti premis ore : ſeges tibi creuit ab illo
Id populus curet potiùs, tradantque parentes
Obſcuri gnatis, & muſſet quiſque viritim.
Ingenijs apta eſt hæc area turpiter hyrtis
Dicere quot patres,quot ſegnis quiſque ſedebat
Luſtra patrum,quota ſcita dabant,fatuoque popello
Addiderant ritus, vel quot conuiuia ciues
Secum agitant læti, quibus eſt authoribus orta
Vrbs : quibus & templum : quæ vix ego ſtans pede in vno
Dictarem vetulis niſi plus vel patribus ipſis
Vrbs, vel ciue ſuo magis increbreſceret orbi.
Nec tamen his teritur tua laus, aut fama loquendi,
Siue canas culices vox eſt tua cycnea cantu:
Nec ſi grandiſono pangas regalia plectro,
Id ſtolidus pendet mundus *Satrapæue* ſupini,
Sordiduliue gregum patres, *ita vergit* in æra
Mens hominum, ſurdaque cupit diteſcere fama.
Tu tamen vt non ſint pulchræ ſua præmia laudi
Macte animis,muſiſque mica, virtuteque fulge,
Mors ruit, & mundi volat irreparabilis ætas,
Sola viret virtus, & vis maiora patrandi.
Actibus auguſtis infer te te arduus aſtris.

Laudatur & alget.

INDEX.

A.

Alderichius. 47. *eius prudentia, auctoritas, oratio:* 47. 48.

Ambrosius Dudleius. 68.

C.

Consiliariorum cura, prudentia, fides. 3. 35. *decretum.* 35.

Coddi Prætoris cõsiliũ, 10. *magnanimitas.* 11. 21. 40. *prudentia,* 13. 15. 16. 17. 38. 39. *oratio.* 11. 40. *in Carcerem conijcitur* 45. 41. *periculum.* 46.

Corbetti Sacellum dirutũ 14. *castra Kettiana.* 14. 29. *multi ciuiũ in carcerem coniecti.* 44.

Ciuitas Noru. capta. 43.

Caymi nefarij nebulonis interitus. 53.

D.

Diplomata Kettiana. 16. 17

Drurius. 79. 81. 82. 83.

E.

Etonensis sylua. 11.

F.

Flowerdui prudentia, Fortitudo, fides. 9.

Fecialis. 35. *eius oratio.* 36. 44. 51. 58.

Fecialis à Varuicensi. 70. *eius oratio.* 73.

Flotmanni furor. 58. 59.

G.

Gubernatores Kettiani. 18.

Gulielmus Parus Marchio Northamtonensis. 50. *eius profectio.* 50.

Clementia. 58. *Prudentia.* 54. *reditus.* 62.

H.

Hetherſetum proficiſcũtur perduelles. 8. ibi quæ patrarint. 9.
Heluetij. 86.

I.

Ignobilium furor Angliã penè omnem peruaſit. 13
Ignobilium in nobiles odium. 31. 33.
Iudicia Kettiana. 49.
Itali cum coniuratis conflgunt. 53.
Italus interficitur, 16.
Iohannes Dudleius comes Varuicenſis. 67. eius nominis celebritas. 67. prudentia. 69. 72. Fortitudo. 67. 85. 90. 93.
In re geranda ſolers cura 70. 72. 78. 83. Clementia. 69. 70. 72. 89.

K.

Ketti conſpiratio, quãdo, quo modo inceperit. 3. quã diu durarit vltim.
Ketti præceps furor. 7. 36. Audacia. 9. 16. Regiæ Maieſt. violatio. 16. Cohortationes ſceleſtiſſ. 7. 37. leſæ Maieſta. reus pronunciatur. 37. Deſperatio. 46.
Ketti Inconſtantia. 78. fuga. 92. mors. 96.
Kettiani, 7. 8. quib⁹ ſe rationibus ad ſeditionẽ inflãmarint. 4. 10. eorum ſtultia. 10. 23. 32. 33. rabies. 14. 28. 76. in nobiles odium. 31. 33. Crudelitas. 14. 17. 26 27. 28. 19. 30. 32. 53. Simulata ſanctitas. 15. 21. Audacia. 16. Religionis contẽptus. 25. 32. 87. Numerus. 18. Rapinæ. 12. 19. 27 Forum Iudiciarium. 19. Ebrietas, luxus. 21. 29. Maieſt. Reg. violatio apert. 28. Inconſtantia, 38. 37. Poſtulationes iniquiſſimæ. 11. 40. Vrbem inuadunt. 42. Capiunt 43. poſt captam quæ patrarint 44. 45. Veniam à R. M. propoſitam repudiant. 35. 36.

44. *Vrbem inuadunt.* 56. 60. *capiunt.* 62. *incẽdunt.* 63. *A nostris profligantur.* 57. 61. *Nostros inuadũt.* 82. *in fugã vertunt.* 82. *Pugna.* 90. *Cades.* 91. *Fuga.* 92. *Furor.* 93.

L.

Ludi ac ſpectacula Windamiæ quantũ mali pepererint. 6.

M.

Milites Ketti quales. 9. 15.

Mouſholdiã Kettiani cõtendunt. 13. *Caſtra inibi ponunt.* 13. 14.

Mathæi Parkeri probitas, Prudentia, Fides, 20. 21. 22. 23. 24. 25. *cõcio.* 22. *Pauor.* 23.

Moultoni periculum. 31.

N.

Noruicenſium quidam Kettianis ſe coniungũt. 9.

Noruicenſium anxietas. 17. *Luctus.* 33. 44. 64. 65. 66. *Pericula.* 27. 28 29. 33. 38. 39. 40. 43. 44 60.

Nobilibus ignobiles infeſi, 4. 18.

Nobiles comprehenſi. 28. *Vincti ac in carcerem concluſi.* 27. 29. *Trucidati,* 32. *Emiſſi è cuſtodia.* 39. *denuò in vincula coniecti.* 39.

O.

Oratio 69. 85. 90. *Inſignis commiſeratio ac pietas.* 93. 94. 95. *Victoria.* 92.

P.

Pueri Agreſtes. 42. *eorum inaudita rabies.* 43. 44.

Pueri facinus turpe. 77.

Q.

Quercus Kettiana. 18.

R.

Regis clemẽtia erga perduelles. 35. 36. 44.

Robertus Dudleius. 68.

S.

Sothertonus Conſiliarius

Regis vrbis ſtatum exponit. 34.
Sheffeldij mors. 61.

V.

Vulgi furor nefarij nebulonis voce incenſus quo proruperit. 8. *à Rege eiuſq; Conſiliarijs quæ è Rep, decernuntur, quàm ſoleat ijs interdum vulgi furor abuti.* 3.

W.

Whartoni probitas, Fides, Periculum. 30.

Errata ſic corrigito: Prior numerus Paginam, poſterior lineam indicat.

PAg: 4. lin: 9. labori lege labore. 8. 22. rereum: leg rerum. 10. 8. hebdomada ſingulos, (leg) hebd. ſinguli ſingulos ibid. 23. clan-dilapſi (leg) clam dilapſi. 14. 4. in ſequenti. leg. inſequenti. 16. 19. inferant. leg. inferatur. 9. 13. quibuſcunque in locis, aptè diſpoſitis: leg. aptè diſpoſ. quibuſc. in locis. 17. fõtes leg. ſontes. 20. 3. effuſa leg. effuſæ. 30. 7. eſsis leg. eſcis. ib. 11. deſeſtis leg. deſectis. 60. 1. ita leg. item. ibid: 23. ne leg. de. 63. 3. argentiu, leg. argẽtiuè. 73. 24. lætati (leg) lætali. 78. 24. dimiſsis leg. demiſsis. 86. 17. venire, leg. venêre. 96, 21. publica, leg. publico.